

BİNBİR GECE MASALLARI

AFA – Binbir Gece Masalları: 7
AFA – Yayınları: 213

ISBN 975-414-157-6
Takım: ISBN 975-414-154-1

Ekim, 1992

Binbir Gece Masalları,
Dr Mardrus'ün Fransızca çevirisinden Türkçeye aktarılmıştır.

© AFA Yayıncılık A.Ş.

Yayına Hazırlayan: Atilla Birkiye

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Gülen Ofset

AFA Yayıncılık A.Ş., Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/8 Cağaloğlu – İSTANBUL

BİNBİR GECE MASALLARI

Çeviren:

Alim Şerif Onaran

Henri de Régnier'mize

"Doğru ses veren flütlerimle

Uzun zaman canlandırdım"

(Les Jeux Rustiques et Divins)

J.C.M.

TUNÇ KENTİNİN OLAĞANÜSTÜ ÖYKÜSÜ

Anlatırlar ki, Şam'da Emevi Halifelerinin tahtında, bir zamanlar, Tanrı tek hükümdar olsa da, Abdülmalik bin Mervan adlı bir hükümdar varmış. Bu hükümdar ülkesinin bilgeleriyle, efendimiz dua ve barış üzerine olası Süleyman bin Davut'tan, onun erdemlerinden, gücünden ve تنها yerlerin vahşi hayvanları, havada yaşayan ifritler, deniz ve yeraltı ecinnileri üzerindeki yetkisinden söz etmeyi pek sevmiş.

Günün birinde, Halife, kendisine, içi şeytansı şekillerde garip bir dumanla dolu eski bakır sürahiler hakkında anlatılan bir öyküyü büyük bir merakla ama kesinliğinden kuşkuya düşmüş bir havada dinlerken, orada bulunanlardan Talip İbni Sahl ayağa kalkıp işittikleri öykünün doğruluğunu açıklamış ve "Gerçekten, ey Emir-ül-Müminin, bu bakır sürahiler, eski zamanlarda, Süleyman'ın emriyle başkaldıran ecinnilerin içine kapatılıp onun müthiş mühürüyle ağızları mühürlendikten sonra Batı Afrika'da Mağrip¹ sınırlarında güröldeyen denizin dibine atılanlardan başkaları değildir. Sürahi-den sızan duman, sadece, bir kez açık havaya ulaşınca ilk iğrenç biçimlerini almaktan geri kalmayacak olan ifritlerin yoğun biçimde sıkıştırılmış ruhlarıdır" diye eklemiştir.

1 Mağrip: Kâbe'ye göre Batı'da kalan İslam ülkeleri. Doğu'da kalanlara da "Maşrik" derlerdi. (Ç.)

Bu sözleri işiten Halife Abdülmalik'in şaşırması hatırısayılır kertede artmış; ve Talip İbn-i Sahl'e "Ey Talip, içlerine ifritlerin duman halinde kapatıldıkları bu bakır sürahilerden birini görmeyi çok isterim. Acaba imkânı var mıdır, dersin? Eğer imkân varsa, gerekli araştırmaları ben kendim yaptırmaya hazırım!" demiş. Talip de "Ey Emir-ül-Müminin, sen yerinden kıpırdamaksızın ve saygın kişiliğini yormadan ona buracıkta sahip olabilirsin. Bunun için Mağrip ülkelerindeki vekilin Emir Musa'ya bir mektup yollaman yeter! Çünkü eteğinde bu sürahilerin içinde bulunduğu denizin uzandığı dağ, ayaklar ıslanmadan yürünen uzun ve dar bir toprak parçasıyla Mağrip'e bağlıdır. Emir Musa, mektubunu alınca, Halife efendimizin emirlerini yerine getirmekte kusur etmeyecektir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözler Halife'yi inandıracak veriler taşıdığından Halife o an Talip'e dönmüş ve "Mağrip ülkelerine acele gidip oradaki vekilim Emir Musa'ya mektubumu ulaştırabilecek senden uygun ulak var mıdır Talip? Sana gezi harcamaları için gerekli gördüğün miktarda parayı hazineden almak ve seni izleyecek maiyetini oluşturmak üzere yetki veriyorum. Ama acele davran ey Talip!" demiş. Ve o saatte, Halife, Emir Musa'ya kendi eliyle bir mektup yazarak onu mühürleyip Talip'e vermiş; o da elleri arasından yeri öperek hazırlıklarını tamamladıktan sonra, büyük bir gayretle Mağrip yoluna koyulmuş ve hiçbir güçlükle karşılaşmadan oraya ulaşmış.

Emir Musa, Emir-ül-Mümininin ulağını gerekli saygı ve sevinçle karşılamış; Talip de mektubu vermiş; Emir mektubu okuyup içeriğini anladıktan sonra, onu dudaklarına, sonra da başına sürüp "İşittim ve itaat ettim!" demiş; ve hemen yanına o yöredeki içinde insan yaşayan tüm araziye bilen ve şimdi yaşlılığında durup dinlenmeden gerçekleştirdiği gezilerinden edindiği bilgileri gelecek kuşaklara bırakmak için özenle kaleme alan Şeyh Abdüssamet'i çağırtmış; Şeyh geldiği zaman, Emir Musa, onu saygıyla selamlamış ve kendisi-

ne "Ey Şeyh Abdüssamet, Emir-ül-Mümininden, efendimiz Süleyman bin Davut tarafından başkaldıran ecinnilerin tıklandığı eski bakır sürahileri arayıp bulmam için verdiği buyrukları içeren bir mektup aldım. Bunlar Mağrip'in uç sınırlarında bulunan bir dağın eteğindeki denizin dibinde öylece durmaktaymış. Ben epeyce uzun bir süredir burada bulunup ülkeyi tanımaktaysam da, bu yöreden ve bu yöreye giden yoldan söz edildiğini hiç işitmedim; ama sen, ey Şeyh Abdüssamet, tüm âlemi dolaştın; kuşkusuz bu dağın ve bu denizin yerini bilirsin!" demiş.

Şeyh, bir saat kadar düşündükten sonra, ona "Ey Musa bin Nusayr, bu dağ ve bu deniz belleğime yabancı değildirler; ama, bugüne kadar, çok işitmeme karşın gidip orayı görmedim; çünkü oraya giden yolun, su sarnıçlarının yokluğu dolayısıyla aşılması zordur; ve iki yıl ve birkaç ay tutan bir sürede oraya gidilir ve eğer içinde oturanların varlıklarına ve o dağın tepesinde hiçbir yabancıнын henüz girmedığı Tunç Kenti denen kentlerinde yaşadıklarına dair herhangi bir işaret bulunmayan o ülkeden dönmek mümkün olursa, dönüşü de daha fazla zaman alır!" diyerek yanıt vermiş.

Ve bu sözleri söyleyerek yaşlı adam susmuş; sonra bir süre daha düşünerek "Dahası, senden, ey Emir Musa, bu yolun tehlikeler ve korkunç şeylerle dolu olduğunu ve çok eski zamanlardan beri insan ayağı değmemiş bu bakir toprakların bekçisi ifritlerin ve ecinnilerin mekân tuttuğu bir çölün geçileceğini saklamamam gerekir! Gerçekten, bil ki, ey İbn-i Musayr, Uzak Batı Afrikası'nın bu ülkele-ri insanoğullarına yasak edilmiştir; insanların sadece ikisi: Süleyman bin Davut ile İskender-i Zülkarneyn buralardan geçebilmiştir. Ve bu geçip gitmiş çağlardan sonra, buradaki geniş çölsü alanların tedirgin edilmeyen tek egemeni sessizlik olmuştur! Böyle olunca, sen, gizemli engelleri ve tehlikeleri küçümseyerek Halife'nin emirlerini yerine getirmek, belirli bir yolu olmayan bir ülkede bu geziyi, kulundan başkasının kılavuzluğu olmaksızın gerçekleştirmek isti-

yorsan, su yüklü bin deve, ayrıca yiyecek ve besin maddeleriyle yüklü bin deve hazırlatmalısın! Yanına mümkün olduğu kadar az adam almalısın; çünkü yaşadıkları yerlere saldırıda bulunacağımız karan-

lık güçlerin öfkesinden bizi hiç kimse koruyamaz ve yararsız silahlar kullanarak onları tedirgin etmemiz de gerekmez. Her şey hazır olunca, vasiyetini hazırla, ey Emir Musa yola çıkalım!"

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Her şey hazır olunca, vasiyetini hazırla, ey Emir Musa ve yola çıkalım!" demiş.

Bu sözleri duyan Mağrip yöneticisi Emir Musa, Allah'ın adını andıktan sonra, hiçbir kararsızlık göstermemiş; askerlerinin amirlerini ve ülkesinin belli başlı kişilerini çağırtmış; hepsinin önünde vasiyetini yapmış ve yerine oğlu Harun'u geçirmiş. Bunu izleyerek, söz konusu hazırlıkları yaptırmış; yanına da sadece birkaç seçkin adam almış; ve Şeyh Abdüssamet ile Halife'nin ulağı Talip'in yoldaşlığında bin tanesi su yüklü, bin tanesi de besin maddeleriyle yüklü iki bin deveyle çölün yolunu tutmuş.

Kervan günlerce ve aylarca, denizin sakın olduğu zamanlardaki haline benzeyen sessiz düzlüklerde, yollarında hiçbir canlı varlığa rastlamaksızın yol almış; ve yolculuk böylece sonsuz sessizlik içinde sürüp gitmiş; sonunda bir gün yöneldikleri ufku sonunda parlayan bir bulut görmüşler. Bunun Çin çeliğinden yapılma dört altın sütunla desteklenmiş, çevresi dört bin adımlık, yüksek duvarla çevrili bir saray olduğunu anlamışlar. Ama bu sarayın çatısı kurşundanmış ve gökkubbenin altında tek göze çarpan varlıklar olan binlerce karganın tünek yeri imiş. Altın kakılmış abanoz cümle kapısının açıldığı yüksek duvarlar üzerindeki kırmızı madenden büyük bir levha üstünde, Şeyh Abdüssamet'in Emir Musa ile yoldaşlarına çevirdiği Yunan harfleriyle yazılmış şu cümleler varmış:

Buradan içeri gir ve burayı yönetmiş bulunanların öyküsünü öğren!
Onlar göçüp gittiler; benim kulelerimin gölgesinde dinlenecek zamanı ancak buldular!

Ölümler gölgeler gibi dağıldılar! Rüzgâra kapılmış samanlar gibi gözden yok oldular!

Emir Musa, kendisine Abdüssamet'in çevirdiği bu sözleri işitince çok duygulanmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur!" diye mırıldanmış. Sonra da "İçeri girelim!" demiş ve yoldaşları peşinde olduğu halde, cümle kapısının eşiğini açmış ve saraya girmiş.

Önlerinde yüksek granit duvarların çıplaklığı içinde sessizce uçan iri kara kuşların ortasında tepesi gözden yiten bir kule belirmiş; bunun ayak ucunda, yöresi çepeçevre dört sıra halinde yüz gömütle sarılı bulunan parlak billurdan yontulmuş anıtsal tabanlıktaki yazıtta, taş kabartma olarak, Yunan harfleriyle kazınmış şu yazılar okunuyormuş:

Zevk âleminin sarhoşluğu ateşli hastanın sayıklamaları gibi geçer gider...

Birçok olaylara tanık olmadım mı ben?

Utkulu günlerim boyunca nice göz kamaştıran ünler sağlamadım mı?

Atımın ses veren nalları bir dolu başkentte çınlamadı mı?

Kahreden simun rüzgârı gibi nice kentleri yağma etmedim mi?

Yıldırım düşmüş gibi imparatorlukları yıkmadım mı?

Hükümdarlar savaş arabamın ardında sürüklenmediler mi?

Evrene birçok yasalar kabul ettirmedim mi?

Ve işte şimdi!

Zevk sarhoşluğum hastalık ateşi gibi geçti. Kum üzerinde bir köpük kadar bile iz bırakmadan...

Kudretim onu geri çevirmeden; silahlarım, sarayımdakiler beni ona karşı savunmayı beceremedi, ölüm beni gafil avladı!

Dinle ey yolcu, canlıyken dudaklarımın hiç telaffuz etmediği sözleri: 'Ruhunu koru! Barış içinde yaşamın sakinliğinden yararlan! Yarın ölüm seni alıp götürecekt!'

'Yarın seni çağıranlara, toprak O öldü! Kıskanç bağrım ona sonsuza dek gömülenleri geri vermez! diye yanıt verecek!'

Şeyh Abdüssamet'in kendilerine çevirdiği bu sözleri işittiklerinde Emir Musa ve yoldaşları ağlamaktan kendilerini alıkoyamamışlar. Ve bu anıtsal gömütle yöresindeki gömütlerin önünde aynı

ölümcül sözleri tekrarlayarak uzun süre ayakta kalmışlar. Sonra iki kanatlı abanoz bir kapıyla örtülü kuleye yönelip bu kapıda yine Yunan alfabesiyle taşla yontulmuş şu yazıtı görmüşler:

Sonsuza dek var olan, sürekli ve değişmez olan adına!

Kudret ve kuvvetin sahibi adına!

Bil ki, buralarda dolaşan yolcu, görünüşe kapılarak mağrurlanma!

Onun parlaklığı geçicidir!

Benim verdiğim örnekle: Hayallerle gözlerinin kamaşmasına izin vermemeyi öğren! Onlar seni uçurumlara fırlatır!

Sana ne denli güçlü olduğumu anlatayım:

Benim ahırlarımda on bin savaş atı vardı; bunlara silahlarımın esir ettiği krallar özenle bakardı.

Sarayımın özel bölümlerinde cariyeler olarak kral soyundan gelme, göğüsleri görkemli ve güzelliği ayı solduranlar arasından seçilmiş bin bakire vardı.

Eşlerim bana ardılım olarak arslanlar gibi pek yürekli bin oğlan çocuğu doğurdu.

Sonsuz hazinelere sahip oldum; egemenliğim önünde Doğu'dan Batı'dan uç sınırlarına kadar baş edilmez ordularımın boyun eğdirdiği halklar ve krallar eğildiler.

Ve kudretimi sonsuz, yaşamımı yüzyıllarca sürecek sanıyordum; ama ansızın hiç ölmeyen o Yüce Varlığın geri çevrilmez buyruklarını bildiren bir ses duydum!

O zaman bahtım üstüne düşündüm; mızrakları ve kılıçlarıyla donanmış binlerce atlı ve yaya erimi topladım.

Ve de bana bağlı olan kralları, imparatorluğumun ileri gelenlerini ve ordunun komutanlarını topladım.

Ve hepsinin önünde, hazinelerimin kasalarını ve sandıklarını getirterek, onlara şunları söyledim:

'Bu servetleri, bu yüzlerce kental ağırlığındaki altın ve gümüşleri, eğer yeryüzündeki ömrümü sadece bir gün uzatırsanız size veririm!'

Ama başlarını eğdiler ve sessizliğe büründüler. O zaman öldüm ve sarayım ölümün sığınağı oldu.

Eğer benim adımı öğrenmek isterseniz, söyleyeyim: Bana Büyük Şeddat bin Avat'ın oğlu Kuş derler!

Bu yüce gerçekleri işiterek, Emir Musa ve yoldaşları hıçkırıklar koparmışlar ve uzun uzadıya ağlamışlar. Bunu izleyerek kuleye girmişler ve boşluğun ve sessizliğin yer aldığı geniş salonları dolaşmaya başlamışlar.

Sonunda ötekilerden daha büyük, tavanı yuvarlak kubbe şeklinde ve kule içinde döşenmiş tek mekân olan bir odaya ulaşmışlar. Orta yerde sandal ağacından harika işlemeleri olan çok büyük bir masa, onun üzerinde de daha öncekilere benzer güzel harflerle yazılı şu yazıt varmış:

Çok önceleri bu masada tek gözlü bin kral ile gözleri sağlıklı bin kral otururdu.

Şimdi hepsi kabirde eşit körlükle yatmaktadır!

Emir Musa'nın, bu gizem önünde şaşkınlığı iyice artmış; sonra buna bir çözüm bulamayarak, yazıttaki sözcükleri bir parşömene aktarmış. Sonra son kertede duygulanmış olarak saraydan çıkmış; ve yoldaşları ile birlikte Tunç Kenti'nin yoluna düşmüştü.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Kırk Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

... yoldaşları ile birlikte Tunç Kenti'nin yoluna düşmüştü.

Birinci, ikinci ve üçüncü günün akşamına kadar yürümüşler. O sırada, ufukta ışıltı saçan bir yıldız gibi, bir ayaklığın üzerinde, elinde tutuşan bir aleve benzer enli demirden bir mızrak tutmuş, kımıldatısız bir atlının silüetinin batan güneşin ışıkları içinde belirmediğini görmüşler.

Bu görüntünün yanına iyice yaklaşınca, atlının ve atının ve de ayaklığın en has tunçtan yapılmış olduğunu ve günün son ışıklarıyla aydınlanan geniş kılıcının üzerinde ateşle oyularak ince harflerle şu sözlerin yazılı olduğunu görmüşler:

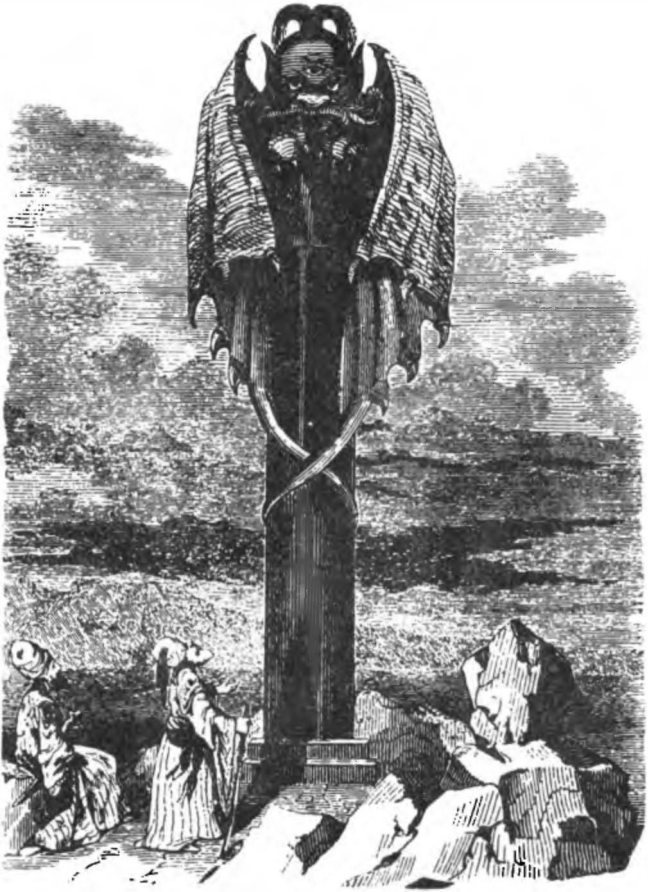
Yasak topraklara kadar gelebilmiş bulunan gözüpek yolcu, artık geriye dnemezsin!

Kentin yolunu bilmiyorsan, kol gücünü kullanarak ayaklığımın üzerinde beni dndr, durduğum zaman yüzümün çevrili bulunduğu yöne doğru yol al!

Emir Musa bunun üzerine, atlı yontuya yaklaşmış ve onu eliyle itmiş. Ve hemencecik bir şimşek hızıyla atlı kendi ekseni yöresinde dönmüş ve başını yolcuların izlemekte olduğu doğrultunun tam karşıtında bulunan yana doğru çevirmiş; ve şeyh Abdüssamet, gerçekten yanılmış olduğunu ve yeni doğrultunun doğrusu olduğunu anlamış.

Kervan, çabucak geri dönerek bu yeni yola koyulmuş ve yolculuklarını bu doğrultuda sürdürmüş. Günlerce yürüyerek sonunda, akşam olduğu sırada, bedeninin yarısı derinlemesine toprağa gömülmüş, ama öteki yarısı siyah bir taş sütün önüne zincirlenmiş bulunan garip bir varlığa rastlamışlar. Topraktan çıkan bu gövde sanki cehennem gçlerin zoruyla oradan fışkırmış acayip bir oluşuma benziyormuş. Ve sanki dallarından arınmış yaşlı bir hurma ağacının gövdesi gibi iri ve kara imiş. İki büyük kanadı ve ikisi uzun ve kıvrık tırnaklı bir arslan pençesine benzeyen dört eli varmış. Korkunç başının üzerinde dağınık saçları, yaban eşeğinin kuyruğundaki kıllar gibi serpilip duruyormuş; göz çukurlarının içinde de ışık saçan iki kızıl gözden başka, alnında kznkine benzer iki boynuz arasında üçüncü bir göz görülüyor ve bu durağan göz bir kaplan ya da panter gözü gibi yeşil ışıklar saıyormuş. Yolcuları görünce bu gövde korkunç çığlıklar atarak ve onu siyah stna bağlayan zinciri kırmak is-

ter gibi umutsuz hareketler yaparak kollarını oynatmış. Ve kervan sonsuz bir korkuya kapılarak ne ileri ne de geri gitme gücü bularak olduğu yerde donmuş kalmış.

Bunun üzerine Emir Musa, Şeyh Abdüssamet'e dönerek ona "Ey saygın kişi, bu varlığın ne olduğunu bize söyleyebilir misin?" diye sormuş. Şeyh de "Vallahi! Ey Emir, bu benim bilgimin dışında-

dır!" yanıtını vermiş. Emir Musa da, ona "Öyleyse, biraz daha yaklaş da kendisine sor! Belki kendisi durumunu bize açıklar!" demiş. Şeyh Abdüssamet de, hiç tereddüt etmemiş. Acayip yaratığa yaklaşmış ve ona "Görünen ve görünmeyen ülkeleri buyruğu altında tutan göze görünmez Egemen adına yanıt vermeni diliyorum! Bana kim olduğunu ve ne zamandan beri burada bulunduğunu ve de bu garip cezaya çarptırılmanın nedenini söyle!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan gövde ulur gibi konuşmuş. Ve işte Emir Musa'nın, Şeyh Abdüssamet'in ve yoldaşlarının işittikleri sözler şunlar olmuş:

Ben ecinnilerin babası İblis'in soyundan gelme bir ifritim. Adım, Dahiş İbn-el Amaş'tır. Buraya kıyamet kopuncaya kadar gizli güçler tarafından zincirlendim.

Daha önceleri, Deniz Hükümdarı'nın yönettiği bu ülkede, Tunç Kenti'nin koruyucusu olarak hem muhafız hem de mukim¹ olarak hizmetinde bulunduğum kızıl akikten yapılmış bir put vardı. Gerçekte, onun gövdesinin içini oturacak yer olarak seçmiştim. Ve bütün ülkelerden kitleler halinde insanlar gelerek benim aracılığım-la ona dertlerini açıyor ve kendilerine naklettiğim ilahi esini ve kehaneti benim ağzımdan öğreniyorlardı.

Benim bağlı bulunduğum Deniz Hükümdarı'nın buyruğu altında tümü Davut'un oğlu Süleyman'ın buyruklarına karşı çıkmış ecinnilerden oluşmuş bir ordu vardı; kendisi ile iman sahibi ecinnilerin bu korkulu hükümdarı arasında bir savaş çıkması halinde işi ele almak üzere beni bu ordunun başına getirmişti. Ve bu savaş çıkmakta gecikmedi.

Deniz hükümdarının, ünü Süleyman'ın kulaklarına erişmiş bulunan güzel bir kızı vardı. Süleyman birçok eşinin arasında ona da sahip olmak arzusuyla bu kızla evlenmek için girişimde bulunmak,

¹ Mukim: İkâmet eden, yanında kalan. (Ç.)

aynı zamanda akik putu kırıp Tanrı'dan başka Tanrı olmadığı ve Süleyman'ın Tanrı'nın elçisi olduğunu kabul ettirmek üzere Deniz Hükümdarı'na bir ulak gönderdi.

Bunu anlayan Deniz Hükümdarı, vezirlerini ve ecinni ordusunun ileri gelenlerini toplayıp onlara "Süleyman bana kızımı kendisine vermem ve komutanınız Dahiş İbn-el Amaş'ın içinde oturduğu akik yontuyu kırmak için her türlü felaketle tehdit ediyor. Bu tehditlere siz ne dersiniz? Boyun mu eğeyim, karşı mı çıkayım?" diye sordu.

Vezirler "Ey hükümdarımız, sen Süleyman'ın kudretinden korkuyor musun? Bizim kuvvetlerimiz en az onunkiler kadar ürkütücüdür. Ve biz bunları pekâlâ yok ederiz!" diye yanıt verdiler. Sonra bana döndü ve benim görüşümü sordu. Bunun üzerine ben de kendisine "Süleyman'a vereceğimiz tek yanıt ulağın sopayla dövmektir!" dedim. Bu önerim orada hemen yerine getirildi. Ve bu ulağa "Şimdi dön de efendine başına geleni anlat!" dedik.

Süleyman ulağının nasıl karşılandığını anlayınca, öfkenin son sınırına ulaşmış ve kullanılabilecek ecinni, insan, kuş ve hayvanlardan oluşmuş tüm güçlerini biraraya getirmiş. İnsanların başına Asaf İbn-i Barkiya'yı; ifritler kralı Dimriyat'ı da tümü altmış milyonu bulan ecinniler ile evrenin her yanındaki kara ve denizlerden toplanmış tüm hayvanların ve yırtıcı kuşların başına getirmiş. Bu iş tamamlayan Süleyman, bu müthiş ordunun başına geçerek benim efendim Deniz Hükümdarı'nın ülkesini zaptetmeye geldi. Ve bu ülkeye ulaşır ulaşmaz ordusunu savaş düzenine soktu.

İşe iki kanada hayvanları dört sıra halinde yerleştirmekle başladı. Gökyüzüne, hareketlerimizi gözetmek ve savaşçılarımızın üzerine ansızın saldırıp gözlerini oymak üzere savaşçı olarak büyük yırtıcı kuşları yerleştirdi. İnsan gücünü öncü olarak sürdürdü, ecinnileri de geriden desteklemek üzere arkayana yerleştirdi; sağına veziri Asaf İbn-i Barkiya'yı, soluna hava ifritlerinin kralı Dimriyat'ı yerleştirdi; dört köşesinden dört somaki file yaslanan altın tahtı üzerinde

oturarak kendisi orta cenahta kaldı ve bu durumdayken savaş işareti verdi.

Birdenbire ecinnilerin, insanoğullarının, yırtıcı kuşların ve savaşıyarak vahşi hayvanların koşuşmalarından ve kanat çırpımlarından oluşan ve gittikçe artan bir uğultu işitildi; ve göklerde binlerce kuşun kanat çırpışları ve ötüşleri duyulurken yeryüzünün kabuğu

da müthiş ayak sesleriyle dövülerek bağırtılar ve haykırışlarla çınlandı.

Ben, kendi bakımımdan, Deniz Hükümdarı'na bağlı ecinni ordularının öncülerinin komutanı idim. Birliklerime buyruk verdim ve Kral Dimriyat'ın emrindeki düşman ecinnilerin birliklerine saldırdım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Birliklerime buyruk verdim ve Kral Dimriyat'ın emrindeki düşman ecinnilerin birliklerine saldırdım. Kendini de düşmanlarımızın başındaki kişiye saldırmanın yollarını aradım. Tam o sırada alevler içinde kalan bir dağın kıpırdamaya başladığını ve şelaleler gibi ateş kusmaya koyulduğunu ve yakıcı bir örtü halinde lavlardan sıçrayıp başımıza yağan ateş kırıntıları altında kahrolup yanacağımı sandım. Ben, uzun süre, emrimdeki birlikleri yüreklendirerek kendimi savundum ve hırsla saldırıda bulundum; ancak düşman birliklerinin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde bizi ezeceğini anlayınca geri çekilme emri verdim; kendim de kanatlarımın olanca gücüyle havada uçarak oradan kaçtım. Ama Süleyman'ın buyruğuyla, aynı zamanda düşmanlarımız ecinniler, âdemoğulları, hayvanlar ve gökten yağarak gözlerimizi oyan ve etimizi parçalayan kuşlar tarafından izlenip kuşatıldık. Ben kendim üç ay süren kaçışım sonunda yakalandım. Beni alıp kıyamete kadar bu kara sütuna bağladılar; beni izleyenleri de dumana çevirip bakır kaplara kapatarak ağızlarını Süleyman'ın mührüyle mühürlediler ve Tunç Kenti'nin duvarlarına çarpan denize fırlattılar. O zamandan beri kuvvetlerimizi mahvedip beni böylece buraya zincirle bağladıklarından ötürü bu kentin halkının başına neler geldiğini bilemeyeceğim; ama Tunç Kenti'ne doğru gidecek olursanız, belki onların izlerine rastlar ve öyküleri üstüne bir şeyler öğrenirsiniz!

Yarım bedenli yaratık konuşmasını bitirince yeniden bağlı bulunduğu sütundan zincirlerini çözmek için çılgınca çırpınmaya başlamış. Emir Musa ve yoldaşları da onun zincirlerden kurtulabileceği ya da kurtulmak için kendilerini kullanabileceğinden korkarak orada daha fazla kalmak istememişler ve çabucak akşamın kızılığı için-

de uzaktan kulelerinin ve duvarlarının belirlediğini gördükleri kente doğru yollarını sürdürmüşler. Kente ulaşmak için pek az bir mesafe kaldığını anladıklarında ortalık kararıp yörelerindeki her şey düş-man bir görünüme bürününce, kapılara yaklaşmak için sabahın gel-mesini beklemeyi yeğlemişler; ve yorgunluktan bitkin düştüklerin-den geceyi geçirmek üzere çadırları kurmuşlar.

Şafağın ilk ışıkları doğudaki dağların tepelerini aydınlatmaya başlar başlamaz, Emir Musa yoldaşlarını uyandırmış ve kentin giriş kapılarından birine ulaşmak üzere onlarla birlikte yola koyulmuş. O sırada, önlerinde, sabahın aydınlığı içinde, Tunç Kenti'nin duvar-larının, sanki döküldükleri kalıptan yeni çıkmış gibi parıldayarak belirlediğini görmüşler. Bu duvarlar öylesine yüksekmışler ki, sanki kendilerini çevreleyen tepelerin ilk kademelerini oluşturuyor; ve bunların yamaçlarına öylesine yerleştirilmiş bulunuyorlarmış ki, sanki tepelerin özgün madeninden yontulmuş gibi duruyorlarmış.

Bu görünümün kımıltısız bıraktığı şaşkınlıktan çıkabildiklerin-de gözleriyle kente girebilecekleri bir kapı aramışlar. Ama bulama-mışlar. Bunun üzerine duvarlar boyunca bir giriş kapısı bulmak amacıyla yürümeye başlamışlar. Ve böylece yürümeyi herhangi bir kapı ya da gedik bulmaksızın ve de kente girip çıkan herhangi bir kimse görmeksizin sürdürmüşler. Ve günün ilerlemiş saatine kar-şın ne duvarların içinde ne de dışında herhangi bir gürültü duymuş-lar; ve duvarların üstünde ya da dibinde herhangi bir hareket gör-müşler. Ama Emir Musa, umudunu yitirmeksizin, yoldaşlarını yürü-yüşü sürdürmeye yüreklendirmiş; böylece akşama kadar yürümüş-ler ve her zaman önlerinde Tunç Kenti'nin katı duvarlarının, topra-ğın oluşumuna göre vadileri ve tepelerin eteklerini izleyerek, sanki toprağın bağrından çıkmış gibi uzayıp gittiğini görmüşler.

Bunu gören Emir Musa, yoldaşlarına dinlenmek ve beslenmek için durmalarını emretmiş. Ve kendisi de durumu düşünmek üzere bir süre için oturmuş. Dinlenmesi tamamlanınca, yoldaşlarına ora-

du kalıp dönüşüne kadar konaklama yerini gözetlemelerini söylemiş; Şeyh Abdüssamet ve Talip İbn-i Sehl kendisini izlerken, onlarla birlikte çevreyi denetlemek ve insansı girişimlerle içine girilmesine izin vermeyen bu kenti tanımak üzere yüksek bir dağın tepesine çıkmış...

*Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek ya-
vaşça susmuş.*

Ama Üç Yüz Kırk Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... insansı girişimlerle içine girilmesine izin vermeyen bu kenti tanımak üzere yüksek bir dağın tepesine çıkmış.

İlkin karanlıkta hiçbir şeyin farkına varamamışlar; çünkü gece o sırada ova üzerine gölgesini düşürmüş bulunuyormuş; ama ansızın doğuda ışık daha canlı bir hale gelmiş; ve dağın tepesinde harika bir ay belirip yükselmiş ve göz açıp kapayasıyla kadar geçen bir sürede yeri göğü aydınlatmış. Ve ayaklarının ucunda onları soluk almak-tan alıkoyan bir görünüm oluşmuş.

Âdeta düşsel bir kenti izler gibiymişler. Yükseklerden süzülen beyaz örtü altında, gözün alabildiğince uzaklıkta gece içinde boğulmuş ufukta Tunç Kenti'nin bağrında saray kubbeleri, evlerin düz damları, dingin bahçeler görünüyor; ayın aydınlattığı kanallarda binlerce ısıtlı devinim koyu karanlıkta birbirini izliyor; ve o sırada batıya doğru yayılan uzaklardaki madensi deniz soğuk bağrında aydınlık göğün ışıklarını yansıtıyormuş; böylece: duvarların tuncu, kubbelerin aydınlanmış değerli taşları, evlerin beyaz damları; batıya doğru yayılan gölgelerle birlikte ayın sihri ve gece melteminin etkisiyle birbiriyle uyum sağlıyormuş.

Bununla birlikte bu enginlik, bir mezardaymış gibi evrensel sessizliğe gömülmüş bulunuyormuş. İçeride insan varlığından eser yokmuş. Ama, her biri anıtsal oturtmalıklarında tunçtan yapılmış yüksek yontular; mermerden yontulmuş görkemli atlılar, hareket halindeki bezgin uçuşlu kanatlı hayvanlar; hepsi de aynı doygun yoksunluk içinde bulunuyorlar; binaların üzerinde yükselen gökte, bu durağanlık içinde binlerce iri yarasa, tek hareket eden yaratıklar olarak uçuşup duruyormuş. Bunların uçuşuna, ölü saraylar ve uyuyan damlardan, gecenin sessizliğini delen, göze görünmeyen baykuşların iniltileri eşlik ediyormuş.

Emir Musa'nın ve iki yoldaşının gözleri bu garip görünümle dolunca, bu koskoca kentte herhangi bir canlı insan varlığının izine rastlamamalarından dolayı çok şaşırarak dağdan aşağı inmişler. Ve üzerinde Şeyh Abdüssamet'in hemen çözümleyip kendilerine çevirdiği Yunan harfleriyle yazılmış dört yazıtın kazınmış bulunduğunu gördükleri bir mahalde tunç duvarların ayak ucuna ulaşmışlar. İlk yazıtta şöyle yazıyormuş:

Ey insanoğlu, senin hesapların ne kadar boştur! Ölüm yanıbaşındadır. Geleceğin hesabını yapma! O, ulusları ve orduları dağıtan, ferahlık içinde yaşadıkları saraylardan kralları alıp mezarın dar barınağına fırlatan Evren'in efendisidir. Ve toprakta eşitlik içinde uyanan ruhları onları bir toz ve kül yığınına dönmüş görür.

Bu sözleri duyunca Emir Musa "Ey yüce gerçekler! Ey toprakta eşitlik içinde uyanan ruhlar! Bütün bunlar ne kadar çarpıcı!" diye haykırmış; ve hemen bu sözleri deri üzerinde yazıya dökmüş. Ama Şeyh, hemen ikinci kitabeyi de çevirmiş:

Ey insanoğlu! Sen niçin kendi ellerinin körüsün? Nasıl olur da bu denli boş bir dünyaya güven duyarsın? Bilmez misin ki, burada geçici oturmaktayız, geçici bir barınaktır burası? Söyle! İmparatorluklar

kurmuş olan hükümdarlar nerede? Nerede o fatihler, o Irak'ın, İsfahan'ın, Horasan'ın sahipleri? Sanki dünyaya hiç gelmemişler gibi geçip gitmişler!

Emir Musa bu kitabedeki Arapçaya çevrilen sözleri de yazıya dökmüş; ve heyecan içinde üçüncü yazıtı çeviren Şeyli'e kulak vermiş:

Ey insanoğlu! İşte günler geçip gidiyor, ve yaşamının kaygısızca son sınıra doğru yürüdüğünü görüyorsun. Efendin olan Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkacağın Hüküm Gününü düşün! Hani nerede Hint'in, Çin'in, Sina'nın ve Nubia'nın¹ hükümdarları? Hepsi hiçliğe bürünmüşler!

Ve Emir Musa "Nerede Sina'nın Nubia'mn hükümdarları? Hiçliğe bürünmüşler!" diye haykırmış. Dördüncü yazıtta da şunlar yazılmış:

Ey insanoğlu! Ruhunu zevklerde boğuyorsun ve omuzlarına çöken ölümün, seni izlemekte olduğunu görmüyorsun! Dünya bir örümcek ağı gibidir ve bu narin dokunun ardından hiçlik seni gözetiyor! Hani o büyük umutları olan insanlar, onların geçici tasarıları nerede? Şimdi saraylarında, vaktiyle mezarlarda barınan baykuşlar ötüşüyor!²

Emir Musa artık heyecanını tutamamış ve elleri şakaklarında uzun uzadıya ağlamış ve kendi kendine "Ey doğumun ve ölümün gizemi! Ölmek gerekiyorsa neden doğuluyor? Ölüm, yaşamın unutulmuşuysa yaşamak neye yarar? Ama yalnız Allah ne olacağını bilir; bizim görevimiz de sessiz bir itaatle ona boyun eğmektir!" demiş. Bu düşüncelere kapıldıktan sonra, yoldaşlarıyla birlikte konakladıkları yerin yoluna düşmüş. Ve adamlarına dallar ve odunlarla, kendilerini duvarın tepesine çıkarmaya yarayacak bir merdiven yapmalarını, oradan da kapısı bulunmayan bu kente inmelerini emretmiş.

1 Sudan'ın kuzeyinde eski bir Afrika ülkesi. (Ç.)

2 Bu son cümle Powys Mathers'in çevirisinden alınmıştır. (Ç.)

Adamlar hemen odunlar ve kuru iri dallar aramaya koyulmuşlar; kılıçları ve bıçaklarıyla ellerinden geldiğince ağaçları devirmişler; onları sarıklarındaki kumaşlarla, kemerleriyle ve develerin dizginleri, kolları ve koşumlarının sınımlarıyla birbirine bağlayarak duvarların tepesine ulaşacak yükseklikte bir merdiven yapmayı başarmışlar. Bunun üzerine onu en uygun yere taşımışlar ve her yanını büyük taşlarla desteklemişler. Ve Tanrı'nın adım anarak ağır ağır tırmanmaya koyulmuşlar.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Kırk Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Emir Musa başta olduğu halde ağır ağır tırmanmaya koyulmuşlar. Ama kimileri de konaklama yerini ve yöresini gözetlemek için duvarların dibinde kalmış.

Emir Musa ve yoldaşları, çıktıkları duvarın üzerinde yürümeyi bir zaman sürdürmüşler ve sonunda ortalarında iki kanadı, aralarından bir iğne ucunun bile giremeyeceği kadar sıkı sıkıya kapatılmış bir tunç kapının bulunduğu yanyana iki kuleye ulaşmışlar. Bu kapının üzerinde, eli açık olarak bir kolunu uzatmış bir atlinin altından yapılmış kabarık bir sureti kazanmış bulunuyormuş. Bu elin ayasında Yunanca harflerle birtakım sözler yazılıymış; Şeyh Abdüssamet bunları hemen çözerek şöyle çevirmiş: "Elini göbek deliğimdeki çiviye on iki kez sür!"

Bunun üzerine Musa, bu sözlerden epeyce şaşırmış olmasına karşın, atlıya yaklaşmış ve gerçekten göbek deliğinin ortasına altın bir çivinin kakılmış bulunduğunu görmüş. Elini uzatmış ve bu çivi-

ye on iki kez sürtmüş. On ikinci sürtüşte kızıl granitten yapılmış olan kapının iki kanadı olanca genişliğiyle dönerek aşağıya doğru inen bir merdivene açılmış. Emir Musa ve yoldaşları, hemen, oklar ve kılıçlarla donanmış muhafızların bulunduğu aynı düzeydeki bir sokağa açılan bir hole ulaşmadan önce bu merdivenin basamaklarını inmişler. Emir Musa "Başımıza dert açmalarına fırsat vermeden onlarla konuşalım!" demiş. Bunun üzerine kimileri ellerinde kalkan ve yalın kılıçlarıyla ayakta, kimi oturmuş, kimi uzanmış olan bu muhafızlara yaklaşmışlar; ve Emir Musa, komutanları olduğu izlenimini veren birine doğru dönerek incelikle selam vermiş; ama bu kişi yerinden kıpırdamamış; ve selama karşılık vermemiş. Öteki muhafızlar da onları görmüyorlarmış gibi yeni gelenlere ilgi göstermeksiz aynı şekilde durağan bakışlarla hareketsiz kalmışlar.

Bunun üzerine bu muhafızların Arapça anlamadıklarını kavrayan Şeyh Abdüssamet'e "Ey Şeyh, onlara bildiğin tüm dillerle seslen!" demiş. Şeyh de onlarla ilkin Yunanca görüşmeyi denemiş; sonra da girişiminin boşuna olduğunu görerek Hintçe, İbranice, Farsça, Habeş ve Sudan dilleriyle konuşmuş; ama içlerinden hiçbiri bu dillerden tek bir sözcük bile anlamamış; ve de anladığına dair bir belirti göstermemiş. Bunun üzerine Emir Musa "Ey Şeyh, bu muhafızlar belki de ülkelerinin âdetlerine uygun olarak kendilerine yaklaşmadığımız için bozulmuşlardır; sanırım onları bildiğin ülkelerin âdetlerine göre geliştirilmiş şekilde selamlamak gerek!" demiş. Ve saygın Abdüssamet, o anda, dolaştığı bütün ülkelerin halklarında geçerli olan her türlü selamı yerine getirmiş. Ama muhafızlardan hiçbiri yerinden kıpırdamamış; her biri öylece, başlangıçtaki gibi hareketsiz kalmış.

Bunu gören Emir Musa, şaşırmanın sınırlarında, daha fazla üstelemek istememiş; yoldaşlarına kendisini izlemelerini söyleyip böylesine bir suskunluğu neye bağlayacağını bilmeden yolunu sürdürmüştü. Şeyh Abdüssamet de kendi kendine "Vallahi! Yolculuklarım sırasında böyle olağandışı bir şey görmemiştim!" demiş.

Böylece, sonunda çarşı girişine ulaşınca kadar yürümüşler. Kapıları açık görüp içeri dalmışlar. Pazar alışveriş eden kişilerle dolmuş; ve dükkânların vitrinleri eşyalarla harika biçimde donatılmış imiş. Ama Emir Musa ve yoldaşları onları gördükleri andan başlayarak tüm satıcılar ve müşterilerin ve çarşıda bulunan herkesin ortaklaşa uyum sağlamış gibi donup kaldıklarını görmüşler; her zamanki uğraşlarını sürdürmek için sanki yabancıların çekip gitmelerini bekler gibi bir halleri varmış. Bununla birlikte, onların varlıklarına da en küçük bir ilgi göstermez ve bu çağrısız ziyaretten hoşnutsuzluklarını küçümsemeyle görmezlikten gelerek anlatmakla yetiniyorlarmış gibi görünüyörlarmış; ve bu küçümseyici davranışın altını çizmek istercesine Emir Musa yoldaşları önlerinden geçip giderken yüzlerinde genel bir ifadesizlik görülüyormuş; öylesine ki koca çarşıda, yöredeki hareketsizliğin ortasında sadece yürüyenlerin çınlayan ayak sesleri duyuluyormuş. Ve böylece, ne onları hoşça karşılayana ne de düşmanca bir harekete rastlamadan; ne gülüşle ne alayla karşılanmadan cevahirciler çarşısını, ipekçiler çarşısını, saraçlar çarşısını, manifaturacılar çarşısını ve sonunda baharatçılar ve kokucular çarşısını dolaşmışlar.

Baharatçılar çarşısından çıkınca, birdenbire, bakışları yumuşaklığına alıştıkları bir ışıkla donanmış çarşıdakinden farklı bir güneşin olanca göz kamaştırıcılığıyla aydınlattığı bir meydana ulaşmışlar. Meydanın dip tarafında, kanatları gerilmiş iri hayvan heykellerine ayaklık oluşturan olağanüstü yükseklikte tunç sütunlar arasından, yanlardan tunç kulelerle berkitilmiş mermer bir saray görmüşler; sarayın yöresi mızrakları ve kılıçları hiç sönmeyen alevlerle parıldayan bir dizi muhafızla kuşatılmış bulunuyormuş. Bu saraya girilen altın bir kapıdan Emir Musa ve kendisini izleyen yoldaşları içeri girmişler.

İlkin, bina boyunca uzayan somaki mermer sütunların sıralandığı ve renkli mermerden havuzların serinlettiği bir koridor görmüş-

ler; bu koridorun silah saklamaya yaradığı anlaşılmıyordu. Zira her yanda, sütunlara, duvarlara ve tavana asılı, üzerlerine değerli taşlar kakılmış ve yeryüzünün her yanından getirilmiş harika silahlar görülmüştü. Bu oyma kafesli koridorun yöresinde, altın ve gümüşle savatlanıp harika bir işçilikle yapıldığı apaçık olan abanoz sıralarda oturmuş ya da uzanmış, geçit giysilerine bürünmüş savaşçılar, ne ziyaretçileri engelleyen ne de şaşkın yürüyüşlerini sürdürmelerini destekleyen bir harekette bulunmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Kırk Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ne ziyaretçileri engelleyen ne de şaşkın yürüyüşlerini destekleyen bir harekette bulunmuşlar.

Bunu gören ziyaretçiler, üst bölümü, mavi bir zemin üzerine altın harflerle Yunan dilinde yazılmış olup Şeyh Abdüssamet tarafından tıpkı tıpkısına çevirisi yapılan üstün nitelikli öğütler işli bir yazıt taşıyan çok güzel bir pervazla donanmış bu koridoru izlemişler. Yazıt şöyleymiş:

Sürekli olan, bahtların hükümdarı adına! Ey âdemoğlu, başını çevir, ruhuna çıkmek üzere olan ölümü göreceksin! İnsanoğlunun babası Âdem hani nerede? Nuh ve onun ardılları nerede? O korkunç Nemrut nerede? O hükümdarlar, o fatihler, keyhüsrevler, sezarlar, firavunlar, Hint'in ve Irak'ın hakanları, İran'ın ve Arabistan'ın sahipleri ve İskender-i Zülkarneyn nerede? Yeryüzü hükümdarları Harun ve Karun ve de Şeddat – bin – Advat ve Kanaan'ın tüm ardılları nerede? Hepsi sonsuza dek varolanın buyruğuyla Ödcüme Günü'nde hesap vermek üzere yeryüzünü terk ettiler.

Ey âdemoğlu! Kendini bu dünyaya ve onun zevklerine kaptırma! Tanrı'dan kork ve saf bir yürekle ona hizmet et! Ölümden kork! Tanrı'ya bağlılık ve ölüm korkusu tüm bilgeliğin temelidir. Böylece o korkunç Hüküm Günü'nde koku saçan güzel eylemlerinin hasadını biçeceksin!

Kendilerini çok etkileyen bu kitabeyi deri üzerine geçirdikten sonra, koridorun ortasına açılan büyük bir kapıdan geçmişler; ortasında saydam mermerden yapılmış su fışkırtan bir havuzun bulunduğu bir salona girmişler. Bu havuzun üstünde, hoş bir şekilde renklendirilmiş tavanı ipekli kumaştan, çeşitli renklerin büyük bir sanatla bağdaştırıldığı, altın yaldız işlemeli bir çadır varmış. Su, bu havuza ulaşmak için toprağın içinde çok hoş dönüşümlerle oluşturulmuş dört kanalı izliyor; ve her bir kanal, ayrı renkte bir yatakta uyanıyormuş: ilk kanalın suları pembe somaki, ikincisinin sarı yakut¹, üçüncüsünün zümrüt, dördüncüsünün firuze taş yatakta akıyormuş ve su, aktığı kanala göre renkleniyor ve yukarıdaki ipek örtüler arasından sızarak buraya ulaşan ışıkla donanarak yöresindeki eşyaya ve mermer duvarlara deniz manzarasının tatlılığını veriyormuş.

Oradan bir başka kapıyı aşarak ikinci bir salona girmişler. Orada eski altın ve gümüş sikkeler, gerdanlıklar, ziynetler, inciler, yakut ve her türden değerli taşlar bulmuşlar ve bütün bunlar öylesine bir yığın oluşturmuyormuş ki, bu salondan bir üçüncüsüne geçmek için yürümek ve dolaşmakta güçlük çekmişler. Burada da, değerli madenlerden yapılmış silahlar, değerli taşlarla zenginleştirilmiş kalkanlar, eski miğferler, Hint kılıçları, kargılar, mızraklar, Davut ve Süleyman zamanından kalma zırhlar varmış; ve bu silahlar öylesine iyi korunmuşlar ki, sanki onları yapan ellerden bir önceki gün çıkmış gibi görünüyorlarmış. Bunu izleyerek dördüncü bir salona gir-

1 Sarı yakut, burada, topaz karşılığı olarak çevrilmiştir. (Ç.)

mişler; buradaki değerli ağaçlardan yapılmış dolaplar ve raflar: düzgün şekilde yerleştirilmiş zengin giysiler, gösterişli fistanlar, zor bulunur kumaşlar, hayranlık verici şekilde işlenmiş ipeklerle dolu imiş. Oradan, açık bulunan bir kapıdan beşinci bir salona geçmişler. Burada yerden tavana kadar sadece yiyip içmeye ve el yıkamaya özgü sürahiler, kadehler, sofrta örtüleri ve peşkirler; altın ve gümüş kaseler, çeşitli renkte yeşim ve akikten tabaklar, billur kayalardan oyulmuş leğenler, değerli taşlardan kupalardan başka bir şey yokmuş.

Bütün bunları hayranlıkla izledikten sonra, oradan çıkıp geri dönmeyi düşünürlerken; salonun duvarlarından birini kaplayan ipek ve altın tellerle işlenmiş büyük bir örtü görüp açmak ayartısına kapılmışlar. Ve bu perdenin arkasında yine fildişi ve abanoz karmayla işlenmiş som gümüşten kilidi olan büyük bir kapı görmüşler. Ortalarda görünür bir anahtar deliğı bulunmadığından Şeyh Abdüs-samet hemen bu kilidin işleyiş biçimini incelemeye başlamış; sonunda çabalarına boyun eğecek gizli bir zemberek bulmuş. Parmağı basınca kapı kendiliğinden açılmış ve çelik bir aynaya benzer şekilde parlatılmış bir mermerden oyularak tam bir kubbe oluşturmuş harika bir salon ortaya çıkmış. Bu salonun pencerelerindeki zümrüt ve elmas kafeslerden sızan bir ışık demeti eşyayı görülmedik bir şaşaaya boğuyormuş. Orta yerde, üzerine tünemiş gibi gümüş kanatlı ve yakut gagalı kuşların yerleştirildiğı küçük altın sütunlarla desteklenmiş vaaz kürsüsüne benzer bir tür yükselti ipek ve altın tellerle örölmüş kumaşla örtölü bulunuyor ve buradan fildişi eğilimiyle sarkan uçları, yerdeki gözkamaştırmacı renklerle örölmüş yün halıyla buluşuyor; halının desenlerinde özsuu bulunmayan dallarda koku vermeyen çiçekler açılıyor; ve doğanın gerçek güzelliğı ve kesin çizgileri içinde kuşlar ve hayvanlarla dolu ormanın yapay yaşamı yansıyor.

Emir Musa ve yoldaşları bu yükseltiye tırmanmışlar ve onları

sessizce çivileyen bir şaşkınlık içinde kalakalmışlar. Değerli taşlar ve elmaslarla işlenmiş kadife örtülü bir sayvanda geniş bir ipek halı üstünde göz kamaştıran teni, yay gibi kaşları altındaki uykudan baygın gözleriyle hatlarının hayran edici sakinliğinden, saçlarını kavrayan altın taçtan, alnında yıldızlanan değerli taşlardan yapılmış alınlığından ve altın yaldızlı tenini okşayan inci gerdanlığından yükselen güzelliğiyle genç bir kız uzanmış yatmaktaymış. Yatağın sağında solunda biri beyaz öteki kara, birisi yalın bir kılıç, öteki çelik bir mızrak tutan iki köle bekliyormuş. Yatağın ayak ucundaki mermer levhada şu sözler yazılı bulunmakta imiş:

Ben Kral Amelesites'in kızı bakire Tadmor'um. Bu kent benim kentimdir. Ey buraya kadar girebilmiş olan yolcu, zevkine uygun gelen her şeyi alıp götürebilirsin! Ama benim çekiciliğime ve cinselliğine kapılıp bedenime saldırgan bir el uzatmaktan sakın!

Emir Musa, uyuyan genç kızın neden olduğu heyecandan kurtulup kendine gelince, yoldaşlarına "Artık bütün bu şaşırtıcı şeyleri gördükten sonra, buralardan uzaklaşmamızın zamanı geldi. Şimdi denize doğru gidip bakır kapları bulmalıyız! Bu saraydan sizi ilgilendiren şeyleri alabilirsiniz; ama kralın kızına ya da giysilerine dokunmaktan sakının!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Kırk Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"... Ama, kralın kızına ya da giysilerine dokunmaktan sakının!" demiş.

Bunun üzerine Talip bin Sehl "Ey Emir'imiz, bu saraydaki hiçbir şey bu genç kızın güzelliğiyle kıyaslanamaz. Onu alıp Şam'da Halife'ye götürmeksizin burada bırakmak yazık olur! Bu armağan, denizdeki içine ifrit kapatılmış bütün kaplardan daha değerli olacaktır!" demiş. Emir Musa "Sultana dokunamayız. Bu onu incitir ve bize bela getirir!" diye yanıt vermiş. Ama Talip "Ey Emir'imiz, sultanlar ister canlı olsunlar, ister uyur olsunlar, böyle saldırılardan asla incinmezler!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra, genç kıza yaklaşmış ve onu kollarına almak istemiş. Ama birdenbire, onu

aynı zamanda yüreğinden ve alnından yaralayan iki kölenin kılıcı ve mızrağıyla vurularak ölmüş.

Bunu gören Emir Musa, bu sarayda bir saniye daha kalmak istemeyerek yoldaşlarına denize giden yola ulaşmak üzere oradan hemen ayrılmalarını buyurmuş. Kıyıya ulaştıklarında ağlarını kurutmak üzere sermiş kara derili birçok adam görmüşler; bunlar kendilerine selam verilince Arapça olarak Müslüman âdetlerine uygun şekilde yanıt vermişler. Emir Musa da, aralarında en yaşlı olan ve reisleri olduğu anlaşılan kişiye "Ey saygın şeyh, biz Halife Abdülmalik bin Mervan'ın ulağı olarak bu denizde, Süleyman Peygamber zamanında bakır kaplara konmuş ifritleri aramak üzere geldik! Araştırmalarımızda bize yardımcı olmak ister misiniz ve de tüm varlıkların hareket etmediği bu kentin gizemini de açıklar mısınız?" demiş. Yaşlı adam ona "Oğlum, önce bil ki biz hepimiz bu kıyının balıkçılarıyız. Biz Tanrı'ya ve dua ve barış üzerine olası Elçisine inanmaktayız; ama bu Tunç Kenti'ndekilerin hepsi çok eski zamanlardan beri büyümüşlerdir; ve Hüküm Günü'ne kadar böyle kalacaklardır. İçinde ifritlerin bulunduğu kaplara gelince, bunları size sağlamaktan kolay şey olamaz. Çünkü bir kez ağızları açıldıktan sonra bunları balıklarımızı ve öteki yiyeceklerimizi pişirmek için kap olarak kullanmaktayız. Bunlardan size istediğiniz kadar verebiliriz.

Ama bunların ağzını açmadan önce, elleri üzerlerine çarparak cınlatmak ve Davut'un oğlu Süleyman'ın üstünlüğüne karşı gelerek işledikleri suçun kefareтини ödemeleri için, içlerinde bulunanlardan Peygamberimiz Muhammet'in elçiliğini tanıdıklarına dair yemin almak gerek!" demiş. Sonra "Bize gelince, hepimizin efendisi olan Emir-ül-Müminine olan sadakatimizin kanıtı olarak biz de size, daha bugün avladığımız ve tüm insan kızlardan çok daha güzel olan iki deniz kızını vermek istiyoruz!" diye eklemiştir.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, yaşlı adam Emir Musa'ya ağzı Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş on iki bakır kap ile deniz dalgaları gibi dalgalı uzun saçlı, yüzleri ay gibi, memeleri harika ve de-

nizin çakılları gibi sert ve yuvarlak, iki hayranlık uyandırıcı varlık olan deniz kızlarını sunmuş. Ama bunlar göbeklerinden başlayarak, insan kızlarına Tanrı'nın vergisi olan etsel görkemlilikten yoksunmuşlar; bunun yerine kadınların yürüyüşleriyle erkeklerin ilgisini çekmek için sağa sola kıvrımlarına benzer hareketlerle oynayan baltalı bedenleri varmış. Sesleri çok güzelmiş, gülüşleri büyüleyiciymiş; ve de bilinen dillerden hiçbirini ne anlıyor ne de konuşuyorlarmış. Ve sadece, kendilerine sorulan tüm soruları gözlerinin gülüşüyle karşılıyorlarmış.

Emir Musa ve yoldaşları yaşlı adama cömertçe davranışlarından ötürü teşekkür etmekten geri durmamışlar; ona ve kendisiyle birlikte olan tüm balıkçılara bu ülkeyi bırakmayı önerip Müslümanların ülkesi çiçekler, meyveler ve tatlı sular kenti Şam'a gelmeleri için kendileriyle yoldaşlık etmeye hazır olduklarını bildirmişler. Yaşlı adam ile balıkçılar bu öneriyi kabul etmişler ve hep birlikte ilkin Tunç Kenti'ne uğrayıp değerli eşya, mücevherat, altın ve yükte hafif, pahada ağır taşıyabilecekleri ne varsa almışlar. Böylece torbaları ve sandıkları bu görülmedik ganimetle dolu olarak tunç duvarlardan aşağı inip Şam'a doğru yola çıkmışlar; uzun ve kazasız belsiz geçen bir yolculuktan sonra güvenlik içinde oraya ulaşmışlar.

Halife Abdülmalik, Emir Musa'nın kendisine anlattığı bu geziyle ilgili öyküye hayran olmuş ve "Bu Tunç Kenti'ne sizinle birlikte gelmediğime çok üzüldüm. Ama Tanrı'nın izniyle ben kendim yakında oraya gidip bu büyülenmenin sırrını öğrenirim!" diye haykırmış. Sonra on iki mühürlü kabı kendi elleriyle açmak istemiş. Ve hepsini birbiri ardına açmış. Ve her defasında içinden korkunç bir ifritin kıpırdadığı yoğun bir duman çıkmış ve Halife'nin ayaklarına kapana-rak "Tanrı'dan ve senden, ey Süleyman efendimiz, isyan ettiğimiz için bağışlanma dileriz!" demişler. Ve orada bulunanların hepsinin hayretini uyandırarak tavana doğru süzülüp kaybolmuşlar.

Halife bunu izleyerek iki deniz kızının güzelliğinden de aynı ölçüde etkilenmiş. Onların gülüşleri, sesleri ve bilinmeyen dilleri onu

etkileyip heyecanlandırmakta eksiklik göstermemiş. Onları büyük bir havuza yerleştirmiş; orada bir süre yaşamışlar; sonra da veremden ve sıcaktan ölmüşler.

Emir Musa'ya gelince, Halife'den kutsal kent Kudüs'e dönmek üzere izin almış; ve orada ömrünün geri kalan bölümünü özenle deri üzerine geçirdiği yazılardan öğrendiği eski sözlerin murakabesine dalarak geçirmiş ve bu kentte ölmüş; ve Yüceler Yücesi Tanrı'nın rahmetine kavuşarak huzur içinde yatarken türbesini ziyaret eden iman sahiplerinin saygı ve duasıyla kuşatılmış.

"Ve işte, ey bahtıgüzel Şah", diye sözünü sürdüren Şehrazat, "Tunç Kenti'nin öyküsü de böyle!" demiş.

Bunun üzerine Şah Şehriyar "Bu öykü, ey Şehrazat, gerçekten olağanüstü!" demiş. O da "Evet, ey Şah, ama İbn-ül-Mansur'un başına gelen çok hoş bir öyküyü anlatmadan bu gecenin geçip gitmesini istemem!" demiş. Şehriyar da, şaşırarak "Bu İbn-ül-Mansur da kim ola? Hiç adını duymadım!" demiş. Bunun üzerine Şehrazat, gülerek "İşte anlatıyorum!" demiş.

İBN – ÜL MANSUR İLE İKİ GENÇ KIZIN ÖYKÜSÜ

Ey bahtıgüzel şahım, Halife Harun Reşit'in ülkesinin sorunlarından duyduğu kaygıyla, sık sık uykusuz kaldığı pek bilinen bir du-

rumdur. İşte, yine bir gece, bir yandan öte yana dönüp durduğu halde bir türlü uyuyamamış; ve bu çabalarının nafileliğinden dolayı iyice bezmiş; o zaman üzerindeki örtüyü şiddetli ayak darbeleriyle atmış ve el çırparak celladı Mesrur'u çağırmış; ve ona "Mesrur, uyumadığıma göre bana bir eğlence aracı bul!" demiş. O da "Efendim, ruhu yatıştırmak ve duyguları uyutmak bakımından gece gezmelerine denk hiçbir şey yoktur! Dışarıda bahçede gece güzeldir! Ağaçların, çiçeklerin arasına inelim; yıldızları ve üzerlerindeki şahane süslemeleri seyredelim; ayın güzelliğine ve yıldızlar arasında ağır ağır ilerleyişine ve yıkanmak üzere suya düşmesine hayran olalım!" diye yanıt vermiş. Halife "Mesrur, ruhum böyle şeyler görmeyi istemiyor, bu gece!" demiş. Mesrur da yeniden söz alarak "Efendim, sarayında üç yüz cariyen ve her bir cariyenin kendi başına bir odası var. Gidip onlara hazır olmalarım haber vereyim; sonra gider, her bir odayı perde arkasından gözetir ve varlığını sezdirmeden her bir cariyeni tüm sade çıplaklığı içinde hayranlıkla seyredersiniz!" demiş. Halife "Mesrur, bu saray benim sarayımdır ve bu kadınların sahibi benim; ama, ruhum, bu akşam, bütün bunları arzulamıyor!" demiş. O da yanıt vererek "Efendim, emir buyur, önünde Bağdat'ın bilgelelerini, bilginlerini ve şairlerini toplayayım. Bilgeler sana güzel sözler söyler; bilginler yıllıklarda rastladıkları bilgileri aktarırlar; şairler de koşuklu dizeler okuyarak ruhunu büyüler!" demiş. Halife "Mesrur, ruhum bu akşam bütün bunları arzulamıyor!" diye yanıt vermiş. Mesrur yeniden söz alarak "Efendim, baş döndüren sakiler, güzel görünümlü hoş oğlanlar var. Ruhsatın olursa gidip sana arkadaşlık etmeleri için onlara haber vereyim!" demiş. Halife "Mesrur, ruhum bunu da arzulamıyor bu gece!" diyerek yanıt vermiş. Mesrur "Efendim, öyleyse başımı vur, benim! Can sıkıntım dağıtmak için galiba bundan başka çare yok...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Efendimiz öyleyse başımı vur, benim! Can sıkıntını dağıtmak için galiba bundan başka çare yok!" demiş. Bu sözleri duyan Harun Reşit kahkahalarla gülmeye başlamış; sonra da "Eh, Mesrur, bir gün olabilir, bu! Ama şimdilik git bakalım selamlıkta gerçekten görülüp dinlenmesi hoşsa gidecek birileri var mı, bak!" demiş.

Mesrur hemen bu buyruğu yerine getirmek üzere dışarı çıkmış; ve yine hemen geri dönerek Halife'ye "Ey Emir-ül-Müminin, dışarıda eski kulağikesik İbn-ül Mansur'dan başkasını bulamadım!" demiş. Harun Reşit de "Hangi İbn-ül Mansur, Şamlı İbn-ül Mansur olmasın?" diye sormuş. Hadımağalarının başkam "Ta kendisi, o ihtiyar şeytan!" demiş. Harun Reşit "Getir onu içeri!" demiş. Mesrur'un içeri soktuğu El Mansur "Barış üzerine olsun ey Emir-ül-Müminin!" diyerek selam vermiş. Halife onun selamına karşılık vermiş ve "Ya İbn-ül Mansur, bana serüvenlerinden birini anlatsana!" demiş. O da "Ey Emir-ül-Müminin, sana gözümün tanıklık ettiği bir olayı mı, yoksa işittiğim bir öyküyü mü anlatayım?" diye sorarak yanıt vermiş. Halife "Eğer şaşırtıcı bir olaya tanık olmuşsan onu anlat, çünkü gözle görülen şeyler, sadece anlatılırken duyulanlara yeğ tutulur!" diyerek yanıt vermiş. O da "Öyleyse, ey Emir-ül-Müminin, kulağını tam olarak bana ver ve candan bir ilgiyle izle!" demiş. Halife "Ya İbn-ül Mansur, işte sırf kulak kesildim, gözümü sana diktim ve de candan bir yüreğin ilgisiyle seni izliyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine İbn-ül Mansur şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Emir-ül-Müminin, ben her yıl Basra'daki vekilin Emir Muhammet-ül Haşimi'nin yanında birkaç gün geçirmek üzere bu kente giderim. Yine yılın birinde, âdetim gereği, Basra'ya git-

tim; saraya ulaşınca, Emir'i, sürek avına gitmek için atına binmek üzereyken gördüm. Hoş gelme selamlaşmalarından sonra, beni kendisine yoldaşlık etmeye çağırdı; ama ben ona "Beni bağışla, efendim; çünkü bir atı sadece görmek bile midemi bulandırır; ama eşeğe binersem sorun olmaz. Ama bir eşekle sürek avına gidilmez ki!" dedim. Emir Muhammet beni bağışladı ve bütün sarayı emrime vererek görevlileri tüm saygıyla iş görmek üzere hizmetime verdi; ve orada ikamet ettiğim sürece benim hiçbir şeyden mahrum edilmemi tembihledi. Ve de buyrukları yerine getirildi.

Emir saraydan ayrıldıktan sonra, kendi kendime "Vallahi! Ya İbn-l Mansur, işte yıllar ve yıllar var ki, Bağdat'tan Basra'ya düzenli şekilde gelmekteisin! Ve bu güne kadar kentin içinde yaptığın tüm gezilerle, saraydan bahçeye, bahçeden saraya gidip gelmelerle yetindin! Ama bunlar, senin görerek eğitilmen için yeterli değil! şimdi boş vaktin olduğuna göre, git, Basra sokaklarında ilginç bazı şeyler görmeyi dene! Zaten hazmı kolaylaştırmak için yürümekten daha çok yeğlenir şey yoktur; öte yandan hazımda da güçlük çekmekte; bir tulum gibi yağlanıp şişmekteisin!" dedim. Böylece, ruhumun, sağlığım uğrundaki bu başkaldırısına boyun eğerek hemen ayağa kalktım; en iyi giysilerimi donandım; biraz dolaşmak, sağda solda oyalanmak üzere saraydan ıktım.

Sen çok iyi bilirsin, ey Emir-l-Müminin, Basra'da yetmiş sokak vardır; ve her bir sokak, Irak ölçüsüyle yetmiş fersah uzunluğundadır. Böylece, belli bir süre sonunda, bunca sokak ortasında kaybolduğumu anladım; ve şaşkınlık içinde, gln olma korkusuyla yol sormayı göze almadan daha hızlı yürümeye koyuldum. Bu yüzden epeyce terledim; ve de o kadar da susadım; ve de müthiş güneşin cildimin duyarlı yağını sıvılaştıracaağına inandım.

Bir parça gölgelik bir yer bulup sığınmak için ilk sokağa girmekte acele ettim; ve böylece çok güzel görünüşlü büyük bir evin girişinin bulunduğu bir çıkmaz sokağa saptım. Bu giriş yeri, kırmızı

ipekten bir kapı perdesiyle yarı yarıya örtülü bulunuyor ve evin bahçesine açılıyordu; giriş bölümünün dışının iki yanında asma yapraklarının gölgesi altında kalmış mermer sıralar vardı; ve bunlar sanki soluklanmak için beni çağırıyor gibiydiler.

Alnımı silip sıcaktan pofurdayıp dururken, bahçeden hüzünlü bir musikiye uydurulmuş şu sözlerle şarkı söyleyen bir kadın sesi duydum:

Beni o genç alageyik terk ettiği günden beri yüreğim keder sığınağı oldu.

Yoksa, onun ileri sürdüğü gibi, genç kızlar tarafından seilmeye razı olmak ağır bir suç mudur?

Şarkı söyleyen ses öyle güzeldi ve şarkının sözleri kafamı öylesine karıştırmıştı ki, kendi kendime "Eğer bu şarkının beni inandırdığı gibi, bu sesin sahibi söylediği şarkı kadar güzelse, harika bir yaratık olmalı!" dedim. Bunun üzerine ayağa kalktım ve giriş yerine yaklaşarak yavaşça perdeyi kaldırdım; kuşku uyandırmamak için görünmeden içeri baktım. Ve bahçenin ortalık yerinde biri hanım, öteki köleye benzeyen iki genç kız gördüm. İkisi de olağanüstü güzeldi; ve köle utla, şarkı söyleyene eşlik ediyordu. Ona baktığımda ayın on dördüncü günkü haliyle bahçeye indiğine inandım; ve bu konudaki şairin şu dizelerini hatırladım:

Kıvrık kirpikleriyle, büyük kılıçlardan ve çifte su verilmiş çelik mızraklardan kuşkusuz daha kesinlikle öldüren gözlerinde Babil'in şehveti parlar.

Siyah saçları yasemin boynuna düşünce, acaba onu selamlamak üzere gelen gece midir bu, diye kendime sorarım!

Ya göğsündeki iki fildişi yuvarlak nar mı, yoksa memeleri midir? Ve gömleğinin altında böyle dalgalanan şey nedir? Endamı mı, kıpırdayan kum mu?

Yine bana şairin şu dizelerini hatırlattı:

Göz kapakları iki nergis taç yaprağıdır, gülüşü şafak gibidir, ağzı iki yakuta benzer leziz dudaklarıyla mühürlenmiştir; ve tüm cennet bahçeleri, gömleğinin altında soluk alır gibidir!

Bunun üzerine, ey Emir-ül-Müminin, içimden "Ya Allah! Ya Allah!" diye haykırmaktan kendimi alamadım. Ve orada öylece, bunca harika güzellikleri gözlerimle içerek hareketsiz kaldım. O sırada, genç kız, başım benden yana çevirerek beni gördü ve hemencecik yüzüne peçesini indiriverdi; ve sonra büyük bir öfkenin belirtileriyile udu çalan genç köleyi bana yolladı; o da yüzüme dikkatle baktıktan sonra, bana "Ey, Şeyh, evlerinde oturmakta olan kadınlara böyle bakmaktan utanmıyor musun?" dedi. Ve "Yaşlılığın ve beyaz sakalın, sayılması gereken şeyleri saymam sana öğütlemiyor mu?" diye ekledi. Bahçede oturmakta olan genç kızın işitebileceği kadar yüksek sesle "Ey hanımım, hakkın var; yaşlılığım besbelli, ama utanmam gerektiğine gelince, bu başka şey...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Kırk Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ama utanmam gerektiğine gelince, bu başka şey!" dedim.

Genç kız bu sözleri işitince, ayağa kalktı ve yanımdaki kölenin yanına gelerek son derece heyecanlı bir sesle, bana "Senin haremin olmayan bir evin kapısında durarak içeri bakmaktan beyaz sakalına yaraşmayan daha büyük utanç var mıdır, ey Şeyh?" dedi. Eğildim

ve ona "Vallahi! Ey Hanımım, yaşamım üzerine yemin ederim ki, sakalma düşen utancın pek önemi yok! Buraya girişimin bir özrü var, çünkü" diye yanıt verdim. Bana "Özrün nedir?" diye sordu. "Öldüğümü sandıracak kadar susuzluk duyan bir yabancıyım ben!" diye yanıt verdim. Bana "Bu özrü kabul ediyoruz; zira, vallahi! Geçerli bir özür bu!" diyerek hemen genç köle kıza dönüp ona da "Güzel kızım, koş içecek su getir!" dedi.

Küçük kız gözden kaybolup biraz sonra, üzerine altın tas konmuş bir testiyle ve yeşil bir peşkirle geri geldi. İçi saf miskle hoş bir şekilde kokulandırılmış taze su dolu tası bana sundu. Ben bunu aldım ve bazen evin hanımı olan genç kadına kaçamaklı hayran bakışlar, bazen ikisine birden açıkça minnet dolu uzun bakışlar fırlatarak suyu ağır ağır içtim. Böylece epeyce bir zaman geçince tası genç kıza iade ettim; o da bana ipek peşkiri vererek ağzımı kurulamamı söyledi. Ağzımı kuruladım, kendisine sandal ağacıyla kokulandırılmış peşkiri geri verdim ve yanından kıpırdamadım.

Güzel genç kız, benim hareketsizliğimin sınırı aştığım görünce, canı sıkılmış bir edayla bana "Ey Şeyh, Tanrı'nın yoluna koyulmak için hâlâ ne bekliyorsun?" dedi. Ona, düşsel bir sesle, "Ey hanımım, benim ruhumu tedirgin eden bazı düşüncelerim var ve sen beni kendi başıma çözemediğim düşüncelere dalmış olarak görüyorsun!" diye yanıt verdim. Bana "Nedir bu düşünceler!" diye sordu. Ona "Ey hanımım, eşyanın ters tarafını ve zamanın meyveleri olan olayların gidişini düşünüyorum" diye yanıt verdim. O da bana "Kuşkusuz, bunlar ağır düşüncelerdir ve çağın getirdiği kötülüklerden hepimiz zaman zaman şikâyet ederiz! Ama, ey Şeyh, böylesi düşüncelere bizim kapımızda kapılmaya seni iten şey nedir?" diye yanıt verdi. Ben de "Sadece, ey hanımım, bu evin sahibini düşünüyordum! Şimdi onu çok iyi hatırlıyorum. Bana bir zamanlar, bahçesi olan tek evin bulunduğu bu küçük sokaktan söz etmişti. Evet, vallahi! Bu evin sahibi benim en iyi dostumdu!" dedim. Bana "Herhalde dostunun adı-

nı hatırlıyor olmalısın, değil mi?" diye sordu. Ben de "Tabii ki, hanımım! Adı Ali bin Muhammet idi; Basra'nın tüm cevahircilerinin kâhyası idi. Çok yıllar oldu onu görmeyeli; sanırım şimdi Tanrı'nın rahmetine kavuşmuştur. Bana ardında bir çocuk bırakıp bırakmadığını sormama izin ver, ey hanımım?" dedim.

Bu sözleri duyunca genç kızın gözleri yaşla ıslandı ve "Tanrı'nın barışı ve lütufları Kâhya Ali bin Muhammet üzerine olsun! Ey şeyh madem ki sen onun dostuydun, bil ki, rahmetli kâhya tek ardıl ola-

rak Bedr adlı bir kız çocuğu bıraktı. Bu kız, onun mallarının ve büyük servetinin tek varisidir!" dedi. Bunu duyunca "Vallahi! Dostumun kutsanmış kızı belki de sensin, ey hanımım!" diye haykırdım. Gülerek "Vallahi! Çok iyi tahmin ettin!" diye yanıt verdi. O zaman "Tanrı tüm kutsamalarını sende toplansın! Ey Ali bin Muhammet'in kızı! Ama, yüzünü örten ipek örtüden sezinlediğime göre, ey ay parçası, yüzünde büyük bir hüznün çizgileri yer etmiş! Bunun nedenini bana açıklamaktan çekinme; zira belki de Allah beni, güzelliğini bozan bu derdine çare olmayı deneyeyim diye buraya yolladı!" dedim. Bana "Ama sana nasıl olur da bu özel şeylerden söz ederim! Henüz ne adını ne de sıfatını bildirmişken!..." diye yanıt verdi. Eğilip ona "Ben, senin kölen, efendimiz Halife Harun Reşit'in dostluk onuru bağışladığı ve yakın arkadaşlarından biri seçtiği Şamlı İbn-ül Mansur'um!" diye yanıt verdim.

Daha bu sözleri ancak bitirmişken, ey Emir-ül-Müminin, Sitt Bedr bana "Evine hoş geldin, ey Şeyh İbn-ül Mansur, burada büyük ve dostça bir konukseverlik bulacaksın!" dedi. Ve beni kendisini izleyerek eve girip kabul salonunda oturmaya çağırdı.

Bunun üzerine üçümüz birlikte bahçenin dibinde bulunan kabul salonuna girdik; ve oturup çok hoş olan alışlagelmiş serinletici şerbetten içtikten sonra, Sitt Bedr bana "Madem ki ey şeyh İbn-ül Mansur, yüzümdeki çizgilerden sezinlediğin derdimin nedenini öğrenmek istiyorsun; ilkin sadakatle sır saklayacağına dair yemin et!" dedi. Ona "Ey hanımım, sırrın, gönlümde anahtarı bulunamayan bir çelik kasada olduğu gibi kapalı kalacaktır!" diye yanıt verdim. O zaman bana "Öyleyse dinle öykümü, ey şeyh!" dedi. Genç köle bana incelikle bir kaşık dolusu gül reçeli de sunduktan sonra, Sitt Bedr "Bil ki, ey İbn-ül Mansur ben aşka tutuldum ve sevdiğim kişi de benden uzakta bulunuyor. Bütün öyküm bu işte!" dedi.

Sitt Bedr, bu sözleri izleyerek büyük bir iç çekiş kopardı ve sustu. Ben de ona "Ey hanımım, sen mükemmel bir güzellikte yaratıl-

mişsin; senin sevdiğin kişi de son derece yakışıklı olmalı! Adı ne onun?" dedim. Bana "Evet, İbn-ül Mansur, sevdiğim kişi senin dediğin gibi tam anlamıyla yakışıklı! Kendisi Beni Şaiban kabilesinin reisi Emir Cubair'dir ve hiç kuşkusuz Basra'nın ve bütün Irak'ın en hayran olunacak gencidir!" dedi. Ben de "Ey hanımım, zaten başka türlü olamazdı. Ama karşılıklı aşkınız sadece sözlerde mi kaldı yoksa uzamış ya da zengin sonuçlar doğuran çeşitli buluşmalarla samimi kanıtlar oluşturacak kadar ileri gitti mi?" dedim. O da "Kuşkusuz, buluşmalarımızın zengin sonuçları olmuş olacaktı; şayet süresi yüreklerimizi bağlayacak kadar uzun olsaydı! Ama Emir Cubair, basit bir kuşku dolayısıyla bana sadakatsizlik etti!" dedi.

Bu sözleri duyunca, ey Emir-ül-Müminin "Meltem onu toprağa doğru eğerse, zambağın çamuru sevmesi ayıplanabilir mi? Hatta Emir Cubair'in kuşkularımın temeli olsa bile, senin güzelliğin canlı bir özürdür, ey hanımım!" diye haykırdım. Güldü ve bana yemiden "Dahası, ey şeyh, keşke bir erkek söz konusu olsaydı! Ama Emir Cubair, beni bir genç kızı, şu gözlerinle gördüğün, bize hizmet eden ince, tatlı kızı sevmekle suçladı!" dedi. "Tanrı'dan Emir için mağfiret dilerim, ey hanımım! Allah şeytanı kahretsin! Nasıl olur da kadınlar kendi aralarında sevişir? Ama sen, hiç değilse, Emir'in hangi temele dayanarak bu kuşkuya düştüğünü bana söyleyebilir misin?" diye haykırdım. Bana şu yanıtı verdi:

"Bir gün evimdeki hamamda yıkandıktan sonra, yatağıma uzanmışken, kendimi, süslenmemle uğraşsın ve saçlarımı tarasın diye şu gördüğün gözde kölenin ellerine teslim etmiştim. Sıcak boğucuydu ve kölem, bana serinlik vermek üzere omuzlarımı ve göğüslerimi örten havluları aşağı kaydırmıştı, saçlarımın örgülerini düzenliyordu. Bu işi bitirince, yüzüme baktı ve beni o halimle güzel bularak boynumu kollarıyla sardı ve 'Ey hanımım, seni şu davranışımla yaptığımdan daha çok sevmek için erkek olmak isterdim!' diyerek yanığımdan öptü. Ve binlerce sevimli oyunlarla beni eğlendirmeye çalış-

tu bu hoş kız! İşte tam o sırada Emir içeri girdi; ikimize doğru garip bir bakış fırlattı; ve sert bir şekilde evi terk edip birkaç dakika sonra üzerinde şu sözlerin çiziktirildiği bir mektup gönderdi: 'Aşk ancak başkasıyla paylaşılmadığı zaman mutluluk sağlar!' Ve o günden sonra onu bir daha göremedim; ve bana haberlerini ulaştırmak istemedi, ya İbn-ül-Mansur!"

Bunu duyunca, kendisine "Ama aramızda bir nikah sözleşmesiyle birleşmiştiniz, değil mi?" diye sordum; o da "Bir sözleşmenin yararı ne? Biz, kadını ve tanıkları işe karıştırmadan kendi irademizle birleşmiştik!" diye yanıt verdi. Ona "Öyleyse, ey hanımım, eğer bana izin verirsen, ben, sırf iki seçkin yaratığın yeniden biraraya geldiklerini görme zevki uğruna ikiniz arasında bir birleşme çizgisi oluşturmam!" dedim. O da "Bizi senin yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Ey değerli şeyh! Bu iyiliğin değerini bilmeyecek unutkan birine yardımda bulunacağını sanma! Şimdi kendi elimle Emir Cubair'e yazacağım bir mektubu ona verip kendin de açıklamalar yapmaya gayret edersen belki aklını başına toplar!" diye haykırdı. Sonra da gözdesine "Benim ince kızım, bana hokka kalem ve bir tabaka kâğıt getir!" dedi. Kız ona bunları getirdi ve Sitt Bedir şu mektubu yazdı:

Sevgilim! Neden ayrılık bunca uzun sürdü? Bilmez misin ki, ayrılık acısı gözlerimden uykuyu kovar ve hayalin rüyamda görünse de artık tanınmaz olur; o denli değişmiştir!

Söyle, sana yalvarırım, benim hakkımda kötü konuşanlara niçin kapını açık tuttun? Ayağa kalk, üzerinden kötü düşüncelerin tozunu silkele ve gecikmeksizin bana dön! Bizim barıştığımızı gören gün, bizim için şenlik günü olacaktır!

Bu mektubu yazmayı bitirince, onu katlayıp bana verdi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Bu mektubu yazmayı bitirince, onu katlayıp mühürledi ve bana verdi; aynı zamanda cebime, onu engellememe zaman bırakmadan, bin altın dinar içeren bir kese koydu; bunları evvelce rahmetli babası saygın kâhyaya ettiğim hizmetlerin güzel anısı uğruna ve de geleceğimi düşünerek saklamaya karar verdim. Bunun üzerine Sittî Bedr'den izin alıp onun da uzun yıllar önce ölmüş olan babasını tanıdığım Beni Şaiban Emiri Cubair'in ikametgâhına doğru yollandım.

Emir Cubair'in sarayına ulaştığımda, onun da aynı şekilde avda bulunduğunu öğrendim; ve dönüşünü bekledim. Gelmekte gecikmedi. Benim adımları ve unvanlarımı öğrenir öğrenmez konukseverliğini kabul etmem ve evini kendi evim saymam için ricada bulundu.

Ve ben, ey Emir-ül-Müminin, genç adamın kusursuz güzelliğini görerek dondum kaldım. Ve tüm olarak aklım başımdan gitti; o da benim kıpırdamadığımı görünce, beni alıkoyanın mahcupluk olduğuna inanarak gülere gülere bana yaklaştı ve âdet gereğince beni öptü; ve ben onu kucaklarken o anda güneşi, ayı ve tüm evreni içindeki her şeyiyle birlikte kucakladığımı inandım. Ve yemek zamanı gelince, Emir Cubair beni kolumdan tutarak şiltede yanına oturttu. Ve hemen köleler önümüze sofrayı getirdiler.

Bu sofranın üstü Horasan'ın altın ve gümüşten yapılmış sofra takımlarıyla örtülü ve gerçekten damağın, burnun ve gözlerin dileyebileceği pişirilmiş ya da kızartılmış yemeklerle doluydu. Orada diğer hayran olunacak şeyler arasında fıstık ve üzümle doldurulmuş av kuşları, yumurtalı unda kızarmış balıklar ve sırf görünüşüyle bile ağızımın suyunu akıtan bir semizotu salatası vardı. Manda sütüyle yapılmış ve elimi dirseklerime kadar içine daldırmaktan pek hoşlandığım sütlaçtan ve havuç ve cevizle yapılmış da benim pek çok sevdi-

ğim, herhalde bir gün bu yüzden öleceğim, o tatlıdan ve meyvelerle içeceklerden söz etmiyorum bile.

Bununla birlikte, ey Emir-ül-Müminin, senden önce gelenlerin soyluluğu üzerine yemin ederim ki, ruhumun isteklerini bastırdım ve bir lokma bile almadım. Aksine ev sahibinin beni yemeğe davet etmesini bekledim! Ve ona "Vallahi! Ey Emir Cubair, konukseverliğin gereği ortaya koyduğun yemeklere, evini ziyaret etmemin konusu olan bir dileği yerine getirmeden el sürmemeye yemin ettim!" dedim. Bana "Ey konuğum, hiç değilse, benim konukseverliğimi kabule seni engelleyecek kadar ağır bir duruma neden olan dileğini öğrenebilir miyim?" diye sordu. Bense, yanıt olarak, bağrımdan mektubu çıkararak ona verdim.

Bunu aldı, açıp okudu. Ama sonra hemen yırttı ve parçalarını yere savurdu. Ve üzerinde tepindi ve de bana "Ya İbn-ül Mansur! İstedğin her şeyi benden dile! İstedğin anda yerine getirilecektir! Ama hiçbir yanıt vermek istemediğim bu mektup konusunda konuşma!" dedi.

Bunu duyunca hemen ayağa kalktım ve çekip gitmek istedim; ama gıysilerime yapışarak beni alıkoydu ve "Ey konuğum! Benim bunu reddedişimin nedenini bilseydin, bir an bile ısrar etmezdin! Zaten, böylesi bir işlevi ilk kez yerine getiren kişinin kendin olduğunu da sanma! Ve eğer istersen, seni bildirmekle yükümlü kılarken söylediği sözleri sana olduğu gibi tekrar edeyim!" diyerek ve hemen bana söz konusu sözcükleri söylendikleri sırada sanki kesinlikle orada bulunuyormuş gibi harfî harfîne tekrarlardı. Sonra da "İnan bana! Bu işle artık kafam yorma! Ve canının çektiği kadar evimde kalarak dinlen!" diyerek kalmam için ricada bulundu.

Bu sözler üzerine kalmaya karar verdim ve günün geri kalan bölümünü ve bütün geceyi yiyip içerek ve Emir Cubair ile konuşarak geçirdim. Bununla birlikte ne şarkı söyleyen ne de musiki icra eden kimseleri işittiğimden, ziyafet verilirken yerine getirilmesi

âdet olan bu noksanlığın farkına vararak hayret ettim; ve sonunda şaşkınlığımı genç Emir'e açıklamaya karar verdim. Sözlerimi duyunca hemen yüzünün kızardığını ve büyük bir sıkıntıya düştüğünü gördüm; sonra bana "Epey bir zaman var ki, ziyafetlerimde çalgı çalınıp şarkı söylenmesini kaldırdım. Bununla birlikte senin dileğin buysa, onu yerine getirmek isterdim!" dedi. Ve hemen haber yollayıp elinde saten bir kılıfa sokulmuş Hint yapısı bir utla esirelerinden birini getirtti; kız önümüzde oturup yirmi bir çeşit makam üstüne parmak oynattıktan sonra ilk makamda karar kılarak şu şarkıyı okudu:

Bahtın kızları, saçları dağılmış, ağlar, inler, ey ruhum!
Sofra yine de en lezzetli yemeklerle donatılmış bulunmakta; güller koku vermekte, nergisler bize gülümsemekte ve havuzda su gümektedir.
Ey ruhum, üzüntülü, ruhum cesareti kuşan! Bir gün umut, yeniden gözlerde ışılayacak ve sen de mutluluğun bardağından içeceksin!

Sonra daha da şikâyetçi bir makamda şu şarkıyı okudu:

Aşkın zevklerini, acılarını tatmamış olan kişi, bir dostu yitirmenin ne demek olduğunu bilmez!
Aşkın yaralarını bağrında taşımayan kişi; bir dostu yitirmenin ne demek olduğunu bilmez.
Aşkın yaralarını bağrında taşımayan kişi, neden olduğu müthiş acıları bilemez.
Dostumun yanında geçirdiğim o güzelim geceler, sevgi oyunlarımız, birleşen dudaklarımız, tükürüğünün balı nerede şimdi. Ah, ne tatlıydı onlar!
Sabaha dek süren gecelerimiz, akşamlara dek süren günlerimiz! Ey geçip gitmiş zaman! Yabancı bir bahtın gizemlerine karşı ne yapmalı, ey yaralı yürek?

Şarkıcı kız, bu son şikâyetçi dizeleri söyler söylemez genç evsahibim acı bir feryat kopararak bayıldı. Esire bana "Ey şeyh, bu senin suçun! Çünkü epey zamandır musikinin onu içine sokacağı duygusal durumu ve aşk şiirlerinin onu içine düşüreceği duyarlığı düşürerek Emir'in önünde şarkı söylemekten sakınıyorduk!" dedi. Ben de evsahibimi böyle bir sıkıntıya soktuğumdan ötürü çok pişman oldum ve esirenin çağrısı üzerine varlığımla daha fazla sıkıntı vermemek için kendi odama çekildim.

Ertesi gün, yola çıkma hazırlıkları içinde, hizmetçilerden birine gösterdiği konukseverlikten ötürü efendisine şükranlarımı bildirmesini söylerken; bir köle gelerek vedalaşma görevini üstlendiğini bildirdi ve Emir'in istemeden neden olduğu tedirginlik dolayısıyla özür dilediğini ve de kabul edilmesi ricasıyla bana bin dinarlık bir kese verilmesini buyurduğunu ilettili. Ben de elçilik görevimi hiç de yerine getiremeden Cubair'in evini terk ettim ve beni göreve yollayanın evine döndüm.

Bahçeye ulaşınca, Sitt Bedr'i kapıda beni bekler buldum; ve daha bana ağız açmaya vakit bırakmadan "Ya İbn-ül Mansur, biliyorum ki görevinde başarı sağlayamadın!" dedi. Ve bana noktası noktasına, benimle Emir Cubair arasında olup bitenleri anlattı. Hem de öyle kesinlikte ki, hizmet görsün diye tuttuğu bir casusun bilmek istediklerini öğrenip kendisine bildirdiğini düşündüm. Bununla birlikte ona "Nasıl oluyor da, hanımum, bu denli bilgi edinmiş bulunuyorsun? Yoksa görünmeksizin sen kendin mi orada bulunuyordun?" diye sordum. Bana "Ya İbn-ül Mansur, bil ki, âşıkların yüreğinde başkalarının kuşku duyamayacağı şeyleri gören gözler vardır! Ama senin reddedilmende kendi kusurun yok, bunu biliyorum! Bu benim bahtımdır!" dedi. Sonra gözlerini göğe dikerek "Yüreklerin sahibi, ruhların hükümdarı olan Tanrının! Beni bundan böyle sevmeksizin sevilen biri yap! Bu yürekte Cubair'e duyduğum sevgiden kalan ne varsa akıp gitsin, onun gelip kendisini dinlemem için bana yalvarmasını sağla; ona acı çektirecek gücü ver bana!" diye ekledi.

Bunu izleyerek, onun için yapmak istediklerimden ötürü bana teşekkür etti; ve bana ayrılmam için izin verdi. Ben de Emir Muhammet'in sarayına geri gittim; oradan da Bağdat'a döndüm.

Geçen yıl, âdetim üzere, işlerimi görmek için yeniden Basra'ya gitmek zorunda kaldım; çünkü, ey Emir-ül-Müminin, sana Emir Muhammet'in bana borçlu olduğunu; ve bu düzenli yolculukları sa-

dece onun bana olan para borcunu ödemesi için göze aldığımı söylemeliyim! Böylece, oraya ulaştığımın ertesi günü, kendi kendime, "Vallahi! İki âşığın serüveninin sonunu öğrenmeliyim!" dedim. Ve ilkin gidip Sitt Bedr'in evini ziyaret ettim.

Bahçenin kapısını kapalı buldum ve yöreden taşan sessizlikten huylandım. Ve kapının parmaklıkları arasından, bir salkım söğüdü'n dalları altında, henüz yepyeni görünen ve uzakta olduğum için üzerindeki yazıları okuyamadığım mermer bir kabir gördüm. Ve kendi kendime "Demek artık yaşamıyor! Gençliği bitip tükenmiş. Böylesine bir güzelliğin sonsuza dek yitmesi ne hazin! Onu keder kahretmiş ve yüreğini boğmuş olmalı..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Elli Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Böylesine bir güzelliğin sonsuza dek yitmesi ne hazin! Onu keder kahretmiş ve yüreğini boğmuş olmalı!" dedim.

Bunun üzerine bağrım kederle daralmış, Emir Cubair'in sarayına gittim. Orada, beni çok kederli bir görünüm bekliyordu. Her yer bomboştu, duvarlar harap olmuştu, bahçe kurumuştı ve herhangi bir bakım gördüğüne dair izlere rastlanmıyordu. Sarayın kapısında muhafızlık yapan hiçbir köle yoktu; ve içerde oturmakta olanlar hakkında bana bilgi verebilecek hiçbir canlı varlık ortada görünmüyordu. Bu görünüm karşısında içimden "Onun da ölmüş bulunduğu anlaşılıyor!" dedim. Sonra, çok üzgün, iyice dertli, kapıya oturdum ve şu ağıtı doğaçlamadan okudum:

Ey konut! Eşiğinde oturdum, taşlarınla birlikte, artık yaşamayan bir dostun anısına ağlıyorum!

Konukseverliği yolcular üzerinde alabildiğince yaygın o cömert ev sahibi nerede?

Şaşaalı günlerinde sende oturan neşe dolu dostlar nerede ey saray!

Geçip giden kişi, sen de onlar gibi yap! Ama hiç değilse zamanın yıkıntılarına karşın, izleri hâlâ var olan iyilikleri unutma!¹

Ben böylece içimdeki hüznü dökerken, bir zenci köle görünüp bana doğru ilerledi ve bana sert bir tavırla "Sussana sen yaşlı şeyh! Yaşamına mı doydun! Neden kapımızda durmuş cenazeyle ilgili şeyler söylüyorsun?" dedi. Ona "Sadece bir vakitler bu evde oturan Beni Şaiban kabilesinin Emiri Cubair adlı dostlarımdan birinin anısına doğaçlamadan şiirler söylüyorum!" dedim. Köle "Tanrı'nın adı onun ve yöresindekilerin üzerine olsun! Peygamber için duada bulun, ey şeyh! Ama Emir Cubair'in öldüğünü neden söylüyorsun? Tanrı'ya şükürler olsun ki, efendimiz onurlar ve zenginlikler içinde her zaman hayatta kalmıştır!" diye yanıt verdi. "Ama eve ve bahçeye yayılan bu hüznü hava neden?" diye haykırdım. Bana "Aşk yüzünden! Emir Cubair hayatta, ama bir ölüden pek farkı yok! Kımıldamadan yatağında uzanıyor; acıktığı zaman asla, 'Bana yiyecek verin!', susadığı zaman asla 'Bana içecek verin!' demiyor!" dedi.

Zenci kölenin bu sözlerini duyunca, ona "Çabuk git, Allah rızası için onu görmek istediğimi kendisine bildir! Ona, 'Kapıda seni görmek isteyen İbn-ül Mansur bekliyor!' de!" dedim. Zenci oradan ayrıldı, biraz sonra gelip efendisinin beni görebileceğini söyledi ve ba-

¹ Mathers'in çevirisi şöyle: "Even the threshold brought tears to my eyes. / Where is the Prince of Hospitalities, / Where are the joyful guests sat with him? / The spider questions and the wind replies." (Eşiği bile gözlerimi yaşartıyor / Nerede o konukseverlerin sultanı. / Onunla birlikte meclis oluşturan misafirler nerede? / Örümcek soruyor, rüzgâr yanıt veriyor.) (Ç.)

na "Bazı sözcüklerle ona ulaşmayı bilmeksizin, kendisine söyleyeceğin hiçbir şeyi dinlemeyeceğini bilmeni önceden söylemeliyim!" diyerek beni içeri soktu.

Gerçekten, Emir Cubair'i, bakışı boşlukta yitip gitmiş, yüzü solgun ve incelmış ve gerçekten tanınmaz bir halde yatağında uzanırken buldum. Onu hemen selamladım, ona seslendim; ama bana yanıt vermedi. Bunun üzerine köle, kulağıma "O, sadece dizelerin dilinden anlar! Başka söz kulağına girmez!" dedi. Doğrusu ben de onunla konuşmaya girmek için bundan fazla şey istemezdim. Bir anda kendimi toparladım; sonra, belirli bir sesle şu dizeleri doğaçlama-dan söyledim:

Sitt Bedr'in aşkı hâlâ ruhunda yer tutuyor mu, yoksa tutkunun cezbeleri geçtikten sonra huzura mı kavuştun?

Gecelerini boyna uyanık mı geçiriyorsun, yoksa göz kapakların sonunda uykuyu tanıdı mı?

Eğer hâlâ gözyaşların akışını sürdürüyorsa ve hâlâ ruhunda kederi besliyorsan, bil ki, çılgınlığın doruğuna ulaşacaksın!

Bu dizeleri işitince, gözlerini açtı ve "Hoş geldin, ey İbn-ül Mansur! Olaylar bana ağır bir dönüşüm getirdi!" dedi. Ona hemen "Hiç değilse efendim, sana bir yarar sağladı mı?" diye yamıt verdim. Bana "Beni sadece sen kurtarabilirsin! Senin aracılığınla Sitt Bedr'e bir mektup göndermek niyetindeyim! Çünkü onu yamıt vermeye ikna edecek güç var sende!" dedi. Ben de ona "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek yamıt verdim. O zaman, yeniden canlanarak oturduğu yerden kalktı, elinin içine bir kâğıt parçası yerleştirdi ve bir kalem alarak şunları yazdı:

Ey katı yürekli sevgili, aklımı yitirdim; mutsuzluk içinde yuvarlanıyorum. Bundan önce aşkın boş, kolay ve yeğni bir şey olduğuna inanırdım. Ama, ne yazık ki, dalgalarda boğularak

geçirdiğim serüvenin müthiş ve dalgalı bir denize dönüştüğünü anladım. Yüreğim yaralı sana dönüyor; ve geçmişin affolunması için sana yalvarıyorum. Bana acı ve aşkımızı hatırla! Ölümümü istiyorsan, bağışlamayı unut!

Mektubu mühürleyip elime verdi. Ben, Sitt Bedr'in bahtından habersiz olmama karşın, tereddüt etmeden, mektubu aldım ve bahçeye gittim. Avluyu geçip haber vermeksizin, kabul salonuna girdim.

On genç beyaz esirenin, ortalarında yaşam ve sağlık dolu, ama matem giysileri içinde tıpkı bir güneş gibi gözlerimi kamaştıran Sitt Bedr olduğu halde, bir haliya oturmuş bulunduklarını görmek beni çok şaşırttı. İvedi önünde eğilerek ona barış diledim; o da benim içeri girdiğimi görünce gülümseyip selamımı iade etti ve bana "Hoş geldin İbn-ül Mansur! Otur! Evim senindir!" dedi. Bunun üzerine ona "Tüm felaketler buradan ırak olsun, ey hanımım! Ama niçin seni matem giysilerine bürünmüş görüyorum?" dedim. Bana "Oh! Bana soru sorma, İbn-ül Mansur! O ince kız öldü. Yattığı mezarı bahçede görebilirsin!" dedi. Yöresindeki tüm esireler onu avutmaya çalışırlarken gözyaşlarına boğuldu.

İlkin görevimin konuşmamak olduğunu düşündüm; sonra "Tanrı ona rahmet eylesin! Ve uğrunda gözyaşı döktüğün bu genç kızıdan esirgediği yaşamı sana bağışlasın, şimdi kuşkusuz ölmüş bulunduğuna göre!" dedim; o da "Evet öldü zavallı kız!" dedi.

Bunun üzerine onun bu duyarlı durumundan yararlanarak kuşağımdan çıkardığım mektubu kendisine verdim. Ve de "Onun yaşamı ya da ölümü senin vereceğin yanıtı bağlıdır, ey hanımım! Çünkü, aslında, onuyeryüzüne bağlayan tek şey bu yanıt beklemektir!" diye ekledim. Mektubu alıp açtı, okudu, güldü ve "Demek ki şimdi bu tutkulu hale düştü; oysa vaktiyle benim mektuplarımı okuma zahmetine bile katlanmıyordu. O zamandan beri her zamandan faz-

la tutkulu, beni görmeye gelmesini sağlamak için sessizliği ve hor görmeyi sürdürmek bana yetiyordu!" dedi; ben de ona "Kuşkusuz hakkın var! Evet kuşkusuz! Hatta daha acı bile konuşmaya hakkın var...

*Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek ya-
vaşça susmuş.*

Ama Üç Yüz Elli İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Hatta daha acı bile konuşmaya hakkın var. Ama hataları bağış-
lamak, cömert ruhların vergisidir. Ve sonra bu sarayda tatlılığıyla
seni avutan gözden öldüğüne göre, derdinle başbaşa ne yapacak-
sın?" dedim. Bu sözleri duyunca, gözlerinin yaşla dolduğunu gör-
düm; bir saat kadar dalgın düşündükten sonra, bana "İbn-ül Man-
sur, sanırım ki doğru söylüyorsun. Ona yanıt vereceğim!" dedi.

Bunun üzerine, ey Emir-ül-Müminin, kağıdı eline aldı ve sara-
yının en iyi kâtibinin bile dokunaklı sözgenliğine asla ulaşamayaca-
ğı bir mektup yazdı; özet olarak şöyleydi bu mektup:

Ey sevgilim, duyduğum arzuya karşın, ayrılığımızın nedenini hiç
anlayamadım. İyi düşünülürse, geçmişte yanlış davranmış olmam
mümkündür. Ama artık geçmiş yok. Ayırtan Gücün kurbanı olanın
ölümüyle tüm kıskançlıklar da ölmüştür.

Şimdi izin ver de uykunun yapamayacağı kadar iyilikle gözlerimi
dinlendirmek için seni göz kapaklarımdan altına yerleştireyim!

Artık susuzluğu gideren yudumları birlikte içelim! Ve sarhoş olursak,
kimse bizi ayıplamasın!

Sonra bu mektubu mühürleyip bana verdi; ben de ona "Vallahi! İşte susuzluğu yatıştırmanın ve hastanın dertlerinin tedavisi bu!" dedim. Ve bunu bekleyenin yanına gitmek üzere izin almaya hazırlanırken beni durdurup "Ve İbn-ül Mansur, bu gecenin ikimiz için de bir kutsama gecesi olacağım da ona ek olarak söyleyebilirsin!" dedi. Ben de, sevinç dolu, Emir Cubair'in yanına koştum ve onu, içeri gireceğim kapıya gözlerini dikmiş beni bekler buldum.

Mektubu gözden geçirince, içeriğini kavradı ve büyük bir sevinç çığlığı kopararak bayıldı. Ama kendine gelmesi pek gecikmedi ve hâlâ iyice tedirgin, bana "Söylesene, bu mektubu gerçekten yazan o mu, hem de kendi elleriyle mi yazdı?" diye sordu. Kendisine "Vallahi! Bugüne kadar ayaklarla yazılabildiğini hiç bilmiyordum!" diye yanıt verdim.

Böylece, ey Emir-ül-Müminin, bu sözleri söyler söylemez, kapının ardından bir çıngrak gürültüsü, bir bilezik şingirtisi, bir ipekli hışırtısı duyduk; ve sonra genç kadının bizzat belirdiğini gördük.

Duyulan sevinç sözle gereğince tanımlanamayacağından, böylesi hoş bir girişimde bulunmayacağım. Sadece, ey Emir-ül-Müminin, iki âşığın birbirinin kollarına atılarak sessizce birleşen ağızlarıyla kendilerinden geçercesine öpüştüklerini söyleyeceğim.

Bu sarhoşluk halinden çıkınca, Sitt Bedr, dostunun ısrarlarına karşın oturmayı reddederek ayakta kaldı. Bu beni çok şaşırttığandan kendisine nedenini sordum. Bana "Ancak aramızdaki anlaşma yerine getirilince oturacağım!" dedi. Kendisine "Hangi anlaşma, hanımım?" dedim. "Bu, ancak âşıkları ilgilendiren bir anlaşmadır!" dedi. Ve âşığının kulağına eğilerek onunla alçak sesle konuştu. O da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdi. Sonra da kölelerinden birini çağırarak ona bir emir verdi; köle de gözden kayboldu.

Birkaç dakika sonra, kadı ile şahitlerin içeri girdiklerini, iki âşığın nikâh sözleşmesini düzenlediklerini; sonra da Sitt Bedr'in onlara verdiği bin dinarlık bir ödülle ayrılıp gittiklerini gördüm. Ben de

aynı şekilde çekilmek istedim; ama emir, bana "Senin sadece bizim dertlerimize katılıp sevincimizi paylaşmayacağın söylenemez!" diyerek buna razı olmadı; ve beni şafak sökünceye kadar süren bir şölene çağırdılar. Ancak o zaman bana ayırdıkları odaya çekilmeme izin verdiler.

Sabahleyin, uyandığımda, küçük bir köle odama leğen ile ibrik getirdi; apdest alıp sabah namazım kıldım. Sonra gidip kabul salonuna oturdum ve biraz sonra da, evlilerin, hamamdan yeni çıkıp oraya girdiklerini gördüm. Onlara hayırlı bir sabah diledim ve mutluluk dileklerimi sundum; sonra da "Birleşmenizde katkım olmuş bulunduğundan dolayı mutluyum. Ama, Allah için, ey Emir Cubair, hakkımdaki iyiniyetini göstermiş olmak için seni önceleri o denli öfkeliendiren ve bahtsızlığa düşürecek kadar sevgilin Sitt Bedr'den ayrılmaya iten nedeni açıkla! Sitt Bedr, bana, küçük esirenin saçını tarayıp ördükten sonra, kendisini kucaklayıp okşadığını gördüğünü anlatmıştı! Ama, Emir Cubair, şayet başka bir neden ya da başka kanıt ve kuşku yoksa, sadece bu kadar bir şeyin senin öfkene neden olabileceği bana kabul edilmez görünüyor!" dedim.

Emir Cubair, bu sözleri duyunca güldü ve bana "İbn-ül Mansur, kavrayışın son kertede harika! Sitt Bedr'un gözdesi şimdi ölmüş bulunduğuna göre, hıncım sönüp gitti. Bu durumda sana sır saklamaksızın anlaşmazlığımızın nedenini söyleyebilirim. Bunun nedeni, sadece, bir şakanın, ikisinin arasında geçmiş olduğu şekliyle, kendilerini bir gün bir nehir gezisine götürmüş olan bir kayıkçı tarafından bana bildirilmesinden ileri gelmektedir. Bu kayıkçı bana 'Efendim' dedi; 'sen, sevdiği bir gözde köleyle seni alaya alan bir kadına nasıl tahammül ediyorsun? Benim kayığımdayken kaygısızca yanyana oturdular ve erkeklerin sevdası üstüne çok tedirgin edici şeyleri şarkıya döktüler; ve şarkılarının sonunu şu dizelerle getirdiler:

Ateş benim içimin ateşinden daha az yakıcıdır. Ama ben efendime yaklaşırsam, yağıın söner ve onun arzuları karşısında yüreğim buzdan daha soğuktur.

Benim efendim, bambaşka bir şeydir! Onda sert olan yumuşaktır; yumuşak olması gereken de serttir; çünkü yüreği kaya gibi serttir, öteki şeyi de su gibi yumuşaktır!’

Ben, kayıkçının bu öyküsünü duyunca, dünyanın gözlerimin önünde karardığını duyumsadım ve Sitt Bedr’in evine koşup göreceğim şeyi gördüm. Ve bu, benim kuşkularımın pekişmesine yetti...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Elli Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Sitt Bedr’in evine koştum ve göreceğimi gördüm. Ve bu, kuşkularımın pekişmesine yetti. Ama Tanrı’ya şükür ki, şimdi her şey unutuldu!"

Bunun üzerine benim hayırlı hizmetlerimden duyduğu minnetin bir kanıtı olarak üç bin dinarlık bir ödöl verdi; ben de, ona, hayırlı dileklerimi tekrarladım.

İbn-ül Mansur, ansızın öyküsünü kesmiş. Gerçekte, duyduğu bir homurtu sözünü kesmesine neden olmuş. Bu ses, dinlediği öykünün ona sağladığı ağırlıkla yeniden derin bir uykuya dalmış bulunan Halife’den geliyormuş. El-Mansur da onu uyandırmaktan korkarak, Mesrur’un yavaşça ona açtığı kapıdan daha da yavaş sızıy-muş.

Ve Şehrazat, konuşmayı keserek bir an susmuş; Şah Şehriyar'a bakmış ve ona "Gerçekte, ey bahtıgüzel şah, bu öykü dinlerken uykunun seni de neden sarmadığına şaşıyorum!" demiş. Şah Şehriyar "Kesinlikle! Yanılıyorsun sen Şehrazat! Bu gece hiç de uyuma hevesim yok; ve sen hemen bana öğretici bir öykü anlatmazsan, Harun Reşit'in celladına yaptığı tehdidi benim sana karşı yerine getirmemden sakın! Böyle olunca, acaba sen bana, örneğin, etlerinin arzusunu hiç doydurmayan kocalarına işkence eden ve böylece onlara mezarın kapılarını açan kadınlara karış çare oluşturacak birkaç söz söyleyemez misin?" demiş.

Şehrazat, bu sözleri duyunca, bir an düşünmüş ve sonra "Ey bahtıgüzel şah, bu konuyu işleyen hiçbir öykünün ulaşamayacağı kadar güzel olduğu kesin bulunan bir öyküyü hemen sana anlatacağım!" demiş.

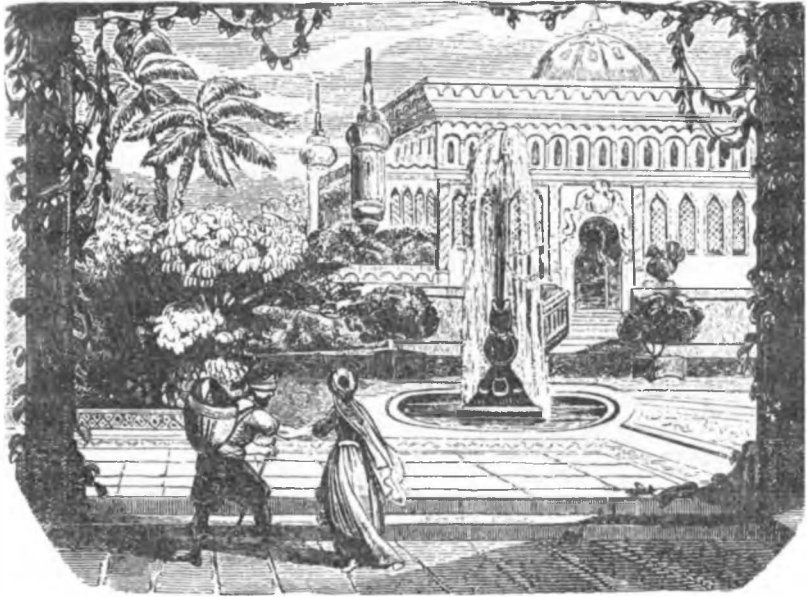
Ve Şehrazat demiş ki:

KASAP VARDAN İLE VEZİR KIZININ ÖYKÜSÜ

Çeşitli öyküler arasından birinde anlatılır ki, vaktiyle Kahire'de mesleği kasaplık olan ve koyun eti satan Vardan adında birisi varmış. Hemen her gün, dükkânına vücudu ve yüzü güzel, ama gözlerinin altı mosmor, yüz çizgileri çok yorgun ve cildi oldukça solgun bir genç kızın geldiğini görürmüş. Her zaman dükkâna sırt küfesi dolu bir hamal peşinde olduğu halde gelir, etin en yumuşak olanını seçer ve koç yumurtası alır ve hepsini bir altın parçasıyla öder; satın

aldığı şeyleri hamalın küfesine koydurur ve çarşıdaki dolaşmasını her dükkânın önünde durarak ve her tacirden bir şeyler alarak sürdürürmüş. Ve bu kız uzun bir süre bu tarzda davranmasına devam etmiş; sonunda, günün birinde, kasap Vardan, bu genç müşterinin halinden, sessizliğinden ve tavırlarından etkilenerek onun hakkında kafasını yoran düşüncelerden kurtulmak için kadın durumunu aydınlığa kavuşturmaya karar vermiş.

Ve aradığı bu fırsatı, genç kadına hizmet eden hamalın bir sabah dükkânın önünden geçtiğini görerek tam olarak bulmuş. Onu

durdurmuş ve eline oldukça değerli bir koyun başı vermiş ve ona "Ey hamal, fırıncıya başı fazla kızartmamasını öner, yoksa tadını yitirir!" demiş. Sonra da "Her gün seni hizmet etmen için tutan bu genç kadının durumunu pek merak ettiğimi görüyorsun! Kimdir bu hanım ve nereden geliyor? Bu koç yumurtalarım ne yapıyor? Ve özel-

likle gözleri neden bunca yorgunluk izleri taşıyor?" diye eklemiş. Hamal "Vallahi! Bu konuda ben de senin kadar şaşkıyım! Bildiğim şeyi, benim gibi fakirlere karşı çok cömert davrandığın için, sana, hemen söyleyeceğim. İşte! Bütün alışverişı bir kez bitirince, köşede ki Hristiyan tacirden bir dinar ya da biraz fazlası karşılığında eskimiş değerli şarap satın alıyor ve beni iyice yüklenmiş olarak büyük vezirin bahçelerinin giriş mahalline kadar götürüyor; orada gözlerimi bir tülbentle bağlıyor ve elimden tutarak benimle birlikte basamaklarımı indiği bir merdivene kadar sevk ediyor; sonra da küfemi sırtımdan aldırıyor, zahmetim için yarım dinar veriyor ve benimkinin yerine boş bir küfe veriyor; ve daima gözlerim kapalı beni bahçe kapısına kadar götürüyor ve orada ertesi güne kadar bana izin veriyor. Ben de bu eti, bu meyveleri, bu bademleri, bu mumları ve yeraltına inen merdivene kadar taşıttığı diğer şeyleri ne yaptığım asla anlayamıyorum!" diye yanıt vermiş. Kasap Vardan "Sen benim merakımı arttırmaktan başka bir şey yapmadın, ey hamal!" diye yanıt vermiş. Ve başka müşteriler geldiğinden hamalın yakasını bırakmış ve onlara hizmete koyulmuş.

Ertesi gün, onun son kertede zihnini yoran şeylerin durumunu düşünerek geçen bir geceyi izleyerek, aynı saatte, peşinde hamalı, genç kadının geldiğini görmüş. Ve kendi kendine "Vallahi! Bu kez, ne olursa olsun, öğrenmek istediğimi öğrenmem gerek!" demiş. Ve genç kadın aldığı çeşitli şeylerle uzaklaşınca, çırağına, alışveriş için dükkânını gözetmesini söyleyerek, görünmeyecek bir şekilde, kadını uzaktan izlemeye koyulmuş. Bu şekilde, onun ardından yürüyerek vezirin bahçelerinin giriş yerine kadar gelmiş; ve hamalın dönüşünü beklemek üzere ağaçların arkasına saklanmış ve gerçekten, hamalın gözleri bağlı olarak iki yanı ağaçlıklı yoldan getirildiğini, kadının yeniden giriş bölümüne girdiğini, hamalın gözlerinden örtüyü kaldırdığını, onu geri yolladığını, hamalın gözden kayboluşunu beledikten sonra döndüğünü görmüş.

O zaman gizlendiği yerden ayağa kalkmış; çıplak ayakla ağaç-

ların ardında saklanarak onu izlemiş. Böylelikle kadının bir kaya önüne geldiğini, eliyle belli bir tarzda ona dokunduğunu ve kendi eksenini üstünde döndüğünü ve basamakları yeraltına doğru inen bir merdivende yittiğini görmüş. Orada kısa bir süre beklemiş; sonra kayaya yaklaşmış ve aynı tarzda kayaya dokunmuş ve onu döndürmekte başarı sağlamış; bunun üzerine kayayı yerine yerleştirerek toprağın altına inmiş ve kendi sözcükleriyle şunları görmüş:

İlkin karanlık yeraltında hiçbir şeyin farkına varmadım; sonra dibinden ışığın sızmakta olduğu bir dehliz gördüm; onu, daima çıplak ayakla ve soluğumu tutarak izledim ve ardında gülmeler ve homurtular duyduğum bir kapıya ulaştım. Gözlerimi bir ışık demetinin sızdığı bir yarığa uydurdum ve izlediğim genç kadının bir divanda çeşitli kıvrılma ve hareketler içinde insan yüzlü iri bir maymuna sarıldığını gördüm. Birkaç saniye geçince genç kadın ondan ayrıldı, ayağa kalktı ve tüm giysilerinden soyundu ve yeniden çıırçıplak divana uzandı. Maymun hemen onun üzerine gömüldü ve kadını kollarına alarak onun üzerini örttü. Ve onunla işini görünce ayağa kalktı; bir an dinlendi, sonra yeniden kadını örterek ona yeniden sahip oldu. Bunu izleyerek ayağa kalkıp yeniden dinlendi; sırf ona yeniden sarılıp sahip olmak için... Ve böylece aynı tarzda kadına on kez sahip oldu. Bu sırada kadın, kendi bakımından, ona, bir kadının en zarif, en ince bir erkeğe verebileceği her şeyi verdi. Bunu izleyerek, ikisi birden tükenip baygın düştüler. Ve artık kıpırdamaz oldular. Ben, şaşış kaldım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Elli Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ben şaşış kaldım. Ve içimden "Fırsatı şimdi kullanmazsam, bir daha hiç kullanamam!" dedim. Ve bir onuz darbesiyle kapıyı çökerttim; ve etten önce kemiğe ulaşabilecek kadar keskin olan elimdeki kasap bıçağını sallayarak salona atıldım.

Tek adalesi bile kıpırdamayan o hareketsiz iri yarı maymunun üzerine bütün gücümle saldırarak sert bir şekilde bıçağımı gırtlığı-

na dayadım ve bir vuruşta başını gövdesinden ayırdım. O zaman ondaki yaşam gücü, titremeler hırıltılar içinde ve büyük bir atırtıyla gövdesinden ıktı. O kadar büyük bir gürültü koptu ki, genç kadın ansızın gözlerini açtı ve beni elimdeki kanlı bıçakla gördü. O zaman öylesine bir feryat kopardı ki, onu bir an için geri dönmeksizin can verirken görür gibi oldum. Bununla birlikte, ona kötülük etmek istemediğimi anlayarak yavaş yavaş duygularım yeniden kazanarak beni tamdı. Ve bana "Ey Vardan, insan sadık bir müşteriye böyle mi davranır?" dedi. Ona "Ey kendi kendinin düşmanı! Geçerli olan bir erkek yok muydu da sen, böylesi bir yola başvurdun?" dedim. O da bana "Ey Vardan, önce bütün bunların nedenini dinle, belki o zaman beni bağışlarsın!" diye yanıt verdi ve şu öyküyü anlattı:

"Bil ki, gerçekte, ben büyük vezirin tek kızıyım. On beş yaşına kadar babamın sarayında sakince yaşadım; ama, günün birinde, bir zenci kle öğrenmek istediğim şeyleri bana öğretti ve bende alınacak ne varsa aldı. Belki de; biz kadınların iinin ateşini söndürmek için, özellikle toprak bu siyah gbreyi ilk kez tanıyorsa, bir zenci gibisi yoktur. Ve de benim toprağımın o zamandan beri duyduğu susuzluğu zencinin hiç ara vermeden her saat sulaması gerektiğini bilmek seni şaşırtmasın! Belli bir zaman sonra zenci bu çabası uğrunda öldü; ve ben acımı, beni çocukluğumdan beri tanıyan saraydaki yaşlı bir kadına anlattım. Yaşlı kadın başım salladı ve bana 'Bundan böyle bir zencinin bıraktığı boşluğu dolduracak tek şey bir maymundur. Zira saldırı halinde bir maymundan daha dölleyici bir yaratık yoktur' dedi.

Yaşlı kadının beni inandırmasına kendimi kaptırdım ve bir gün, sarayın penceresinden maymunlarla gösteri yapan, onlara taklalar attıran birisinin geçtiğini görerek bu maymunlardan bana bakan en irisinin karşısında başımı rttm. Hemen zincirlerini kırdı, sokaklar boyunca kaçtı; bahçelerde uzun boylu dolaştı ve sonra saraya döndü; odama gelip beni kollarına aldı ve yaptığı işi ara vermeden on kez tekrarladı.

Babam sonunda maymunla aramdaki ilişkiyi öğrendi ve neredeyse o gün beni öldürecekti. Bense artık maymunumdan vazgeçemeyeceğimden gizlice bu yeraltı odasını kazdırdım. Bahtın saklandığımız yeri buldurduğu ve seni, onu öldürmek için üstüne ittiği şu güne kadar kendim ona yiyecek içecek taşıdım! Şimdi ben ne olacağım, bilmiyorum" dedi.

Bunun üzerine onu teselli etmeye çalıştım ve onu yatıştırmak için "Emin ol ki, hanımum, sende maymunun bıraktığı boşluğu çok daha yararlı şekilde doldururum! Denersen görürsün, zira binici olarak ünlüyümdür, ben!" dedim. Ve gerçekten, o gün ve onu izleyen öteki günlerde, ona, gücümün toprağı bol olası zenciden de, maymundan da üstün olduğunu gösterdim. Ama bu böylece uzun boylu sürüp gidemezdi; çünkü birkaç hafta sonunda; sınırsız bir uçuruma düşmüş gibi yitip gittim. Genç kadımsa, aksine, günden güne arzusu artıyor, içindeki ateş körükleniyordu.

Bu belalı durumda, aşk iksiri hazırlamak ve en köklü hastalıklara çareler bulma sanatında eşi bulunmaz olarak tanıdığım bir kocakarının bilgisine baş vurdum. Öyküyü başından sonuna kadar ona anlattım ve ona "Şimdi, iyi yürekli halacığım, ben sana bu kadının arzularım söndürmeye ve şehvetini yatıştırmaya yarayacak bir tertip hazırlamam istemek için geldim!" dedim. Bana "Bundan kolay şey yoktur!" diye yanıt verdi. Ben de "Tamamıyla senin bilgine ve bilgeliğine güveniyorum!" dedim. Bunun üzerine bir tencere aldı, içine bir tertip Mısır acı baklası, bir tertip saf sirke, iki tertip şerbetçiotu ve birkaç yüksükotu yaprağı koydu. Ve hepsini birden iki saatlik bir süre kaynattı: sıvıyı bir güzel süzdü ve bana "İlaç hazır" dedi. O zaman kendisinden yeraltı odasına kadar bana eşlik etmesini rica ettim; orada bana "İlkin elden ayaktan kesilinceye kadar onun üzerinden ayrılma!" dedi; ve buyruğunun yerine getirilmesini beklemek üzere koridora çekildi.

Ben söylediğini öylesine yerine getirdim ki, genç kadın, bayılıp

kendisinden geçti. Bunun üzerine yaşlı kadın odaya girdi ve söz konusunu sıvıyı ısıttıktan sonra, onu bir bakır leğene döktü ve bunu vezirin kızının bacakları arasına koydu. Kaynayan sıvıdan tüten dumanın temel bölümlerine sızmasını sağladı ve bunun etkisi oldu; çünkü ansızın kadının kalçaları arasından birbiri ardından iki şeyin düştüğünü ve kımıldamaya başladığını gördüm. Onları yakından izleyerek, biri sarı, biri kara iki yılanbalığı olduğunu görünce...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Elli Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

iki yılanbalığını görünce, yaşlı kadın sevincin sınırına ulaştı ve "Oğlum, Tanrı'ya şükret! İlacın etkisi yerini buldu! Bil ki, gerçekte, bu iki yılanbalığı bana şikâyetle bulunduğun doyumsuzluğun deniydi. Bu yılanbalıklarından biri zenciyle çiftleşmeden, öteki maymunla çiftleşmeden doğmuştur. Şimdi bunlar döküldüğüne göre, genç kadın artık ılımlı bir cinsel istekten yararlanacaktır ve arzularında yorucu ve düzensiz bir durum göstermeyecektir!" diye haykırdı. Ve gerçekten genç kadında, bir kez kendine gelince artık duygularını doyurmak için bir istekte bulunmadığım gözledim. Ve onu öylesine sakın buldum ki, artık evlenmekte mahzur görmedim. Buna razı oldu, zira bana alışmıştı. Ve o günden sonra bu şaşırtıcı tedaviyi bulan ve dengesiz arzuların çaresini böylece bize öğretmiş bulunan yaşlı kadını da ev halkına katarak ve tatlı bir yaşam sürdürerek en mükemmel zevkleri tattık. Hiç ölmeyip hep canlı kalan ve imparatorlukları ve krallıkları ellerinde tutan o Yüce Varlık'a şükürler olsun!

Ve Şehrazat "İşte, ey bahtıgüzel Şah, benim, çok sıkı bir şehveti olan kadınlar için bulunan tedavi hakkında bildiğimin hepsi bu kadar!" diyerek sözünü sürdürmüş. Ve Şah Şehriyar "Bu reçeteyi geçen yıl bahçede zenci köleyle yakaladığım alçak kadını tutsületme için bilmek isterdim" demiş. Sonra da "Ama sen, Şehrazat, bilimsel öyküleri bir yana bırak da, bana bu gece eğer elinden gelirse, şimdiye kadar işittiklerimizden çok daha şaşırtıcı bir öykü anlat! Çünkü göğsümün her zamankinden daha fazla daraldığını hissediyorum!" diye eklemiş. Ve Şehrazat "Anlatayım!" demiş; ve hemen söze başlamış:

YERALTI SULTANI YEMLIHA'NIN ÖYKÜSÜ¹

Anlatırlar ki, eski zamanlarda, geçmiş çağlar ve yüzyıllarda Yunanistan'da bilgeler içinde adı Danyal olan bir bilge varmış. Bu bilgenin kendisini saygıyla dinleyen ve bilgisinden yararlanan pek çok öğrencisi bulunuyormuş; ancak kitaplarına ve elyazınalarına sahip çıkmak için mirasçısı olacak bir oğlu bulunmadığından dolayı derdinin avuntusu yokmuş. Bu sonucu elde etmek için başka çare olma-

¹ Mathers'de "Yılanlar Hükümdarı Sultan Yemliha'nın Öyküsü" olarak, Selâmi Münir Yurdatapın çevirisinde "İlâsîp Kerameddin ile Şahmaran Hikâyesi" olarak yer almaktadır. (Ç.)

diğından, bu dileğini yerine gelmesi için Gökyüzü'nün Sahibi'ne dua etmek fikrine kapılmış. Böylece, cömertliğinin kapısında kapıcısı bulunmayan Tanrı bu duayı duymuş ve bilginin eşinin o saat ve o anda hamile kalmasını sağlanmış.

Eşinin hamileliğinin sürdüğü aylar boyunca, kendinin artık yaşlandığını gören bilge Danyal, kendi kendine "Ölüm yakın, sahip olacağım oğul, kitaplarımı ve elyazmalarımı dokunulmadık bir şekilde bulabilecek mi bilmiyorum!" demiş. Ve hemen bu kitaplarda bulunan tüm bilgiyi birkaç yaprakta özetlemeye yönelmiş. Böylece, çok ince bir yazıyla tüm bilimini ve sahip olduğu beş bin elyazmasının özünü beş yaprağa sığdırmış. Sonra, bunu yeniden okuyarak düşünmüş; ve bu beş yapraktaki bilginin de özetlenebileceğini anlamış. Düşünerek bir ay daha geçirmiş ve sonunda bu beş yapraktaki bilgileri, ilkin doldurduklarından beş kez daha küçük tek bir yaprakta özetlemiş. Ve bu işi bitirince, sonunun yaklaştığını hissetmiş.

O zaman yaşlı bilgin, kitaplarına ve elyazmalarına başkasının sahip olmaması için, sonuncusuna kadar tümünü denize atmış. Ve söz konusu edilen küçük yapraktan başka bir şey alıkoymamış. Sonra hamile eşini çağırarak ona "Zamanım tükendi, ey kadın, Gökle rin bize bağışladığı, ama benim göremeyeceğim çocuğu yetiştirme olanağı bana verilmedi. Ama ona, sadece babasının varlığını sana sorduğu zaman verilmek üzere, miras olarak, şu küçük kâğıt parçasını bırakıyorum. Bunu çözebilir ve kapsamını kavramayı başarır sa, çağının en bilge kişisi olur. Adının da Hasip konmasını dilemekteyim" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, bilge Danyal, Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Ona tüm öğrencilerinin ve tüm kent halkının katıldığı bir cenaze töreni yapılmış.

Hepsi ağlayıp ölümüne matem tutmuşlar.

Ve de bundan birkaç gün sonra Danyal'ın eşi sağlıklı bir erkek çocuğu dünyaya getirmiş ve rahmetlinin önerisi üzerine kendisine

Hasip adı konulmuş. Anası aynı zamanda yıldızbilimcileri çağırtmış; bunlar bir kez hesaplarını yapıp yıldızları gözetlemeyi tamamlayınca, çocuğun yıldız falına bakmışlar ve kadına "Ey hanım, oğlun gençliğinde başına gelecek bir kazayı atlatırsa uzun yıllar yaşayacak. Eğer bu kazayı başından savarsa, bilim ve servetten yana üstün bir dereceye yükselecek!" demişler. Sonra da kendi yollarına gitmişler.

Çocuk beş yaşına gelince, anası, bir şeyler öğrensin diye onu okula yollamış; ama çocuk orada hiçbir şey öğrenmemiş. Bunun üzerine onu okuldan çekmiş; ve onun bir meslek sahibi olmasını istemiş; ama çocuk hiçbir iş tutmaksızın ve yaşamını kazanmak ve anasına harcamalarda yardımcı olmak üzere hiçbir zanaat öğrenmeksiz on beş yaşına ulaşmış. Bunun üzerine anası ağlamaya başlamış ve komşuları ona "Onu işe yatkın kılmak için evlendirmekten başka çare yok; o zaman, karısı olan insanın, evine bakması için çalışması gerektiğini anlar!" demişler. Bu sözleri duyan kadın ayağa kalkıp tanıdığı kimseler arasında bir genç kız aramaya başlamış. Ve kendine uygun görünen birini bulmuş; ve bununla oğlanı evermiş. Genç Hasip de eşi için tam bir koca olmuş ve onu ihmal etmemiş; ama hiçbir şey yapmamayı ve herhangi bir işten zevk almamayı sürdürmüştü.

Komşuları arasında oduncular varmış. Bunlar bir gün oğlanın anasına "Oğluna bir eşek, urganlar ve bir balta al, gelip bizimle dağda odun kırsın! Böylece harcamalarda sana yardımcı olur ve karısını da daha iyi geçindirir!" demişler. Bu sözleri işiten Hasip'in anası, neşe dolarak ona hemen bir eşek, urganlar ve bir balta satın almış ve onu gözetmelerini rica ederek odunculara emanet etmiş; oduncular da "Bu konuda hiçbir kaygın olmasın! O bizim üstadımız Danyal'ın oğludur. Onu korur, üstüne kol kanat gereriz!" diye yanıt vermişler. Ve onu alıp birlikte dağa götürmüşler; orada ağaç kesmeyi, odunları eşeğe yüklemeyi, sonra da pazarda satmayı öğrenmiş. Ve Hasip, bir yandan anası ve eşinin yardımına koşarken, bir yandan

da ona dolaşıp gezme olanağı sağlayan bu meslekten çok büyük zevk almış.

Günlerden bir gün dağda odun kesmekle uğraşırlarken yağmur ve gök gürültülerini izleyerek, onları oradan pek uzakta olmayan bir mağaraya sığınmaya zorlayan bir fırtınaya yakalanmışlar; ve orada ısınmak için ateş yakmışlar. Aynı zamanda Danyal'ın oğlu genç Hasip'i ateşi beslemek için odun yarmakla görevlendirmişler.

Hasip mağaranın dibine çekilip odun yarmakla uğraşırken, baltasının toprak üzerinde vurduğu yerin altında sanki bir boşluk varmış gibi tınlayan bir ses çıkardığını duymuş; bunun üzerine ayağının altındaki toprağı kazmış ve böylece üzerinde bakır bir halka bulunan eski mermer bir kapağı ortaya çıkarmış.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

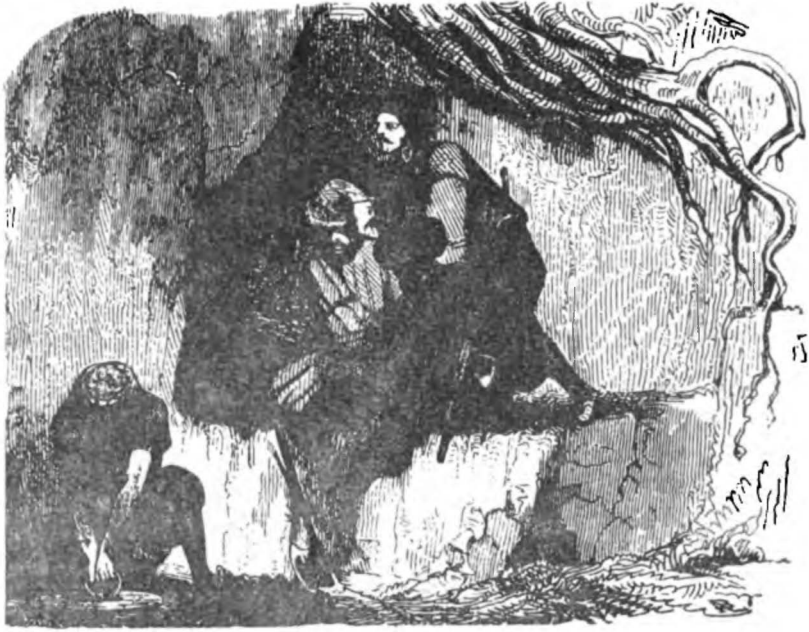
Ama Üç Yüz Elli Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Üzerinde bakır bir halka bulunan eski bir mermer kapağı ortaya çıkarmış. Bunu görünce arkadaşlarına seslenmiş; onlar da koşup gelmişler ve mermer kapağı kaldırmayı başarmışlar. Bunun üzerine önlerinde açılan, içinde ve ağızları iyice mühürlenmiş, eski görünümlü sayılmaz miktarda küpün sıralanmış bulunduğu büyük ve derin bir mahzen görmüşler; ve urganlarla bunları bağlayarak yukarı çekmelerine olanak sağlaması için Hasip'i mahzene indirmişler.

Genç Hasip, bir kez mahzene inince, baltasıyla bu küplerden birini kırmakla işe başlamış; ve hemen bundan yüksek nitelikli sarı bir balın aktığını görmüş. Odunculara buldukları hakkında bilgi ver-

miş; onlar da, içlerinde eski zamanlardan kalma bir define bulacaklarını umdukları yerde bal bulmalarından biraz düş kırıklığına uğramışlarsa da, içindekilerle birlikte bunca sayısız küpü satmakla elde edecekleri kazancı düşünerek epeyce sevinmişler. Bunun üzerine genç Hasip bütün küpleri birbiri ardından bağlayıp hazır hale getirdikçe yukarı çekmişler. Odun yerine eşeklere bunları yüklemişler ve yoldaşlarını mahzenin dibinden çekmek istemeksizin, içlerinden

"Onu mahzenden çıkarırsak satıştan doğacak kazancı onunla paylaşmak zorunda kalırız. Zaten yaşamaktansa ölmesi yeğ tutulacak hayataın teki!" diyerek kente doğru yol almaya başlamışlar.

Eşekleriyle böylece pazara ulaşınca içlerinden birini, ona "Biz dağda iken, fırtına koptuğu sırada oğlunun eşiği kaçtı; onu yakalamak için Hasip de ardından koşmak zorunda kaldığı sırada biz bir

mağaraya sığındık. Bahtsızlık bu ya, ansızın ormandan bir kurt çıktı; oğlunu öldürüp eşekle birlikte yedi. Ve biz ondan kalıntı olarak biraz kanla birkaç kemik bulduk!" demesi için Hasip'in anasına göndermişler.

Bu haberi işitince Hasip'in bahtsız anası ve karısı dizlerini dövmüşler ve umutsuzluklarından gözyaşları dökerek başlarını tozla örtmüşler. Onların hali böyleymiş! Odunculara gelince, bal küplerini kârlı bir fiyatla satmışlar; ve öylesine bir kazanç sağlamışlar ki, her biri çarşıda alış veriş için birer dükkân açmış. Her gün en iyi şeyleri yiyip içerek hiçbir zevkten kendilerini mahrum etmemişler. Bunların durumu da böyleymiş.

Genç Hasip'e gelince, onunki de şöyle: Onu mahzenden çekip çıkarmadıklarını görünce bağırıp yalvarmaya başlamış; ama boşuna, çünkü oduncular çoktan oradan ayrılmış ve onu yardımına koşmaksızın ölüme terk etmiş bulunuyorlarmış. O zaman duvarlarda elleri ve ayaklarıyla tutunabilmek için delikler açmaya çalışmış; ama duvarların granitten olduğunu ve baltanın çeliğine karşı durduğunu görmüş. Bunu görünce umutsuzluğu sınırsız olmuş ve mahzenin dibine doğru yürüyerek kendini ölüme terk etmeye hazırlanmış. O sırada birdenbire yürüdüğü yöredeki granit duvarın küçük bir aralığından iri bir akrebin çıktığını ve kendisini sokmak üzere ilerlediğini görmüş. Onu bir balta vuruşuyla ezmiş; ve söz konusu aralığa bakarak oradan bir ışığın sızmakta olduğunu görmüş. Bunu görünce aklına aralığa baltanın keskin ağzını sokup altından kuvvetlice bastırmak fikri gelmiş; ve büyük bir şaşkınlıkla, bu yoldan, buradayı almış bulunduğu anlaşılan bir kapının kendiliğinden açıldığını ve bir insan gövdesinin geçeceği kadar aralık sağladığını görmüş.

Bunu görünce, Hasip, bir an bile tereddüt etmeden, açıklığa dalmış ve böylece kendini dip tarafından ışık görünen uzun bir yeraltı dehlizinde bulmuş. Bir saat kadar bu dehlizi izlemiş ve üzerin-

de gümüş bir kilitle altın bir anahtar bulunan kara çelikten büyük bir kapıya ulaşmış. Bu kapıyı açmış ve kendini ansızın saf zümrütten bir tepenin eteklerindeki bir gölün kenarında açık havada bulmuş. Gölün kıyısında üzerindeki değerli taşların göz kamaştırdığı altın bir taht görmüş; onun da yöresinde çepeçevre: altın, gümüş, zümrüt, billur, çelik, abanoz ağacı ve beyaz sandaldan yapılmış iskemleler varmış. Bu iskemleleri saymış ve ne fazla ne eksik, on iki bin adet olduğunu görmüş. Bunları saymayı bitirince ve suya yansıyan manzaranın güzelliğini hayranlıkla seyrettikten sonra, gölün ve dağın doyumsuz görünümünden daha çok zevk almak için ortadaki tahta oturmaya gitmiş.

Hasip altın tahta oturur oturmaz zil ve gonk sesleri duymuş ve birdenbire zümrüt tepenin yamaçlarının ardından çıkıp göle doğru açılan, yürümekten çok kayar gibi hareket eden bir sıra insan görmüş; mesafenin uzaklığından ötürü biçimlerini seçememiş. Bunlar daha fazla yaklaşıncı, bunların baş döndürücü güzellikte olduğunu, ama bedenlerinin tüm alt yarılarının uzamış ve yılan gibi sürünmekte bulunduğunu görmüş. Sesleri pek hoşmuş ve şarkılarıyla Yunanca olarak onun göremediği bir kraliçenin övgüsünü yapıyorlarmış. Ve birdenbire tepenin ardından yılansı dört kadının oluşturduğu bir eşkenar dörtgenin başları üzerinde kollarıyla taşıdıkları bir altın leğende bulunan gülün ve incelikle dolu kraliçeleri belirmiş. Dört kadın Hasip'in çabucak uzaklaştığı altın tahta doğru ilerlemişler; örtülerinin kıvrımlarını düzelterek kraliçelerini oraya yerleştirmişler; o sırada öteki yılansı kadınlar da sürünerek gölün yöresinde yerleştirilmiş birer oturacak yere yerleşmişler. O vakit kraliçe tınısı büyümlü bir sesle yöresinde bulunanlara Yunanca olarak birkaç sözcük söylemiş; sonra hemen zillerle bir işaret verilmiş ve tüm yılansı kadınlar kraliçenin onuruna Yunanca bir kaside söylemişler ve yerlerine oturmuşlar.

Şarkılarım bitirince kraliçeleri Hasip'in varlığını fark etmiş ve

başını incelikle ona doğru çevirmiş ve yaklaşması için ona işaret etmiş. Hasip ise çok heyecanlanmasına karşın yaklaşmış; kraliçe onu oturmaya çağırmış ve ona "Benim yeraltı ülkeme hoş geldin, güzel bahtının buraya kadar getirdiği ey genç adam! Tüm korkuları kendinden uzaklaştır ve bana adım söyle! Çünkü ben yeraltı ülkesinin kraliçesi Yemliha'yım; ve bütün bu yılları kadınlar benim uyruklarımdır. Konuş, bana kim olduğunu söyle ve nasıl oldu da benim kışlık oturma yerim olan ve Kafkas dağlarındaki yazlık oturma yerimi terk ederek her yıl birkaç aylığına gelip vakit geçirdiğim bu gölün kenarına ulaşabildiğini anlat!" demiş.

Bu sözleri duyan genç Hasip Kraliçe Yemliha'nın önünde elleri arasındanyeri öptükten sonra, sağındaki zümrüt bir iskemleye oturmuş ve "Adım Hasip'tir, ben rahmetli bilgin Danyal'ın oğluyum. Mesleğim odunculuktur; oysa âdemoğulları içinde tacirliğe soyunabilecek, hatta büyük bir bilgin olabilecektim. Ama ben kendi kendime 'Ölümden sonra mezarın dört duvarı arasına kapanmak için yeterli zamanım olacağını' söyleyerek ormanların ve dağların havasını solumayı yeğledim!" demiş.

Genç Hasip'in verdiği bu yanıt Yemliha'nın pek hoşuna gitmiş ve ona "Hasip, çukura terk edildiğin zamandan bu yana acıkmış ve susamış olmalısın!" demiş. Ve maiyetinden birine yaptığı işareti izleyerek, bu kişi, başının üzerinde üzüm, nar, elma, fıstık, fındık, ceviz, taze incir ve muz dolu bir altın tepsi olduğu halde kayarak genç adama yaklaşmış. Sonra, Hasip yiyip açlığını bastırınca, bir yakuttan yontulmuş bardakta getirilen lezzetli bir şerbet içmiş. Bunun üzerine hizmetçi tepsiyi alarak uzaklaşmış; Kraliçe Yemliha da Hasip'e seslenerek, ona "Şimdi, Hasip, şundan emin olmalısın ki ülkemde oturduğun sürece başına ancak hoş şeyler gelecektir. Aramızda bu gölün kenarında ve dağların gölgesinde bir ya da iki hafta kalmak niyetindeysen, zamanını daha iyi geçirmen için sana, yenisinden insanlar arasına döndüğünde eğitimine yarayacak bir öykü anlatacağım!" demiş.

Ve yeraltı ülkesinin hükümdarı Kraliçe Yemliha, yöresindeki altın ve zümrüt iskemlelere oturmuş on iki bin yılları kadının dikkatle izledikleri bir çevrede, Yunanlı bilgin Danyal'ın oğlu Hasip'e şu öyküyü açıklamış:

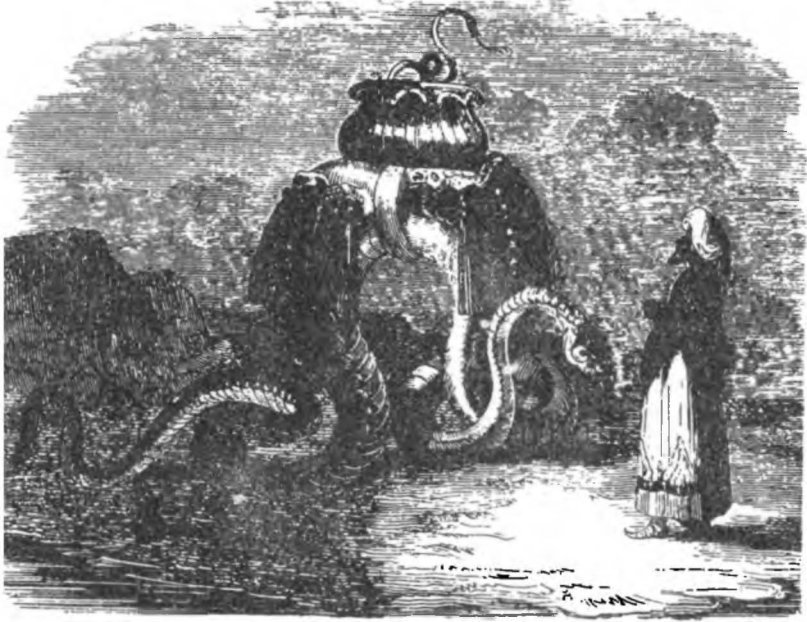
BELKİYA'NIN ÖYKÜSÜ

Bil ki ey Hasip, Beni İsrail ülkesinde çok bilge bir hükümdar varmış; ölüm yatağında, tahtının varisi oğlunu çağırarak ve ona "Ey oğlum Belkiya, kudreti eline aldığı anda, sana, bu sarayda bulunan her şeyin bir sayımını yapmanı ve hiçbir şeyin dikkatle incelenmemesinin geçiştirilmemesini tavsiye ederim!" demiş.

Kral olduğunda, genç Belkiya'nın ilk özenli girişimi babasından kalan eşya ve hazineleri gözden geçirmek ve sarayda toplanmış tüm değerli eşyanın saklanması için yarayan odaları dolaşmak olmuş. Böylece ıssız bir odanın tam ortasında küçük mermer bir sütun üzerinde abanoz ağacından yapılmış bir çekmece bulmuş. Belkiya bu abanoz çekmeceyi çabucak açmış ve içinde gördüğü bir parşömen tomarı alıp incelemiş. Bunun üzerinde Yunanca olarak şunlar yazılmış: "İnsanoğullarının, ecinnilerin, kuşların ve hayvanların efendi-

1 Öykünün kahramanı olan Belkiya'nın adı Enno Littmann ve Mathers çevirilerinde Bulukiye, Mardrus'ta Belukiye olarak geçiyor. Selâmi Münir Yurdatap Belkiya olarak çevirmiş; biz de onun için itibar ettik. (Ç.)

si olmak isteyen kimse, Hazret-i Süleyman'ın gömütünün bulundu-
ğu Yedi Denizler Adası'ndaki yüzüğünü bulmalıdır. Bu sihirli yüzü-
ğü insanoğlunun babası Âdem günaha girmeden önce Cennet'te par-
mağında taşımış; Cebrail Melek yüzüğü ondan alarak daha sonra
bilge Süleyman'a vermişti. Ama denizleri geçip Yedi Deniz'in ötesin-

de bulunan Ada'ya gitmeyi hiçbir gemi göze alamamıştır. Bu giri-
şimde başarı sağlayacak tek kişi, bir bitkiyi bularak onun özsuğunu
ayak tabanına sürmekle deniz üzerinde yürüyebilme yetkinliğini ka-
zanacak olandır. Bu bitki Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesinde bu-
lunmaktadır ve sadece bu kraliçe bu bitkinin bittiği yeri bilir; çün-
kü o bütün bitkilerin ve çiçeklerin dilinden anlar ve erdemlerinin
hiçbiri bilgisinin dışında değildir. Bu yüzüğü bulmak isteyen kişi, il-
kin Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesine gitmelidir. Ve başarı sağla-

yp yüzüğü alacak kadar mutluysa, sadece yaratılmış tüm varlıklara hükmetmekle kalmayacak; kendisine güzellik, gençlik, bilgi, bilgelik ve ölümsüzlük sağlayacak olan Karanlık Ülkesi'ne de girebilecektir!"

Sultan Belkiya bu yazıyı okuyunca, hemen Beni İsrail'in din adamlarını, büyücülerini, bilginlerini toplamış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Elli Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

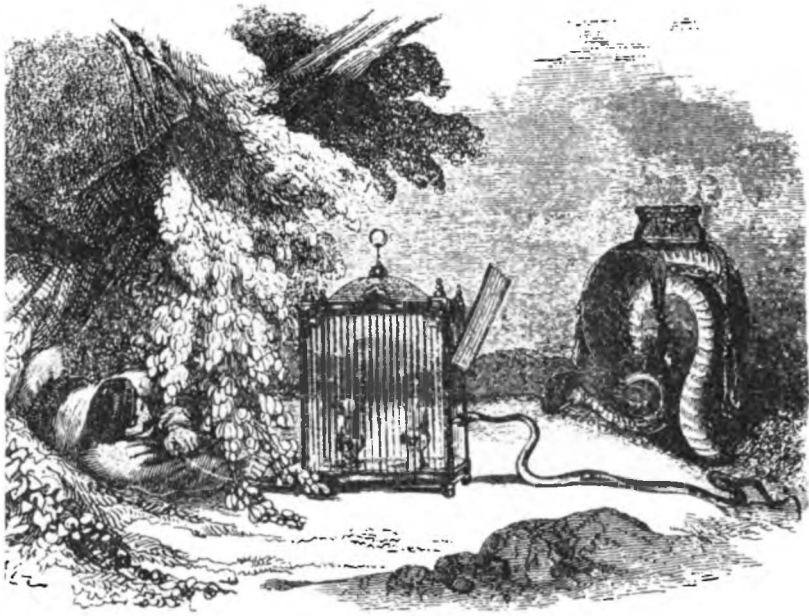
... hemen Beni İsrail'in din adamlarını, büyücülerini, bilginlerini toplamış ve onlara içlerinden herhangi birinin kendisini Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesine götüreceği yolu gösterme olanağı bulunup bulunmadığını sormuş; o zaman hepsi birden parmaklarıyla ortalarında bulunan bilge Affan'ı göstermişler. Bu bilge Affan, bilinen bütün bilimlerde derinleşmiş, büyüünün gizemlerini bilen, yıldızbiliminin ve hendesenin anahtarlarına sahip ve kimya ve sihirbazlığın gizlerine aşina saygın bir yaşlı kişiymiş. Bunun üzerine genç Kral Belkiya'nın önüne gelmiş; Kral ona "Gerçekten, ey bilge Affan, beni yeraltı kraliçesinin ülkesine götürebilir misin?" diye sormuş; o da "Bunu yapabilirim!" cevabını vermiş.

O zaman genç Kral Belkiya, yokluğu sırada ülkesinin tüm işlerini yönetmek üzere yerine vezirini bırakarak hükümdarlığa özgü kıyafetini çıkarmış ve hacı harmanisine bürünerek yolculuk pabuçlarını giymiş. Bundan sonra bilge Affan'ı izleyerek sarayından ve kentin den çıkıp çöle dalmış.

Ancak o zaman bilge Affan ona "Bize yolu gösterebilecek büyü-

leri yapmanın en uygun yeri burasıdır!" demiş. Bunun üzerine orada durmuşlar ve Affan, kum üzerinde, kendi yöresinde büyük bir daire çizmiş; sihirli merasim duaları okumuş ve oralarda benim yeraltı ülkeme giriş yerini bulmakta gecikmemiş.

O zaman diğer başka sihirler de yapmış ve toprak açılarak ikisi-

ni de görmekte olduğun şu göle ulaştıracak geçit ortaya çıkmış.

Ben, ülkemi ziyarete gelmiş kimselere kim olursa olsun, gösterdiğim saygıyla onları kabul ettim. Bunun üzerine ziyaret nedenlerini açıkladılar; ben de hemen onları taşıyıcılarımın başının üzerinde ki altın leğen üzerinde taşınarak, geçerken sağdan soldan yüksek ya da alçak sesle her biri kendi dilinde erdemlerini açıklayan çiçekler arasından bu zümrüt tepenin üzerine yönelttim. Bize doğru böylesine yükselen bu musiki dolu, özsularıyla kokulanmış uyumlu sesler

ortasında, çiçeklerinin tüm taç yaprakları kıvrılıp eğilip bükülen rüzgârda "Ayaklarını benim öz suyumuyla yıkayan kimseye ıslanmadan Yüceler Yücesi Tanrı'nın yarattığı denizler üzerinde yürümek erdemi sağlayan ben'im!" diye şarkı söyleyen bir bitki kümesinin önüne ulaştık.

Bunun üzerine ben iki ziyaretçiye "İşte aradığınız bitki önünüzde bulunuyor!" dedim. Affan da bu bitkiden istediği miktarda kopardı. Tomurcuklarını ezerek öz suyunu çıkardı ve kendisine verdiğim büyücek bir şişeye doldurdu.

Bunun üzerine Affan'a sormak üzere kendisine "Ey bilge Affan, şimdi bana ikinizi denizleri aşmaya iten nedeni söyleyebilir misin?" dedim. Bana "Ey kraliçe, ecinnilerin, insanların, hayvanların ve kuşların efendisi Süleyman'ın sihirli yüzüğünü aramak üzere Yedi Deniz Adası'na gitmek için!" diyerek yanıt verdi. Ona "Nasıl, ey bilge, bilmez misin ki, Süleyman'dan sonra hiç kimse, ne yaptıysa da bu yüzüğün sahibi olamadı! İnanın bana Affan ve sen genç Belkiya! Beni dinlerseniz, Tanrı'mın yarattığı denizleri, kimsenin eline geçiremediği bu yüzüğü aramak üzere dolaşmak niyetiyle girişeceğiniz bu gözüpek, bu anlamsız tasarıdan vazgeçin! İyisi mi, siz, buradan, yiyecekleri sonu gelmez gençliğe kavuşturan bitkiden koparın!" dedim. Ama beni dinlemek istemediler; ve benden izin alarak geldikleri yolda gözden kayboldular.

Burada Kraliçe Yemliha konuşmayı kesmiş; ve bir muz soyarak kendi eliyle genç Hasip'e uzatmış; kendisi de bir incir yiyerek ona "Ey Hasip, Belkiya'nın öyküsü ve Yedi Deniz üzerindeki ve diğer yerlerdeki serüvenleri üzerine anlattıklarımı sürdürmeden önce, bir kemer gibi toprağı saran Kafkas Dağı ayağındaki ülkemin durumu, canlı ve konuşkan bitkileri; ecinnileri ve uyruklarımız olan ve sayısını sadece Tanrı'nın bildiği yılanlı kadınlar hakkında tam bir bilgi edinmek istemez miydin? Sana, renkleri mavi göklere yansıyan El Sakrat adlı harika zümrüt kayalıklar boyunca uzanan Kaf-

kas Dağı'nı anlatmamı ister misin? Aynı fırsatı yakalayarak, Kral Can bin Can'a bağlı bulunan ecinnilerin başkenti Cinistan'ın kesinlikle Kafkasların neresinde bulunduğundan söz edeyim! Ve sana Elmaslar Vadisi'nde rıh denen kuşun barındığı yeri açıklayayım; ve bu arada, ünlü yiğitlerin yaptıkları kahramanlıklarla cınlayan savaş alanlarını belirteyim!" demiş.

Ama genç Hasip "Ey Kraliçe Yemliha, ben daha çok Kral Belkiya'nın serüveninin sonunu dinlemeyi yeğlerdim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Kraliçe sözünü şöyle sürdürmüştü:

Genç Belkiya ve bilge Affan, Süleyman'ın bedeninin yatmakta bulunduğu Yedi Deniz sonunda kurulmuş bulunan Ada'ya gitmek üzere beni terk ettikten sonra, ilk denizin kıyısına ulaşmışlar ve orada karaya çıkıp oturmuşlar ve büyük bir çabayla şişede toplamış bulundukları bitki öz suyunu ayaklarına ve topuklarına sürmeye başlamışlar. Sonra ayağa kalkıp büyük bir dikkatle deniz üzerinde ilerlemeye başlamışlar. Ama boğulmak korkusu olmaksızın, su üzerinde sağlam toprak üzerinde yürümekten bile iyi yürüdüklerini görerek yüreklenmişler ve zaman kaybetmemek için gittikçe daha fazla hızlanarak yola koyulmuşlar. Böylece bu deniz üzerinde üç gün üç gece yürümüşler; dördüncü günün sabahında, güzelliğine, onu cennet yerine koyduracak kadar şaşırdıkları bir adaya ulaşmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Elli Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Güzelliğine, onu cennet yerine koyacak kadar şaşırdıkları bir adaya ulaşmışlar. Üzerinde yürüdükleri toprak safranla örtülü;

taşları yeşim ve yakuttanmış. Tarhlardan oluşın çayırılarda açın eşsiz çiçekler, kendilerini sallayan rüzgâra taç yapraklarıyla koku saçıyor; güllerin gülümsemesi nergislerin narin bakışlarıyla birleşiyor; zambaklar, karanfiller, menekşeler, papatyalar, laleler birbirine komşuluk ediyor; yaseminlerin beyaz güzellikleriyle donattıkları çitleri yeğni bedenleriyle sıçrayıp aşan karacalar gülüp oynuyor; sarı-sabır ağacının ve iri çiçeklerin açtığı öteki ağaçların görüldüğü, dere-nin mırıldanmasına yanıt veren kumruların kuğultularının duyulduğu; bülbüllerin güllere dokunaklı bir sesle aşka kurban edilişlerinin öyküsünü anlattığı sırada, güllerin onları dikkatle izlediği bahçede, dalların hışırtısı işitiliyor; şeker kamışlarının narin kümeleri altında uyumlu sesler çıkaran kaynaklar gizleniyor; doğal toprak keyfince genç zenginliklerini gösteriyor ve tüm bir bahar soluyormuş.

Kral Belkiya ile Affan akşama kadar koruluğun gölgeleri altında ruhlarını zevkle dolduran bu harikaları seyrederek hayranlıkla dolaşmışlar. Sonra gece olunca uyumak üzere bir ağaca çıkmışlar; tam gözlerini kapayacakları sırada, ada, hatırısayılır bir böğürtüyle yankılanarak temellerine kadar sarsılmış; ve denizin dalgalarından, ağzında meşale gibi parıldayan bir taş tutan korkunç bir hayvan ve onun hemen ardından yine her biri ağzında ışık saçan birer taş bulunduran bir sürü deniz canavarı çıkmış. Ve ada derhal bütün bu taşların ışığı altında gündüz gibi aydınlanmış. Aynı anda ve aynı zamanda her yandan arslanlar, kaplanlar, parsler, sayısını ancak Tanrı'nın bileceği miktarda gelmişler; ve kara hayvanları kıyıda deniz hayvanlarıyla buluşmuşlar ve hepsi birden sabaha kadar aralarında söyleşmiş, konuşmuşlar. Sabah olduğunda deniz canavarları denize, karadaki yırtıcılar da ormanlarına dönmüşler. Bütün gece korkuya kapılarak gözlerini kapayamamış olan Belkiya ile Affan da, çabucak ağaçtan inmişler, kıyıya koşup mümkün olduğu kadar çabuk deniz yolculuğunu sürdürmek için ayaklarına bitkinin özsuyundan sürmüşler.

Böylece İkinci Deniz üzerinde, ortasında tüm taşları ve tüm kayaları mıknaş taşından olan, ama içinde yaban hayvanlarının ya da başka yırtıcı hayvanların bulunmadığı harika bir vadinin açıldığı bir dağ zincirinin eteğine gelinceye kadar gece gündüz yol almışlar. Burada da kurutulmuş balıkla beslenerek rasgele bütün gün dolaşmışlar; ve akşama doğru güneşin batışını görmek için kıyıda oturmuşlarken, birkaç adım arkalarında ansızın korkunç bir haykırma işitmişler. Dönüp bakınca üzerlerine sıçramak üzere olan bir kaplan görmüşler. Ve ayaklarına bitki özsuğunu sürecektir ve ulaşılmayacak şekilde deniz üzerine kaçacak zamanı ancak bulmuşlar.

Böylece Üçüncü Deniz'e açılmışlar. Ve o gece, onlar için kara bir gece olmuş. Ve deniz, şiddetle esen bir rüzgâr altında çalkalanmış durmuş; bu da, özellikle uykusuzluktan zaten yıpranmış olan yolcular için yürüyüşü son kertede zorlaştırmış. Çok şükür ki, şafak vakti, ilkin uzanıp dinlenmekle işe koyuldukları bir adaya ulaşmışlar. Bunu izleyerek adayı dolaşmak üzere ayağa kalkmışlar ve burayı meyve ağaçlarıyla örtülü bulmuşlar. Ancak bu ağaçların meyvelerinin dallarda kendiliğinden reçel haline gelmesi gibi bir özellikleri varmış. İki yolcu, özellikle de reçel haline gelmiş meyveleri çok seven ve bütün günü bunlarla kendine ziyafet çekmekle geçiren Belkiya, bu adadan çok hoşlanmış. Hatta bilge Affan'ı buradaki lezzetli meyvelere doymak için zaman sağlamak üzere on gün kalmaya zorlamış. Bununla birlikte, onuncu günün sonunda, bu tatlıları öylesine kötüye kullanarak yemiş ki, karnı ağrımış ve utanç duyarak Affan ile birlikte, ayak ve topuklarına çabucak bitki özsuğu sürmüş ve Dördüncü Deniz üzerine yola koyulmuşlar.

Dört gün dört gece bu Dördüncü Deniz'de yolculuk etmiş ve üzerinde her türlü sürüngenin yuva kurduğu ve yumurtalarını güneşte kuluçkaya bıraktıkları beyaz renkli ince kumla kaplı bir adada karaya çıkmışlar. Bu adada hiçbir ağaç ve de bir sap ot bile görmediklerinden orada ancak biraz dinlenip ayaklarını şişedeki özsuğuyla yıkayacak kadar kalmışlar.

Beşinci Deniz üzerinde sadece bir gün bir gece yolculuk etmişler, çünkü sabahleyin dağları geniş altın damarlı billurdan ve çiçekleri parlak sarı olan şaşırtıcı ağaçlarla örtülü küçük bir adaya ulaşmışlar. Bu çiçekler, gece olunca yıldızlar gibi ışık saçıyorlarmış ve billur dağların yansıttığı parıltılar adayı aydınlatıyor ve orayı gündüz kadar parlak gösteriyormuş. Affan da Belkiya'ya "Gördüğün Altın Çiçekli Ada'dır. İşte bu çiçeklerdir ki, bir kez ağaçtan düşüp kuruyunca, toza dönüşür ve karışımıyla, altın çıkarılan damarları oluşturarak sona ererler. Bu Altın Çiçek Adası güneşten kopmuş ve çok zaman önce buraya düşmüş bir yıldız parçacığından başka bir şey değildir" demiş. Böylece bu adada harika bir gece geçirmişler ve ertesi gün değerli özsuyla ayaklarını ovuşturmuşlar ve Altıncı Deniz üstünde oldukça uzun yolculuk etmişler...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmışınıcı Gece Olunca

Demiş ki:

... Altıncı Deniz üstünde büyük bir zevk duyarak altı gün yolculuk ettikten sonra, üzeri çok güzel bitki örgüsüyle kaplı bir adaya ulaşmışlar; orada kıyıda biraz dinlenebilmişler. Sonra ayağa kalkmışlar ve ada içinde dolaşmaya başlamışlar. Ama ağaçlarda meyve görünümünde saçlarından asılmış insan kafaları bulunduğunu görünce çok şaşırmışlar. Ama, bu insan başlı meyvelerin hepsi aynı ifadeyi taşıymıyormuş; kimileri gülümsüyor, kimileri ağlıyor ya da gülüyormuş; ağaçtan düşenler ise toprakta yuvarlanıyor ve sonunda ormanı aydınlatan ve ay ve güneşi solduran ateş kürelerine dönüşüyorlarmış. Ve iki yolcu "Ne garip orman bu böyle!" demekten kendi-

lerini alıkoyamamışlar. Ama bu garip meyvelere pek fazla yaklaşmaya cesaret edememişler; ve kıyıya dönmeyi yeğlemişler. Akşam olunca, bir kayanın ardına oturmuşlar ve ansızın sudan çıkıp kıyıda ilerleyen eşsiz güzellikte ve boyunları inci gerdanlıkla çevrili olan ve bir saat süreyle çember halinde raksetmeye, sıçramaya ve aralarında bin bir şakayla şen şakrak oyunlar oynamaya giren on iki deniz kızı görmüşler. Bunlar daha sonra ay ışığında şarkı söylemeye başlamışlar ve su üzerinde yüzerek uzaklaşmışlar. Belkiya da Affan da, deniz kızlarının güzelliklerinden, rakslarından ve şarkılarından çok etkilenmelerine karşın, insan başlı korkunç meyveler yüzünden, bu adadaki eyleşmelerini daha fazla uzatmayı hiç istememişler. Ayaklarına ve topuklarına şişeye konmuş bitkinin öz suyunu sürmüşler ve Yedinci Deniz üzerinde yürümeye başlamışlar.

Bu Yedinci Deniz üstündeki yolculuk uzun sürmüştü; çünkü, yollarında hiçbir karaya rastlamaksızın iki ay gece gündüz yürümüşler ve açlıktan ölmek için arada bir su yüzüne çıkan balıkları yakalamak zorunda kalmışlar. Ve o zaman kendilerine verdiğim nasihatın ne denli bilgece olduğunu anlamaya ve onları tutmadıklarından ötürü pişmanlık duymaya başlamışlar. Bununla birlikte, sonunda, Süleyman'ın parmaklarından birinde sihirli yüzüğü taşıyan cesedinin bulunmuş olacağı Yedi Deniz Adası olduğunu tahmin ettikleri bir adaya ulaşmışlar.

Bu Yedi Deniz Adası'nı çok güzel meyve ağaçlarıyla kaplı ve pek çok akarsuyla sulandırılmış olarak bulmuşlar ve tüm gıdaları kurutulmuş balığa indirgenmiş olduğu zamandan bu yana çok acıkmış ve de boğazları kurumuş olduğundan, onlar için olgun elmaların salkımlar halinde dallarını eğdiği büyük bir elma ağacına yaklaşmaları eşsiz bir zevk olmuş. Ve Belkiya elini uzatıp bu meyveleri koparmak istemiş. Ama ansızın, ağacın ta içinden ikisine birden "Bu meyvelere dokunursanız ikiye bölünürsünüz!" diye haykıran muthiş bir ses duyulmuş ve aynı anda önlerinde o zamanın ölçüsüyle

kırk kol uzunluğunda korkunç bir dev belirmiş! Belkiya, dehşetin sınırına ulaşmış olarak, ona "Ey devlerin başefendisi, açlıktan ölmekteyiz; bizi bu elmalara dokunmaktan alıkoymanın nedenini de bilmiyoruz!" demiş. Dev de "Bu alıkoymanın nedenini nasıl olur da bilmez görünürsünüz? Yoksa, ey âdemoğulları, ırkımızın babası olan Âdem'in Allah'ın emirlerine karşı gelerek bu yasak meyveleri yediğini unuttunuz mu? Böylece, o zamandan bu yana, bu ağacı korumakla ve bu meyvelere elini uzatanları öldürmekle görevlendirildim! Bundan ötürü buradan uzaklaşın; gidin başka yerde gıdanızı arayın!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan Belkiya ve Affan, bu mahalli hemen terk etmişler ve adanın içine dalmışlar. Ve başka meyveler bulup hepsini yemişler; sonra Süleyman'ın gövdesinin bulunabileceği yeri aramaya koyulmuşlar.

Ada'nın içinde bir gün bir gece başıboş dolaştıktan sonra, kayaları sarı amber ve miskten olan ve yamaçları, tavanı ve duvarları elmas bir mağaraya açılan bir tepeye ulaşmışlar. Ortalık sanki gün ortasındaymış gibi aydınlanmış olduğundan mağarada daha da derinlere doğru ilerlemişler; ve ilerledikçe, aydınlığın arttığını ve alanın genişlediğini görmüşler. Böylece, hayranlık duyarak yürümüşler ve bu mağaranın bir sonu bulunup bulunmadığını kendilerine sormaya başlamışlar; ve ansızın elmas içine oyulmuş büyük bir salona ulaşmışlar; bu salonun ortasında saf altından geniş bir yataкта, inci ve değerli taşlarla işlenmiş yeşil harmanisiyle ve sağ eline takılmış bulunan ve elmas salonun parlaklığını solduran kıvılcımlar saçan sihirli yüzüğüyle belirginleşen Davut oğlu Süleyman uzanmış yatıyormuş. Küçük parmağında yüzüğün takılı bulunduğu sağ eli göğsünün üzerinde duruyor, öteki eli de yanına uzanmış zümrüt kakmalı hükümdarlık asasım tutuyormuş.

Bunu gören Belkiya ve Affan, büyük bir saygı duymuşlar ve daha fazla ilerlemeyi göze alamamışlar. Ancak Affan birdenbire Belki-

ya'ya "Bunca güçlükleri göğüslemiş ve bunca yorgunluğa katlanmış-
sak; bunlar, şimdi gayemize eriştiğimize göre, geri çekilmek için de-
ğildi herhalde... Ben kendi hesabıma Peygamberin uyuduğu ya-
tak-taht'ın yakınına tek başıma yaklaşacağım; sen de, kendi baki-
mundan, sana öğreteceğim ve katılmış parmaklardan yüzüğün çıkarıl-
ması için gerekli büyüleri deyimleri telaffuz edersin!" demiş.

Bunun üzerine Belkiya, büyüleri okumaya başlamış;
ve Affan, yatak-taht'a yaklaşmış ve yüzüğü almak üzere elini uzat-
mış. Ama Belkiya, heyecana kapılarak, büyüleri tersine
okumuş; ve bu hata Affan için kahredici olmuş; zira hemen elmas ta-
vandan sıvı halinde düşen bir damla onu baştan aşağıya tutuştur-
muş ve birkaç saniyede, Süleyman'ın yatak-taht'ının ayak ucunda
bir avuç küle dönüştürmüş.

Belkiya, Affan'ın kutsallığa saygısızlık oluşturan girişiminden
ötürü uğradığı belayı görünce, kendini kurtarmak için mağara bo-
yunca koşarak doğruca denize ulaşmak üzere çıkış kapısına varmış.
Orada ayaklarını özsuyla ovuşturmak ve adadan ayrılmak istemiş;
ama artık bunu yapamayacağını anlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek ya-
vaşca susmuş.*

Ama Üç Yüz Altmış Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ama, Affan yanmış ve mucizevi şişe de onunla birlikte yan-
mış bulunduğundan dolayı bunu yapamayacağını anlamış. Bunu an-
layınca, çok üzülmüş, bu girişimi dolayısıyla onu bekleyen felaketle-
ri kendisine açıklayarak ona söylediğim sözlerin tüm doğruluğunu
ve haklılığını anlamış; ve adada artık tek başına kaldığından ve ken-

disine yol gösterebilecek kimse bulunmadığından başına ne geleceğini bilmeden rasgele yürümeye koyulmuş.

Böylece yürümekteyken, büyük bir toz bulutunun, içinden gök gürültüsüne benzer sağır edici bir gürültü çıkararak belirdiğini görmüş. Bu sesler mızrak ve kılıç çatışmalarından ve atların nal gürültüleri ve hiç de insansı olmayan haykırışların patırtısından oluşuyor-

muş. Ansızın, dağılan toz bulutunun içinde, tümüyle ifritlerden, ecinnilerden, gulyabanilerden, maritlerden, kotruplar, baaller ve bahariler gibi diğer ecinni taifelerinden; tek sözcükle hava, toprak, orman, su ve çöl ecinnilerinden oluşmuş bir ordunun belirdiğini görmüş.

Bugörünüm onu öylesine bir korkuya düşürmüştü ki, kıpırdamaya bile mecali kalmamış ve oracıkta bu şaşırtıcı ordunun komutanı yanına kadar gelip ona "Sen kimsin? Bizim her yıl gelip hepimizin efendisi Süleyman bin Davut'un uyuduğu mağarayı gözettiğimiz bu adaya kadar nasıl gelebildin?" diye sormuş. Belkiya "Ey yiğitlerin komutam, ben, Beni İsrail Kralı Belkiya'yım. Denizde yolumu yitirdim; işte bundan dolayı buradayım. Ama, sen de bana, senin ve bütün bu savaşçıların kim olduğunu sormama izin ver!" diyerek yanıt vermiş. O da "Bizler Can bin Can'ın ardılından ecinnileriz. Şu anda, önceleri Avat'ın oğlu Şeddat'ın hüküm sürdüğü Beyaz Toprak'ın hükümdarı kudretli kralımız Sahr'ın ikamet ettiği ülkeden geldik!" diye yanıtlamış. Belkiya "Ama, kudretli Sahr'ın hüküm sürdüğü bu Beyaz Toprak nerededir?" diye sormuş. O da "Buradan insan ölçüsüyle yetmiş beş ay uzak bir mesafede bulunan Kaf Dağı'nın ardındadır. Ama biz, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede oraya gidebiliriz. Bir kral oğlu olduğuna göre, eğer istersen, seni oraya götürüp hükümdarımızla tanıştırırız!" diye yamıt vermiş. Belkiya bu öneriyi kabulde kusur etmemiş ve hemen ecinniler tarafından kralları Sahr'ın hükümdarlık konutuna götürülmüş.

Yukarlardan altın ve gümüş yataklı kanalların çizgi halinde belirdiği bir ova görmüş; toprağının misk ve safranla örtülü bulunduğunu bu ova, dalları zümrüt ve meyveleri yakut olan yapay ağaçlarla gölgelenmiş imiş ve üzerine taşlar kakılmış altın direkler üstüne dayanan yeşil ipekten harika çadırlarla kaplı imiş. Bu ovanın ortasında ötekilerden daha yüksek kırmızı ve mavi ipekten bir çadır varmış. İçinde, sağında kendine bağlı öteki hükümdarlar, solunda ve-

zirleri, vekilleri, soyluları ve mabeyincileri olduğu halde kocaman bir tahta ta oturmuş Kral Sahr bulunuyormuş.

Hükümdarın huzuruna çıkınca, Belkiya, elleri arasından yeri öpmüş ve ona övgülerde bulunmuş. Bunu gören Kral Sahr, iltifatlar ederek onu yanibaşındaki altın bir iskemleye oturmaya çağırmış. Sonra, ondan adını söylemesini ve serüvenini kendisine anlatmasını istemiş. Belkiya da, kim olduğunu bildirip hiçbir ayrıntıyı atlama-
dan ona başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış.

Kral Sahr ve yöresini çevirenler, bu öyküyü işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. Sonra, kralın bir işareti üzerine şölen için örtüler serilmiş; ecinni hizmetçiler tepsiler, tabaklar getirmişler; altın tepsilerde haşlanmış elli deve torunu, elli de kızarmış deve torunu; gümüş tabaklarda elli koyun kellesi varmış; ayrıca nitelik ve irilikten yana harika meyveler tabaklarda dizili bulunuyormuş. Ve her şey hazır olunca, bol bol yenilip içilmiş. Tepsi ve tabaklarda, onları dolduran nefis yiyeceklerden kesinlikle hiçbir şey kalmamış.

İşte ancak o zaman Kral Sahr, Belkiya'ya "Ey Belkiya, kuşkusuz sen bizim tarihimizi ve kökenimizi bilmezsin. Şimdi, sana insanların arasına döndüğünde, henüz onların yanıtlayamadığı sorular hakkındaki gerçeği çağlara aktarman için birkaç sözcükle anlatacağım:

"Bil ki ey Belkiya...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Bil ki ey Belkiya, zamanın başlangıcında Yüceler Yücesi Tanrı, Ateş'i yarattı ve onu arz üzerinde yedi çeşitli bölgede, birini diğerinin üzerine yerleştirerek ve her birinin arasına insan ölçülerine göre bin yıllık mesafe koyarak hapsetti.

Kendi anlayışına göre, isyan edip pişmanlık getirmeyen yaratıklar için ayırdığı ilk bölgeye Cehennem ateşi adım verdi. Gelecekte ortaya çıkacak dua ve barış üzerine olası Hazreti Muhammet'e karşın, eski dinlerinden ayrılmayıp hata ve karanlıklarına gömülü kalmakta direnenlere ve iman sahibi olmayı reddedenlere ayırdığı

ve uçurum halinde kazıldığı için, ikincisine leza adını verdi. Sonra üçüncü bölgeyi hazırladı ve ona kaynayan bir kazan şekli vererek içini Ecüc ve Mecüc¹ adlı şeytanları kapattı. Bundan sonra dördüncü bölgeyi yarattı; ve Âdem'i tanımayıp onu selamlamayı reddederek Yüceler Yücesi Tanrı'nın emirlerine karşı çıkan isyancı meleklerin başı İblis'in ikametine ayırdı. Sonra beşinci bölgenin sınırlarını saptadı; ona Sakar adını verdi; burayı imansızlar, yol göstericiler² ve birbirliler için ayırdı. Bu da yapılmıca, derin bir mağara kazdı; yakıcı ve pis kokulu bir havayla doldurdu ve oraya Hıtma adını verdi; ve burayı Musevi ve Hristiyanların işkence görmesi için ayırdı. Yedinciye gelince, buna da Haviye adını verdi; bunu da yedek olarak Yahudi ve Hristiyanların fazlası ve sadece görünüş bakımından iman sahipleri için ayırdı. Bu son iki bölge, ilkin biraz daha dayanılır gibi olsa da, en korkunç olanlardır. Yapıları hemen hemen birbirine denktir. Böylece ilkinde, yani Cehennem'de, yetmiş binden az olmamak üzere ateş dağı vardır ve her biri yetmiş bin vadide yer almıştır; her bir vadide yetmiş bin kent, her bir kentte yetmiş bin kale, her kalede yetmiş bin ev, her evde yetmiş bin peyke vardır. Her biri bütün bu sayıların çarpımıyla ortaya çıkacak olan bu peykeler, çeşitlilik, yoğunluk ve süresini sadece Tanrı'nın bileceği yetmiş bin eziyet ve işkence içerir. Ve bu bölge yedi bölgenin en az yakıcısı olduğundan sen artık, ey Belkiya, öteki altı bölgedeki işkenceyi kendin hesaplayabilirsin!

Sana şayet Ateş hakkında bu toplu bakışı ve bu açıklamaları veriyorsam, ey Belkiya, biz ecinnilerin Ateş'in oğulları olmamızdır. Gerçekten, Tanrı'nın Ateş'ten yarattığı ilk iki varlık, özel muhafızı olarak görevlendirdiği ve Halit ve Malit adını verdiği iki ecinnidir; birine bir arslan görünümü, ötekine de bir kurt görünümü sağ-

1 Mardrus'te Gec ve Mecür (C.)

2 Cin.

lamıştır. Arslana erkek organları, kurda kadın organları vermiştir. Halit arslamn kuyruğu¹ yirmi yılda dolaşılan bir mesafeye eşittir, dişi kurt Malit'in ferici bir kaplumbağa biçimindedir ve iriliği Halit'in kuyruğunun uzunluğuna göre oranlanmıştır. Bunlardan biri siyah-beyaz renklerle alaca, öteki pembe beyaz renklerle alaca idi; ve Tanrı, Halit ile Malit'i cinsel bakımından birleştirdi; bunların çiftleşmesinden ejderhalar, yılanlar, akrepler ve pis kokulu hayvanlar doğdu ve bunlar lanetlilerin işkence görmesi için yedi bölgeye yerleştirildi. Sonra Tanrı, Halit ve Malit'e ikinci kez çiftleşmelerini buyurdu ve bu ikinci çiftleşmeden itaat içinde büyüyen yedi erkek ve yedi dişi doğdu. Bunlar iyice büyüyünce, örnek davranışıyla en güzel ümitler veren içlerinden biri, Yüceler Yücesi Tanrı tarafından seçilerek arslan ile dişi kurdun ardı kesilmeyen üretiminin oluşturduğu topluluğun başına getirildi. İşte adı İblis olan bu seçkin varlıktı. Ama, daha sonra, Âdem'in önünde secde etmesini buyuran Tanrı'nın emirlerine karşı gelmesinden ötürü, onu destekleyenlerle birlikte dördüncü bölgeye atıldı. Ve işte bu İblis ile onun ardılları Cehennem'in erkek ve dişi şeytanlarıdır. Öteki on oğlan ve on kıza gelince, bunlar boyun eğdikleri için, aralarında birleştiler ve bizim gibi ecinni taifesi oldu ey Belkiya! Ve işte, birkaç sözcükle anlattığım bizim soy kütüğümüz böyledir. Bizim bu kadar çok yemek yememize şaşma, çünkü kökenimiz arslan ile kurttan gelmektedir. Karnımızın genişliği hakkında bir fikir vermek için, sana, her birimizin, bir günde on deve, yirmi koyun yuttuğunu ve her bir kaşık bir kazanın içeriğine eşit olmak üzere, kırk kaşık dolusu et suyu içtiğini söyleyeyim!

Şimdi, ey Belkiya, insanoğullarının arasına katılmadan önce

1 Burada Mardrus'un "kuyruk" sözcüğüyle erkek cinsel organını anlatmak istediği anlaşılıyor. Nitekim, Mathers bu sözcüğü "yard" olarak çevirmiştir ki, eski İngilizcede "penis" ya da "phallus" anlamına gelmektedir. (Ç.)

aydınlanmanın tam olması için, bilesin ki, oturduğumuz yer her zaman için bizi bir kemer gibi çevreleyen Kafkas Dağı'nın karlarıyla serinler. Böyle olmasaydı, yeraltı ateşinin etkisiyle toprağımız oturulması dayanılmaz halde olurdu. Bu ülke yedi kat olarak oluşturulmuş ve olağanüstü bir kudretle donanmış bir ecinninin omuzlarına yüklenmiştir. Bu ecinni bir boğanın omuzlarına dayanan bir kayanın üzerinde durmaktadır; boğayı da çok büyük bir balık taşır; balık da Sonsuzluk Denizi'nde yüzer. Sonsuzluk Denizi'nin yatağı, Cehennem'in üst katıdır ki bu kat, yedi bölgesiyle birlikte Kıyamet Günü'ne kadar hareketsiz kalacak olan canavar bir yılanın ağzında bulunmaktadır ve bu yılan ağzından Cehennem'i ve içindekileri Tanrı'nın önünde kusacak ve Tanrı her şey üzerindeki son kararını o zaman verecektir.

İşte ey Belkiya...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmekte olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"İşte, ey Belkiya, kısaca, bizim tarihçemiz, kökenimiz ve dünyamızın oluşumu böyledir. Sana bu konudaki bilgini tamamlamak için aynı şekilde diyebilirim ki, yaşıyoruz hep aynı kalır; asla yaşlanmayız. Oysa yeryüzünde, yöremizde Doğa ve insanlar ve tüm yaratılmış varlıklar değişmez biçimde çöküşmüşlüğe doğru yol alır. Bu erdem, karanlıklar bölgesinin koruyucusu Kizir olan yaşam kaynağından içmemize borçluyuz. Ve işte bu saygın Kizir, mevsimleri denkleştirir, ağaçları yeşil bir taçla örter, akıp giden ırmaklara yol verir, çayırlara yeşil halılar serer, geceleri yeşil harmanisine bürünür, şa-

fak vakti gökleri renklendiren yeğni renkleri birbirine karıştırır. Ve şimdi ey Belkiya, beni büyük bir dikkatle dinlediğinden dolayı seni ödüllendirmek için, eğer sen arzu ediyorsan, seni buradan taşıtıp ülkenin giriş yerine bıraktıracayım!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Belkiya ecinnilerin hükümdarı Kral Sahr'a, konukseverliğinden, öğretilerinden ve ikramlarından ötürü sevinçle teşekkür etmiş; o da bunu özenle kabullenmiş. Bunun üzerine kraldan, vezirlerinden ve öteki ecinnilerden izin almış; ve sırtına bindiği güçlü bir ifrit göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zaman süresinde onu boşlukta uçurarak kendi ülkesinin sınırlarında bildiği bir yöreye yavaşça indirmiş.

Belkiya, bir kez yöneleceği doğrultuyu saptayınca başkentin bulunduğu yolu tutmakta gecikmemiş ve orada iki mezar arasında oturmuş acı gözyaşları döken hayran edici güzellikte, ama benzi solgun, havası hüznü bir gence rastlamış.

Ona yaklaşmış ve dostça selamlayarak "Ey güzel delikanlı, seni neden bu iki mezar arasında oturmuş, ağlar görüyorum? Neden böyle üzülüyorsun, bana söyle ki, seni avutmaya çalışayım!" demiş. Genç adam kederli gözlerini Belkiya'ya kaldırmış ve ona, yaşlı gözlerle "Ey yolcu, niçin yoluna giderken, durdun? Bırak gözyaşlarım, yalnızlığında, ıstırabımın taşları üstüne aksın!" demiş. Ama Belkiya ona "Ey bahtsız kardeş, bil ki benim seni dinlemeye hazır merhametli bir yüreğim var. Bundan dolayı korkmadan bana kederinin nedenini açıklayabilirsin!" demiş.

Ve onun tam karşısında mermere oturarak gencin ellerini kendi ellerinin içine almış ve onu konuşmaya yüreklendirmek için, ilkin baştan sona kadar kendi öyküsünü anlatmış. Sonunda da, ona "Ve sen, kardeşim, senin öykün nedir? Senden rica ederim, çabuk onu bana anlat; çünkü bu öykünün son kertede dokunaklı olduğunu sezinlemekteyim!" demiş.

KEDERLİ YAKIŞIKLI DELİKANLININ ÖYKÜSÜ

İki mezar arasında ağlayan tatlı ve kederli yüzlü genç, bunun üzerine genç Kral Belkiya'ya "Bil ki, ey kardeşim, ben de bir kral oğluyum; benim öyküm de öylesine garip ve olağandışıdır ki, eğer işleyle bir gözün iç köşesine yazılsa, onu sevecenlikle okuyanlara ders oluşturunurdu. Artık onu sana anlatmayı daha fazla geciktirmeyeceğim!" demiş:

Kardeşim, ben, Beni-Şalan ve Afganistan'da hüküm süren Babam Şah Taygamus'un¹ Kâbil'de doğmuş oğluyum. Çok büyük ve çok adaletli bir şah olan babamın kendine bağlı dört sultanlığı vardı. Bunların her biri yüz kent ve yüz kaleye sahipti. Yiğit beş bin atlının ve yüz bin yiğit savaşçının komutanıydı. Anneme gelince Horesan hükümdarı Şah Bahravan'ın kızıydı. Benim adım Canşah'tır.

Çocukluğumdan beri, babam bana, bilimler, sanatlar ve beden eğitimi konularında öğretim sağladı; böylece on beş yaşıma geldiğimimde ülkenin en iyi ata bineni sayıldım ve bir karacadan da çabuk at üzerinde avlar ve yarışlar yönettim.

Günlerden bir gün, şah babamın ve tüm maiyetinin bulunduğu

¹ Mardrus ve Lippmann'da: *Tigmu.s.* (Ç.)

bir av sırasında ormanlarda üç gün kalmış ve birçok hayvan avlamış-ken gece bastırıldığı sırada, yedi memluğumla birlikte eyleştiğim yerin birkaç adım ötesinde son kertede zarif bir ceylanın belirdiğini gördüm. Ceylan bizi görünce ürktü ve sıçrayarak tüm yeğnililiğiyle kaçtı. Bunun üzerine, ben, memluklarım peşimde olduğu halde, birkaç saat onu izledim; böylece çok geniş ve çok derin bir nehre ulaştık; onu orada çevirip yakalayacağımızı sandık. Ama o, kısa bir karsızlıktan sonra, suya atladı ve öteki kıyıya ulaşmak üzere yüzme-ye başladı. Ve biz, kıvrakça atlarımızdan indik, bunları içimizden birine emanet ettik ve orada bağlı bulunan bir balıkçı kayığına sıçrayıp ceylana ulaşmak için dümenle kıvrak dönüşler yaptık. Ama nehrin orta yerine gelince, artık bindiğimiz kayığa egemen olamadık. Rüzgâr ve akıntı çok güçlü olduğundan, gittikçe artan karanlığın ortasında, gayretlerimizin bizi sağlıklı bir doğrultuya ulaştırma imkânı olmadan akıntıya kapıldık. Ve böylece bütün gece zorunlu yolculuğumuz sırasında herhangi bir engele çarpıp parçalanmak korkusu ve korkunç bir akıntıyla sürüklendik. Bu yarış aynı şekilde bütün gün ve bütün gece sürdü. Ve ancak ertesi sabah, akıntının bizi attığı bir kara parçasına yaklaşabildik.

Bu süre içinde, babam Şah Taygamus, atlarımızı gözeten memluğu sorguya çekerek bizim nehir üzerinde kaybolduğumuzu öğrenmiş. Ve bu haberi alınca, öylesine bir mutsuzluğa düşmüş ki, hıçkırıklarla sarsılmış; tacını yere çalmış, kederle ellerini ısırılmış; ve hemen her yana bu keşfedilmemiş ülkeleri tanıyan ulaklar göndermiş. Anneme gelince, benim kaybolduğumu öğrenince, yüzünü şiddetli darbelerle dövmüş, giysilerini yırtmış, bağrım berelemiş, saçlarım yolmuş ve matem giysilerine bürünmüş.

Bize gelince, bu toprağa çıktığımızda, ağaçlar arasında akan güzel bir kaynak ve sakince oturmuş suda ayaklarını serinleten bir adam bulduk; onu nezaketle selamladık ve kendisine nerede bulunduğumuzu sorduk. Ama adam bize, selamımızı iade etmedeñ karga

ya da başka bir alıcı kuş bağırmasına benzer yapmacık bir sesle yanıt verdi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Bize, karga ya da başka bir alıcı kuş bağırmasına benzer yapmacık bir sesle yanıt verdi. Sonra birdenbire ayağa kalktı; belinden aşağısı bölünerek, bedeninin sadece üst yanı bize saldırırken alt yarısı başka yöne atıldı. Ve aynı anda, ormanın her yamndan kaynağa koşup bir irkilme hareketiyle ikiye ayrılıp sadece üst yamyla bize saldıran buna benzer başka adamlar belirdi. Ve onlara en yakın bulunan üç memluğumun üzerine atıldılar; onları canlı canlı yutmaya koyuldular. Bunu görünce ben ve öteki üç memluk, korkunun sınırında kaygımıza atıldık ve suda boğulmayı bu canavarlar tarafından yutulmaya bin kez yeğ tutarak çabucak kıyıda uzaklaşıp kendimizi akıntıya bıraktık. O sırada kıyıda bize ulaşmaya çalışarak gövdeleri üç bahtsız memluğumu yutarken, artık yetişme imkânı olmasına karşın, tün bacak ve baldırların kudurmuş bir koşuyla kaygımıza ulaşma çabaları, bizi dehşete düşürüyordu. Bu bellerinden kesik gövdelerin vahşi iştahlarına çok şaşırdık ve bahtsız yoldaşlarımızın talihine üzülerək böyle bir şeyin nasıl olabileceğini düşündük.

Ertesi gün olduğunda akıntı bizi büyük bahçeler, meyve ağaçları ve büyüleyici çiçeklerle kaplı bir kara parçasına sürüklemişti. Ama, kaygımız kıyıya bağlandığı sırada, ben, bu kez, karaya çıkmak istemedim. Ve üç memluğumu gidip yöreyi incelemekle görev-

lendirdim. Böylece ilkin onlar karaya çıktı ve yarım gün kadar ortadan yok olduktan sonra dönüp bana, sağa sola giderek, kuşkulu bir şey görmeksizin büyük bir mesafede dolaştıklarını; odaları sırf bilurdan ve orta yerinde harika bir gölle donanmış şahane bir bahçesi bulunan beyaz mermerden bir saray gördüklerini; sarayda ve içinde elmas ve yakutla zenginleştirilmiş altın bir tahtın yöresinde fildişi iskemlelerin bulunduğu geniş bir salonun olduğunu; ama ortalıkta, ne sarayda ne de bahçede kimselerin bulunmadığını anlattılar.

Bu güven verici haberi alınca, kayıktan çıkararak onlarla birlikte sarayın yolunu tuttum. İlkin bahçedeki ağaçların lezzetli meyvelerini yiyerek açlığımızı bastırdık; sonra, dinlenmek için saraya girdik. Ben, altın tahta oturdum, memluklarım da fildişi iskemlelere... Ve bu manzarayı görünce, şah babamı, anamı yitirdiğim tahtı hatırladım ve ağlamaya koyuldum; memluklarım da duygulanarak ağladılar.

Bu hüznün verici anılara gömülmüş bulunduğumuz sırada, denizin uğultusuna benzer büyük bir gürültü duyduk; ve birdenbire içinde bulunduğum salona vezirler, emirler, mabeyinciler ve ünlü kişilerden oluşan, ama hepsi maymun soyundan bir alayın girdiğini gördük. İçlerinde iri maymunlardan da, küçük maymunlardan da vardı. Bu kez artık sonumuzun geldiğine inandık. Ama en iri cinsten olan maymunların büyük veziri, çok belirgin saygı alametleriyle gelip benim önümde eğildi ve bana insan diliyle kendisinin ve tüm halkın beni kral ve üç memluğu da ordularının komutanları olarak tanıdıklarını söyledi. Daha sonra yemek için kızartılmış ka. acalar getirdiler; sonra beni, yakın ülkede oturan eski düşmanları gulyabânilerle girişeceğimiz savaştan önce, uyruğum olan maymun ordusunun resmi geçitlerini izlemeye çağırdılar.

Bunun üzerine ben, oldukça yorgun, yanımda üç memluğu alıkoyarak, büyük veziri ve ötekileri uzaklaştırdım. Yeni durumumuz hakkında bir saat süreyle görüştüğümüzden sonra; mümkün olan en kısa

zamanda bu saraydan ve bu kentten kaçmayı kararlaştırdık; ve kayı-
gımıza doğru yöneldik; ama, nehre ulaşınca, onun yok olduğunu
fark ettik ve saraya dönmek zorunda kalarak sabaha kadar uyuduk.

Uyandığımızda yeni uyruklarımızın veziri, gelip beni selamlaya-
rak gulyabanilerle savaşmak için her şeyin hazır olduğunu söyledi.
Ve aynı zamanda, öteki vezirler, sarayın kapısına bize at görevi ya-
pacak olan ve çelik zincirlerle gemlenmiş dört iri köpek getirdiler.
Ben ve memluklar bu köpeklere binmek zorunda kaldık. Biz önde
onları sürerken, korkunç uğultular ve bağırtilar koparan, büyük ve-
zirimin yönettiği sayısız maymun uyruklarımızın oluşturduğu tüm or-
du bizi izliyordu.

Bir gün, bir gecelik yürüyüş sırasında ortaya çıkmaları gecikmeyen gulyabanilerin inlerinin bulunduğu yüksek kara bir dağın karşısına ulaştık. Hepsi, her biri diğeri kadar korkunç olmakla birlikte, çeşitli görünümlerdeydiler. Bazılarının bir deve gövdesi üzerinde öküz kafaları vardı, bazıları sırtlana benzerken, bazıları da bir karşılaştırma sağlamak için kıyaslanabilecek bilinen herhangi bir şeye benzemeksizin tanımlanmaz kertede korkunç bir görünüm arz ediyorlardı.

Gulyabaniler bizi görünce, dağdan aşağı indiler ve belli bir mesafede durarak, başımıza taşları yağdırarak bizi tedirgin etmeye başladılar. Uyruklarım da aynı tarzda onlara yanıt verdiler. Ve savaş birdenbire müthiş bir hal aldı. Ben ve memluklarım, yaylarımızı kışanarak, gulyabaniler üzerine büyük miktarda ok yağdırarak epeycesini öldürdük. Bu görünüm uyruklarımın neşelenmesine neden oldu. Sonunda da zaferi kazandık ve kaçan gulyabanileri izlemeye koyulduk.

Bunun üzerine ben ve memluklarım maymun uyruklarımızdan kaçmak için savaşın kargaşasından yararlanarak köpeklerimize binip kimse görmeden karşı yakaya geçmeye karar verdik. Uzun bir koşudan sonra, bineklerimizi soluklandırmak için durduk ve karşımızda, yazıt biçiminde düzenlenmiş bir kaya gördük. İbrani dilinde yazılmış içeriği şöyleydi:

Ey sen, maymunların kral yapmaları için bahtın seni bu bölgeye attığı esir, kaçarak kralıktan vazgeçmek istiyorsan, kurtuluşun için önünde iki yol açılacak; bu yollardan biri sağında bulunuyor. Seni, dünyayı kucaklayan okyanusun kenarına götürecek olan bu yol, en kısasıdır, ama canavarlar ve kötü niyetli ecinnilerle dolu vahşi çöllerden geçer. Solundaki öteki yol, dört aylık bir yolculuğu gerektirir uzunluktadır, ve Karıncalar Vadisi denen bir vadiden geçer. Bu yolu tutar ve karıncalardan kurtulursan sonunda eteğinde Yahudiler Kenti'nin bulunduğu bir ateş dağına ulaşırsın! Ben, Davut'un oğlu Süleyman, bu yazıtı senin kurtuluşun için düzenledim!

Bu yazıtı okuyunca, şaşkınlığın sınırına ulaştık ve çabucak bizi Karıncalar Vadisi'nden geçerek Yahudiler Kenti'ne ulaştıracak soldaki yolu tuttuk.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış Beşinci Gece Olunca

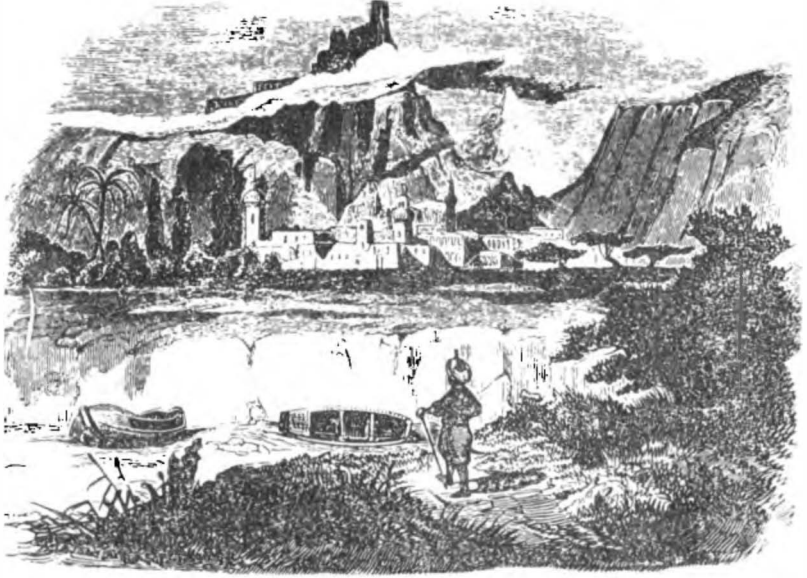
Demiş ki:

Bizi çabucak Karıncalar Vadisi'ni geçerek Yahudiler Kenti'ne ulaştıracak soldaki yolu tuttuk. Ama henüz bir günlük yol almışken ayaklarımızın altında toprağın sarsıldığını duyduk ve hemen, ardımızda, tüm hızıyla, başlarında büyük vezir olduğu halde uyruğum maymunların bize doğru geldiklerini gördük. Bize ulaştıklarında, bizi bulduklarından ötürü sevinç çığlıkları atarak her yandan sardılar; ve büyük vezir, sağlığımız için iyi temennilerde bulunarak hepsinin duygusuna tercümanlık eden bir nutuk çekti.

Bu rastlaşma bizi büyük bir düş kırıklığına uğrattı; ama duygularımızı göstermemeye çalışarak uyruklarımızla birlikte saray yolunu tuttuğumuz sırada, geçmekte olduğumuz vadiden çıkarken, tam o anda her biri bir köpek iriliğindeki karıncalardan oluşan bir orduya rastladık. Ve göz açıp kapayasıya kadar çabuk geçen bir zamanda, uyruklarımız ile canavar karıncalar arasında bir savaş başladı; karıncalar maymunları pençelerine geçirdiler ve bir vuruşta onları ikiye ayırdılar; maymunlar da her bir karıncanın üzerine onar onar atılarak onları öldürdüler.

Bize gelince, köpeklerimizin üzerinde kaçmak için savaşı fırsat bildik. Ama ne yazık ki, kaçma olanağını yalnızca ben buldum; çün-

kü üç memluğum, karıncalar tarafından yakalanmış ve o görülmedik pençelerle iki parçaya bölünmüşlerdi. Ve ben, son yoldaşlarımın da yok olmalarına üzülererek kendimi kurtardım ve binitimi terk

ederek yüzerek geçtiğim bir ırmağa ulaştım; sağ salim karşı yakaya geçerek giysilerimi kurutmaya başladım; ve sonra, karıncalar ve uyruklarım maymunlarla arama nehri soktuğumdan, artık izlenmediğime emin olarak sabaha kadar uykuya daldım.

Uyandığımda, bitki ve kökler yiyerek günlerce süren bir yolculuğa koyuldum. Sonunda eteğinde bana yapılan tanımlamaya tümüyle uyan Yahudiler Kenti denilen büyük bir kentin bulunduğu, sözü edilen dağa ulaştım. Ama yazıtta sözü edilmeyen sonradan farkına vardığım bir ayrıntı beni bu kentte çok şaşırttı; gerçekten o tuhaf gün kente girerken, ayağım ıslanmadan geçtiğim bir ırmağın ya-

tağı, haftanın geri kalan kısmında suyla dolmuştu; böylece öğrenmiş oldum ki, ırmak her gün suyla doluyken, Yahudilerin dinsel tatil günü olan cumartesi günleri ak mıyordu.

Kente ilk girdiğim o gün sokaklarda hiç kimseyi görmedim. O vakit yolumun üzerindeki ilk kapıya yöneldim; kapıyı açtım ve içeri girdim. Kendimi daire şekilde oturmuş pek çok saygın görünümlü kişinin yer aldığı bir salonda buldum. Onların yüzlerinin anlatımından yüreklenerek saygıyla yanlarına yaklaştım ve selamlaşmalarından sonra, onlara "Ben Kâbil hükümdarı Beni Şalan kabilesinin başkam Taygamus'un oğlu Canşah'ım! Sizden efendilerim, bana kendi ülkemden ne kadar uzaklıkta bulunduğumu ve oraya ulaşmak için hangi yolu tutmam gerektiğini söylemenizi rica ediyorum!" dedim. Orada oturanların hepsi yanıt vermeksizin bana baktılar; ve içlerinden şeyhleri olduğu anlaşılan kişi, bana, ağzından söz çıkmaksızın sadece işaretlerle "Ye ve iç, ama konuşma!" dedi. Ve bana, başka yerlerde hiç görmediğim, kokusundan anladığıma göre zeytinyağında pişirilmiş harika yemeklerle dolu bir tepsi gösterdi. Ben de yedim, içtim ve sessizliği sürdürdüm.

Yemeğimi bitirince Yahudilerin şeyhi yanıma yaklaştı ve yine işaretle bana "Kimsin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ben de ona yine işaretle yanıt verip veremeyeceğimi sordum. Olumlu bir işaret ve bunu izleyen "Ancak üç sözcük sarf et!" anlamına gelen bir diğer işaret alınca "Kabil kervanının vakti?" diye sordum. Bana "Bilmiyorum!" anlamında hiçbir sözcük sarf etmeden işaretle yanıt verdi; ve bana, yemeğimi bitirmiş olduğuma göre çıkmamı işaret etti.

Bunun üzerine onu ve orada bulunanları selamladım; bu garip davranışa son derece şaşarak dışarı çıktım. Sokağa dışarı çıktıkça bana bilgi verebilecek birilerini aramaya koyuldum; sonunda yüksek sesle "Bin altın dinar kazanmak ve eşsiz güzellikteki bir esireye sahip olmak isteyen kim varsa, bir saatlik bir iş görmek üzere beni izle-

sin!" diye haykıran bir tellal işittim. Ben, her şeyden yoksun olduğum için tellala yaklaştım ve ona "İşi, aynı zamanda bin dinarı ve genç esireyi kabul ediyorum" dedim. Bunu duyunca beni elimden tuttu; ve büyük bir zenginlikle donanmış bir eve götürdü; burada, abanoz bir iskemlede oturmakta olan yaşlı bir Yahudinin önünde eğilen tellal beni kendisine tanıtarak "İşte sonunda üç aydır haykırarak açıkladığım işi tek kabul eden kişi olan genç bir yabancı karşınızda!" dedi.

Bu sözleri işitince, evin sahibi yaşlı Yahudi beni yanına oturttu; bana iyi dileklerde bulundu; cömertlikle yiyip içmemi sağladı; yemek bitince sahte olmayan bin altın dinar içeren bir kese verdi; ve aynı zamanda hizmetçilerine ipek bir giysiyle donatılmam, sonra da henüz ne olduğunu bilmediğim bir tasarımı gerçekleştirmem karşılığında bana vaadettiği genç esirenin yanına götürülmem için buyruk verdi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Henüz ne olduğunu bilmediğim bir tasarımı gerçekleştirmem karşılığında bana vaadettiği genç esirenin yanına götürülmem için buyruk verdi.

Bunun üzerine köleler, söz konusu ipek giysiye bürüldükten sonra, yaşlı Yahudinin güvence verdiğine göre bakire olması gereken genç kızın yanına götürdüler. Ben de, geceyi başbaşa geçirmek üzere yanına götürüldüğüm genç kıızı çok güzel buldum. Ve onunla yatarak bu duygunun gerçekten yerinde olduğunu gördüm. Onunla

birlikte yiyip içerek ve yapılacak şeyi yaparak üç gün üç gece geçirdim. Dördüncü günün sabahında yaşlı adam beni çağırttı ve bana "Şimdi, uğrunda sana peşin olarak ücret ödediğim işi yapmaya hazır

mısın?" dedi. Ben de neyin söz konusu olduğunu bilmediğim halde, görevi yerine getirmeye hazır olduğumu açıkladım.

Bunun üzerine yaşlı Yahudi kölelerine iki katır hazırlayıp getirmelerini buyurdu; köleler de iki katırı koşturularak getirdiler. Birine bindi, ötekine de beni bindirdi ve kendisini izlememi söyledi. Tırıs bir gidişle yol aldık ve öğle saatine doğru, tepesine ulaşmak için üzerinde hiçbir kimsenin ya da binek hayvanının çıkabileceği herhangi bir keçi yolunun bulunmadığı yüksek bir dağın eteğine ulaştık. Bunun üzerine yere atladık. Ve yaşlı Yahudi bana bir bıçak vererek "Bunu katırın karnına daldır! Şimdi işe girişme zamanıdır!" dedi. Ben de ona uyup bıçağı katırın karnına daldırarak onu hemen öldürdüm; sonra yine Yahudinin buyruğuyla hayvanın derisini yüzdüm ve temizledim. O zaman bana "Şimdi yere bu derinin üzerine uzanman gerek; böylece seni sararak bir torbaya sokulmuş gibi dickerim!" dedi. Ben de önerisine boyun eğdim ve derinin üstüne uzandım; yaşlı adam da dikkatle deriyi üzerime dikti. Bunu izleyerek bana "Sözlerimi iyi dinle! Biraz sonra iri bir kuş gelecek ve senin üzerine çökecek ve de seni bu dik dağın tepesindeki yuvasına götürecektir. Kendini göklerde hissettiğin zaman kıpırdamamaya özen göster; çünkü kuş seni bırakabilir, sen de düşüp kayalarda parçalanabilirsin; ama seni dağın üzerine götürürse, sana verdiğim bıçakla deriyi kes. Kuş ürkecek ve seni bırakacaktır. O zaman bu dağın zirvesini örten değerli taşları toplayıp bana atacaksın! Bu iş bitince, inip yanıma gelirsın" dedi.

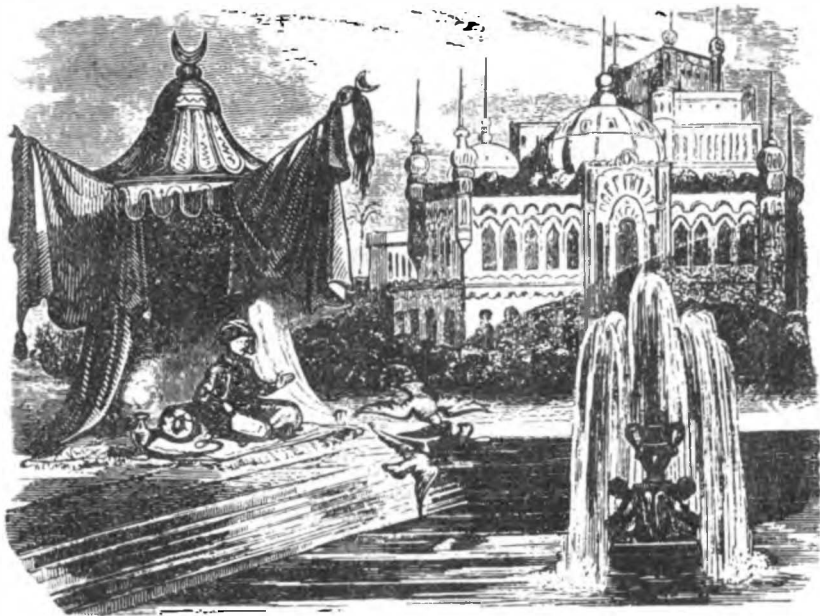
Yaşlı Yahudi konuşmasını ancak bitirmişti ki, havaya kaldırıldığımı ve birkaç dakika sonra yeniden yere indirildiğimi hissettim. O zaman bıçağımla torbayı yardım ve başımı dışarı çıkardım. Bu görünümüm korkunç kuşu ürküttü ve kanat açıp uçu. Ben de hemen toprağı kaplayan yakutları, zümrütleri ve diğer değerli taşları toplamaya koyuldum ve bunları yaşlı Yahudiye attım. Ama dağdan inmek istediğimde ayağıma basacak hiçbir keçi yolunun bulunmadığı-

nı fark ettim; ve Yahudinin bir kez taşları topladıktan sonra katırına bindiğini ve hızla uzaklaştığını gördüm.

Bunun üzerine, mutsuzluğun sınırında, bahtımın kötülüğünü düşünerek ağlamaya başladım; ve hangi yana yönelmemin daha doğru olacağım araştırmaya karar verdim. Dikine önüme doğru rasgele yürümeyi yeğleyerek böylece iki ay yürüdüm ve dağ zincirinin sonuna gelince; içinde derelerin, ağaçların ve çiçeklerin kuş cıvıltıları arasında Tanrı'ya şükranlarını sunduğu bir vadinin giriş yerine ulaşmış oldum. Orada göklere yükselen büyük bir saray görerek ona doğru yöneldim. Kapısına gelince, giriş yerindeki bir sırada, yüzü ışıkla halelenmiş yaşlı bir kişinin oturmakta olduğunu gördüm. Elinde yakuttan bir asa tutuyor; başında da elmas bir taç bulunuyordu. Ona selam verdim. Selamımı iyi yüreklilikle yanıtladı ve bana "Gel yanıma otur, oğlum!" dedi. Ve yanına oturunca bana "Nereden geldin de âdemoğlunun hiç ayak basmadığı bu yerlere ulaştın? Ve de nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu. Ben yanıt olarak hıçkırıklar kopardım ve gözyaşlarımla boğulmaktan kendimi kurtaramadım. Bunu gören yaşlı kişi bana "Böyle ağlamayı bırak çocuğum. Çünkü yüreğimi parçalıyorsun. Cesareti elden bırakma ve yiyip içerek güçlenmekle işe başla!" dedi. Ve beni, büyük bir salona sokarak yiyecek, içecek getirdi ve beni daha iyi bir durumda görünce, bana öykümü anlatmamı rica etti; ben de isteğini yerine getirdim; sıram gelince de kendisinden kim olduğunu ve bu sarayın kime ait bulunduğunu sordum. Bana "Bil ki, oğlum, bu saray çok önceleri, beni kuşları gözetmek üzere vekil adayın efendimiz Süleyman tarafından inşa ettirilmiştir. Her yıl yeryüzünün bütün kuşları buraya gelip bana saygı sunarlar. Eğer ülkeneye dönmek istiyorsan, buyruklarımı almak üzere ilk kez geldiklerinde seni onlara öneririm; onlar da seni ülkeneye götürürler. Ama, onların gelişine kadar vakit geçirmek için, bu geniş sarayda her yanı dolaşabilirsin. Sana vereceğim tüm bu anahtarlar içindeki altın anahtarla açılan biri dışında bütün odalara gire-

bilirsin!" diye yanıt verdi. Ve kuşların sorumlusu yaşlı adam anahtarları verip beni davranışlarımda özgür bıraktı.

İlkin sarayın büyük avlusuna bakan odaları ziyaret etmekle işe başladım; sonra kuşlara kafes olarak hizmet etmek üzere düşünmüş odalara girdim ve böylece altın anahtarla açılan odanın kapısı önüne geldim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Böylece altın anahtarla açılan odanın kapısı önüne geldim; ve yaşlı adamın bana yasaklamış olduğundan ötürü elimle bile dokunmayı göze alamadan uzun uzun bu kapıya baktım; ama sonunda ruhumu dolduran meraka dayanamadım ve altın anahtarı kilide sokarak kapıyı açtım ve korkuya kapılarak yasak yere sokuldum.

Oysa, gözlerimle korkunç bir görüntü izlemekten uzak, üzerine her çeşit değerli renkli taş kakılmış zemini olan ve ortasında, yöresinde bulunan ve her birinin ötüşü kenarlarına uyumlu seslerle yansıyan hoş cıvıtlı altın kuşların gagalarından su akıttıkları gümüş bir havuzun olduğu bir oda gördüm. Bu havuzun kenarında çepecevre, baş döndüren çeşitlilikte renkleri olan ve serin gölgesi suya düşen ağaçlardaki meyvelerinkilerle uyuşan hoş kokulu çiçek tarhları vardı. Bastığım toprak, zümrüt ve elmas tozundan idi; ve o harika havuzun karşısında bulunan bir tahtın önüne kadar uzanıyordu. Bu taht tek bir yakuttan yontulmuş olup bahçeden aşır havuza yansıyan soğuk kızıl ışıltılar saçıyordu.

Ben, gidip öğelerinin saf birliğinden doğan bu sade şeylerin önünde kendimden geçerek durdum; ve tavanlığı kırmızı ipekten olan yakut taht üzerine oturdum; ve orada bu taze görüntünün hayranlık içindeki ruhuma sızması için bir an gözlerimi kapadım.

Gözlerimi yeniden açtığımda havuza doğru, beyaz tüylerini silkeleyerek üç zarif güvercinin yıkanmak üzere ilerlediklerini gördüm. Gümüş havuzun geniş kenarlarına sıçradılar ve hayran gözlerimin karşısında, kucaklaşıp binlerce öpücüklerle oynadıktan sonra, sırtlarından bakir tüy giysilerini çıkarıp ay kadar güzel üç genç kız görünümünde yasemin çıplaklıklarıyla belirdiler. Ve hemen, kendi aralarında binlerce oyun ve çılgınlıklara girişmek üzere suya daldı-

lar; bazen gözden kayboluyorlar, bazen de büyük parlak çalkantılar arasında yeniden ortaya çıkıyorlar; ve su üzerinde sadece bir alev gibi parlayan saçları görülerek yeniden gözden kaybolmak üzere kahkahalarla gülüyorlardı. Bu görünüm karşısında, ey Belkiya kardeşim, kafamın içinde aklımın yüzmekte olduğunu hissettim. Ve artık heyecanıma egemen olamayarak, şaşkın, havuza doğru koştum ve "Ey genç kızlar, ey ay parçaları, ey sultanlar!" diye haykırdım.

Genç kızlar beni görünce, birer korku çığlığı attılar ve yeğnilikle sudan çıkarak tüy giysilerine koştular ve çıplaklıklarını bunlarla örtüp havuza gölgesi düşen ağaçların en yükseği üzerine uçtular; ve oradan bana bakarak gülmeye başladılar.

Bunu görünce ağaca yaklaştım, başımı kaldırarak, onlara "Ey sultanlarım, size yalvarıyorum, söyleyin bana siz kimsiniz? Ben, Kabil hükümdarı Beni Şalan kabilesinin başı Şah Taygamus'un oğlu Canşah'ım!" dedim. O zaman içlerinden en genci ve de güzelliği beni en çok büyülemiş olanı, bana "Biz elmas sarayda oturan Şah Nâsır'ın kızlarıyız. Buraya sadece gezmek ve eğlenmek niyetiyle geldik!" dedi. Ben de "Öyleyse, ey hanımım, bana acı da oyunu benimle tamamlamak için ağaçtan aşağı in!" dedim. O da bana "Acaba ne zamandan beri genç kızlar genç delikanlılarla oynayabiliyorlar, ey Canşah! Her durumda, beni iyice tanımak istiyorsan babamın sarayına kadar izlemen gerek!" dedi. Ve bu sözleri söyleyerek, ta içime işleyen bir bakış fırlattı ve iki kızkardeşiyle gözlerimin önünden uçup kayboldu. Bunu görünce, ben, umutsuzluğun sınırında, büyük bir feryat kopardım ve bayılarak ağacın dibine düştüm.

Orada ne kadar zaman kaldığımı bilmiyorum; ama, yeniden kendime gelince, kuşların sorumlusu yanı başımdaydı ve yüzüme çiçek suyu serpiyordu. Gözlerimi açtığımı görünce, bana "Çocuğum, benim sözüme uymamanın sana neye mal olduğunu görüyorsun! Ben sana bu odanın kapısını açmam yasaklamamış mıydım?" dedi. Ben, yanıt olarak, hıçkırıklar koparmaktan başka bir şey söyleyemedim. Sonra doğaçlamadan şu dizeleri okudum:

Yüreğim uyumlu bedeni olan bir genç kıza hayranlıkla dolu.

Tüm endamlar içinde hayranlık uyandıran onunkidir. Güldüğü zaman, dudakları yakutları kıskandırır.

Saçları, güzelim yuvarlak kalçaları üzerinde sallanır.

Kaşlarının yayından fırlattığı oklar, uzaktan bile olsa bana ulaşır ve iyileşmez yaralar açar!

Ey onun güzelliği! Sen rakipsizsin ve Hint'in tüm güzelliklerini siler geçersin!

Bu dizeleri okuyup bitirince, yaşlı kişi bana "Başına geleni anladım. Sen, buraya bazen yıkanmak üzere gelen güvercinler gibi giymiş genç kızları görmüşsün!" dedi. Ben de "Onları gördüm, baba; senden babaları Şah Nâsır ile oturdukları Elmas Saray'ın nerede olduğunu bana söylemeni rica ediyorum!" dedim. O da "Oraya gitmeyi düşlememen gerek, çocuğum; çünkü Şah Nâsır, ecinnilerin en güçlü başkanlarından biridir ve de sana evlenmek üzere kızlarından birini vereceğinden de büyük kuşku duymaktayım. Sen, kafanı ülkeneye dönme hazırlıklarına yorsan, daha iyi olur. Bu çabanı, bana saygılarını sunmak üzere yakında gelecek olan kuşlara seni tavsiye ederek ve sana yol göstermelerini sağlayarak kolaylaştıracam" diyerek yanıt verdi. Ben de ona "Sana teşekkür ederim, baba; ama benimle konuşan genç kıyı yeniden göremeyeceksem, ana babamın yanına dönmeyi reddederim!" diye yanıt verdim. Bu sözleri söyleyerek yaşlı adamın ayaklarına kapandım ve güvercin şeklinde giymiş genç kızları yeniden görmeyi yolunu bildirmesi için kendisine yalvardım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Güvercin şeklinde giyinmiş genç kızları yeniden görmenin yolunu bildirmesi için kendisine yalvardım. O zaman yaşlı adam ba-

na elini uzattı ve ayağa kaldırarak "Görüyorum ki, yüreğin genç kızın ateşiyle yanıp tutuşuyor; ben sana onu yeniden nasıl bulacağını anlatacağım: Ağacın arkasına saklanarak genç kızların dönmesini sabırla bekleyeceksin. Onların soyunup havuza girmelerini izleyeceksin; ve hemen tüy giysilerini alıp saklayacaksın. O zaman, tatlı diller dökerek sana yaklaşacaklar, binlerce okşayışlarla ve son derece nazik sözlerle tüylerini geri vermek için sana yalvaracaklar. Ama sen, seni yumuşatmalarından kendini koru. Çünkü bu durumda bir daha genç kızları göremezsin; aksine! Onlara tüylerini geri vermeyi kesinlikle reddet! Ve onlara 'Size giysilerinizi vermek isterim, ama şeyh gelmeden bunu yapamam!' de! Ve gerçekten onları çapkınca oyalayarak benim gelmemi bekle; ben de her şeyin senin arzuna göre oluşmasının yolunu bulurum!" dedi.

Bu sözleri duyunca, kuşların saygın sorumlusuna çok teşekkür ettim ve o, uyruklarını kabul etmek üzere kendi odasına çekilirken, hemen koşup ağaçların ardına saklandım; ve orada onların gelişini oldukça uzun zaman bekledim. Sonunda kanat vuruşları ve havai gülüşler duydum; ve üç güvercinin havuzun kenarına indiklerini ve kendilerini gözeten birileri olup olmadığını anlamak için sağa sola bakındıklarını gördüm. Sonra, benimle konuşan, öteki ikisine döndü ve onlara "Kardeşlerim bahçede saklanmış biri olduğunu sanmıyorsunuz ya! Dana önce gördüğümüz genç adam ne oldu acaba!" dedi. Ama kızkardeşleri ona "Ey Şemsa, kafanı bu kadar yorma, haydi çabucak bizim gibi yap!" dediler. Ve üçü birden tüylerinden soyunup suya dalarak hemen gümüş gibi beyaz ve dokunulmadık, bin bir delişmen oyun oynamaya başladılar. Ben de üç mehtabın suda yansıdığını gördüğümü sandım.

Onların havuzun ortalarına kadar yüzmelerini bekledim; sonra ayağa kalkıp yıldırım hızıyla ileri atıldım ve sevdiğim genç kızın giysisini elime geçirdim. Benim bu kaçırma davranışıma üç korku çığlığı yanıt verdi; çılgınca eğlenmeleri sırasında üzerlerine gelinmesin-

den utanarak suya büsbütün girdiklerini ve sadece ba larını suyun üzerinde bıraktıklarını ve yalvaran bakışlarla bana doğru döndüklerini gördüm. Ama, o zaman ben de, bu kez onları ele geçirdiğimden kendimden emin, havuzun kenarından geri çekilerek ve elimdeki tüy giysiyi muzaffer bir tavırla sallayarak onlara gülmeye ba ladım.

Bunu görünce ilk kez benimle konu mu  olan ve adı  emsa olankız, bana "Nasıl oluyor da genç adam, sana ait olmayan bir şeyi ele geçirmeye cesaret ediyorsun?" dedi. Ben de "Ey g vercinim, havuzdan  ık, gel yanıma konuşalım!" dedim. Kız "Ey güzel delikanlı, seninle pekâlâ konu urum; ama  ırıl ıplağım ve bu halde havuzdan çıkmam! Bana giysimi verirsen, sudan çıkıp seninle konuşmayı vaadedirim; hatta beni ok amana ve istediğin kadar  pmene izin veririm!" dedi. Ona "Ey gözümün nuru, ey hanımım, ey güzeller sultanı, ey  iğer k  em! Eğer ben sana giysini geri verirsem, kendimi kendi elimle  l me teslim etmiş olurum. Bunu yapamam, hiç değilse dostum kuşların sorumlusu  eyh gelinceye kadar beklemeliyim!" dedim. Bana "Pe inde olduğun sadece benim giysim olduğuna göre, biraz uzakla  ve ba ını biraz öteye çevir de havuzdan çıkmama ve karde lerimin beni giyindirmesine fırsat ver; hiç değilse bana t ylelerinden bir kısmım verirler de en gerekli yerlerimi  rterim!" dedi. Ben de "Bak, bu olur i te!" dedim.

Ve uzaklaşıp yakut tahtın gerisine gizlendim.

O zaman iki büyük kızkarde  ilkin sudan  ıkıldılar ve çabucak giysilerine büründüler; sonra en sık tüylü kanatlarından bazılarını kopararak, bunlardan küçük bir   nl k yaptılar; sonra da küçük kardeşlerinin sudan çıkmasına yardım edip bu   nl kle en gerekli yerini örttüler; ve bana " imdi gelebilirsin!" diye seslendiler. Ben de bu ceylanların önlerine koşarak gittim ve alıp kaçmasın diye giysilerini sıkıca tutup kendimi sevimli  emsa'mn önüne atarak ayaklarına sarıldım. Bunu görünce beni ayağa kaldırdı; giysilerini geri vermem için binlerce ince şey söyledi ve binlerce kez beni ok adı; ama ben

onun arzusuna kendimi kaptırmamak için direndim; ve onu yakut tahta doğru götürüp dizlerime alarak oturdum.

Bunun üzerine o da, elimden kurtulamayacağını anlayınca, benim arzularımı yanıtlamaya karar verdi; ve kollarını boynuma atarak öpüşüme öpüşle, okşamalarım okşayışla karşılık verdi; o sırada kızkardeşleri kimsenin içeri girmemesi için yörelerine bakınarak bize gülümsüyorlardı.

Biz bu durumda iken, koruyucum şeyh, kapıyı açıp içeri girdi. Bunu görünce ona duyduğumuz saygıyla ayağa kalktık; onu karşılamak için ilerledik ve saygıyla ellerini öptük. O vakit, bizden, oturmamızı rica etti ve sevgili Şemsa'ya doğru dönerek, ona "Kızım, seni çılgınca seven bu genç adamı seçmiş bulunduğundan ötürü çok sevindim. Bil ki, gerçekte, ünlü bir kökenden gelmektedir! Babası Af-

ganistan hükümdarı Şah Taygamus'tur. Bu birleşmeyi kabul etmekle iyi ettin; inşallah baban Şah Nâsır da uygun görüşünü senden esirgemeyecektir!" dedi. Kız da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdi. Bunun üzerine şeyh ona "Eğer gerçekten bu birleşmeyi kabul ettiyse, bana bu hususta yemin et ve eşine sadık kalacağım ve onu hiç bırakmayacağım vaadet!" dedi. Güzel Şemsa da, hemen ayağa kalktı ve saygın şeyhin önünde yemin etti. Bunu görünce şeyh bize "Yüceler Yücesi Tanrı'ya birbirinize bağlanmanızdan dolayı şükredelim, çocuklarımız! İnşallah mutlu olursunuz! İkiniz için de dua ediyorum! Şimdi artık birbirinizi özgürce sevebilirsiniz. Ve sen, ey Canşah, şimdi ona giysisini geri verebilirsin; çünkü artık seni hiç terk etmeyecektir!" dedi. Ve bu sözleri söyledikten sonra şeyh bizi, halılar ve şiltelerin ve de güzel meyveler ve başkaca lezzetli şeylerle dolu tepsilerin bulunduğu bir salona soktu. Şemsa da kızkardeşlerine kendisinden önce babalarının sarayına dönüp ona evlendiğini ve benimle birlikte saraya dönmek üzere olduğunu haber vermelerini rica ettikten sonra, büyük bir nezaket gösterdi: hatta meyveleri kendi eliyle soyup benimle paylaşmak istedi. Bunu izleyerek sevincin son sınırlarına ulaşarak birbirimizin kollarında yattık...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altmış Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu izleyerek, sevincin son sınırına ulaşarak birbirimizin kollarında yattık.

Sabahleyin ayağa ilk kalkan Şemsa oldu. Tüydüden giysisine büründü ve beni uyandırarak iki gözümün arasından öptü ve bana "El-

mas Saray'a gidip babam Şah Nâsır'ı görmenin zamanıdır. Haydi kalk da çabuk giyin!" dedi. Hemen sözünü tuttum; hazır olunca gidip kuşların sorumlusu şeyhin elini öptük ve ona çok teşekkür ettik. Bunun üzerine Şemsa bana "Şimdi omuzlarıma bin ve sıkı tutun, çünkü tüm hızımla yol alacaksam da yolculuk biraz uzun sürecek!" dedi. Koruyucumuza veda ettikten sonra beni omuzlarına aldı ve havalardan şimşek hızıyla geçtik ve kısa sürede beni Elmas Saray'ın yakınında bir yere indirdi. Ve oradan yavaşça saraya doğru yol aldık. O sırada şahın görevlendirdiği ecinniler bizim gelişimizi gidip kendisine haber verdiler.

Şemsa'nın babası ve ecinnilerin hükümdarı Şah Nâsır, beni görünce büyük bir sevinç duydu; beni kollarına aldı ve göğsüne bastırıldı. Sonra beni şahane bir onur giysisiyle donatmalarını buyurdu; ve başıma tek bir elmastan yontulmuş bir taç koydu; sonra da alıp eşimin anası melikenin yanına götürdü; o da bana memnunluğunu bildirdi; ve kızını, seçinini benim kişiliğimde yaptığı için tebrik etti. Sonra kızına epeyce büyük miktarda değerli taşlardan armağanlar verdi; zaten bunlardan sarayda bol miktarda vardı. Ve ikimizi de hammama yolladı; orada yıkanıp gülsuyu, misk, amber ve kokulu yağlar süründük; bütün bunlar bizi çok rahatlatmıştı.

O zaman, ben de karımı, kendi ana babama tanıtmak istediğimi söyledim. Şah ve melike, kızlarından ayrılacaklarına çok üzölmekle birlikte, planımı onayladılar; ama her yıl bir kez gelerek onlarla bir süre kalacağımız üstüne benden de söz aldılar. Sonra şah bize, üzerinde iki yüz erkek ve iki yüz dişi ecinninin yer alabileceği kadar büyüklükte şahane bir tahtirevan yaptırdı. İkimiz de bunun üzerine çıktık; bize hizmet vermek üzere ayrılan her iki cinsten dört yüz ecinni de basamaklarda yer aldı ve başka ecinnilerden oluşmuş büyük bir ordu da taşıyıcılık etti. Son vedalarda bulunduktan sonra, tahtirevanla birlikte göklere ağıdılar ve gökyüzünü öyle bir hızla aştılar ki, iki yıllık mesafeyi iki günde aldılar. Ve kazasız belasız, babamın Kabil'deki sarayına ulaştık.

Annem babam beni yeniden bulma ümidini büsbütün yitirdikten sonra döndüğümü görünce ve eşimi hayranlıkla seyredip onunla hangi koşullar altında evlendiğimi öğrenince, sevincin son sınırına ulaştılar; beni ve sevgilim Şemsa'yı gözyaşlarıyla sarılarak öptüler. Ve hatta zavallı anneciğim öylesine duygulandı ki, düşüp bayıldı ve eşim Şemsa'ya ait olan bir büyük şişe gülsuyu sayesinde kendine geldi.

Dönüşümüz ve evlenmemiz dolayısıyla verilen bütün şenlikler ve şöenler bittikten sonra, babam Şemsa'ya "Seni hoşnut edebilecek ne yapabilirim kızım?" diye sordu. Zevkli ve alçakgönüllü olan Şemsa da ona "Ey bahtıgüzel şah, sadece ikimiz için derelerin aktığı bahçede bir köşküm olmasım isterdim!" diye yanıt verdi. Şah babam da, hemen gerekli emirleri verdi ve kısa bir zaman süresinde köşkümüze ve bahçemize sahip olduk ve orada mutluluğun son sınırında yaşamaya başladık.

Bir yıl, böylece bir zevk denizi ortasında geçtikten sonra, karım Şemsa, Elmas Saray'da ana babasım ziyaret etmek istedi ve bana oraya her yıl gidip onlarla birlikte bir süre kalmak üzere verdiğim sözü hatırlattı. Ben, ona karşı çıkmak istemedim. Çünkü onu çok seviyordum. Ama, ne yazık ki, bu lanetli yolculuk nedeniyle felaket bizi yerden yere vuracaktı.

Hizmetçi ecinnilerimizin taşıdığı tahtırevana bindik ve her gün bir aylık yol alarak ve geceleri bir kaynak yakınında ya da bir ağacın gölgesinde dinlenerek büyük bir hızla yolculuğa koyulduk. Böylece, bir gün, tam şu anda bulunduğumuz yere, geceyi geçirmek üzere indik; ve karım Şemsa, önümüzde akmakta olan şu nehirde gidip yıkanmak istedi. Onu alıkoymak için elimden geleni yaptım: akşamın serinliğinde suyun çok soğumuş olabileceğini; ve bunun sonunda da hasta olacağından söz ederek... Ama o beni dinlemedi ve esirelerden birkaçını da yanına alarak birlikte yıkanmaya gitti. Nehrin kıyısında soyundular ve suya girdiler. Şemsa, birçok yıldız arasında beli-

ren bir ay gibi görünüyordu. Orada kendi aralarında şakalaşıp oynastılar; ama ansızın Şemsa bir ıstırap çığlığı kopardı ve esirelerinin kollarına düştü; onlar da kendisini hemen sudan çıkarıp kıyıya taşıdılar. Ama onunla konuşup ilgilenmek isterken ölüverdi; esireler de bana topuğundaki bir su yılanının ısırk yerini gösterdiler.

Bu görünüm üzerine, baygın düştüm ve bu durumda o kadar uzun süre kalmışım ki, beni de öldü sanmışlar. Ama ne yazık ki, Şemsa'dansonra onun uğrunda ağlamak ve gördüğün mezarı yaptırmak için yaşamam gerekliymiş. İkinci mezara gelince, zavallı sevgili-min mezarının yanında yaptırdığım benimkidir. Şimdi yaşamımı, gözyaşları içinde onun anılarına gömülerek ve reddettiğim saltanatımdan, benim için çöle dönmüş dünyadan uzak, bu ölümcül تنها sürgün yerinde eşim Şemsa'nın yanbaşımda uyuyacağım anı bekleyerek geçiriyorum!

Kederli yakışıklı delikanlı, Belkiya'ya öyküsünü anlatıp bitirince, yüzünü elleri arasında saklayarak hıçkırmaya başladı. Bunu gören Belkiya ona "Vallahi! kardeşim, senin öykün öyle şaşırtıcı, öyle olağandışı ki, ben, tüm serüvenler arasında oldukça olağanüstü olan kendi serüvenimi unuttum. Allah acına dayanma gücü versin kardeşim ve ruhunu unutmakla zenginleştirsin!...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yetmişinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Allah acına dayanma gücü versin kardeşim ve ruhunu unutmakla zenginleştirsin!" demiş.

Belkiya onunla bir saat daha kaldıktan sonra, hava ve manzara

değiştirsin diye kendisini ülkesine gelmesi için ikna etmeye çalışmışsa da boşuna zahmet etmiş. O zaman kendisini tedirgin etmekten korkarak onu terk etmek zorunda kalmış; onu kucaklayıp birkaç teselli sözü ettikten sonra başkentin yoluna koyulmuş ve beş yıllık bir uzaklaşmadan sonra, oraya kazasız belasız ulaşmış.

"O zamandan beri kendisinden haber alamadım! Ve zaten, şimdi, sen madem ki buradasın, ey Hasip, şu veya bu gün döneceğini umut ettiğim bu genç Kral Belkiya'yı tümüyle unuttum. Sen hiç değilse, beni o denli erken terk etmeyeceksin ve seni hiçbir şeyden yoksun etmeden uzun yıllar birlikte tutmayı düşünüyorum; bundan emin ol! Ve zaten sana anlatacak o kadar çok harika öykülerim var ki, Kral Belkiya ile kederli yakışıklı gencin öyküleri onların yanında her gün duyulan basit serüvenler gibi kalır! Her durumda, beni her zaman büyük bir dikkatle izlemenden dolayı duyduğum memnurluktan ötürü, yapmak istediğim iyiliklerin bir kanıtı olmak üzere, kadınların yiyip içmek için bize sabaha kadar hizmet edecekler ve bizi hayran bırakmak ve ruhumuzu şenlendirmek için şarkı söyleyecekler!" diye sözünü tamamlamış yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha.

Yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha, bilgin Danyal'ın oğlu Hasip'e Belkiya'nın ve kederli genç adamın öykülerini anlatmayı bitirince ve şölen, şarkılar ve yılanlı kadınların raksı sona erince, hazırlıklar yapılmış ve öteki ikamet yerine dönmek için bir alay hazırlanmış. Ama anasını çok seven genç Hasip "Ey kraliçe Yemliha, ben fakir bir oduncudan başka bir şey değilim; sense burada bana zevk dolu bir yaşam öneriyorsun; ama evimde annem ve eşim var! Ve inan ki, ben onları uzun süre bekleterek yokluğumdan dolayı kedere düşürdüm. Ne olur bırak onların yanına döneyim; yoksa, hiç kuşkusuz, kederden ölecekler. Ama, tüm ömrümce, ülkende kalarak yaşıntımı güzelleştireceğini umduğunu söylediğin öteki öyküleri dinleyemediğimden ötürü pişmanlık duyacağım da kesindir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Kraliçe Yemliha, Hasip'in ayrılma nedeninin geçerli olduğunu anlamış ve ona "Ey Hasip, senin kadar beni dikkatle dinleyen birinden ayrılmak bana zor gelecekse de, senin ananın ve eşinin yanına dönmeni çok istiyorum. Yalnız, senden bana bir söz vermeni dilemekteyim. Yoksa senin buradan ayrılmana izin vermem mümkün olmaz. Bundan böyle tüm yaşamın boyunca asla hamamda yıkanmayacağına söz ver! Yoksa yok olup gideceksin. Şu an için sana bu konuda daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim!" demiş.

Genç Hasip her ne kadar bu isteğe pek çok şaşmışsa da, Kraliçe Yemliha'ya karşı çıkmak istememiş ve sözü edilen konuda yemin etmiş; böylece tüm hayatı boyunca hamama gidip yıkanmayacakmış. Bunun üzerine Kraliçe Yemliha, vedalaşmalar bittikten sonra, yilansı kadınlarından birini yanına katarak, çıkış yeri Hasip'in yeraltı ülkesine girdiği mahzenin karşı yakasında, harap bir bina olan krallığından onun ayrılmasına izin vermiş.

Hasip evinin yolunu bulup kapısını çalarken güneş ufukta sararıyormuş. Anası kapıyı açmaya gelmiş ve onu tanıyarak büyük bir feryat koparmış; ve sevinçten ağlayarak kollarına atılmış. Karısı da, kendi bakımından, annenin haykırışını ve hıçkırıklarını duyarak kapıya koşmuş; o da Hasip'i tanıyıp ellerini öperek onu saygıyla selamlamış. Bunu izleyerek eve girmişler ve kendilerini en canlı sevinç gösterilerine kaptırnuşlar.

Biraz yatıştıkları zaman Hasip onlara, kendisini bal küplerinin bulunduğu delikte bırakan odunculardan haber sormuş. Annesi onların gelip kendisine bir kurdun dişlerinde öldüğüne dair haber verdiklerini; sonra onların, büyük servetlerin ve güzel dükkânların sahipleri olan zengin tacirler olduklarını ve dünyanın günden güne önlerrinde nasıl büyümüş olduğunu anlatmış.

Bunu duyan Hasip bir an düşünüp annesine "Yarın çarşıda onları bulmaya gideceksin; onları biraraya getirecek ve kendilerine be-

nim döndüğümü bildireceksin ve 'Oğlum sizi görmekle sevinç duymaktadır!' diyeceksin!" demiş.

Nitekim, ertesi gün Hasip'in anası, bu söylenenleri yerine getirmekte kusur etmemiş; ve oduncular, haberi alarak, renk değiştirmişler ve Hasip'e hoşgeldin demek için ziyaretine gitmeyi memnurlukla kabul ettiklerini söylemişler. Sonra aralarında toplanmış ve işi en iyi şekilde sonuca ulaştırmayı kararlaştırmışlar. İlk Hasip'in anasına güzel ipekliler ve kumaşlar vermişler ve onu evine kadar götürmüşler ve yolda giderken Hasip'e her biri servetinin yarısını, köleler ve evler vermeyi düşünmüşler. Hasip'in yanına ulaşınca, onu selamlamışlar ve ellerini öperek bütün bunları ona önermişler; ve kabul ederek kendisine verdikleri zararını unutup bağışlanmalarını rica etmişler. Hasip onlara kin beslemediğinden önerilerini kabul etmiş ve "Geçen geçmiştir ve hiçbir önlem, olacağı olmaktan alıkoymaz!" demiş. Bunun üzerine ona minnetlerini bildirerek kendisinden izin almışlar ve Hasip, o günden sonra zengin bir adam olmuş ve çarşıda dükkânlar içinde en iyisi olduğu kabul edilen bir dükkân açarak tacirler arasına katılmış.

Bir gün âdeti üzerine dükkânına giderken çarşının girişinde bulunan bir hamamın önünden geçiyormuş. O sırada hamamın sahibi tam da kapıya çıkmış, hava alıyormuş. Hasip'i tanıyarak onu selamlamış ve ona "Müesseseme girerek bana onur ver. Bir kez olsun müşteri olarak seni burada görmedim. Ama bu gün seni sırf kendi zevkim için ağırlamak istiyorum; tellaklar kıldan yapılmış keselerle seni ovarlar, kimse için kullanılmamış liflerle sabunlarlar!" demiş. Ama Hasip, yeminini hatırlayarak ona "Yok, vallahi! Senin davetini kabul edemem ey şeyh! Çünkü hamama hiç girmemek için yemin ettim..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Çünkü hamama hiç girmemek için yemin ettim!" diye yanıtlamış. Bu sözleri işitince hamam sahibi, hiçbir erkeğin, ölüm tehlikesi bile olsa, karısına cinsel bakımdan yaklaştıktan sonra yıkanmaktan kendini alıkoyamadığını bildiğinden, bu tür bir yemine inanmamış; bundan dolayı "Efendim, neden beni reddediyorsun? Yoksa vallahi, kararında ısrar edersen, hemen üç karımı da boşayacağım. Hem de talâk-ı selâse¹ ile!" demiş. Ama Hasip, işittiği yeminin ağırlığına karşın, daveti kabul etmemekte ısrarlı kalmış; hamam sahibi yemini yerine getirmeye zorlanmamasını yalvararak kendini onun ayaklarına atmış; ağlayarak ayaklarını öpmüş ve ona "Senin davranışının tüm sorumluluğunu ve tüm sonuçlarını üzerime alıyorum!" demiş. Ve onların yöresinde toplanan gelip geçenler, neyin söz konusu olduğunu soruşturup boşanma yemininin söz konusu olduğunu anlayınca, onlar da Hasip'e yalvarmaya; boşu boşuna, hem de kendisine bedava yıkanma öneren bir adamın felaketine neden olmamasını rica etmeye başlamışlar. Sonra, sözlerinin boşa gittiğini anlayarak hepsi birden zor kullanmaya karar vermişler ve Hasip'i yakalayaarak müthiş feryatlar koparmasına aldırmaksızın onu hamamın içine taşımışlar, giysilerini soyarak bedenine otuzkırk leğen su boşaltmışlar; keseleyip ovuşturmuşlar, sabunlayıp kurutmuşlar ve bedenini sıcak havlulara sarmışlar; başına da kenarları işlemeli peşkirler dolamışlar. Sonra, hamam sahibi, boşanma yemininden kurtulduğu için sevincin sınırında Hasip'e bir tas amber kokulu şerbet getirmiş ve ona "Sıhhatler olsun! Sen beni nasıl rahatlattıysan, bu yıkanma da seni rahatlatсын!" demiş. Ama Hasip, olup bitenler onu gittikçe daha fazla dehşete düşürdüğünden, bu sonuncu ikramı kabul etmesinin gerekli olup olmadığını bilmiyormuş ve tam yanıt vereceği sıra-

da, hamam, hükümdarın muhafızları tarafından işgal edilmiş ve muhafızlar onun üzerine atılarak olduğu gibi, üzerindeki havlularla ve karşı durup direnmesine karşın onu yakalayıp hükümdarın sarayına götürmüşler; ve büyük bir sabırsızlıkla onları kapıda beklemekte olan büyük vezirin huzuruna çıkarmışlar.

Büyük vezir, Hasip'i görünce büyük bir sevince kapılmış; onu en belirgin saygı gösterileriyle karşılamış ve kendisine, hükümdarın yanına kadar gitmeleri için ricada bulunmuş. Hasip de, artık bu kez kendisini talihin gidişine bırakmaya kararlı, büyük veziri izleyerek, yöresinde aşama sırasına göre dizilmiş iki bin taşra valisi, iki bin yüksek rütbeli subay ve bir işaret üzerine kelle uçurmaya hazır iki bin pala taşıyan cellat bulunan hükümdarın huzuruna gelmiş. Hükümdarın kendisine gelince, altından büyük bir taht-yatağa uzanmış, başı ve yüzü ipek bir peşkirle örtülmüş bir halde, uyur gibiymiş.

Bütün bunları gören dehşete içindeki Hasip, kendini ölüyor gibi hissetmiş; ve masumluğunu haykırarak yatağın ayakucuna düşmüş. Ama büyük vezir her türlü saygı gösterileriyle onu ayağa kaldırmış ve kendisine "Ey Danyal'ın oğlu, biz senden hükümdarımız Gerezdan'ın sağlığını kazanması için yardım bekliyoruz. Bugüne kadar bir cüzamlı olarak çaresiz kalmış olduğundan yüzü ve bedenini örterek yaşadı. Onu iyileştirirsin diye seni düşündük; çünkü sen bilgin Danyal'ın oğlusun!" demiş. Ve orada bulunan herkes, valiler, mabeyinciler, yüksek rütbeli subaylar ve cellatlar, hep bir ağızdan "Sadece senden hükümdarımız Gerezdan'ın şifasını umuyoruz!" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyan şaşkın Hasip, kendi kendine "Aman yarabbi! Bunlar beni bilgin sanıyorlar!" demiş. Sonra büyük vezire dönüp "Ben gerçekten Danyal'ın oğluyum. Ama bir cahilden başka bir şey değilim. Beni okula verdiler, ama hiçbir şey öğrenemedim; hekimlik öğretmek istediler, ama bir ay geçmeden, anlama yeteneğimin

kötü olduğunu görerek vazgeçtiler. Ve annem, sonunda, bana bir eşek ve organlar aldı ve beni bir oduncu yaptı. İşte benim bütün bildiğim bundan ibaret!" demiş. Ama büyük vezir ona "Ey Danyal'ın oğlu, bildiklerini saklamak için boşuna uğraşıyorsun! Biz çok iyi biliyoruz ki, tüm Doğu'yu, tüm Batı'yı dolaşsak da, tıpta senin bir eşini daha bulamayız!" demiş. Şaşırıp kalmış olan Hasip "Ama, ey bilgelik dolu vezir, ne hastalığı ne de tedavi usulünü bilmeden bir hastayı nasıl iyileştirebilirim!" demiş. Vezir de yeniden söz alarak "Haydi, genç adam, daha fazla inkârın yararı yok. Biz hepimiz biliyoruz ki, hükümdarın iyileşmesi senin ellerindedir!" demiş. Hasip ellerini göğze kaldırmış ve "Bu nasıl olacak?" diye sormuş. Vezir "Evet, hiç kuşku yok, bu iyileştirmeyi başarabilirsin; çünkü sen Yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha'yı tanıyorsun; onun bakire bedeninin sütü aç karnına yutulur ya da merhem gibi kullanılırsa, en iyileşmez hastalığı bile iyi eder!"...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yetmiş İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Onun bakire bedeninin sütü aç karnına yutulur ya da merhem gibi kullanılırsa, en iyileşmez hastalığı bile iyi eder!" demiş.

Bu sözleri işitince Hasip, anlamış ki, bu bilgi, onun hamama girmesi dolayısıyla edinilmiştir. Yine de inkâra çalışmış ve "Ben bu sütü hiç görmedim, efendim. Kraliçe Yemliha da kimdir, hiç bilmem! Bu adı ilk kez işitiyorum!" diye haykırmış. Vezir gülmüş ve "İnkâr ediyorsun; ama sana bunun yararsızlığını göstereceğim! Sana ben, Kraliçe Yemliha'nın yanında bulundun, diyorum! Senden önce eski

zamanlarda gidip onu görerek dönenlerin derileri kararmıştır. İşte şu gördüğün kitap bunu böyle yazıyor. Ve de ey Danyal'ın oğlu, Kraliçe Yemliha'nın ziyaretçilerinin karın derisi, ancak hamama girdikten sonra kararırnuş. Hamama, tüm yıkananların karınlarını incelemek üzere yerleştirdiğim casuslar, bana hemen gelip senin yıkanırken birdenbire karnının karardığını gördüklerini söylediler. Bu durumda, inkârı sürdürmen yararsız!" demiş.

Bu sözleri duyan Hasip "Hayır, vallahi! Ben Yeraltı Kraliçesinin hiç yanında bulunmadım!" diye haykırmış. Bunun üzerine büyük vezir onun yanına yaklaşmış, onu saran havluyu kaldırmış, karnını ortaya çıkarmış. Bir mandanın karnı gibi kapkaraymış Hasip'in karnı... Bunu gören Hasip, korkudan az daha düşüp bayılacaktı; sonra aklına bir fikir gelmiş ve vezire "Sana itiraf etmeliyim ki efendim, ben böyle karnı kara olarak doğdum!" demiş. Vezir gülümüş ve "Ama hamama girdiğin zaman böyle değilmiş. Casuslar bana öyle söylediler!" demiş. Ama Hasip, ne olursa olsun, Yeraltı Kraliçesine, bulunduğu yeri açıklayarak ihanet etmek istemediğinden onunla herhangi bir ilişkisi bulunduğunu ya da onu herhangi bir şekilde gördüğünü inkâr etmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine vezir, iki cellada işaret ederek onun yanına getirtmiş; öyle çıplak haliyle onu yere yatırmışlar ve ayaklarının tabanına öylesine kıyıcı vuruşlarla sopa atmışlar ki, haykırarak itiraf edeceğini söyleyip bağışlanmasına karar verdirmeseymiş ölecektmiş.

Vezir onu hemen ayağa kaldırtmış. Geldiği zaman sırtında olan havlular yerine şahane bir onur giysisiyle donattırmış; sonra onu bizzat kendisi sarayın bahçesine götürmüş ve saray ahırındaki en güzel ata bindirmiş; kendisi de bir ata binip kalabalık bir maiyetle, Hasip'in Kraliçe Yemliha'nın yanından ayrıldığında çıktığı harap evin yolunu tutmuşlar.

Orada vezir, büyücülük biliminin kitaplarından öğrendiği şekilde bazı kokulu çubuklar yakmış ve kapıları açan sihirli deyimler söy-

lemiş; yanbaşında Hasip de vezirin buyruğu üzerine kraliçeyi kendisine görünmesi için efsunlu dualar okuyormuş. Ve birdenbire orada bulunanların büyük bir çoğunluğunu yere deviren korkunç bir sarsıntı olmuş; ve bir delik açılarak, alevler kusan insan başlı dört yılanın taşıdığı altın bir tepsi üzerinde Kraliçe Yemliha ortaya çıkmış. Sitemli gözlerle Hasip'e bakmış ve "Ey Hasip, sen, bana ettiğin yemini böyle mi tutarsın!" demiş. Hasip de "Vallahi! Ey Kraliçe, suç, neredeyse beni sopalatarak öldürecek olan vezirdedir!" diye haykırmış. O da "Bunu biliyorum. Bundan dolayı da seni cezalandırmak istemiyorum. Seni buraya getirttiler ve hükümdarın iyileşmesi için beni konutumdan çıkmak zorunda bıraktılar. Sen de gelip bunun için benden süt istiyorsun. Ben de sana, konuk olarak yanımda geçirdiğin günlerin anısı uğruna ve de beni dikkatle dinlemiş olmandan dolayı, benden istediğini vermek istiyorum. İşte sütümden iki şişe dolusu! Kralın iyileşmesini sağlamak için bunun nasıl kullanılacağını sana tanımlamam gerek! Hele biraz daha yakına gel!" demiş. Kraliçe, yanına yaklaşan Hasip'e ancak onun işitebileceği kadar alçak sesle "Kızıl bir çizgiyle işaretlenmiş olan bu şişelerden biri hükümdarın iyileşmesine yarayacaktır. Ama öteki, seni sopalatan vezire aittir. Gerçekten vezir hükümdarın iyileştiğini görünce, hastalıklardan korunmak için kendisi de öteki şişeyi içmek isteyecektir. Sen de ona içmesi için bu ikinci şişeyi ver!" demiş. Sonra Kraliçe Yemliha Hasip'e iki süt şişesini vermiş ve toprak kendi üzerine ve onu taşıyanlar üzerine kapanırken hemen ortadan kaybolmuş.

Hasip saraya ulaşınca, tıpkı kraliçenin kendisine söylediği gibi yapmış. Hükümdara yaklaşıp içmesi için ilk şişeyi ona vermiş; ve hükümdar bu sütü içer içmez, tüm vücudu terlemeye ve birkaç saniyede, bedenini saran cüzam yaraları pullar halinde dökülmeye başlamış ve yavaş yavaş gümüş gibi hoş ve beyaz bir deri onun yerini almış. Ve o saatte iyileşmiş. Vezire gelince, o da aynı şekilde bu sütten içmek istemiş; ikinci şişeyi almış ve bir içişte tüketmiş. Ve he-

men yavaş yavaş şişmeye başlamış ve bir fil kadar irileşmiş; ve birdenbire patlayarak oracıkta can varmış. Onu hemen gömülmek üzere oradan kaldırmışlar.

Hükümdar da bu yoldan iyileşince, Hasip'i yanına oturtmuş, ona çok teşekkürler etmiş ve gözlerinin önünde ölenin yerine onu büyük vezir atamış. Sonra da değerli taşlarla işlenmiş bir onur giysisiyle donattırmış; ve tüm sarayda vezir oluşunu ilan ettirmiş. Sonra

kendisine armağan olarak üç yüz memluk, odalık olarak üç yüz genç kızdan gayrı kral soyundan üç sultan, ki kendi karısıyla birlikte böylece dört yasal e e sahip oluyormuş; ayrıca yüz bin altın dinar, öz yüz katır, öz yüz deve ve birçok manda, inek ve koyun olarak pek çok hayvan vermiş.

Bundan sonra, tüm subaylar, mabeyinciler ve diğer hatırısayılır kişiler, kralın, onlara "Bana saygı gösterenler, ona da göstersin!" diyerek verdiği buyruk üzerine sırayla elini  pm  ler ve saygılarını sunarak bağlılıklarını bildirmişler. Sonra Hasip, eski vezirin sarayına el koymuş ve orada anası, karlarını ve g zdeleriyle oturmuş. Böylece onurlar ve zenginlikler içinde orada uzun yıllar ya amı ; bu sırada okuyup yazmayı da   renmi .

Okuyup yazma öğrenince Hasip, babası Danyal'ın büyük bir bilgin olduğunu hatırlamı  ve anasına miras olarak babasının kitap ya da elyazması olarak bir şey bırakıp bırakmadı ını sormuş. Hasip'in anası, ona "O lum, baban, ölmeden önce miras olarak sana k  k k bir k  ıt parçası bıraktı ve görmeyi arzu etti in zaman, beni onu sana vermekle görevlendirdi!" demiş. Hasip de "Ona sahip olmayı çok istiyorum, çünkü şimdi krallığın i lerini daha iyi yürütmek için bilgi edinmek gerek!" demiş. Bunun  zerine Hasip'in anası...

Anlatısının burasında  ehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama   z Yüz Yetmi     nc  Gece Olunca

Demiş ki:

Bunun  zerine Hasip'in anası, m cevherleriyle birlikte sarıp sandı a koyduğu bilgin Danyal'ın tek mirası olan k  k k k  ıt parça-

sını çıkarmış ve onu getirip Hasip'e vermiş; o da kâğıdı alıp açmış. Kâğıtta şu sade sözler varmış: "Tüm bilim boştur. Çünkü Tanrı'nın kullarına bilgeliğin kaynaklarını göstermek üzere seçtiği kişinin ortaya çıkmasının zamanı gelmiştir. Onun adı Muhammet'tir. Tanrı'nın barışı ve duası çağların tükenişine kadar onun ve onu izleyenlerin üzerine olsun!"

Ve "Ey bahtıgüzel şah" diye sözünü sürdürmüş Şehrazat "Danyal'ın oğlu Hasip ile Yeraltı Kraliçesi Yemliha'nın öyküsü işte böyledir. Ama daha iyisini Tanrı bilir!"

Şehrazat bu olağandışı öyküyü anlatmayı bitirince Şah Şehriyar birdenbire "Ruhumu büyük bir sıkıntının sardığını hissediyorum. Şehrazat! Çok dikkat et, çünkü sanıyorum ki yarın sabah başın bir yanda, bedeninin bir yanda olacaktır!" diye haykırmış. Bu sözleri duyunca küçük Dünyazat korkarak halının üzerinde daha fazla büzülmüş; ve Şehrazat, hiç tedirginlik duymadan "Bu durumda, ey bahtıgüzel şah, sırf bu geceyi tamamlamak için bir ya da iki küçük öykü anlatacağım. Bundan sonrasını Yüce Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da "Ama, nasıl olup da aynı zamanda hem kısa, hem de eğlendirici olan öyküyü bulacaksın?" diye sormuş. Şehrazat da, gülerek, ona "Eybahtıgüzel Şah, bu tür öyküler, tam da benim en iyi bildiğim öykülerdir. Şimdi, şu anda sana, RUHUN ÇİÇEKLİ TOPRAĞI VE ZARİFLERİN BAHÇESİ adlı kitaplardan alınmış birkaç küçük öykü anlatacağım. Bundan sonra başım koparılabilir!" demiş.

Ve hemen şu öyküleri anlatmış:

RUHUN ÇİÇEKLİ TOPRAĞI VE ZARİFLERİN BAHÇESİ

HARUN REŞİT VE YEL

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşit canı sıkılarak ve kendini bu sırada efendimizin tam da içinde bulunduğu durumda bularak, kendisiyle birlikte veziri Cafer-ül Barmaki'yi ve gözde sakisi Ebu İshak'ı ve şair Ebu Nuvas'ı yanına alarak Bağdat'tan Basra'ya giden yolun üzerinde dolaşmaya çıkmış.

Dolaşırlarken ve Halife gözleri gamlı ve dudakları kilitli iken, yollarının üzerinde, bir eşeğe binmiş geçmekte olan bir şeyhe rastlamışlar. Bunu gören Halife, veziri Cafer'e dönerek, ona "Şu şeyhe nereye gittiğini sor!" demiş. Bir süredir Halife'yi nasıl oyalayacağını bilmeyen Cafer de, dizginleri sırtında bulunduğu eşeğin boynuna atarak sakince yol almakta olan şeyhe takılarak, onu eğlendirmeye karar vermiş ve şeyhe yaklaşarak, ona "Ey saygın kişi, böyle nereye gidiyorsun?" diye sormuş. Şeyh de "Kendi kentim Basra'dan gelip Bağdat'a gidiyorum!" diye yanıt vermiş. Cafer "Peki hangi nedenle böylesine uzun bir yolculuğu göze aldın?" diye sormuş. O da "Valla-hi! Bağdat'ta gözlerim için bir ilacın reçetesini almak üzere bir hekim bulmak için!" diye yanıt vermiş. Vezir "Talih ve şifa Tanrı'nın elindedir, ey şeyh! Seni araştırmak zahmetinden ve masrafından kurtarırsam bana ne verirsin? Ben sana şuracıkta göz ağrını bir gecede iyi edecek bir reçete yazayım!" demiş. Şeyh de "Böylesi bir iyili-

ği ancak Allah ödüllendirebilir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Cafer, Halife'ye ve Ebu Nuvas'a dönerek, onlara göz kırpmış; sonra şeyhe dönerek "Madem ki öyle, iyi yürekli amca, sana açıklayacağım şu basit tarifi iyice aklında tut: Üç ölçü rüzgâr soluğu, üç ölçü gün ışığı, üç ölçü ay ışığı, üç ölçü de fener ışığı al; bunları dikkatle dipsiz bir havanda birbirine katarak döv; sonra üç ay açık havada bırak! Bu durumda karışımı yine üç ay süreyle dövmen, sonra da dibi delik bir çanağa dökmen gerek; bunu bir üç ay daha rüzgârda ve güneşte sergile! Bu iş bitince ilaç hazır olacak! Her seferinde üç tutam alarak ilk gece üç yüz kez gözüne ek ve uyu! Ertesi sabah Tanrı isterse, iyileşmiş olarak uyanırsın!" demiş.

Bu sözleri işiten şeyh, minnet ve saygı duyarak, Cafer'in önüne, eşeğinin üzerinde iyice eğilerek ansızın iki uzun sessiz yellenmeyi izleyerek müthiş bir sesli yellenme koparmış; ve Cafer'e "Çabuk ol da, ey hekim, dağılmadan şunları topla! Şimdilik sana, rüzgârlı tedavine duyduğum minnettarlığın tek yanıtı budur; ama ülkeme döner dönmez, Allah isterse, sana, ödül olarak, kıcı kuru bir incir kadar buruşuk bir esire göndereceğim; ruhunu teslim edinceye kadar sana alabildiğine zevk sağlasın diye! O zaman da esiren, o kadar keder ve heyecan duyacaktır ki, senin uğrunda ağlayarak o soğuk yüzüne çişini yapmaktan ve kuru sakalım ıslatmaktan kendini alıkoyamayacaktır!" demiş.

Ve şeyh sakince eşeğini okşayıp yolunu sürdürmüştü. Halife de vezirinin yüzündeki sıkıntılı ve karşılık vermemekten dolayı çivileyip kalmış olan budala görünüşe bakarak kahkahadan boğularak sırtüstü yere düşmüştü. Ebu Nuvas da, babacan bir tavırla şeyhe takdirlerini sunan işaretler yapmış.

Bu öyküyü işitince Şah Şehriyar, ansızın sakinleşmiş; ve Şehrazat'a "Şehrazat, bana bu gece hemen en az bu kadar eğlenceli bir öykücük daha anlat!" demiş. Küçük Dünyazat da "Ey Şehrazat, kardeşim,

sözlerin ne kadar hoş ve tatlı!" diye haykırmış. Bunun üzerine kısa bir suskunluktan sonra, Şehrazat şu öyküyü anlatmış:

GENÇ İLE ÖĞRETMENİ

Anlatırlar ki, Yaman Valisi Vezir Bedreddin'in yürüyüp geçen erkeklere ve kadınlara onu seyretmek ve gözlerini onun sihriyle yıkamak için baş döndürüp baktıran eşsiz güzellikte genç bir kardeşi varmış. Vezir Bedr de onun başına hoş olmayan bir olay gelmesinden korkarak kendisini insanların bakışlarından uzak tuttuğu gibi, kendi yaşındaki gençlerle düşüp kalkmasını da engellemiş. Gereğince gözetemeyeceği korkusuyla onu okula da göndermek istemediğinden, öğretmen olarak, eve, ahlakının temizliğiyle ünlü, saygın ve sofu bir şeyhi getirterek çocuğu onun elerine teslim etmiş.

Şeyh de her gün gelerek, vezirin, ders verilmek üzere kendileri için hazırlattığı bir odada öğrencisiyle birlikte birkaç saat geçiriyormuş.

Belli bir süre sonunda, gencin güzelliği ve sihri şeyhin üzerinde her zamanki etkiyi bırakmakta gecikmemiş; sonunda öğrencisine çılgınca tutulmuş ve onu görünce, ruhunda tüm kuşların öttüğünü ve onların şarkılarıyla uyuyan her şeyin uyandığını duyumsamaya başlamış.

Böylece, duyduğu heyecanı nasıl bastıracağını bilmeden, bir

gün ruhundaki tedirginliği gence açmaya ve ona artık onsuz yaşamasının mümkün olmadığını anlatmaya karar vermiş. Bunu duyan genç, öğretmeninin duyduğu heyecandan çok duygulanarak, ona "Ne yazık! Biliyorsun ki, ellerim bağlı ve tüm davranışlarım kardeşim tarafından gözetleniyor!" demiş. Şeyh de içini çekerek "Seninle başbaşa bir akşam geçirmeyi çok isterdim!" demiş; delikanlı "İyi söylüyorsun ya, benim gündüzlerim bu denli göz altında iken, gecelerimden ne hayır beklersin!" diye yanıt vermiş. Şeyh de "Çok iyi anlıyorum, ama benim evimin damı, araya başkası sokulmadan, içinde bulunduğumuz bu binanın damına bitişiktir; bu gece kardeşin uyunca, gürültü çıkarmadan yukarı çıkmak ve seni alıp götürmem için aradaki küçük duvarı geçip bizi kimsenin gözetmediği benim evimin damına gelmek senin için kolay olacaktır!" demiş.

Delikanlı ona "İşittim ve itaat ettim!" diyerek öneriyi kabul etmiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Şah Şehriyar da kendi kendine "Kuşkusuz bu genç ile öğretmeni arasında ne geçtiğini öğrenmeden onu öldürtmeyeceğim!" demiş.

Böylece Üç Yüz Yetmiş Beşinci Gece Olunca

Şehrazat demiş ki:

Delikanlı öneriyi kabul etmiş ve gece olunca, uyur gibi yaparak, vezirin odasına çekildiğini görünce, dama çıkmış; ve orada şeyhi beklemiş; şeyh ortaya çıkınca, onu elinden tutmuş, dolu kadehleri ve meyveleri dizdiği kendi evinin damına götürmüştü. O vakit ay ışığında beyaz örtünün üzerine oturmuşlar, esinlemenin ve güzel bir gecenin sakinliğinin desteğiyle; yıldızların tatlı ışıkları ruhlarını

kendilerinden geçercesine aydınlatırken içip şarkı söylemeye koyulmuşlar.

Böylece vakit geçirip dururlarken, Vezir Bedr'in aklına yatmadan önce genç kardeşini gidip görmek fikri gelmiş; ve onu yerinde bulamayınca, çok şaşırarak evin her yanında aramaya başlamış; sonunda dama çıkarak iki evi ayıran alçak duvara yaklaştı. O zaman kardeşi ile şeyhi, ellerinde bardaklar, oturmuş birbirlerinin karşısında şarkı söylerken görmüş. Ama şeyh de, onun uzaktan gelmekte olduğunu görecektir zaman bulmuş imiş; hayranlık verici bir yerin delikle birden okuduğu şarkıyı kesip makam değiştirmeden aynı şarkıyı doğaçtan gelme şu sözlerle söylemeye başlamış:

Ağzının tükürüğüyle karışmış bir şarap içirdiler bana; bardağın yakutu aynı zamanda utancın kırmızılığına renk veren yanakları üzerinde parlar.

Ona hangi adı vercim ben? Kardeşi zaten dinin dolunayı¹ adıyla çağırılıyor; ve zaten şu anda bizi mehtap gibi aydınlatıyor. Ben de ona Güzelliklerin Dolunayı² adını vercim!

Vezir Bedreddin, kendi bakımından da ince bir dokundurmayı içeren bu dizeleri duyunca, halden anlar ve çok zevk sahibi olduğundan ve zaten ortada uygunsuz bir şey de görülmediğinden kendi kendine "Vallahi! Onların keyiflerini bozmayayım!" diyerek çekilip gitmiş. Ve ikisi tam bir mutluluk yaşamışlar.

Bu küçük öyküyü anlatınca Şehrazat bir an soluklanmış; sonra şu öyküyü anlatmaya başlamış:

¹ Bedreddin: Dinin Dolunayı anlamındadır. (Ç.)

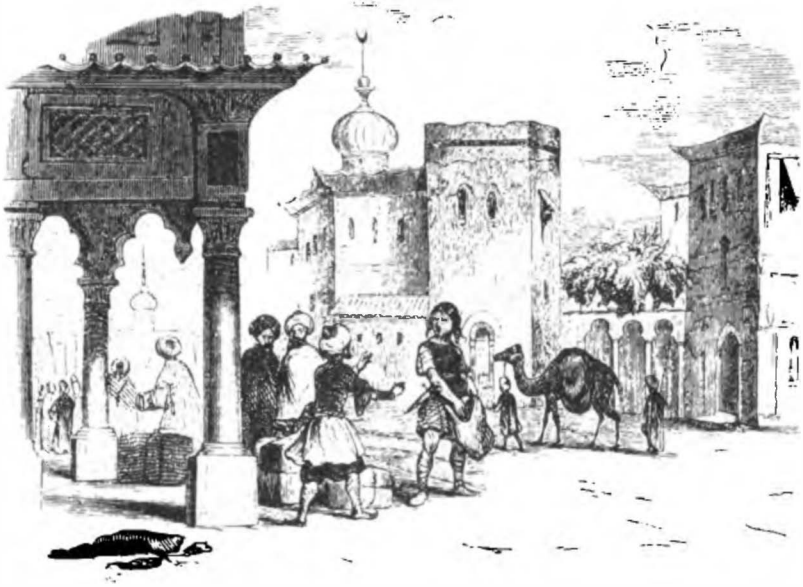
² Güzelliklerin Dolunayı: Bedr-ül-Bedayi karşılığı alınmıştır. (Ç.)

OLAĞANÜSTÜ TORBA

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşit sık sık geçirdiği uykusuz gecelerinden birinde, canı sıkılarak Veziri Cafer'i çağırılmış ve ona "Ey Cafer, bu gece bağrım uykusuzluktan dolayı aşırı kertede sıkışıyor; senden beni ferahlatmam dilemekteyim!" demiş. Cafer de "Ey Emir-ül-Müminin, benim, dağarcığımda en inatçı üzüntüleri bile silen ve öfkeli mizaçları huzura kavuşturan birçok nefis öykü bilen Acem Ali adlı bir arkadaşım var!" demiş. El-Reşit "Öyleyse hemen arkadaşımı yanıma çağır!" demiş. Cafer de hemen onu Halife'nin huzuruna çağırılmış. O da oturtup, ona "Dinle, Ali! Bana senin derdi, kederi dağıtmaya yarayan, hatta uykusunu yitirenlere uyku sağlayacak nitelikte öyküler bildiğini söylediler. Senden bu öykülerden birini anlatmanı arzu etmekteyim" demiş. Ali de "İşittim ve itaat ettim, ey Emir-ül-Müminin! Ama kulağımla işittiğim bir öyküyü mü, yoksa gözlerimle gördüğüm bir olayı mı anlatsam, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. El-Reşit "Ben, senin görmüş olduğun bir olayı anlatmanı yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine Acem Ali şu öyküyü anlatmış:

Bir gün alışveriş yapmak üzere dükkânımda oturuyordum ki, Kürdün biri, bir şeyler satın almak üzere geldi; tam pazarlık yaparken, ansızın tezgâhın üzerinde bulunan bir torbayı sanki kesinlikle doğduğundan beri kendisine aitmiş gibi alıp götürmeye kalkıştı. Bunu görünce hemen dükkândan çıkıp sokağa fırladım; giysisinin eteğinden yakalayıp bana torbamı geri vermesini söyledim; ama omuz-

larını silkti; ve bana "Bu torba, içinde olanlarla birlikte benimdir!" dedi. Bunun üzerine, âdeta boğulmanın sınırında "Ey Müslümanlar! Bu inançsızın elinden malımı kurtarın!" diye haykırdım. Benim bağırمامı duyan çarşının tüm esnafı yöremizde toplandı; tacirler bana, hemen gidip kadıya şikâyetle bulunmamı önerdiler. Ben de kabul ettim; ve komşularımın yardımıyla kesemi çalan Kürdü kadının huzuruna çıkardım.

Kadının önüne geldiğimizde saygıyla el bağladık; o da bizi soruşturmaya başladı "İçinizden hanginiz şikâyetçisiniz ve de şikâyetin konusu nedir?" diyerek... Bunu duyan Kürt, bana vakit bırakmadan, ağzını açtı; bir iki adım öne çıkarak "Allah kadı efendimize destek sağlasın! Şu gördüğünüz torba, benim torbamdır ve içinde bulunan her şey de benimdir. Onu kaybetmiştim; yeniden şu adamın tezgâhı üzerinde buldum!" diye yanıt verdi. Kadı da ona "Torbayı ne za-

man kaybetmiştin?" diye sordu; Kürt "Dün gündüz vakti! Onun kayboluşu beni bütün gece uyutmadı!" diye yanıt verdi. Kadı ona "Madem ki öyle, içinde olan şeyleri say bakalım!" dedi. Kürt de, bir an bile kararsızlık göstermeden, "Torbamda, ey kadı efendimiz, içi kuhl¹ dolu iki billur hokka, sürmeyi yaymak için iki gümüş çubuk, bir mendil, ağız kenarı yıldızlı iki cam limonata bardağı, iki meşale, iki kaşık, bir yastık, oyun masası için iki halı, iki su kabı, iki leğen, bir tepsi, bir tencere, pişmiş topraktan bir su testisi, bir mutfak kepçesi, bir örgü tığı, iki alışveriş torbası, bir gebe kedi, iki dişi kopek, bir pirinç kavanozu, iki eşek, iki yatak takımı, bir yün giysi, iki kürk manto, bir inek, iki buzağı, bir kuzu, dişileriyle birlikte iki hecin devesi, bir manda ve iki öküz, bir dişi arslan, iki arslan, bir dişi ayı, iki tilki, bir divan, iki yatak, iki büyük merasim odasıyla bir saray, yeşil tül den iki büyük cibinlik, iki tavanlık, iki kapılı bir mutfak ve bu torbanın benim torbam olduğuna tanıklık edecek benim cinsimden bir Kürt topluluğu!" demiş.

Bunun üzerine kadı bana doğru dönerek...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yetmiş Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Bunun üzerine kadı, bana doğru dönerek "Ve sen! Sen buna ne dersin?" diye sordu.

Ben, ey Enür-ül-Müminin, bütün bunlardan şaşırıp kalmış-

¹ *Kuhl*: Göze çekilen sürme. Arabistan'da gözü güçlendirdiğine inanıldığından erkekler de kuhtanırlardı. (Ç.)

tım. Böyle de olsa, biraz ileri geçip "Tanrı kadı efendimizi yüceltsin! Ve onurlandırсын! Ben biliyorum ki, torbamda harap halde bir köşk, mutfağı olmayan bir ev, köpekleri içingeniş bir kulübe, bir oğlan çocuğı okulu, zar atan çocuklar, komutanlarıyla bir ordu, Basra kenti, Bağdat kenti, Emir Şeddat bin Avat'ın eski sarayı, bir demirci fırını, bir balıkçı ağı, bir çoban sopası, beş güzel çocuk, on iki baki-re genç kız ve de bu torbanın benim torbam olduğuna tanıklık etmeye hazır bir kervan sürücüsü!" dedim.

Kürt benim yanıtlımı işittiğı vakit gözyaşlarına ve hıçkırıklara boğuldu; sonra ağılamaklı bir sesle "Ey kadı efendimiz bana ait olan torba tanınmış ve bilinmiştir; ve herkes kabul eder ki, o benimdir. İçinde ayrıca, iki güçlendirilmiş¹ kent ve on kule, iki kimya imbiğı, dört satranç oyuncusu, bir kısrak ve iki tay, bir aygır ve iki iğdiş edilmiş beygir, iki uzun mızrak, iki tavşan, bir oğlançı genç, iki pezevenk, bir kör, iki öngörölü, bir topal, iki kötürüm, bir kaptan, tayfalarıyla birlikte bir gemi, bir Hristiyan papaz ve iki çömez, bir patrik, iki keşiş ve nihayet bir kadı ve bu torbamın benim torbam olduğuna tanıklık edecek iki şahit!" diyerek haykırdı.

Bu sözleri işiten kadı, bana döndü ve "Sen, bütün bunlara ne yanıt vereceksin?" diye sordu. Ben, ey Emir-ül-Müminin, burnuma kadar öfkeyle tıka basa dolu, öyleyken birkaç adım ilerleyerek, elimden geldiğince sakince "Kadı efendimizin hükmünü Tanrı açık ve sağlam kılsın! Ben de bu torbada fazladan: baş ağrısına karşı ilaç, aşk iksiri, büyü gereçleri, zırhlar, silah dolu dolaplar, dövüş için yetiştirilmiş birkaç bin kocabaş hayvan, kadınlara bağlanmış erkekler, oğlanlardan zevk alanlar, ağaç ve çiçekle dolu bahçeler, üzümle dolu bağlar, elmalar, incirler, hayaletlerin gölgeleri, şişeler, bardaklar, yeni evliler ve düğün alayı, haykırışlar ve şakalaşmalar, on iki utanç verici yellenme, o denli de kokusuz yellenme, bir çayırda

¹ Tahkim edilmiş anlamına. (Ç.)

oturmuş dostlar, sancaklar ve bayraklar, hamamdan çıkan bir evli kadın, yirmi şarkıcı, beş güzel Habeş esire, üç Hintli kadın, dört Yunanlı kadın, elli Türk kadını, yetmiş Acem kadını, kırk Keşmirli kadın, seksen Kürt kadın, bir o kadar Çinli kadın, doksan Çerkez kadını, tüm Irak ülkesi, Yer Cenneti, iki ahır, bir cami, birçok hamam, yüz tacir, bir ağaç kereste, bir çivi, klarnet çalan iki zenci, bir dinar, kumaş dolu yirmi sandık, yirmi rakkase, elli ambar, Kufe kenti, Gazza kenti, Damiyet, Assuan kentleri, Keyhusrev-Nuşirevan'ın sarayı, Süleyman'ın sarayı, Belh ve İsfahan arasındaki tüm kentler, Hintler ve Sudan, Bağdat ve Horasan; ve dahası, Allah kadı efendimizin ömrünü bağışlasın, bir kefen, bir tabut ve eğer kadı benim haklarımı tanımayacak olursa ve bu torbanın benim torbam olduğuna hükmetmeyecekse, kadının sakalı için bir ustura bulunduğunu eklemeliyim!" dedim.

Kadı bütün bunları işitince, yüzümüze baktı ve bana "Vallahi! Ya siz yasayla ve onu temsil edenlerle alay eden iki haytasınız; ya da bu torba dipsiz bir uçurum, hatta Kıyamet Günü'nün Vadisi olmalı!" dedi.

Ve hemen kadı, sözlerimizi denetlemek için tanıklar önünde torbayı açtırdı. İçinde birkaç portakal kabuğu ve zeytin çekirdekleri vardı! Bunun üzerine ben, şaşkınlığımın sınırında şaşırıp kalmış olan kadıya torbanın Kürt'e ait bulunduğunu, benimkininse kaybolduğunu açıkladım ve oradan ayrıldım.

Halife Harun Reşit bu öyküyü işitince patlayan kahkahasının etkisiyle sırtüstü düşmüş. Ve Acem Ali'ye şahane bir armağan vermiş. Ve o gece, sabaha kadar derin bir uyku çekmiş.

Bunu izleyerek Şehrazat "Ama, ey bahtıgüzel şah, bu nükteli fıkranın, Harun Reşit'in aşkı uğrunda başının derde girdiğini anlatan fıkradan daha hoş olduğunu sanma!" demiş. Ve Şah Şehriyar "Benim bilmediğim bu fıkra hangisidir?" diye sormuş; o zaman Şehrazat demiş ki:

EL – REŞİT AŞK YARGICI

Anlatırlar ki, bir gece Harun Reşit aynı eşitlikte sevdiği biri Medineli, öteki Kufeli iki güzel genç kadın arasında uzanmış yatar-ken, hangisini yeğlediğini açıklamak istememiş ve özellikle birini kazanırken, öbürünü yitireceğini düşünerek hangisiyle son ilişkiyi kuracağını kestirememiş.

Bu ödülün, en çok layık olana verilmesi gerekiyormuş. Böylece Medineli gözde, onun ellerini tutup tatlı tatlı okşamaya başlamış; o sırada Kufeli gözde biraz daha aşağı tarafta yatarak ayaklarını ovuşturuyor; bundan yararlanarak elini yukarıdaki beyt-ül-male kadar kaydırıyor; zaman zaman onu yokluyormuş. Bu narin yoklayışlarla Harun Reşit'in organı ansızın hatırısayılır ağırlıkta büyümüş. Bunun üzerine Kufeli esire, çabucak eline geçirerek onu tümüyle kendine çekmiş ve avuçlarının çukurunda tutmuş; ama Medineli esire, ona "Görüyorum ki sermayeyi sırf kendin için saklıyorsun; faizini bile bana ödemeyi düşünmüyorsun!" demiş. Ve ivedi bir kıpırdanışla rakibini itmiş ve bu kez sermayeye kendisi egemen olarak iki elleri arasında özenle sıkmaya başlamış. O zaman yoksun bırakılan ve Peygamberin geleneklerini çok iyi bilen öteki esire, Medineli esireye "Barış ve dua üzerine olası Peygamber'in 'Ölü bir toprağı canlandıran oranın tek sahibi olur!' şeklindeki sözlerine göre, sermayeye sahip olması gereken benim!" demiş. Ama, beyt-ül-mali bırakmak istemeyen Medineli esire, sünneti bilmede en az rakibi Kufeli esire kadar bilgili olduğundan, ona "Sermaye, barış ve dua üzerine olası

Peygamberin, bize Sufiler tarafından aktarılan, 'Av hayvanı onu ür-kütenin değil, yakalayanındır' sözüne göre, benimdir!" diye yanıt vermiş.

Halife bu alıntıları işitince, ikisini de o denli doğru bulmuş ki, o gece, iki gözdesini de eşit şekilde doyurmuş.

Sonra Şehrazat "Ama ey bahtıgüzel şah, bu fıkraların hiçbiri, aşta üstünlüğü bir delikanlıya mı, yoksa olgun bir erkeğe mi tanıma gerektiği üstüne iki kadınla ilgili fıkranın yanında değerli sayılmaz!" diye eklemiş.

ÜSTÜNLÜK KİMİN: DELİKANLININ MI, OLGUN ERKEĞİN Mİ?

Aşağıdaki fıkra bize Ebul-Ayina tarafından aktarıldı:

Bir gün evimin damına çıkmış hava aldığım sırada, komşu dam-da konuşan kadın sesleri duydum. Bu konuşanlar komşumun iki eşiydi; bunların her birinin güçsüz yaşlı kocalarının yerine getiremeyeceği kadar onları doyuran dostları vardı. Ama, birinin dostu henüz taptaze, yanakları pembe ve tüysüz, güzel bir delikanlı; öbürünün dostu ise olgun ve sakalı tıkız gür bir erkekmiş. Benim iki kom-

şum, dinlendiklerini bilmeden, dostlarının karşılıklı değerleri üzerinde tartışmaktaydılar. Biri diyordu ki...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yetmiş Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Biri diyordu ki: "Kardeşim, âşığının sakalının sertliğine, bu sakallar göğsüne sürtünce ve bıyıkları dikenleriyle yanaklarına ve dudaklarına dokununca, nasıl dayanıyorsun? Her seferinde nasıl oluyor da derinin bu dokunuşlarla kıyıcılıkla yırtılmasından kendini koruyabiliyorsun? Bana inan da kardeşim sen âşık değİştir ve bir meyve gibi arzu uyandıran. öpüşürken ağzında eriyecek kadar eti yumuşak bir delikanlı bul. Emin ol ki, sakalının bulunmayışını pek çok hoş yanlarıyla kapatarak seni ödüllendirmiş olur.

Bu sözleri duyunca, ortağı, ona "Sen ne budalasın, kardeşim, incelelik ve sağduyudan da pek yoksunsun! Bilmez misin ki, ağaç yaprakla donanmış olmadıkça güzel değildir; ve hıyar ancak tüyleri ve pürüzleriyle lezzetlidir! Dünyada sakalsız ve yerelması gibi kel bir erkekten daha çirkin ne vardır? Bil ki, kadın için saç örgüleri neyse, sakal ve bıyıklar da erkek için aynı şeydir. Ve bu, o denli kabul edilmiştir ki, Yüceler Yücesi Ululukla şanlı Tanrı, gökyüzünde, erkeğe sakal, kadına uzun saçlar verdiği için Yaradan'ı övmekten başka işi olmayan bir melek yaratmıştır. Öyleyse bana dost olsun diye sakalsız bir genç seçmemi önermenin ne anlamı var? Sanıyor musun ki, daha binmişken inmeyi düşünen, henüz gerilmişken yumuşamayı düşünen, henüz düğünlenmişken düğümü çözmeyi düşünen, henüz yerini bulmuşken çekilmeyi düşünen. henüz katılaşmışken erimeyi

düşünen, henüz dikilmişken çökmeyi düşünen, henüz sarılmışken ayrılmayı düşünen, henüz yapışmışken kopmayı düşünen, henüz çekilmişken kurtulmayı düşünen birinin altına yatmayı kabul ederim? Sen yanıyorsun benim zavallı kardeşim! Ben, asla, burnuyla koku alır almaz sarılan, içeri girince yerinden ayrılmayan, boşaldıkça kendini dolduran, bitirince yeniden başlayan, kıpırdayınca harika olan, saldırınca şahane olan, verdiği zaman cömert olan, dalınca delen bir erkeği bırakmam!" diye yanıt vermiş.

Bu açıklamayı işiterek, âşığı sakalsız olan kadın "Kutsal Kâbe'nin sahibi adına! Kardeşim doğrusu bana sakallı erkeği tatma hevesi veriyorsun!" demiş.

Sonra Şehrazat, kısa bir suskunluğu izleyerek hemen demiş ki:

HIYARIN DEĞERİ

Bir gün Emir Muin bin Zeyde av sırasında, eşeğine binmiş çölden gelen bir Araba rastlamış; ona yaklaşıp selamladıktan sonra, kendisine "Böyle nereye gidiyorsun Arap kardeş ve şu küçük torbada özenle toparlanmış olarak taşıdığın şey nedir?" diye sormuş. Arap "Bahçemde turfanda olarak zamanından önce yetişmiş olan bu hıyarları sunmak üzere Emir Muin'i aramaya gidiyorum. Tanıdığım en cömert kişi olduğundan hıyarlarıma karşılık cömertliğine yaraşır bir para öder diye!" şeklinde yanıt vermiş. O güne kadar Arabın hiç

görmemiş olduğu Emir Muin, ona "Peki bu hıyarlar için Emir Muin'in sana ne kadar para vermesini bekliyorsun?" diye sormuş. Arap da "Hiç değilse bin altın dinar!" diye yanıt vermiş. Emir Muin "Ya emir, sana, bunun fazla olduğunu söylerse?" deyince; "Beş yüz dinar isterim!" diye yanıt vermiş. "Ya buna da çok derse? – Yüz. Onun da fazla olduğunu söylerse? – Elli. Ona da çok derse? – Otuz. Bu da çoktur derse? – O zaman eşeğimi haremine sokar ve boş ellerle kaçır giderim.

Bu sözleri işiterek Muin gülmeye başlamış ve atım mahmuzlayarak maiyetine ulaşmış ve çabucak sarayına dönmüş; orada kölelerine ve mabeyincilerine, Arabın hıyarlarıyla saraya geldiği zaman içeri sokmalarını buyurmuş.

Gerçekten, aradan bir saat geçince, Arap saraya ulaşmış; mabeyinci onu çabucak Emir'in kendisini beklediği kabul salonuna götürmüş. Muin şahane bir tavırla salonun görkemi içinde ve yöresinde yalınkılıç muhafızlarıyla oturuyormuş. Arap onun kişiliğinde yolda rastlamış olduğu atlıyı tanımaktan pek uzakmış. Hıyar torbası elde dinelmiş; selamlaşmalardan sonra, Emir'in söze başlamasını beklemiş. Emir de ona "Arap kardeş, torbanda ne getirdin?" diye sormuş. O da "Emir efendimizin cömertliğine güvenerek kendisine bahçemde yetişen turfanda taze hıyarlardan getirdim!" diyerek yanıtlamış.

"Ne güzel bir fikir. Peki, benim cömertliğime ne kadar biçtin? – Bin dinar. – Bu biraz fazla – Beş yüz! – Çok! – Yüz. – Çok. Elli! – Çok. Öyleyse otuz. – Bu da çok!" O zaman Arap "Hay Allah! Bugün o cehennem kazam kılıklı herife çölde rastlamam ne büyük talihsizlik oldu benim için! Yok vallahi! Hıyarlarımı otuz dinara bırakmam!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Emir Muin gülmüş, hiçbir yanıt vermemiş. O zaman Arap ona dikkatle bakmış ve çölde rastladığı kişinin Emir Muin'den başkası olmadığını farkına vararak "Vallahi! Ey efendim, sen otuz dinarı getirt, razı olayım! Zaten eşek de aşağıda kapı-

da bağılı duruyor!" demiş. Bu sözleri işiten Emir Muin öylesine bir kahkaha koparmış ki, sırtüstü yere düşmüş; yaverini çağırarak ona "Bu Arap kardeşe ilkin bin dinar, sonra beş yüz, sonra üç yüz, sonra yüz, sonra elli ve sonunda otuz dinar verin de eşeğini bulduğu yerde bağılı tutmayı sürdürsün!" demiş. Arap da, bir torba hıyar için bin dokuz yüz seksen dinar almaktan dolayı şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Ve işte Emir Muin'in cömertliği böyleymiş.

Sonra Şehrazat demiş ki:

BEYAZ SAÇLAR

Ebu Suvayt anlatır ki:

Günün birinde meyve satın almak üzere bir meyve bahçesine gitmiştim ki, uzaktan, bir kayın ağacının gölgesine oturmuş saçlarını tarayan bir kadın gördüm. Hemen yanına yaklaştım: saçları bembeyaz olmuş yaşlı bir kadındı; ama yüzü çok kibar, cildi taze ve hoştu. Yanına yaklaştığımı görünce yüzünü örtmek için herhangi bir davranışta bulunmadığı gibi, fildişi tarağıyla saçlarını taramayı gülererek sürdürdü. Karşısındayken durarak, selamlaşmalardan sonra, ona "Ey yaşça ileri, yüzce genç hatun, neden saçını boyayıp tam anlamıyla bir genç kıza benzemiyorsun? Hangi neden bunu yapmanı engelliyor?" diye sordum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Hangi neden bunu yapmanı engelliyor?" diye sordum. O zaman başını kaldırıp bana iri gözleriyle bakarak şu dizelerle yanıt verdi:

Onları bir zamanlar boyadım, boya kayboldu; ama zamanın boyası kaldı.

Öyleyse onları neden boyamalı; madem ki istediğim zaman şatafatlı bir şekilde art yuvarlarımı sallayabiliyor ve önden de, arkadan da canımın istediği gibi işimi sürdürüyorum!¹

Ve Şehrazat, sonra demiş ki:

ÇÖZÜLMÜŞ ANLAŞMAZLIK

Anlatırlar ki, Vezir Cafer bir gece Halife Harun Reşit'i evinde kabul etmiş; ve onu hoş bir şekilde eğlendirmek için hiçbir şeyi esirgememiş. Ansızın Halife Cafer'e "Cafer, benim görüp satın almak istediğim bir esireyi senin kendin için satın almış bulunduğunu öğrendim. İsterim ki onu, kendince uygun gördüğün bir değer karşılığın-

¹ Mathers, bunu koşutlu olarak şöyle çevirmiş: "I used to dye my hair / But time undyed it. / Now I am sage, / I show my bottom bare / Which does not age" (Evvvelce saçlarımı boyardım / Ama zaman boyaları çıkarırdı / Şimdi akıllandım, / Art yuvarımı gösteriyorum / Yaşı yok onun / Oysa evvelce onu gizlerdim). (Ç.)

da bana bırak!" demiş. Cafer "Onu hiç de satmak niyetim yok, ey Emir-ül-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse onu bana armağan et!" demiş. Cafer "Öyle bir niyetim de yok, ey Emir-ül-Müminin!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca Halife kaşlarını çatmış ve "Eğer esireyi bana satmaz ya da vermezsen, üç kez tekrarlayarak eşim Zübeyde'yi hemen boşamış olayım!" demiş. Cafer de "Eğer bu esireyi sana satar ya da verirsem, çocuklarımla anası olan eşimi üç kez yemin ederek ben de boşamış olayım!" diyerek yanıt vermiş. İkisi de bu yemini edince, birdenbire, şarabın dumanıyla gönül gözleri köreldiğinden, biraz fazla ileri gittiklerinin farkına vararak, ortaklaşa bir uyumla, bu beladan kurtulmak için nasıl bir araç kullanabileceklerini birbirine sormuşlar. Birkaç dakikalık bir şaşkınlık ve düşünmeden sonra El-Reşit "Bu durumdan kurtulmak için, boşanma konusundaki içtihatları çok iyi bilen kadı Ebu Yusuf'a başvurup fikrini alalım!" demiş. Hemen onu çağırtmak için adam göndermişler; Ebu Yusuf da, düşünmüş ve "Halife gece yarısı beni çağırtmak için adam gönderdiğine göre, İslam âleminde çok önemli bir olay ortaya çıkmış olmalı!" demiş. Sonra çabucak evinden çıkmış, katırını mahmuzlamış ve katırı izleyen hizmetkârına "Yanına henüz tayınını bitirmemiş olan hayvanın yem torbasını al ve oraya gittiğimizde onu başına asmayı unutma ki, yemeyi sürdürsün!" demiş.

Halife ile Cafer'in kendisini beklemekte olduğu salona girince, Halife onun onuruna ayağa kalkmış; ve onu yanına oturtmuş; bu ayrıcalığı asla Ebu Yusuf'tan başkasına göstermemiş. Sonra ona, "Seni büyük ağırlığı olan bir sorun üstüne görüşünü almak üzere çağırttım!" demiş. Ve kendisine durumu açıklamış. Bunu öğrenen Ebu Yusuf "Ama, ey Emir-ül-Müminin, bunun çözümü çok basit!" demiş. Sonra da Cafer'e doğru dönerek, ona "Sen Halife'ye cariyenin sadece yarısını sat, yarısını da armağan et!" demiş.

Kadı'nın bu çözüm yoluna Halife bayılmış; ve inceliğine hayran olmuş; çünkü yalnız ikisi de yeminlerinin vebalinden kurtulmuyor;

aynı zamanda Halife istediği esireye de sahip oluyormuş. Bunun üzerine hemen esireyi oraya getirmişler ve Halife "Esireyi ilk sahibinden almak için bana olanak sağlayacak kesin özgürlüğü gerektiren yasal sürenin geçmesini bekleyemem. Bu durumda, ey Ebu Yusuf, benim için, bu özgürlüğü hemen kazandıracak bir yol da bulman gerek!" demiş. Ebu Yusuf "Bu daha da kolay bir şey! Genç bir memluk gelsin buraya!" diye yanıt vermiş. Hemen istenen memluk

getirilmiş ve Ebu Yusuf "Bu ivedi özgürlüğün geçerli olması için, kölenin yasaya uygun şekilde evlenmiş olması gerek. Ben de onu, bir kısım para da ödenince, kendisine dokunmaksızın kızı boşayacak olan bu memlukla evlendireceğim! Ve ancak o zaman, ey Emir-ül-Müminin odalık olarak esire senin olabilir!" demiş. Ve memluğa dönerek, ona "Bu esireyi yasal eş olarak kabul ediyor musun?" diye sormuş. O da "Kabul ediyorum!" demiş. Bunun üzerine kadı, ona "Evlendin! Şimdi al sana bin dinar! Boşa bakalım onu!" demiş. Memluk "Şu anda yasal olarak onunla evlenmiş bulunduğuma göre, evliliğimi sürdürmek istiyorum; çünkü esire hoşuma gitti!" diye yanıt vermiş.

Memluğun bu yanıtını işiten Halife öfkeyle kaşlarını çatmış ve kadıya "Atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, çözüm tarzın seni darağacına götürecektir!" demiş. Ama Ebu Yusuf, rahatlıkla "Halife efendimiz bu memluğun ret etmesine kafasını yormasın, böylece çözümü yolunun çok daha kolay olduğuna inansın!" demiş. Sonra da "Sadecce, ey Emir-ül-Müminin, bana, bu memluğu sanki benim kölem gibi kullanmama izin ver!" demiş. Halife "İzin verildi, memluk senin kölen ve malındır!" demiş. Bunun üzerine Ebu Yusuf genç kıza dönmüş ve ona "Sana bu memluğu armağan ediyor, satın alınmış bir köle olarak sana veriyorum! Onu böylece kabul ediyor musun?" diye sormuş. Kız da "Kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Ebu Yusuf "Bu durumda, seninle sözleşmesini yaptığım evlenme, kendiliğinden bozuluyor. Ve onunla bağlantın kopuyor! Evlilik yasası böyle buyuruyor! Hükmettim!" diye haykırarak.

Bu hükmü işiten El-Reşit, hayranlığın sınırında ayağa kalkmış ve "Ey Ebu Yusuf, İslam âleminde senin gibi ikinci bir kişi yoktur!" diye haykırarak. Ve onun için üstü altın dolu büyük bir tepsi getirterek kabulünü rica etmiş. Kadı Halife'ye teşekkür etmiş; ama bu kadar altını nasıl taşıyacağını bilememiş. Ansızın katırın yem torbasını hatırlamış ve onu getirterek tepsideki bütün altınları içine boşaltmış ve oradan ayrılmış.

Böylece bu fıkra, bize içtihadın incelenmesinin onur ve servet getirdiğini kanıtlar. Tanrı'nın rahmeti hepsinin üzerine olsun!

Sonra Şehrazat demiş ki:

EBU NUVAS VE SİTT ZÜBEYDE'NİN YIKANIŞI

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşit, karısı ve yeğeni olan Sitt Zübeyde'yi büyük bir aşkla sevdiğinden bir bahçe ortasında sırf onun için yöresi sık ağaçlıklı koruyla çevrili bir havuz yaptırmış; böylece, koruluğun girilemez ve yapraklara bürünmüş olmasından ötürü insan gözünün ve güneş ışığının ulaşamayacağı bir yerde yıkanabilmesini sağlamış.

Oysa, sıcaklığın epeyce fazla olduğu bir gün Sitt Zübeyde tek başına koruluğa gelmiş; havuzun kenarında tamamıyla soyunmuş ve suya girmiş. Ama orada sadece dizlerine kadar ayaklarını yıkamış; çünkü eğer boylu boyunca suya girerse, suyun bedenine değmesinin yaratacağı ürpermeden korkuyor; dahası yüzmeye de bilmiyormuş. Ama yanında getirdiği bir tasla omuzlarından aşağı küçük dalgalar halinde su döküyor; onun serin ve gümüşsü etkisiyle titriyormuş.

Eşinin havuza doğru gittiğini gören Halife, onu yavaşça, ayak seslerini duyurmamaya çalışarak izlemiş; ve tam soyunduğu sırada yanına ulaşmış. Yapraklar arasından onu gözleyerek su üzerindeki beyaz vücuduna hayranlık duyuyormuş. Elini bir dala dayamak isterken, ansızın dal kırılmış ve Sitt Zübeyde...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

... Ansızın dal kırılmış ve Zübeyde, korkuya kapılarak, içgüdüsel bir davranışla, bakışlardan kaçınmak için, önündeki yeri iki eliyle kapatmış.

Oysa, Sitt Zübeyde'nin önündeki yer öyle hatırısayılır imiş ki, iki eliyle ancak yarı yarıya kapayabilmiş; ve bu yer öylesine yağlı ve kayganmış ki, onu tutmayı başaramamış parmakları arasından kaydırmış ve Halife'nin gözüne olanca şaşaasıyla sunmuş.

O güne kadar yeğeninin hörekesini açık havada ve doğa içinde görme fırsatını bulamamış olan El-Reşit, onun iriliğine ve göz kamaştırıcılığına şaşıp kalmış; ve geldiği gibi yine gizlice oradan uzaklaşmış. Ama bu görünüm ona esin sağlamış ve damarlarında doğaçtan söyleme eğilimi duymuş; yeğni bir uyumla şu dizeyi bulmakla işe girişmiş:

Havuzda saf gümüşü gördüm.

Ama başkaca uyum sağlayan dizeler bulmakta ruhunu zorladığı halde sadece şiiri tamamlamakta başarısız kalmamış; uyak sağlayacak ikinci bir dize de bulamamış; ve kendini mutsuzluğa kaptırarak boyna "Havuzda saf gümüşü gördüm" diyerek terleyip durmuş ve bir türlü sıkıntıdan kurtulamamış. Bunun üzerine şair Ebu Nuvas'ı çağırtmaya karar vermiş; ve ona "Bakalım, ilk dizesi 'Havuzda saf gümüşü gördüm' olan kısa bir şiir düzenleyebilecek misin?" demiş. Bunun üzerine, kendisi de havuzun yöresinde dolaşmış ve söz konusu manzarayı tümüyle görmüş olan Ebu Nuvas "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Ve Halife'nin şaşkınlıkla karşıladığı şu dizeyi söylemiş:

Havuzda saf gümüüü gördüm; gözlerim süttten sarhoş oldu.

Bir ceylan kalçalarının gölgesinde ruhumu esir etti; parmakları o şeyinin üzerinden kayınca...

Oh! El kaydıran bu narin şeyi okşamak için bir tas suyla üzerine dökölmek; ya da bir iki saat için balığa dönüşmek isterdim!¹

Halife, Ebu Nuvas'ın nasıl olup da dizelerine tam bir anlam ve rebildiğini bilmek istememiş ve memnunluğunu kanıtlamak için onu iyice ödüllendirmiş.

Sonra Şehrazat "Ama sanma ki, ey bahtıgüzöl şahım, Ebu Nuvas'ın bu ruh inceliğı şimdi anlatacağıım fıkradaki hoş doğaçlama dolayısıyla ortaya çıkandan daha çok hayranlık verici olsun!" diye eklemiştir.

DOĞAÇLAMA ŞİİR OKUYAN EBU NUVAS

Bir gece Halife Harun Reşit direngen bir uykusuzluğun pençesinde sarayının geçitlerinde tek başına dolaşırken, pek çok sevdiği cariyelerinden birinin kendisine ayırdığı bölmeye girdiğini görmüş.

¹ Mathers bu dizeleri şöyle çevirmiş: "I saw silver in the fountain / Still the picture lingers, / When the pale girl's little mountain / Slipped between her fingers / Sleek and predominant and hairless. / If I had my wish / I'd be water, I'd be careless. / I would be a fish" (Havuzda gümüüü gördüm, / Hâlâ görüntü gözlerimin önünde / Solgun kızın küçük tepesi / Parmakları arasından kaydığında / Gevşek, belirgin ve tüysüz... / Eğer dileğim ya e getirilse / Su olmak isterdim, kaygısız, / balık olmak isterdim). (Ç.)

Onu izleyip arkasından bölmeye girmiş. Orada onu kollarına alıp okşamaya ve onunla oynamaya başlamış; o sırada cariyenin başını saran tülbent düşmüş ve entarisi de omuzlarından kaymış.

Bunu görünce Halife'nin yüreğini arzu tutuşturmuş ve o anda güzel cariyesine sahip olmak istemiş; ama kız "Lütfen! Ey Emir-ül-Müminin, ziyaretinle onur vermeni beklemiyordum; ve buna hiç hazır değildim. Ama yarın, Tanrı isterse, yaseminlerle kokulandırılmış bir yatakta beni kokular sürünmüş olarak bulacaksın!" diyerek kendisini sakınmış. Bunun üzerine Harun Reşit ısrar etmemiş ve tek başına dolaşmasını sürdürmüş.

Ertesi gün, aynı saatte, hadımağalarının başı Mesrur ile tasarlanmış ziyareti kıza hatırlatmış. Ama, o günün başlangıcında, genç kız bir yorgunluk belirtisi duyumsamış ve daha sonra kendini oldukça keyifsiz bulduğundan, ona, bir gün öncenin vaadini hatırlatan Mesrur'a yanıt olarak "Gündüz, gecenin sözlerini siler!" şeklindeki bir atasözünü anmakla yetinmiş.

Mesrur Halife'ye genç kızın bu sözlerini bildirdiği anda içeriye Ebu Nuvas, El Rakaşi ve Ebu Musap adlı şairler girmiş. Halife de onlara doğru dönerek "Her biriniz bana 'Gündüz gecenin sözlerini siler' dizesiyle uyaklı olarak şu anda doğaçlamadan birer şiir söyleyin!" demiş.

Bunun üzerine ilkin şair El-Rakaşi:

Kolla kendini kalbim, ne ziyaret etmeyi ne de edilmeyi seven, eğrilip bükülmez ve bir buluşma vaadettiği halde sözünü tutmayıp 'Gündüz gecenin sözlerini siler! diyerek özür dileyen güzel bir kız çocuğundan!' demiş.

Bunu izleyerek Ebu Musap ilerlemiş:

Kalbim tüm hızıyla uçuyor; oysa o kız onun ateşiyle oynuyor. Gözlerim ağlıyor ve içim onun arzusuyla yanıyor. Ama o gülmekle

yetiniyor. Ve ona vaadini hatırlatırsam, bana 'Gündüz, gecenin sözlerini siler!' diye yanıt veriyor!

En son, Ebu Nuvas ilerlemiş:

Oh! Tedirginliği içinde o akşam ne güzeldi! Ve onun karşı durmasının nasıl bir sihri vardı!

Gecenin sarhoş rüzgârı boyunun fidanını ve kıvrılan art yanını titretiyor; ucunda iki küçük nar gibi memeleri bulunan göğsünü de kıpırdatıyor.

Sevimli oyunlar ve şiddetli okşayışlarla elim onu saran tülü kaldırıyor; ve omuzlarından, ey inciden oluşmuş yuvarlak omuzlar, entarisi de kayıyor.

O zaman yarı yarıya çıplak. giysisinden sıyrılmış, sakında bir çiçek gibi görünüyor.

O zaman gece üzerimize gölgeden perdelerini düşürünce, daha da gözüpек olmak istiyor; ve ona 'Taçlanalım!' diyorum.

Ama o bana 'Devamı yarın!' diyor.

Ertesi gün ona geliyorum ve ona 'Vaadini tut!' diyorum. Gülerek dönüyor; ve bana 'Gündüz, gecenin sözlerini siler!' diyor.

Bu çeşitli doğaçlamaları dinledikten sonra, El-Reşit, Ebu Nuvas dışında şairlerin her birine büyük birer kese dolusu para vermiş; Ebu Nuvas'ın ise, ona "Vallahi! Bu genç kızla haberleşiyorsun sen! Yoksa sırf benim içinde bulunduğum bir sahnenin bu denli doğru bir tanımlamasını nasıl yapabilirsin?" diye haykırarak o anda öldürülmesini buyurmuş. Ebu Nuvas gülmeye başlayarak "Halife efendimiz gerçek şairin kendisinden saklanana keşfetmesini, kendine söylenmiş olan sözlerden anlam çıkarmasını bilen bir kişi olduğunu unutuyor! Ve zaten dua ve barış üzerine olası Peygamber bizden söz ederken 'Şairler, tüm yolları, aklını yitirmişler gibi izlerler. Onlara sadece esinleri ve şeytan yol gösterir! Ve yapmadıkları şeyleri

anlatır ve söylerler!' diyerek bizi en yüksek düzeyde tanımlamıştır!" diye yanıt vermiş.

El-Reşit, bu sözler üzerine, bu gizemi daha fazla derinleştirmek istememiş ve Ebu Nuvas'ı bağışladıktan sonra, ona da, daha önce iki şairin aldığından iki katı para vermiş.

Şah Şehriyar, bu fıkrayı işitince "Hayır! Vallahi, ben olsam bu Ebu Nuvas'ı bağışlamazdım; bu gizemi derinlemesine incelerdim ve bu edepsizin başını vurdururdum. Artık halifelere ve yasalara saygı duymayan bir sefihten bana söz edilmesini istemiyorum Şehrazat, beni duydun değil mi?" diye haykırmış. Şehrazat da "Öyleyse, ey bahtlı-güzел şah, sana eşek fıkrasını anlatayım!" demiş.

EŞEK

Günün birinde, her zaman başkalarının aldatmalarına uğrayan adamlar arasından bir saf adam, hayvan için yular oluşturan basit bir organla çektiği eşiği ardında, çarşıda yürüyormuş. Çok deneyimli bir hırsız onu fark etmiş. Ve eşiğini çalmayı kafasına koymuş. Fikrini açtığı bir arkadaşı ona "Ama bunu adamın dikkatini uyandırmadan nasıl yapacaksın?" diye sormuş. O da "Beni izle, görürsün!" diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Beni izle, görürsün!" diye yanıt vermiş. Böylece adama arkasından yaklaştımlar ve hırsız yavaşça eşeğin yularını çözmüş; adam farkına varmadan, kendi boynuna geçirmiş ve bir yük hayvanı gibi onun ardından yürümeye başlamış; arkadaşı da kendi başına kalan eşeği alıp götürmüştü.

Hırsız eşeğin epeyce uzaklaştırılmış olduğundan emin olunca, ansızın yürüyüşünü kesmiş; adam da başını çevirmeden onu yürümeye zorlamak için yuları çekip duruyormuş. Hayvanın yürümek için inatlaştığını sanan adam, eşeği paylamak için geri dönmüş, hayvan yerine, boynuna yuları takan alçakgönüllü tavırla ve yalvaran gözleriyle kendisine bakan hırsız görmüş. Öylesine şaşırması ki, hırsızın karşısında öylece bakakalmış; ve bir an sonra, birkaç söz söyleyebilecek hale gelmiş ve "Sen de kimsin?" diye sormuş. Hırsız, ağlamaklı bir sesle "Senin eşeğinim ben, efendim! Ama başıma olmayacak şeyler geldi. Bil ki, aslında, genç yaşlarımda, kendimi her türlü utanç verici kötülöklere kaptırmış bir serseri idim. Günün birinde, anamın yanına sırsıklam sarhoş ve nefret uyandıran bir halle girdim. Beni görünce hiddetine egemen olamadı ve birçok ağır sitemle beni evden kovmak istedi. Ama ben onu ittim; ve hatta kendimi sarhoşluğuma kaptırarak dövdüm. Kendisine karşı bu tür davranışımı görünce, bana lanet etti ve bu lanetlemesi sonucu hemen bir eşek oldum. Sonra sen, efendim, eşekçiler pazarından beni beş dinara satın aldın. O zamandan beri besledin ve bir yük hayvanı gibi hizmet gördürdün; ve bazen yorulup yürümek istemeyince, sırtımı ucu çivili sopayla dürttün; ve sana tekrarlamaya asla cesaret edemeyeceğim bin küfür savurdun. Hepsi bu kadar! Ben de, konuşmam mümkün olmadığından asla şikâyet edemedim. Ama ancak, arada bir

söyleyemediğim sözler yerine geçmek üzere yellenmeyi başardım. Sonunda, bugün, zavallı anam beni hayırlı hatırlamış ve yüreğine acıma duygusu girip ona Yüce Tanrı'nın merhametini benim üzerime çektirme gayreti vermiş olacak ki; hiç kuşkusuz bu acımanın etkisiyle beni eski insan halime dönmüş görüyorsun, efendim!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan zavallı adam "Ey benim cinsimden olan kişi, Allah rızası için, beni, sana yaptığım kötülüklerden ötürü bağışla! Bilmeksizin sana gösterdiğim kötü davranışları unut! Allah'tan başka sığınacak yer yoktur!" diye haykırmış. Ve hırsızın boynuna bağlı bulunan yuları çabucak çözmüş; ve yaptıklarından pişmanlık duyarak evine dönmüş; vicdan azabı ve tedirginlikle bütün gece uyuyamamış.

Birkaç gün sonra, zavallı adam eşekçiler pazarına gitmiş; ve orada, değişime uğramadan önceki haliyle eşeğini görerek şaşakalmış! Ve kendi kendine "Hiç kuşkusuz bu serseri yine bir suç işleniş olmalı!" demiş. Ve onu görünce tanıyarak anırmaya başlayan eşeğe yaklaşıp kulağına eğilmiş; ve olanca sesiyle "Ey yola gelmez serseri! Sen yine anana hakaret etmiş ve onu dövmüş olmalısın! Yoksa yeniden böyle eşek olmazdın. Ama, vallahi, seni bir kaz daha satın alacak değilim!" diye bağırarak. Ve kızgın, eşeğin suratına tükürmüş ve ana babasından yana eşek neslinden geldiği iyice bilinen bir başka eşek satın almak üzere oradan uzaklaşmış.

Ve aynı gece, Şehrazat, şu öyküyü de söylemiş:

SİTT ZÜBEYDE’NİN SUÇÜSTÜ YAKALANMASI

Anlatırlar ki, Emir-ül-Müminin Harun Reşit, bir gün, öğle yusuna dalmak için eşi Sitt Zübeyde’nin dairesine girmiş; gidip yatağın üzerinde uzanacağı sırada, tam orta yerde kökeni hiç kuşkusuz karısına ait bulunan henüz taze, büyük bir leke görmüş. Bunu görünce, yüzünde dünya kararmış ve hiddetin son sınırına ulaşmış. Hemen Sitt Zübeyde’yi çağırtmış ve gözleri öfkeden alevler saçarak ve sakalı titreyerek, ona "Yatağımızın üzerindeki bu leke de ne oluyor?" diye haykırmış. Sitt Zübeyde, başını söz konusu lekeye eğmiş, koklamış ve "Bu, erkek tohumudur, ey Emir-ül-Müminin!" demiş. O da öfkesinin şiddetini güçlkle tutarak "Peki, seninle bir haftadır yatmadığım bu yatakta henüz ılıklığını saklayan bu sıvının varlığını bana açıklayabilir misin?" demiş. Zübeyde, iyice heyecanlanarak "Bağlılık benim ve yöremin üstüne olsun, ey Emir-ül-Müminin! Yoksa beni zinayla mı itham ediyorsun?" diye haykırmış. El-Reşit "Senden öylesine kuşkulanyorum ki, hemen kadı Ebu Yusuf’u çağirtacak ve bu şeyi inceletip fikrini alacağım. Ve cetlerimiz onuru üzerine yemin ederim ki, ey amcamın kızı! Kadı tarafından suçlu bulunursan, hiçbir şey beni yapacağımdan geri çeviremez!" demiş.

Kadı gelince, El-Reşit, ona "Ey Ebu Yusuf, şu gördüğün lekenin ne olduğunu bana söyle!" demiş. Kadı yatağa yanaşmış, parmağı-

nı lekenin ortasına sokmuş. Sonra da gözünün ve burnunun hizasına getirmiş ve "Bu, erkek tohumudur, ey Emir-ül-Müminin!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Bu, erkek tohumudur, ey Emir-ül-Müminin!" demiş. Halife de "Peki, bunun hemen ortaya çıkan kökeni ne olabilir?" diye sormuş. Çok şaşırان ve Sitt Zübeyde'nin düşmanlığını üzerine çekecek bir şeyi doğrulamak istemeyen kadı, düşünür gibi başını tavana kaldırmış ve bir yarıktaki oraya iyice sokulmuş bir yarasanın kanadını fark etmiş. Ve hemen kurtarıcı bir fikir, anlayışını aydınlatmış ve "Bana bir mızrak ver, ey Emir-ül-Müminin!" demiş. Halife ona bir mızrak vermiş. Ebu Yusuf da bununla yarasa yı vurarak olanca ağırlığıyla yere düşürmüş. Bunun üzerine "Ey Emir-ül-Müminin, tıp kitapları bize, yarasa tohumunun, erkeğinkine garip şekilde benzediğini belirtiyor. Herhalde, Sitt Zübeyde uyurken bu suçu onu gören yarasa işlemiş olacak! Gördüğünüz gibi onu öldürerek cezasını verdim!" demiş.

Bu açıklama Halife'yi tam anlamıyla doymuş; ve karısının suçsuzluğundan artık kuşku duymadığı için minnettarlığını belirtmek üzere kadıyı armağanlarla donatmış. Sitt Zübeyde de, sevincin sınırında, ona göz kamaştıran hediyeler vermiş ve Halife ile kendi yanında kalıp getirtilen meyve ve turfandalıkları yemeye çağırmış. Kadı, halı üzerine Halife ile Sitt Zübeyde'nin arasına oturmuş. Ve

Sitt Zübeyde bir muz soymuş ve bunu "Bahçemde, yılın bu mevsiminde az bulunur başka meyveler de var. Sen bunları muza yeğler misin?" diyerek kadıya sormuş. O da "Hanımım, hatalı karar vermekten sakınmayı kural bilmişimdir. Buradaki turfandalarla kıyaslamak için o turfandaları da görmem gerek! Ondan sonra karşılıklı üstünlükleri üzerine görüş bildirebilirim!" diye yanıt vermiş. Sitt Zübeyde hemen bahçesindeki turfanda meyvelerden toplatıp getirmiş ve bunları kadıya tattırarak ona "Şimdi bu meyvelerden hangisini yeğliyorsun?" diye sormuş. Kadı anlayışlı bir tavırla gülmüş ve ilkin Halife'ye, sonra Sitt Zübeyde'ye bakmış ve onlara "Vallahi! Bunun yanıtını vermek oldukça zor! Bu meyvelerden birini diğerine yeğlersem, ötekini kötülemiş olur ve onun bana karşı duyduğu intikamla hazımsızlığa uğrama tehlikesi geçirmiş olurum!" demiş.

Bu yanıtı işiten El-Reşit ile Zübeyde öylesine gülmeye başlamışlar ki, sırtüstü yere devrilmişler!

Ve Şehrazat, Şah Şehriyar'ın daha çok Zübeyde'yi, suçu ona yükleyerek acımaksızın mahkûm etme eğiliminde olduğunu görerek değişiklik olsun diye, çabucak şu öyküyü anlatmış:

ERKEK Mİ, DIŞI Mİ?

Anlatırlar ki, Acem Şahı Büyük Keyhüsrev hakkındaki pek çok fıkra arasında onun balıkları pek sevdiği üzerine de bir fıkra varmış. Günün birinde, eşi güzel Şirin ile sarayının taraçasında otururken bir balıkçı gelip ona büyük ve eşsiz güzellikte bir balık getirmiş.

Şah da bu hediyeye çok sevinmiş ve balıkçıya dört bin dirhem para ödenmesini buyurmuş. Ama güzel Şirin, şahın cömert savrukluğunu doğru bulmadığından, balıkçının ayrılmasını beklemiş; ve "Bir tek balık için bir balıkçıya dört bin dirhem ödeyecek kadar savruk olmak doğru değil! Bu parayı geri aldirmalısın; yoksa sana her armağan getiren kişi, çıkış noktası olarak bu değeri elde etmeyi umut eder; ve sen onların bu davranışlarına karşı çıkmayı göze alamazsın!" demiş. Şah Keyhüsrev ona "Verdiği bir şeyi geri istemesi bir şah için yüzkarasıdır. Böyle olunca, olup biteni unutalım!" diye yanıt vermiş. Ama Şirin "Hayır! İş böylesine oluruna bırakmak olanaksız! Ne balıkçının ne de başkasının kusur bulmasına meydan vermeden parayı geri almanın yolları vardır. Bunu yerine getirmek için, balıkçıyı çağırtmak ve ona 'Bana getirdiğin balık erkek mi, dişi mi?' diye sormak yeter! Eğer sana erkek olduğunu söylerse, ona halığı geri verir ve 'Ben bir dişi istemiştım!' dersin; yok, eğer dişi olduğunu söylerse, ona, 'Ben bir erkek istiyordum!' diyerek geri verirsin!" diyerek cevaplamış.

Güzel Şirin'i büyük bir aşkla seven Şah Keyhüsrev, ona karşı çıkmak istememiş ve içinden üzülse de, kendisine öğütlediği bu öneriyi çabucak yerine getirmiş. Ama balıkçı, ince zekâlı ve hazırcevap biriymiş; ve Keyhüsrev onu getirttikten sonra, kendisine "Balık erkek miydi, dişi miydi?" diye sorunca; yeri öpmüş ve "Bu balık hünseydi!"¹ demiş.

Bu sözleri duyunca Keyhüsrev'in göğsü ferahlamış ve gülmeye başlamış; ve maiyet subayına balıkçıya dört bin yerine sekiz bin dirhem ödenmesini buyurmuş. Balıkçı subayla gidip kendisine ödediği sekiz bin dirhemi almış; balık taşımaya yarayan torbasına koymuş ve çekip gitmiş. Sarayın bahçesinden geçerken, dalgınlıkla torba-

1 *Hüsa*: Hermafrodit, yani iki cinsten herhangi birine ait olmayıp ikisinin de belirli bir ölçüde özelliklerini taşıyan anlamına. (Ç.)

dan bir gümüş dirhem düşürmüş. Bu dirhemi aramak için torbayı yere bırakmış ve bulduğu parayı büyük bir memnunlukla yerden almış.

O sırada Keyhüsrev ile Şirin onu taraçadan gözlüyorlarmış ve olan biteni görmüşler. Bunun üzerine Şirin, çıkan bu fırsattan mutlu, haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunun üzerine Şirin, çıkan bu fırsattan mutlu "İşte şu balıkçıyı gördün! Davranışı ne kadar nefret verici! Bir dirhem düşürüyor yere, onu herhangi bir fakir gelip alsın diye yerde bırakacağına, eğilip alacak kadar berbat davranıp yoksulu mahrum bırakıyor!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Keyhüsrev çok etkilenmiş ve balıkçıyı çağırarak ona "Ey iğrenç yaratık! Bunca küçük bir ruhun olduğuna göre sen adam sayılmazsın, kuşkusuz! Bir torba gümüş paran olduğu halde, tesadüfen yere düşmüş ve bir fakir için nimet olacak bir dirhemi eğilip alacak kadar eli sıkı olman senin felaketin olacak!" demiş.

Bunu duyan balıkçı yeri öperek, ona "Tanrı şahımın ömrünü uzatsın! Eğer eğilip yerden bu dirhemi almışsam, benim için para bakımından değerli olduğundan değildir; ama manevi değerinin benim için fazla olmasındandır! Bu paranın bir yüzünde şalımın başı, ötekinde de adı yazılı değil midir? Ben onu yerde bırakıp gelip geçen birinin bilmeden ayaklarıyla çiğnemesini istemedim. Ve çabu-

cak eğilip yerden kaldırdım; tıpkı şahımın beni, bir gümüş dirhem etmezken topraktan kaldırdığı gibi!.." diye yanıt vermiş.

Bu yamıt Keyhüsrev'in öylesine hoşuna gitmiş ki, balıkçıya dört bin dirhem daha verdirmiş ve tellalların, ülkenin her yanında "Hiç kimse kadınların görüşüne uyarak iş görmeye kalkışmasın! Çünkü bunu yapan, bir hatanın yarasından sakınmak isterken, iki hata daha işler!" diye bağırmalarını buyurmuş.

Şah Şehriyar bu fıkrayı işitince "Keyhüsrev'in davranışını ve kadınlara güvensizliğini çok uygun buldum. Onlar felaketlerin çoğunun nedenidir!" demiş. Ama Şehrazat gülerek demiş ki:

PAY

Bir gece Halife Harun Reşit, veziri Cafer'in ve celladı Mesrur'un önünde uykusuzluğundan şikâyet ederken, birdenbire Mesrur bir kahkaha koparmış. Halife kaşlarını çatarak ona bakmış ve "Neden böyle gülüyorsun? Delirdin mi sen, yoksa alay mı ediyorsun?" demiş. Mesrur "Yo, vallahi! Ey Emir-ül-Müminin, seni Peygambere bağlayan ecdadın üzerine yemin ederim ki, gülüyorsam eğer, o iki nedenle değil! Dün kendisini dinlemek üzere Dicle kıyılarında yöresini çevirenlere katıldığım İbn-el Karabi adlı birinin söylediği hoş sözleri hatırlamanıdandır!" diye yanıtlamış. Halife "Öyleyse, git çabucak bu İbn-el Karabi'yi bulup bana getir! Belki de göğsümün darlığını o giderir!" demiş.

Mesrur hemen koşup bu hoşsohbet İbn-el Karabi'yi bulmuş ve ona "Senden Halife'ye söz ettim, onu güldürmen için seni bulmak üzere beni görevlendirdi!" demiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" cevabım vermiş. Bunun üzerine Mesrur "Evet! Seni alıp Halife'nin yanına götürmek istemekteyim; ancak karşılık olarak Halife'nin sana vereceğinin dörtte üçünü bana vermen koşuluyla!" diye eklemiş. İbn-el Karani "Çok istedin! Sana pey olarak üçte ikisini veririm! Bu kadarı yeter!" demiş. Mesrur, şekil bakımından biraz zor kabullenmiş görünerek sonunda öneriyi uygun bulduğunu bildirmiş; ve adamı Halife Harun Reşit'in yanına götürmüştü.

El-Reşit, onun geldiğini görünce, kendisine "Senin çok hoş ve eğlendirici konuşmaların olduğu söyleniyor! Konuş bakalım da görelim! Ama bil ki, beni güldürmeyi başaramazsan, sopa seni bekliyor!" demiş.

Verilen bu gözdağı, İbn-el Karabi'nin tüm eğlendirme yeteneğini dondurduğundan berbat etki bırakan bayağılıklardan başka güldürecek şey bulamamış, bundan dolayı El-Reşit gülecek yerde hiddetinin kabardığını duyumsamış; sonunda "Kafasında donup kalmış olan kanı ayak uçlarına indirmek için şunun tabanına yüz sopa vurun!" diye haykırmış. Adamı hemen yere yıkmışlar ve ayağının tabanına sopa darbeleri indirmeye başlamışlar. Birdenbire, vuruşlar otuzgeçmekte iken, adam "Şimdi, aramızdaki anlaşmaya göre, geri kalan üçte iki darbe, Mesrur'un payıdır!" diye haykırmış. Bunun üzerine muhafızlar Halife'nin bir işareti üzerine Mesrur'u yakalayıp yere yatırmışlar ve sopanın uyumlu vuruşlarını ayak tabanlarında hissettirmişler. Ama daha ilk vuruşlardan başlayarak, Mesrur "Vallahi! Üçte birine de razıyım ben, hatta dörtte birine de... Geri kalanını ona bırakıyorum!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Halife öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü düşmüş ve sopalardan canı yannuş olan ikisine de biner altın verdimiş.

Bunun üzerine Şehrazat aşağıdaki fıkrayı anlatmadan geceyi geçirtmek istememiş:

OKUL ÖĞRETMENİ

Bir zamanlar, mesleği avarelik ve başkalarının sırtından geçinmek olan bir adam, ne okuma ne de yazma bildiği halde okul öğretmeni olmayı kafasına koymuş; hiçbir şey yapmaksızın ona para kazanma imkânı yaratacak tek mesleğin bu olduğunu sanıyormuş. Çünkü okul öğretmeni olunduğu halde dilin kuramlarım ve öncül öğelerini tümüyle bilmenin mümkün bulunmadığı sanısı yaygınmış; bunun için başkalarında büyük bir sarf¹ ustası olduğuna inandıracak kadar kurnaz olmak yetermiş; ve bir sarf bilgini, çoğu kez, dar kafalı, aşağılık, ruhen çökmüş, yeteneksiz ve cinsel bakımdan yetersiz olan bir zavallı imiş.

Böyle olunca, serserimiz, sadece sarığının sargı adedini ve hacmini çoğaltarak ve küçük bir sokağın dibinde açtığı bir odayı yazılı levhalar ve benzeri şeylerle donatarak okul öğretmeni oluvermiş ve orada müşterileri beklemiş.

Böylesine etkileyici bir sarıkla donanmış kişiyi gören mahallede oturanlar, komşularının biliminden bir an bile kuşku duymamışlar ve çocuklarım çabucak ona yollamışlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

¹ Sarf: Gramer, dilbilgisi. (Ç.)

Demiş ki:

ve çocuklarını çabucak ona yollamışlar.

Ama öğretmen ne okuma ne de yazma bildiğinden işi yürütmek için oldukça ustalıklı bir yol bulmuş: bu da, bir parça okuyup yazma bilen öğrencileri hiçbir şey bilmeyenlere ders verdirtmekten ibaretmiş. O sırada kendisi de bunları gözetiyor, yaptıklarını doğru ya da yanlış buluyor gibi davranıyormuş. Bu yoldan, okul başarılı görünüyordu ve öğretmenin işleri olağanüstü bir gelişme gösteriyormuş.

Bir gün değneği elinde, korkudan tir tir titreyen zavallı çocuklara korkunç bakışlar fırlatırken, elinde bir mektupla içeriye bir kadın girmiş ve öğretmene doğru yürüyerek, okuma bilmeyen kadınların âdetine uygun olarak, bunu kendisine okumasını rica etmiş. Onu görünce, öğretmen, böylesine bir durumdan nasıl kurtulacağını bilemeyerek çabucak ayağa kalkıp salonu terk etmiş. Ama kadın onu tutmuş ve çıkmadan önce mektubu okumasını kendisinden rica etmiş. O da "Daha fazla bekleyemem: müezzin öğle ezanını okudu; camide bulunmam gerek!" demiş. Ama kadın, onu bırakmak istememiş ve ona "Allah senden razı olsun! Bu mektup bana, beş yıldır burada olmayan kocamdan geldi. Ve mahallede sadece sen, bunu bana okuyabilirsin!" demiş ve onu mektubu almak zorunda bırakmış.

Okul öğretmeni mektubu almasına almış da, elinde ters tutmuş ve içindeki büyük sıkıntıyla yazıya bakarak kaşlarını çatmaya, alnını kaşımaya, sarığını yerinden oynatmaya ve güçlkle nefes almaya başlamış.

Bunu gören genç kadın "Hiç kuşku yok! Okul öğretmeni bu denli tedirgin olduğuna göre, mektuptan kötü haberler okumuş olmalı! Ne felaket! Belki de kocam ölmüştür!" diye düşünmüş. Sonra, kaygı dolu, okul öğretmenine "Allah aşkına, benden bir şey gizleme!

Olmüş mü yoksa?" diye sormuş. Öğretmen, yanıt olarak belirsiz bir işaretle başım yukarı kaldırmış ve sesini çıkarmamış. Bunu gören kadın "Vah başıma gelenler! Giysilerimi mi yırtsam yarabbi!" diye haykırmış. O da "Yırt!" diye yanıt vermiş; kadın tedirginliğin sınırında "Yüzümü dövüp yanaklarımı mı yırtsam?" diye sormuş. O da "Dov ve yırt!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca zavallı kadın, şaşkın bir halde okuldan dışarı fırlamış ve evine koşup matem giysilerine bürünmüş. Bunu gören tüm komşuları onun evine koşup kendisini avutmaya çalışmışlar, ama boşuna! O sırada, zavallı kadının yakınlarından biri içeri girmiş; mektubu görerek onu okumuş ve kadına "Kim sana kocanın öldüğünü söyledi? Mektupta bununla ilgili bir şey yok. İşte içinde yazılanlar: 'Selam ve iyi dileklerden sonra, ey amcamın kızı, çok iyi bir sağlık sürdürdüğümü ve on beş güne kadaryanına döneceğimi bildiririm. Ama, daha önce, sana olan bağlılığımı kanıtlamak için, bir bohçaya konmuş keten bir kumaş yolluyorum. Vesselam!'" demiş.

Bunun üzerine kadın mektubu alıp kendisini yanılgıya düşüren davranışından ötürü okul öğretmenine çatmak için okula dönmüş. Onu kapıda otururken bulmuş ve ona "Zavallı bir kadım böylesine aldatmak ve mektubunda dönmekte olduğunu bildiren ve ona bohça içinde bir kumaş gönderen kocasının öldüğünü söylemekten utanmıyor musun?" demiş. Bu sözleri duyan okul öğretmeni, ona "Ey zavallı kadın, bana böyle çatmakta haklısın! Ama, bağışla beni, çünkü mektubunu elimde tuttuğum sırada, zihnim çok dalgındı, biraz çabuk ve tersten okuduğum için gönderilen kumaş ve bohçayı ölen kocandan sana kalan eşyalar sandım!" demiş.

Şehrazat sonra şu fıkrayı anlatmış.

ÜZERİNDE YAZI BULUNAN GÖMLEK

Anlatırlar ki, Halife El-Memun'un kardeşi El-Emin, amcası El-Mehdi'nin evini ziyarete gitmiş bulunduğu bir sırada, ut çalan çok güzel bir genç esire görmüş ve ona hemen âşık olmuş. El-Mehdi de esirenin yeğeni üzerindeki etkisinin farkına varmakta gecikmemiş; ve ona hoş bir armağanda bulunmak üzere onun ayrılmasından sonra esireyi mücevher ve zengin giysilere bürünmüş olarak ardından göndermiş. Ama El-Emin amcasının cariyenin kızılgım almış olduğunu ve onu bu haliyle kendisine yolladığını sanmış; çünkü adam, henüz ekşi olan meyveleri severmiş. Bu yüzden esireyi kabul etmek istememiş ve onu bir mektupla geri çevirerek; mektupta, olgunlaşmadan önce bahçıvan tarafından ısırılan bir elmanın, satın alanın ağızını asla tatlandıramayacağını yazmış.

Bunun üzerine El-Mehdi, kızı tümüyle soyundurmuş ve eline bir ut vermiş; bu kez onu altın harflerle üzerine sadece şu yazının bulunduğu bir gömlek giydirerek yeniden El-Emin'e göndermiş:

Benim eteğimin bükümlerinin gölgesine sokulmuş olan ganimet,
hiç el sürülmemiş olan bir bakiredir.

Sadece üstün güzelliğine hayran olunmak için göz düşmüştür
üstüne!

Bu incelikli gömleğe bürünmüş olan esirenin büyüleyici güzelliğini gören ve yazıyı okuyan El-Emin, artık karşı durma nedeni olmadığından, özellikle kendisine onur veren bu armağanı kabul etmiş.

BİR BARDAK ÜSTÜNDEKİ YAZI

Halife El-Mütevekkil, bir gün, hasta düşmüş ve tabibi Yahya'nın, yazdığı harika ilaçlarla tedavi olmuş ve sağlıklı duruma geçme dönemine girmiş. Bunun üzerine Halife'ye her yandan tebrik armağanları yağmaya başlamış. Böylece yollanan öteki şeyler arasında Halife, İbn-i Hakan'dan göğüsleri döneminin tüm kadınlarınunkinden güzel biçimiyle meydan okuyan, elle dokunulmadık bir genç kız da alıp kabullenmiş. Güzelliğiyle birlikte, genç kız, kendini ona sunarken, Halife'ye seçkin bir şarapla dolu hayranlık uyandıran billur bir sürahi de getirmiş.

Bir eliyle sürahiyi tutuyor; ötekiyle de üzerine yakutla aşağıdaki yazı kakılmış olan bir altın bardağa şarap dolduruyormuş:

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Bir eliyle sürahiyi tutuyor; ötekiyle de yakutla üzerine aşağıdaki yazı kakılmış olan altın bir bardağa şarap dolduruyormuş:

Hangi aşk iksiri, hangi tiryak, hangi belsem ve hangi merhem, bu hoş kokulu kırmızı içki, bu bedenin dertlerinin ve sıkıntının evrensel ilacı değerindedir?

O sırada hekim Yahya, Halife'nin yanında bulunuyormuş. Bu yazıyı okuyarak gülmeye başlamış ve Halife'ye "Vallahi! Ey Emir-ül- Müminin, bu genç kız ve getirdiği ilaç, tüm eski ve çağdaş ilaçlardan fazla gücünün geri gelmesinde sana yararlı olacaktır!" demiş.

Sonra Şehrazat, durmaksızın, hemen şu fıkrayı anlatmış:

SEPETTEKİ HALİFE

Şimdi söyleyeceğim öyküyü bize ünlü şarkıcı Musullu İshak anlatmıştı. Şöylece:

Bir gece, Halife El-Memun'un sarayındaki bir şölenden ayrılmış yürürken; derdini çektiğim bir idrar tutukluğundan çok sıkıntı da olduğum için, ışığın sızmadığı dar bir sokağa girdim; kendi sidiğimin sıçramasıyla ıslanmamak için pek fazla ileri gitmeksizin uygun biçimde çömeldim ve rahatlık verecek şekilde bol bol su döktüm. Tam işimi bitirdiğim ve silkindiğim sırada, karanlığın ortasında başıma bir şeyin düşmekte olduğunu hissettim ve yerimden sıçradım; çabuk davramp bu şeyi yakaladım ve her yanını yoklayarak, son derece şaşkınlıkla, bunun dört tutamağından bir organla bağlı olarak altında bulunduğum evden sarkıtılan bir sepet olduğunu anladım. Biraz daha yokladım ve içinin ipekle astarlandığını ve güzel kokan iki yastıkla donatıldığını gördüm.

Ben, o gece, alışık olduğumdan fazla içtiğim için, sarhoş kafamla, sanki rahat etmem için kendini sunar gibi görünen bu sepetin içine girip oturmak hevesine kapıldım. Bu ayartıya dayanamayarak sepetin içine yerleştim; ama çıkıp yeniden toprağa basmaya zaman kalmadan hemen yukarı taraçaya çekildim ve orada, ağzımdan tek bir söz çıkmadan, beni sepetten çıkararak kendilerini izlememi söyleyen dört genç kız tarafından karşılandım. Bunlardan biri, elinde

meşaleyle önümden yürüyor; diğer üçü ardımdan geliyordu; beni mermer bir merdivenden indirdiler; ancak Halife'nin sarayındaki-ne eş değerde şahane bir salona soktular. Ben de içimden "Beni bu gece buluşmak üzere sözleştikleri bir başkası yerine koymuş olacaklar! Allah durumu düzenleyecektir!" diye düşünüyordum.

Ben böylesi bir şaşkınlık içindeyken, salonun bir bölümünü gizleyen büyük bir ipek perde kalktı ve ince bedenli, yürüyüşleri hoş, kimileri meşaleler, kimileri de içlerinde Hint sümbülü ve sarısabır yanan buhurdanlar taşıyan başdöndürücü on güzel kız gördüm. Bunların ortasında, bir ay gibi parlak ve tüm yıldızları kışkandıracak kadar güzel bir genç kız ilerliyordu. Yürürken en vurdumduymaz ruhları bile coşturacak şekilde salınıyor ve kibarca yan bakışlar fırlatıyordu. Ben onu görünce, yerimden fırladım ve önünde yere kadar eğildim. O da gülerek bana baktı ve "Hoş geldin, ziyaretçi!" dedi. Sonra oturdu ve büyüleyici bir sesle bana "İstirahat edin, efendim!" dedi. Ben de, artık şarabın verdiği sarhoşluk dağılmış ve yerini daha da büyük bir esriklik almış olarak oturdum. O zaman bana "Nasıl oldu da, efendim, sokağımıza gelip sepetin içinde yerini buldun?" dedi. Kendisine "Hanımım, beni sokağınıza iten idrar zorluğudur; sonra şarabın etkisiyle sepetin içine yerleştim; ve şimdi sihrinle kafamı sarhoşluk yerine başka bir esrikliğin sardığı bu salona, senin konukseverliğin getirdi!" diyerek yanıt verdim.

Bu sözleri işitince, genç kız, belirgin bir hoşnutluk gösterdi ve bana "Sen ne iş yaparsın?" diye sordu. Ben kendisine şarkıcı ve Halife'nin musiki sağlayıcısı olduğumu söylemekten sakınarak, ona "Bağdat'ta dokumacılar çarşısında dokumacıyım!" diyerek yanıt verdim. O da "Davranışların çok hoş ve sen, dokumacılar çarşısına onur veriyor olmalısın! Eğer bunları şiirden anlayışınla da birleştirebilirsen, seni aramıza almış olmamızdan dolayı hiçbir pişmanlık duymayız! Şiir dizeleri bilir misin?" dedi; ona "Biraz bilirim!" yanıtını verdim. O da "Birkaçını bize okur musun?" dedi. Kendisine "Sul-

tanım, ziyaretçi her zaman kendisine gösterilen iyi karşılamadan duygulanır. Böyle olunca, ilkin sen, bize seçeceğin birkaç şiir söyle de yüreklenmemi sağla!" diyerek yanıt verdim. O da "Seve seve!" diyerek beni yanıtladı. Ve bana hemen İmra-ül-Kays Zübeyr, Antara, Nabiga, Amr İbn-i Kultum, Tarafa ve Şanfara gibi en eski şairlerin ve Ebu Nuvas, El-Rakaşi, Ebu Musap ve diğer çağdaş şairlerin en hayranlık verici şiirlerinden seçtiklerini okudu. Onun, başımı döndüren güzelliği kadar şiir okuyuşuna da hayran kaldım. Sonra bana "Umarım ki artık heyecanın geçmiştir" dedi. Ben de "Evet, valahi!" dedim. Ve ben de bildiğim şiirler arasından sevdiğim en hoş olanlarından seçmeler yaparak çok duygulu bir şekilde okudum. Bittirdiğimde, bana "Vallahi! Dokumacılar çarşısında bu kadar hoş kimseler bulunduğunu hiç bilmiyordum" dedi.

Anlatısının burasınd'a Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Dokumacılar çarşısında bu kadar hoş kimseler bulunduğunu hiç bilmiyordum" dedi.

Bunu izleyerek ne meyvelerin ne de çiçeklerin esirgendiği bir şölen düzenlendi; ve o kendisi bana en iyi parçaları seçerek hizmette bulundu. Sonra, sofrta kaldırıldı, içkiler ve bardaklar getirildi; ve içmem için kendi eliyle içki doldurup bana "İşte görüşmenin en iyi anı. Güz el öyküler bilir misin?" dedi. Önünde eğilerek kendisine hemen şahlar üzerine, onların sarayları ve yaşam tarzlarına dair birçok eğlendirici ayrıntı anlatmaktayken; ansızın beni durdurarak "Gerçekte, hükümdarların âdetleri üzerine bu denli bilgi sahibi bir

dokumacıyı tanımak beni çok şaşırttı!" dedi. Kendisine "Bunda şaşılacak bir şey yok! Çünkü Halife'nin meclislerinde bulunan çok hoş bir komşum var; boş zamanlarında kendi anılarını anlatmaktan zevk duyar!" diyerek yanıt verdim. Bana "Bu durumda da, belleğinin bunca ayrıntıyı böylesine eksiksiz olarak saklamasındaki kesinliğe daha az hayran olunamaz!" dedi. Hepsi bu kadar! Ve ben salonu saran bu güzelliği seyrederek ve gözleriyle ve dudaklarıyla konuşmasını dinleyerek hayranlığın sınırına ulaştığımı hissettim; ve içimden "Halife burada benim yerimde olsaydı, ne yapardı acaba? Kuskusuz heyecanını bastıramaz ve duyduğu sevgiyle uçardı!" dedim.

Genç kız bunu izleyerek bana "Gerçekte, sen aşırı derecede şaşkın bir kimsesin, ruhun çok güzel tanıklıklarla bezenmiş ve davranışların son kertede ince! Artık benim sana soracağım tek bir soru kaldı!" dedi. Ona "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt verdim. O da "Sana utla eşlik ederken bana bir şarkı söylemeni duymak arzusundayım!" dedi. Ben, meslekten musikişinas olduğumdan, kendi başıma şarkı söylemek hiç hoşuma gitmedi. Bundan dolayı "Eski-den şarkı söyleme sanatı üzerinde çalıştım; ama iyi bir sonuca ulaşamadığımdan dolayı bırakmak yolunu seçtim. Keşke elimden gelse de söyleyebilseydim; ama, cahilliğim özrümdür. Sana gelince sultanım, her şey bana, senin sesinin çok güzel olması gerektiğini gösteriyor! Böyle olunca, gecemizi daha da tatlandırmak için bize birkaç şarkı söylersin herhalde!" diyerek yanıtladım.

Bunun üzerine bir ut getirtti ve şarkı söyledi. Tüm yaşamım boyunca tınısı bu kadar dolgun, bu kadar ağırlıklı ve mükemmel ses duymamış; vurgulamaları bu kadar başarıyla sağlayan bir uygulamayı görmemiştim. Benim hayranlığımı gördü ve bana "Sözlerin ve musikinin kime ait olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Kendisine, bu konuda kesin bilgi sahibi olduğum halde "Tümüyle bilgim dışında, sultanım!" diye yanıtlı verdim. O da "Bu şarkı hakkında bilgi sahibi olmayan birinin bulunması imkânsız! Peki ben söyleyeyim:

Sözleri Ebu Nuvas'a ve hayran olunası musikisi büyük musikişinas Musullu İshak'a aittir!" diye haykırdı. Kendimi ele vermeden "Valla-hi! İshak senin yanında hiçbir değer taşımaz!" diye yanıt verdim. "Bak, bak!¹ Çok büyük hata işliyorsun! Acaba dünyada İshak'a eşit değerde biri var mıdır? Sen herhalde onu hiç işitmemiş olacaksın!" diye haykırdı. Sonra, arada bir herhangi bir ihtiyacımın olup olmadığına bakmak için keserek, yeniden şarkı söylemeye koyuldu; ve böylece şafak söküne kadar eğlenmeyi sürdürdük.

O sırada, herhalde sütanası olacak, yaşlı bir kadın gelerek oturma bitme saatinin geldiğini ona haber verdi; ve genç kız, çekilmeden önce, bana "Konuğuma sır saklamasını önermeme bilmem gerek var mı? Samimi toplantılar, çekilmeden önce kapıya bırakılan rehinler gibidir!" dedi. Önünde eğilerek "Böylesine tavsiyelere ihtiyaç duyanlardan değilim!" diyerek yanıt verdim. Ve kendisinden izin aldıktan sonra beni sepete koyup sokağa indirdiler.

Evime ulaşip sabah namazımı kıldım ve yatıp akşama kadar uyudum. Uyandığımda çabucak giyinip saraya gittim; ama mabeyinciler, bana, Halife'nin dışarı çıktığını ve benden dönüşünü beklemediğini söylediler; çünkü o gece için bir şölen vereceğinden şarkı söylemem için benim varlığım gerekiymiş. Bir süre orada kaldım; sonra, Halife'nin dönmesi geciktiğinden, kendi kendime bir gün önceki gibi bir geceden yoksun kalmanın çılgınlık olacağını söyledim; ve o dar sokağa koşup sarkan sepeti buldum. İçine girdim ve bir kez çekilince, kendimi o güzel hanımın yanında buldum.

Beni görünce, gülerek "Görüyorum ki, Allah için, bizim yanıma yerleşmek niyetindesin!" dedi. Önünde eğilip "Kim böylesine bir şeyi dilemez! Ancak çok iyi biliyorsun ki, ey sultanım, konukseverlik yasaları üç gün için geçerlidir; bense daha ikinci gündeyim. Eğer

¹ Fransızca özgün versiyonda ve İngilizce çevirisinde de aynen bu Türkçe sözcük kullanılmış. (Ç.)

üçüncü günden sonra yine gelirsem, benim kanımı akıtma hakkına sahip olursun!" diye yanıt verdim.

O geceyi eğlenerek, öyküler anlatarak, şarkılar okuyarak bir önceki gibi çok hoş geçirdik. Ama sepetle inme zamanı gelince, Halife'nin duyacağı öfkeyi düşündüm ve kendi kendime "Ona bu serüveni anlatmadıkça hiçbir özür kabul etmeyecektir; ve kendisi denemedikçe de bu serüvene inanmaz!" dedim. Bunun üzerine genç kıza döndüm ve ona "Sultanım, görüyorum ki musikiyi ve güzel sesleri seviyorsun. Benim, yüzü benden kibar, tavırları daha ince ve de benden çok üstün yanları olan ve Musullu İshak'ın bestelediği bütün şarkıları bilen bir yeğenim var. Onu bu çok güzel konukluğunun üçüncü ve son günü olan yarın birlikte getirmeme izin verir misin?

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"Bu çok güzel konukluğumun üçüncü ve son günü olan yarın birlikte getirmeme izin verir misin?" diye sordum. Bana "İşte daha şimdiden sır saklamaktan vazgeçtiğin görülüyor. Ama madem ki yeğenin bu kadar hoş bir adam, onu bana getirebilirsin!" diye yanıt verdi. Kendisine teşekkür ettim ve aynı yoldan oradan ayrıldım.

Evime gelince, Halife'nin muhafızlarını beni bekler buldum; küfürler savurarak beni yakaladılar ve tutuklayarak Halife'nin önüne sürüklediler. Onu, hiddet içinde tahtında oturur gördüm, gözleri dehşet içinde alevler saçıyordu. Beni görür görmez "Ah, köpoğlu, bana itaatsizliğe nasıl cesaret edersin!" diye haykırdı. Kendisine "Yo

vallahi, ey Emir-ül-Müminin! Benim özrüm var!" dedim. "Nedir o?" deyince; "Bunu ancak gizlice söyleyebilirim!" diye yanıt verdim. O zaman, yöresinde bulunan herkesin çekilmesini istedi; ve bana "Konuş bakalım!" dedi. Bunun üzerine tüm ayrıntılarıyla geçirdiğim serüveni kendisine anlattım; ve "Ve şimdi, bu gece genç kız ikimizi de bekliyor; bunu ona vaadettim!" diye ekledim.

El-Memun sözlerimi işitince yatıştı ve bana "Kuşkusuz, nedinin çok geçerli! Ve sen iyi etmişsin de bu gece için beni de düşünmüşsün!" dedi. Ve o andan başlayarak, gece olmasını nasıl bekleyeceğini bilemedi. Ben de ona kendisine ve bana, kızın önünde adımlı söyleyerek ihanet etmemesini ısrarla önerdim. Bunu bana kesinlikle vaadetti; ve yola koyulma zamanı gelince, tacir kılığına girdi ve dar sokağa giderken bana eşlik etti.

Her zamanki mahalde bir yerine iki sepet bulduk; ve her birimiz bunlardan birinin içine girdik. Hemen çekildik ve taraçaya indirildik; oradan da söz konusu edilen o şahane salona indik; orada, o gece her zamankinden çok daha güzel olan genç kız, hemen yanıma geldi. Kızı görünce Halife'nin ona çılgınca tutulduğunu fark ettim. Ama kız şarkı söylemeye başlayınca, bu tutkusu dayanılmaz hale geldi; zaten onun inceliklerle bize sunduğu şaraplar zihnimizi epeyce bulandırmıştı. Bu neşesi ve heyecanı içinde, Halife ansızın almış olduğu kararı unuttu ve bana "Pekâlâ, İshak! Son buluşlarınla bezenmiş yeni bir şarkıyla neden ona yamt vermiyorsun?" dedi. O zaman ben, çok sıkılmış olarak "Buyruğunu işittim ve itaat ettim, ey Emir-ül-Müminin!" demek zorunda kaldım.

Genç kız, bu sözleri işitir işitmez bir an bize baktı ve Emir-ül-Mümininin huzurunda bulunan herhangi bir kadının yapması gerektiği gibi yüzünü örtmek için odadan çıkmakta acele etti. El-Memun, unutkanlığı sonucu ortaya çıkan durum dolayısıyla onun ayrılıp gitmesinden biraz düş kırıklığına uğrayarak, bana "Hemen git, bu evin sahibinin kim olduğunu öğren!" dedi. O zaman yaş-

lı stanayı çağırdım ve ondan Halife adına bilgi edinmek istedim. Kadın bana "zerimize ne büyük bir felaket kt! Başımızdaki bu utanç nedir? Bu hanım, Halifemizin Veziri Hasan bin Sehl'in kızıdır!" diye yanıt verdi. O zaman El-Memun "Bana veziri çağırın!" dedi. Yaşlı kadın titremeler içinde gözden kayboldu; ve birkaç dakika sonra, şaşkınlığın sınırında bulunan Vezir Hasan bin Sehl, Halife'nin huzuruna geldi.

Onu görünce El-Memun gülmeye başladı ve ona "Senin bir kızın var mı?" diye sordu; o da "Evet! Ey Emir-l-Müminin!" dedi. "Adı ne?" diye sorunca da "Hatice!" diye yanıtladı. "Evli mi, bakire mi?" diye sorunca "Bakiredir, ey Emir-l-Müminin!" diye yanıtladı. Halife "Onu senden yasal eşim olarak istiyorum!" deyince de "Kızım ve ben, Emir-l-Mümininin kleleriyiz!" diye haykırdı. Halife "Onun için mehr olarak yüz bin dinar değer biiyorum; yarın saraya gelip hazineden alabilirsin! Aynı zamanda, kızım evlilik merasiminin gerektirdiği tüm grkemlilikle donanmış olarak saraya getirecek ve gelin alayında bulunanlara, benim adıma, armağan olarak kendi mülkünden bin köy ve bin çiftlik dağıtacaksın!" dedi. Bunu izleyerek Halife ayağa kalktı ve ben de onu izledim. Bu kez cümle kapısından dışarı çıktık; Halife bana "İşhak, kim olursa olsun, bu serüveni hiç kimseye anlatmamak için dikkatli bulun! Sırrı saklayamazsan başınla dersin!" dedi.

Ben de bu sırrı Halife'nin ve bugüne kadar hiç kuşkusuz gözlerimin gördüğü en güzel kadın olan Sitt Hatice'nin ölümüne kadar sakladım!" demiş.

şehrazat bu öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazat, büzülmüş olduğu yerden "Abla, sözlerin ne kadar tatlı, hoş ve kibar!" diye haykırmış. şehrazat da gülerek "Ama İşKEMBE TEMİZLEYİCİSİ'NİN ÖYKÜSÜ'n duyunca bakalım ne diyeceksin!" demiş ve hemen öyküyü anlatmaya başlamış.

İŞKEMBE TEMİZLEYİCİSİ

Anlatırlar ki, Mekke'de, yıllık hac zamanında, bir gün, hac fari-zesini yerine getiren hacıların toplu olarak kutsal Kâbe yöresinde yedi kez dolandıkları sırada, kalabalıktan kopan bir kişi Kâbe'nin duvarına yaklaşmış ve tüm binayı kaplayan kutsal örtüyü tutarak dualar okumaya başlamış ve ta içinden gelen bir sesle "Tanrı bir kez daha bu adamın karısını kocasına karşı öfkeye kaptırsın da, onunla yatabileyim!" diye haykırmış.

Hacılar, bu kutsal yörede, bu garip duayı işitince, öylesine çok

kızmışlar ki, adamın üzerine saldırıp onu yere yıkmışlar ve adam-akıllı dövmüşler. Sonra onu, çok geniş haklarla donatılarak hacılar üzerinde yetki sahibi kılınmış Hac Emiri'nin huzuruna sürüklemişler ve ona "Ey Emir, biz bu adamı Kâbe örtüsünü tutarak en saygısızca sözler söylerken işittik!" demişler. Ve onun söylediklerin tekrarlamışlar. Bunun üzerine Hac Emiri "Asın onu!" diye buyurmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunun üzerine Hac Emiri "Asın onu!" diye buyurmuş. Ama adam, Emir'in ayaklarına atılarak ona "Ey Emir, dua ve barış üzerine olası Tanrı Elçisi'nin yüzüsuyu hörmetine ilkin öykümü dinlemeni senden yalvarıyorum. Ondan sonra hakkımda uygun göreceğin her cezayı çekmeye razıyım!" demiş. Emir bir baş işaretiyle buna uyacağını bildirmiş ve asılmaya hükmettiği kişi demiş ki:

Bilki, ey Emir, benim mesleğim, yollardan çöp toplamaktır; dahası, satarak hayatımı kazanmak üzere koyun işkembelerini temizlerim. Günün birinde, henüz temizlenmemiş işkembeleri eşeğime yüklemiş, sakince yol alıp mezbahaya götürürken, birtakım şaşkın kişilerin her yandan kaçışıp kapı arkalarına saklandıklarına tanıklık ettim; ve biraz uzaktan, yoldan geçenleri sıırıklarla önlerinden kovalayan birçok silahlı kölenin belirdiğini gördüm. Olup bitenin ne olduğunu soruşturdum; bana, büyük bir zatın yoldan geçeceğini söylediler; bundan dolayı sokağın gelip geçenlerden arınması gerekiyormuş. Bunu duyunca, yoluma devam edersem başıma büyük bir belanın gelebileceğini anlayarak eşeğimi durdurdum ve onunla birlikte,

elimden geldiğince kendimi gizleyerek bir duvar köşesine sığındım; ve bu yüce kişinin karılarına bakma ayartısına uğramayayım diye yüzümü de duvara doğru çevirdim. Bakmaya cesaret edemediğim harem geçtikten sonra, dönüp yolumu sürdürmeyi düşünürken, bir zencinin kabaca kollarıma sarıldığını gördüm. Ben de, korku içinde, başımı çevirip yolda hepsi bana bakan, ortalarında baygın bakışlarıyla susuzluğun daha az vahşi kıldığı bir ceylanı, bükülgen ve zarif bedeniyle de muz ağacının bükülgenliğini andıran birinin bulunduğu otuz genç kız gördüm. Ben de, ellerim beni tutan zenci tarafından ardıma bağlanmış olarak, itirazlarıma, haykırışlarıma ve başımı duvara çevirdiğimi gören gelip geçenleri tanık göstermeme ve onların da beni tutanlara "O bir şey yapmadı! Bu, çöpçü ve işkembe temizleyicisi zavallı bir adamdır! Bir masumu, yakalayıp sınıksız bağlamak Tanrı önünde yasal değildir!" demelerine karşın, öteki hadımağaları tarafından zorla sürüklenerek götürüldüm. Onlar hiçbir şey işitmek istemeyerek beni haremın ardından sürüklemeyi sürdürdüler.

Bu süre içinde kendi kendime "Ben ne suç işledim ki? Herhalde işkembelerin hoş olmayan kokusu hamile olan hanımefendinin süründüğü kokuları bastırmış ve midesini bulandırmış olacak! Sanırım ki, nedeni budur; ya da nefret uyandıran görünüşüm veya pek saygın olmayan yanlarımı açık bırakan yırtık giysilerim buna neden olmuştur. Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur!" diye düşünüyordum.

Böylece hadımağaları tarafından, bana acıyan gelip geçenlerin itirazlarını duyarak, sürüklenip götürülürken; sonunda büyük bir binanın kapısına ulaştık; beni buradan üstün niteliğini asla tanımlayamayacağım bir ön avluya soktular. Kendi kendime "İşte bana ceza çektirecekleri yer! Herhalde ölümüne hükmedilecek ve ailemden hiç kimse yitişimin nedenini bilemeyecek!" dedim. Ve yine bu son anlarda, o denli hizmet gönüllüsü ve hiçbir zaman asla inatçılık

etmeyen ve ne işkembeleri ne de çöp küfelerini deviren eşeğimi düşündüm. Ama birdenbire kederli düşüncelerimden güzel küçük bir kölenin gelip tatlı bir dille kendisini izlememi rica etmesiyle sıyrıl-

dım ve onu izleyerek bir hamama götürüldüm; orada beni üç güzel esire karşıladı ve bana "Acele et de sırtındaki paçavralardan kurtul!" dediler. Dediklerini yaptım, beni hamanın sıcak salonuna götürdüler ve orada kimi başımla, kimi bacaklarımla, kimi karnımla

uğraşarak beni kendi elleriyle yıkadılar; ovuşturup keselediler, koku sürdüler ve kuruladılar. Sonra bana şahane giysiler getirdiler ve giyinmemi rica ettiler. Ama ben, şaşkınlığım içinde, onları hangi ucundan tutacağımı ve tüm yaşamım boyunca böyle şeyleri hiç görmediğimden nasıl giyineceğimi bilemiyordum; ve genç kızlara "Valahi, hanımlar, sanıyorum ki, ben böyle çıplak kalacağım; çünkü asla kendi başıma bu olağanüstü giysilerle donanmayı beceremeyeceğim" dedim.

Bunun üzerine kızlar yanıma yaklaştılar ve beni boyna gıdıklayarak, çimdikleyerek ve müthiş iri ve iyi durumda buldukları malının tüylerini çekiştirerek giyinmeme yardım ettiler.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Beni boyna gıdıklayarak, çimdikleyerek ve müthiş iri ve iyi durumda buldukları malının tüylerini çekiştirerek giyinmeme yardım ettiler. Onların ortasında, başıma ne geleceğini bilmeden beklerken beni giyindirmeyi bitirip avcuma gülsuları dökerek sanki yeni damatmışım gibi kollarımdan tuttular; ve çok hoş bir şekilde birbirine dolanmış renkli çizgiler halinde nakışlarla bezenmiş, dilimin asla anlatamayacağı incelikte eşyayla donatılmış bir salona götürdüler. Daha içeri girer girmez, Hint kamışı ve fildişinden bir yatağa kaygısızca uzanmış, Musul kumaşından yeğni bir giysiye bürünmüş ve yöresini kimi esirelerin çevirdiği bir kadın gördüm. Beni görünce, yaklaşmamı işaret ederek bana seslendi. Yaklaşınca da oturmamı söyledi, oturdum. O zaman esirelerine bize yemek getirmelerini

söyledi; hayatımda benzerini hiç görmediğim için adlarım asla bilemeyeceğim şaşkınlık verici yemekler getirdiler, bunlardan birkaç tabak yiyerek açlığımı giderdim; sonra meyve yemek için ellerimi yıkadım. O zaman, içkiler ve kokulu bitkilerin yakıldığı buhurdanlıklar getirdiler; ve sonra, bizi günlük ve aselbent dumanlarıyla tütsülediler; kadın bana kendi eliyle içki doldurdu ve ikimiz birlikte sarhoş oluncaya kadar aynı bardaktan içtik. O zaman esirelerine yaptığı bir işaretle hepsi ortadan çekilip; salonda ikimizi yalnız bıraktılar. Bunu görünce hemen beni kendine çekti; ve kollarına aldı. Ben de ona ağzını tatlandırmak için meyve dilimleri ve pelte veriyordum. Ve onu her bağrıma bastıkça bedeninin misk ve amber kokusundan başım dönüyor; kendimi bir cennet hurisini kollarımda tuttuğum bir rüyada sanıyordum.

Böylece sabaha kadar birbirimize sarılmış olarak kaldık; sonra bana çekilmem zamanı geldiğini söyledi; ama daha önce nerede oturduğumu sordu; ve ben ona bu konuda gerekli bilgileri verince; uygun bir sırada beni çağırtacağını söyledi ve bana "Bu, eşeğine bir şeyler satın alman içidir" diyerek içinde birçok kez düğümlenerek yerleştirilmiş bir şeyler olan altın ve gümüşle işlenmiş bir mendil verdi. Ben de, tam ayı anda cennetten çıkıyormuşçasına onun yanından çıktım.

Oturduğum odanın bulunduğu mezbahaya gelince, kendi kendime "Bunun içinde kendime bir kahvaltı sağlayacak kadar bakır para olmalı!" diyerek mendili çözdüm. Oysa içinde elli miskal¹ altın bulunca sevincim sonsuz oldu. Hemen gidip bir çukur kazdım ve kötü günlerde harcamak üzere bunları oraya koydum; ve iki bakır mangır karşılığı ekmek soğan alıp mezbahanın kapısına oturarak ve başıma gelen serüveni düşünerek yedim.

1. Miskal: Yirmi dört kratlık bir ağırlık ölçüsü (on dört krat bir ser) dirhem'in karşılığıdır. Ferit Devleioğlu, *Osmancık - Türkçe Ansiklopedik Sözlük*

Gece olunca, beni seven kimse adına küçük bir köle beni almaya geldi; ben de onu izledim. Onun beni beklediği salona ulaştınca, yeri öperek önünde saygı duruşunda bulundum; beni yerden kaldırdı ve benimle birlikte Hint kamışı ve fildişinden yapılmış yatağa uzandı; ve bana bir önceki gece olduğu kadar kutlu bir gece geçirtti. Sabahleyin de, bana, bir önceki günde olduğu gibi elli miskal altın içeren ikinci bir kese verdi ve ben bu tarzda, karşılıklı olarak kuru ve yaş tatlılarla şölen yaptığımız her gece sonunda elli miskal altın alarak onunla tam sekiz gün geçirdim.

Böylece bir akşam onun yanında bulunduğum bir sırada, yatağa henüz uzanmış, malımı âdetim üzere boşaltmak üzere iken, ansızın içeri bir esire girdi; hanımının kulağına birkaç söz fısıldadı; ve beni yukarı kata çıkarmak için salondan dışarı şiddetle sürükledi; beni oraya kilitledi ve ayrılıp gitti. O sırada sokakta at nallarından çıkan büyük bir gürültü duydum; ve avluya bakan pencereden eve yanında pek çok muhafız ve köleyle ay kadar parlak bir delikanlının girdiğini gördüm. Sonra bu genç, kadının bulunduğu salona girdi; ve onunla, çılgınca oynasarak, saldırılar ve diğer şeyler yaparak tüm bir gece geçirdi. Ben de onların kıpırdanmalarını işitiyor ve her defasında çıkardıkları şaşırtıcı gürültüleri dinleyerek çaktıkları çivilerin adedini parmaklarımla sayabiliyordum. Ve içimden "Vallahi! Yatağın üzerine bir demirci tezgâhı kurdular! Ve örs bu kadar inlediğine göre demir çubuk pek kızgın olmalı!" diye düşündüm.

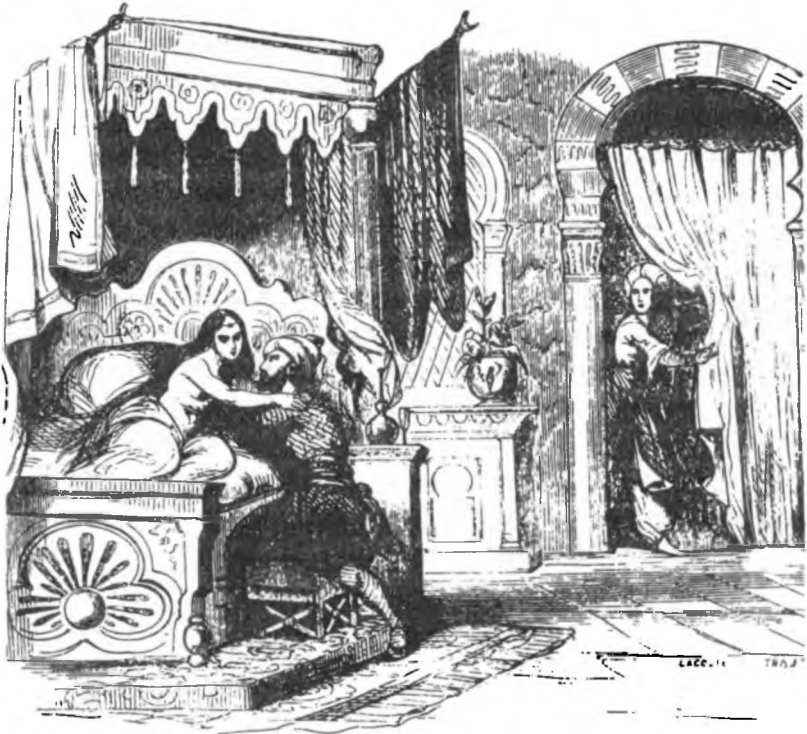
Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Seksen Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Ve örs bu kadar inlediğine göre, demir çubuk pek kızgın olmalı!" diye düşündüm.

Sonunda sabahla birlikte gürültü kesildi; ve çınlayan çekiçli genç adamı, ardından gelenlerle birlikte cümle kapısından çıkarken gördüm. O kaybolur kaybolmaz, genç kadın beni bulmaya geldi ve bana "Kuşkusuz şimdi ayrılmakta olan genç adamı gördün, değil

mi?" diye sordu. Ben de "Kuşkusuz!" diyerek yanıt verdim. Bana "Benim kocam o! Ama sana aramızda ne geçtiğini hemen anlatacak ve seni âşık seçmemin nedenini açıklayacağım! Bil ki, bir gün bahçe- de onun yanında oturmaktayken, beni ansızın terk ederek ve mutfa- ğa doğru uzaklaşarak gözden kayboldu. İlkın onun kendisini sıkıştı- ran bir ihtiyacı yerine getirmek için ayrıldığını sandım; ama bir saat- lik bir süre sonunda, geriye gelmediğini görerek onu bulacağımı um- duğum yerde aramaya gittim. Ama orada yoktu. Bunun üzerine geri döndüm ve hizmetçilerden haber almak üzere mutfağa doğru yö- neldim. İçeri girince, onu, sofrı örtüsü üzerinde, tabakları yıkayan hizmetçilerin en şişmamyla sevişirken gördüm. Bunu görünce, çabu- cak oradan çekildim ve kendi kendime, ben de kendi hesabıma, en sefil koşullarda ve en nefret verici bir adama kendimi teslim etme- dikçe onu yatağıma almamaya yemin ettim. Ve hemen kentin her yanında dolaşarak böylesi bir erkeğı aramaya koyuldum. Böylece bu maksatla dört gündür sokaklarda dolaşmakta iken sana rastla- dım; ve senin pis görünüşün ve berbat kokun, bana, gördüklerim içinde en nefret verici erkek olarak seni seçmeye karar verirdi. Şimdi artık olan olmuştur. Ancak sana kendimi verdikten sonra ko- camla aramı düzeltereğime dair verdiğim yemini de yerine getirmiş oldum. Artık sen çekilebilir ve emin olabilirsiniz ki, kocam hizmetçile- rinden birisiyle ikinci kez ilişki kurarsa, onunla denkleşmek için ay- nı şeyi yapmak üzere seni yeniden aramakta kusur etmeyeceğim!" dedi. Bunun üzerine yanımdan ayrıldım ve buraya gelip kocasını ye- niden hizmetçiye itmesini; böylece kadının da beni yanına çağırma- sını sağlasın diye Tanrı'ya dua ediyorum! İşte benim öyküm budur, ey Emir-ül-Hac, demiş.

Bu sözleri işitince, Emir-ül-Hac, yardımcılarına dönüp onlara, "Kâbe'de sarfettiğı sözler için bu adamı bağışlamalıyız; çünkü öykü- sü onun özrüdür!" demiş.

Sonra Şchrazat demiş ki:

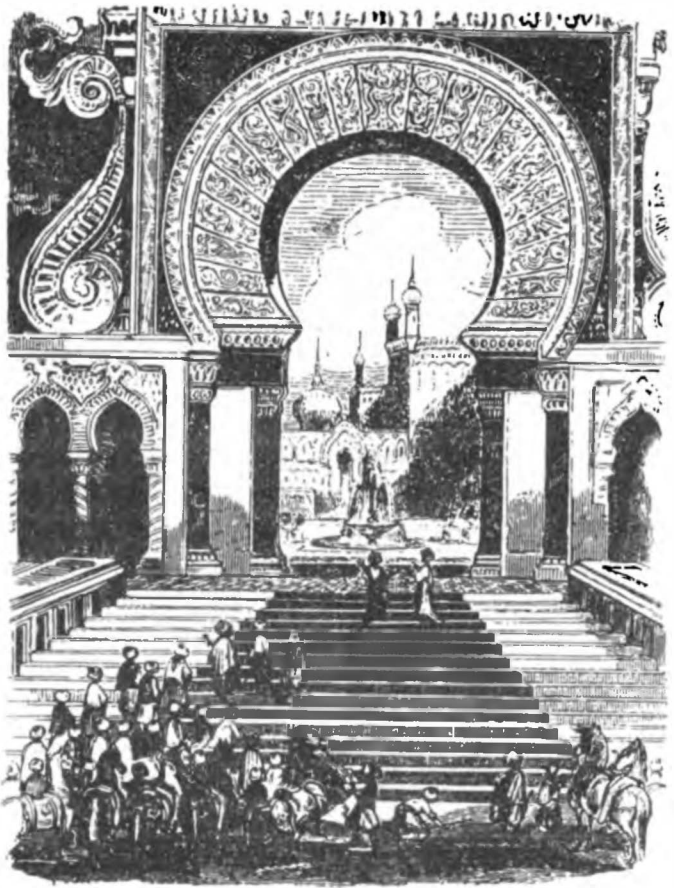
GÖZNURU¹ ADLI GENÇ KIZIN ÖYKÜSÜ

Aşağıdaki fıkrayı bize Amr İbn-i Masada anlatmıştır:

Günün birinde Harun Reşit'in oğlu Ebu İsa yeğeni Ali İbn-i Hişam'ın evinde Göznuru adlı genç bir esire görmüş ve hemen şiddetle tutulmuş. Ebu İsa, aşkının gizini büyük bir dikkatle saklamış; duygularını hiç kimseye açmamış; ama Ali'nin bu esireyi kendisine satmaya ikna etmek için dolambaçlı olarak her yola başvurmuş. Epeyce bir zaman geçtikten sonra, bu yolda harecağı tüm çabaların boşa gittiğini anlamış. Ve düzen değiştirmeye karar vermiş. Gidip kardeşi Harun Reşit'in oğlu Halife El-Memnun'u bulmuş; ve ondan, ziyaretleriyle Ali'yi şaşırtmak üzere birlikte onun sarayına gitmek için kendisine eşlik etmesini istemiş. Halife ona uymuş; atlar hazırlanmış ve Hişam'ın oğlu Ali'nin sarayına gidilmiş.

Ali onların içeri girdiklerini görünce, şölen salonunu açtırıp onları orada kabul etmiş. Bunlar da kendilerini, üzerlerinde göze çok hoş görünen nakışlarla bezenmiş Yunan tarzı işlemeler bulunan, direkleri ve duvarları çeşitli renkteki mermerlerden oluşan bir salon-

1 Mardrus'un ve onu İngilizceye çeviren Mathers'in "fraicheurdes-yeux" ve "Cool of the eyes", yani Gözleri Serinleten, Gözlere Ferahlık Veren şeklinde andıkları genç kızın adını Lippmann aynı anlamda "Kurret-ül-Ayn" olarak almış. Develioglu bunu, "Nur-u Dide" karşılığı olarak "Göznuru" şeklinde değerlendirmiş. Biz de ona bağlı kaldık. (Ç.)

da bulmuşlar; salonun döşemesi Hint beziyle kaplanmış, üzerine de, tüm yüzeyi enine boyuna kaplayan tek bir parça halinde bir Basra halısı serilmiş bulunuyormuş. El-Memun ilkin bir an tavam, duvarları ve döşemeyi hayranlıkla seyretmek üzere duraksamış. Sonra "Pekâlâ, Ali! Bize yiyecek bir şeyler getirtmek için ne bekliyor-

sun?" diye sormuş. Ali hemen el çırpmuş ve esireler ellerinde bin türde piliçler, güvercinler, sıcak ve soğuk kebab halinde başkaca kuşlar taşımışlar; sıvı ve katı olarak her türden yiyecekler ve kuru üzüm ve bademle karışık pirinç doldurulmuş av hayvanları da getirmişler, zira El-Memun av etini çok severmiş; hele kuru üzüm ve bademle içi doldurulmuş olursa... Yemek bitince, seçkin üzüm salkımlarından çekilmiş, kokulu meyvelerle ve yenilebilir lezzetli çekirdeklerle birlikte kaynatılmış harika bir şarap getirilmiş. Altın, gümüş ve billur bardaklarla kenarları gümüş ve altın nakışlı yeğni dalgalı İskenderiye kumaşlarını kuşanmış ay gibi güzel genç oğlanlar sakilik etmiş; ve bu genç oğlanlar bardakları sunarken, değerli taşlarla süslenmiş gülapdanlardan onlara miskle karıştırılmış gülsuyu serpiyorlarmış.

Halife bütün bunlardan öylesine büyülenmiş ki, ev sahibini kucaklamış ve ona "Vallahi! Ey Ali, artık bundan sonra sana sadece Ali demeyeceğim. Ali Ebul Cemal diyeceğim!" demiş. Ve gerçekten o günden sonra Ebul Cemal¹ lakabıyla anılacak olan Haşim'in oğlu Ali, Halife'nin elini öpmüş; sonra da mabeyincisine bir işaret yapmış. Ve hemen salonun dibinde bulunan büyük bir perde kaldırılmış ve siyah ipeklilere bürünmüş ve bir çiçek tarhı gibi güzel on genç kız belirmiş. Bunlar ilerlemiş ve on siyahi kölenin salonda hemen çepeçevre sıraladığı on altın iskemleye oturmuşlar; büyük bir ustalıkla telli sazlar çalarak bir girizgâh yapmışlar; sonra hep bir ağızdan bir aşk şarkısı okumuşlar. El-Memun bu on esirenin içinde onu en çok duygulandıran birine bakarak, ona "Senin adın ne?" diye sormuş; o da "Bana Ahenk² derler, ey Emir-ül-Müminin!" diye yanıtlamış. Halife "İsmin sana ne kadar yaraşüyor! Senin tek başına

¹ *Ebul Cemal*: Yüz güzelliğinin babası anlamında. (Ç.)

² Bu cariyeye Mardrus "Melodie", Lippmann "Sadşahi" adını veriyor. (Ç.)

söyleyeceğin bir şarkıyı dinlemek isterdim!" demiş. Bunun üzerine Ahenk uduna düzen vermiş ve şu şarkıyı okumuş:

Tatlılığım bakışlarından ürker, duyarlı yüreğim düşmanın gözünden korkar; ama dostun yaklaşmasıyla zevk beni titretir; ve eriyerek tüm varlığımı ona teslim ederim.

Ama uzaklaşırsa, yavrusunu yitiren bir ceylan gibi, bu kez, acıyla titrerim!

Büyülenen El-Memun, ona "Sen harikasin, ey genç kız! Bu dizeleri kim bestelemiş?" demiş. Kız "Amr İbn-i Zübeydi şiiri yazmış, musikisini de Maabit bestelemiş" diye yanıt vermiş. Halife elindeki bardağı başına dikerek boşaltmış; kardeşi Ebu İsa ve Ebul Cemal de aynı şeyi yapmışlar. Onlar bardakları masaya koyarken, bu kez mavi ipeklilere bürünmüş, başlarını Yaman'ın işlemeli yazmalarıyla örtmüş on yeni genç kız içeri girmiş ve ayrılan ilk on genç kızın yerini almış; utlarına düzen vermişler ve belirgin bir yetenekle hep birağızdan bir girizgâh yapmışlar. O sırada Halife bunlardan bir bil-lur kaya kadar güzel birine gözlerini dikmiş ve ona "Senin adın ne, ey genç kız?" diye sormuş. Kız da "Maral¹, ey Emir-ül-Müminin!" diyerek yanıt vermiş. O da, pekâlâ Maral, haydi bize bir şarkı söyle!" demiş. O zaman Maral adlı kız da udu eline almış ve...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

1 Mardrus'te "Biche" (maral), Mathers'te "Wild Roe" (Yaban Geyiği) ve Lippmann'da Zabja (Zabiye: dişi karaca) olarak geçiyor. (Ç.)

Demiş ki:

O zaman Maral adlı kız udu eline almış ve şu şarkıyı okumuş:

Özgür huriler ve bakireler bizden kuşkulanıp gülüşüyorlar. Biz avlanması yasaklanan Mekke Ceylanıyız. Kaba kişiler, baygın gözlerimiz, tatlı sözlerimiz yüzünden erdemsizlikle itham ediyorlar bizi! Uygunsuz buldukları davranışlarımızdan ötürü sofu Müslümanlar sırtlarını çeviriyorlar!

El-Memun bu şarkıyı çok hoş bulmuş ve genç kıza "Kimin bu şarkı?" diye sormuş. Kız "Sözleri Harir'in, musikisi İbn-i Sureyc'in-dir" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Halife ve diğer ikisi bardaklarını dikerek boşaltmışlar; o sırada esireler çekilip yerlerini bu kez kırmızı ipekler giymiş, bellerine kırmızı kuşak kuşanmış; saçları çözülmüş ve ağır biçimde sırtına dökülmüş diğer on şarkıcı kız doldurmuş; böylece kızlar, bu kırmızı giysiler içinde, parıltılar saçan yakutlara benziyorlarmış. Altın iskemlelere oturmuşlar ve her biri uduna eşlik ederek hep bir ağızdan bir girizgâh yapmışlar. El-Memun da arkadaşlarının ortasında en fazla parıltı veren birine doğru dönmüş ve ona "Senin adın ne?" diye sormuş. Kız da "Cazibe¹, ey Emir-ül-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse ey Cazibe, çabucak, bize tek başına sesini duyur!" demiş. Cazibe de, uda eşlik ederek şu şarkıyı söylemiş:

¹ Mardrus'te "Seduction" (Baştançıkarma), Lippmann'da "Fâtin" (Fitneci) olarak geçiyor. (Ç.)

Elmaslar ve yakutlara, işlemeli kumaşlar ve ipeklilere güzel kızlar pek aldırış etmezler. Onların gözleri elmas, dudakları yakuttur, ve geri kalanı tüm ipek!

Halife son kertede etkilenererek şarkı söyleyen kıza "Ey Cazibe, kimindir bu şarkı?" diye sormuş. Kız da "Adi bin Zeyt'indir; musiki-si de pek eskidir. Bestecisi bilinmiyor!" diye yanıt vermiş. El-Memun, kardeşi Ebu İsa ve Ali bin Hişam bardaklarını boşaltmışlar; ve altın parıltılı giysiler giymiş; belleri üzerinde taşlar parıldaayan altın kemerle sıkılmış on yeni genç kız, gelip altın iskemlelere oturmuşlar ve öncekiler gibi şarkı söylemişler. Halife en ince bellisine sormuş "Senin adın ne!" diye... Kız "Çiğ Damlası'dır,¹ ey Emir-ül-Müminin!" demiş. Halife "Peki, Çiğ Damlası, senden de birkaç dize bekliyoruz!" demiş. O da hemen şu şarkıyı okumuş:

Yanağından şarabı içtim; aklım uçtu, gitti. O zaman sadece Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş, aşkımızın tanıklığı uğruna tüm sokak boyunca göründüm; Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş olarak!

Bu dizeleri işiterek El-Memun "Ya Allah! Çok başarılıydın ey Çiğ Damlası. Şu son dizeleri bir kez daha tekrarlar mısın?" demiş. Çiğ Damlası da, udunun tellerine dokunarak en duygulu ses perdesiyle dizeleri tekrarlamış:

Aşkımızın tanıklığı uğruna tüm sokak boyunca göründüm; Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş olarak!

1 Lippmann'da (Râşe, titreyiş anlamına) Râşâ olarak geçiyor. (Ç.)

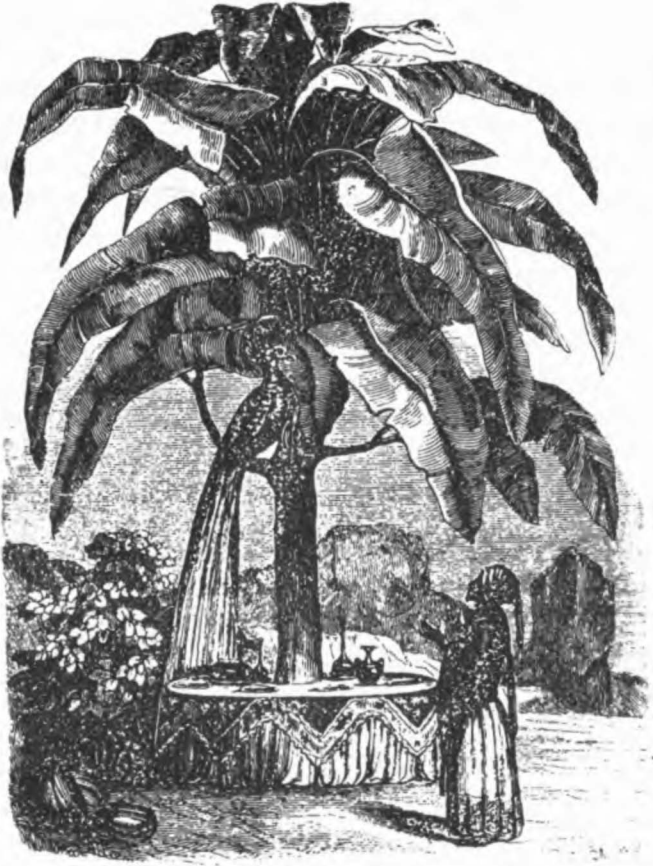
Halife de ona "Kimindir bu sözler ey Çiğ Damlası?" diye sormuş. O da "Ebu Nuvas'ın, ey Emir-ül-Müminin! Musikisi de İshak'ın!" demiş.

On esire çalgı çalmayı bitirince, Halife oturuma son vermek ve çekilmek istemiş. Ama Ali İbn-i Hişam ilerleyip ona "Ey Emir-ül-Müminin, on bin dinara satın aldığım bir esirem daha var; birkaç dakika daha kalmak lütfunda bulunursa, onu Helife'me göstermek isterdim! Eğer hoşuna giderse, kendisinin olarak saklayabilir. Eğer hoşuna gitmezse, onu da kendi değerlemelerine bırakırım!" demiş. El-Memun da "Göster bakalım şu esireyi!" demiş. Tam o anda eşi bulunmaz güzellikte, bir hurma ağacı kadar bükülgen ve ince, sihir dolu Babilli gözleriyle, kaşları sert bir yay gibi gergin; ve teni yaseminlerden ödünç alınmışçasına beyaz genç bir kız belirmiş, alnunda inci ve değerli taşlarla zenginleştirilmiş bir taç varmış; üzerinde de elmas harflerle yazılmış şu dizeler okunuyormuş:

Ecinnilerin yetiştirdiği büyüleyici kız; kırıış olmayan bir yaydan fırlatılmış oklarla yürekleri delmeyi bilir!

Genç kız ağır ağır yürüyüşünü sürdürmüş ve gülerek gelip kendisine ayrılmış bulunan altın iskemleye oturmuş. Ama Halife'nin kardeşi Ebu İsa, daha onun içeri girdiğini görür görmez elinden bardağını düşürmüş ve öylesine tedirgin edici tarzda rengi solmuş ki; bunu gören Halife, ona "Senin neyin var da kardeşim böyle rengin soldu?" diye sormuş. O da "Ey Emir-ül-Müminin, sadece arada bir beni yoklayan bir karaciğer rahatsızlığı yüzünden!" diyerek yanıt vermiş. Ama El-Memun işin üzerinde durup kendisine "Acaba tesadüfen bu kıızı tanıyor musun? Bugünden önce onu gördün mü?" demiş. O da inkâr etmek istememiş ve "Ey Emir-ül-Müminin, ayın varlığım bilmezlikten gelecek kimse var mıdır?" demiş. O zaman Halife genç kıza dönmüş ve "Senin adın ne?" diye sormuş. O da "Göz-

nuru'dur, ey Emir-ül-Müminin!" diye yanıt vermiş. Halife de "Pe-kâlâ Göznuru, bize bir şarkı söyle!" demiş. O da şu şarkıyı söylemiş:

Aşk! sadece dilinde taşıyan ve yüreğinde duygusuzluk yerleşen kişi sevmeyi bilir mi?

Yüzü tutkulu gibi görünse de, yüreği bir kaya gibi sert olan sevmeyi bilir mi?

Bana 'Ayrılık aşkın azabını iyileştirir' dediler. Ama ne yazık ki, ayrılık bizi hiç iyileştirmedir!

Bize 'Sevilenin yanına dönmek ilaçtır' dediler. Ama bu ilacın etkisi yok, çünkü sevilen aşkımızı bilmemektedir!

Halife kızın sesine hayran kalarak ona "Ey Göznuru, bu şarkı kimin?" diye sormuş. O da "Sözleri El-Kuzai'nin, musikisi de Zurrur es-Sagir'in¹!" demiş. Ama duygulanmanın boğuntuya uğrattığı Ebu İsa, kardeşine "İzin ver de ona ben yanıt vereyim, ey Emir-ül-Müminin!" demiş. Halife olurunun vermiş. Ebu İsa da şu şarkıyı söylemiş:

Giysilerimin içinde tükenmiş bir beden var ve de bağrımda işkence içinde bir yürek!

Şayet gözlerimde, belirtmeden aşkımı saklıyorsam; bunun nedeni, ereği olan aynı gücendirme korkusudur!

Ali Ebul-Cemal bu yanıtı işitince, esiresi Göznuru'nu Ebu İsa'nın çılgınca sevdiğini anlamış. Ve hemen ayağa kalkarak Ebu İsa'nın önünde eğilmiş ve ona "Ey konuğum, evimde bulunan biri tarafından belirtilen bir dileğin, zihinden geçerek bile ortaya konsa, o anda yerine getirilmemesi imkânsızdır. Eğer Halife, huzurunda bana bir sunuşta bulunmama izin verirse, Göznuru senin cariyen olacaktır!" demiş. Halife de, olurunun vermiş bulunduğundan Ebu İsa, kızı alıp götürmüştü.

İşte Ali'nin ve onun çağındaki insanların böylesine eşsiz bir cömertlikleri varmış!

¹ Bu iki isim Lippmann'dan alınmıştır. Mardrus'te El-Herzai ve Zarzur olarak geçmektedir. (Ç.)

GENÇ KIZLAR MI, DELİKANLILAR MI?

Bilge Ömer-ül-Humsi anlatır:

"Hicri beş yüz altmış bir yılında, Irak'ın bütün bilginlerinin "Üstatların Üstadı" diye andıkları Bağdat'ın en bilgili ve en uzdilli kadını dolaşmak için Hama'ya gelmiş. Oysa, o yıl, bütün Müslüman ülkelerden Hama'ya bilim alanının çeşitli dallarından pek çok derin bilgili kişi gelmiş bulunuyormuş ve hepsi, kadınlar içinden çıkan ve genç erkek kardeşiyle böylece diyardan diyara dolaşan bu harika kadım, en güç sorunlar üzerinde kamusal savları ortaya koyması bakımından dinlemek ve sorular sormak olanağını kazandıklarından ve tüm fenler ve de içtihat, ilahiyat ve edebiyat üstüne fikir alışverişinde bulunabilmekten ötürü mutluymuş.

Ben de, onu dinlemek arzusuyla, dostum bilgin Şeyh-ül-Salhani'ye o gün, bu hatunun konuşma yapacağı yere birlikte gitmemizi rica ettim. Şeyh-ül-Salhani kabul etti; ve ikimiz, dinimizin âdetlerine karşı çıkmamış olmak için, ipek bir örtü ardında bulunan Sitt Dahiye'nin bulunduğu salona girdik. Salondaki sıralardan birine oturduk; kardeşi bizimle ilgilendi ve bize meyveler ve serinleticiler sundu.

Ben, Sitt Dahiye'ye varlığımı bildirildikten, ismim ve mesleği-

mi açıklandıktan sonra, onunla ilahi içtihatlar ve eski zamanların ilahiyatçıları tarafından öne sürülen İman'ın çeşitli yorumları üstüne bir tartışmaya giriştim. Dostum Şeyh-ül-Salhani'ye gelince, Sitt Dahiye'nin olağanüstü yüz güzelliğine sahip bir delikanlı olan genç oğlan kardeşini gördüğü andan başlayarak, kendini hayranlığın sınırına ulaşan bir hayranlığa kaptırdığından gözlerini bir türlü ondan ayıramaz olmuştu. Sitt Dahiye de, arkadaşımın zihnini dağıttığını fark etmede gecikmedi; bunu gözlemleyince de, onu tedirgin eden duyguları anladı. Birdenbire ona adıyla seslenerek, kendisine "Öyle sanıyorum ki, ey Şeyh, sen, genç oğlanları genç kızlara yeğ tutanlardan olmalısın..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Genç oğlanları, genç kızlara yeğ tutanlardan olmalısın!" dedi. Dostum güldü ve "Kuşkusuz!" dedi. Kadın "Ama neden ey Şeyh?" deyince, o da "Çünkü Tanrı genç erkek bedenlerini kadınların aleyhine olarak, hayranlık uyandıran bir yetkinlikle yarattı; ve zevkim beni, noksan olana karşı, tam olanı yeğlemeye doğru iter!" dedi. Kadın perdenin ardından güldü ve "Pekâlâ, fikrini savunmak istiyor-san, sana yanıt vermeye hazırım!" dedi. O da "Tüm gönlümle!" cevabını verdi. Bunun üzerine kadın ona "Bu durumda, erkeklerin ve delikanlıların kadınlara ve genç kızlara üstün bulunduğunu bana nasıl kanıtlayabilirsin?" diye sordu. O da:

"Hanımım, benden istediğin kanıt bir bölümüyle düşüncenin mantığında, bir bölümüyle de Kitap'tan ve Sünnet'ten oluşabilir.

Gerçekten Kuran'da: 'Erkekler kadınlardan ileri durumdadır. Çünkü Tanrı onlara üstünlük vermiştir!' der. Ve yine der ki, 'Bir mirasta erkeğin payı kadınının iki katı olmalıdır, böylece erkek kardeşe kızkardeşinkinden iki kat fazla miras düşer!' Bu kutsal sözler böylece bize, sürekli biçimde uygulamada yer alarak, bir kadının ancak erkeğin yarısı kadar değerli olduğunu kanıtlar.

Sünnete gelince, dua ve barış üzerine olası Peygamber, bize, bir erkeğin kurban borcunun bir kadının borcunun iki katı olarak ödendiğinde yerine getirilmiş olacağını öğretir.

Şimdi salt mantık yoluna başvurarak görüyoruz ki, mantık, gelenek ve öğretiyi doğrular. Gerçekten sadece 'Üstünlük kime aittir? Etken varlığa mı, edilgen varlığa mı?' Diye sorarsak, yanıt, hiç kuşkusuz, etken varlıktan yana olacaktır. Böyle olunca hiçbir tereddüt söz konusu değildir. Erkek kadından üstündür ve genç oğlan, genç kızdan yeğdir!" demiş.

Ama Sitt Dahiye "Alıntıların doğrudur, ey şeyh! Seninle birlikte Tanrı'nın kitabında erkeklere, kadınlara bakarak öncelik tammış olduğunu kabul ederim. Ancak, Tanrı, özelleştirmeden, genel olarak bunun sözünü etmiştir. Eğer sen eşyanın üstün değerini arıyorsan, niçin sadece, genç oğlanları göz önünde tutuyorsun? Daha çok sakallı erkekleri, alnı kırışık saygın yaşlı kişileri öngörmelisin! Çünkü onlar gelişme yolunda daha ilerilere gitmişlerdir!" diye yanıt vermiş.

Şeyh de buna "Evet doğrudur, hanımım! Ama ben burada yaşlı erkekleri yaşlı kadınlarla karşılaştırmıyorum; söz konusu olan asla bu değildir; sonuç olarak sözü genç oğlanlara bağlamak durumundayım. Gerçekten, kadında hiçbir şeyin güzel bir delikanlının üstün nitelikleriyle: narin bedeni, organlarının inceliğiyle yanaklarındaki tatlı renklerin karışımıyla, gülüşünün kibarlığıyla, sesindeki sihirle karşılaştırılamayacağını sen de kabul edersin! Zaten Peygamber'in kendisi de, bunca belirli olan bir tehlikeye karşı bizi korumak için

‘Sakalı bulunmayan genç oğlanların yüzüne uzun uzadıya bakmayın; çünkü onların hurilerinkinden de baştan çıkarıcı gözleri vardır!’ demiştir. Yine de, bilirsin ki, bir genç kızın güzelliği konusunda yapılabilecek en büyük övgü, onu bir delikanlının güzelliğiyle kıyaslamaktır. Şair Ebu Nuvas’ın tüm bunlardan söz etmiş bulunduğunu bilirsin; ve de bir şiirinde şöyle demiştir:

Bir genç oğlanın kalçaları var bu kızda, yeğni rüzgârda bhang dalını
kuzey rüzgârının salladığı gibi sallanır!

Böylece, eğer genç oğlanların sihri, genç kızlarınkinden belirgin şekilde üstün olmasaydı, şairler kıyaslama için niye bu yola başvursunlardı?

Dahası, genç oğlanın sadece güzel yapılı olmasıyla yetinmediğini, ama dilinin büyüyle ve davranışlarının hoşluğuyla da bizi kendine çekmeyi bildiğini görmezlikten gelemezsin! Bunun yanıbaşında gül taçyapraklarının bağdaştığı yanak ve dudaklarını yeni çıkan ayva tüyleri bürüdüğü zaman, ne kadar hoştur! O anda kendisinden yayılan sihirle karşılaştırılabilecek dünyada acaba başka şey vardır? Bir şiirinde şöyle haykırdığı zaman şair Ebu Nuvas ne kadar haklıdır:

Onun kışkanç iftiracıları, bana diyorlar ki, ‘Tüyler dudaklarını sertleştiriyor!’ Ben de onlara ‘Hatanız ne kadar büyük! Bu sözü nasıl olur da bir kusur olarak görürsünüz?’ diyorum.

Bu ayva tüyü onun yüzünün ve dişlerinin beyazlığını belirginleştiriyor. Tıpkı yeşil bir mahfazanın incinin parlaklığını belirttiği gibi! Ve de bunlar kalçasının yeni kazandığı gücün sevimli işaretleridir!

Güller, yanaklarından mucizevi renklerini hiç silmemeyi görkemli yeminlerle bildirirler. Göz kapakları bize dudaklarınkinden daha çok sözgenlikle konuşmayı; ve kirpikleri kesinlikle yanıt vermeyi bilirler.

Sizin kötöleme konunuz olan tüyler, ancak onun sihirlerini korumak ve sizin kaba gözlerinizden sığınak oluşturmak için vardırılar. Ağzının şarabına, daha lezzetli bir tat verirler, ve gümüş yanakları üzerinde sakalının yeşili, ona bizi büyüleyen neşeli bir renk ekler!

Bir başka şair de buna eşit olarak şöyle demiştir:

Kıskançlar bana, 'Senin tutkun kördür! Görmüyor musun ki, tüyler şimdiden yanaklarını örtmüş?' derler.

Onlara, 'Eğer yüzünün beyazlığı bu ayva tüylerinin tatlı gölgesiyle ılımlı hale getirilmeseydi, parlıtısından gözlerini kurtarmak olanaksız olurdu' derim.

Ve zaten, verimsizken sevdiğim toprağı bahar döllendirdiğı zaman nasıl terk edebilirim?

Bir başkası da şöyle demiştir:

Yanaklarını sadece güller bürümüş olan dostu yüzüstü bırakmam! Güllerin yöresini mersinler, menekşeler bürüyünce, onu nasıl terk ederim?

Ve sonuncu olarak binlercesi arasından biri demiştir ki:

Şu inci yapılı oğlan! Bakışları ve yanakları aralarında dövüş çıkarırlar, acaba hangisi daha çok erkekler arasında kurban verdirirler diye!

Yüreklerin kanını, kını ve sapı mersinden ödünç alınmış nergis taç yapraklarından oluşmuş kılıçla akıtır.

Üstün nitelikleri öylesine kıskançlık doğurur ki, güzellik kendiliğinden ayva tüylü yanağa dönüşmeyi arzular!

Ve işte, ey hanımım, erkek çocuklarının genellikle kadınların güzelliğine üstünlüklerini gösteren yeterli kanıtlar sana...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Erkek çocuklarının genellikle kadınların güzelliğine üstünlüklerini gösteren yeter kanıtlar sana!" demiş.

Bu sözleri işiten Sitt Dahiye "Tanrı yanlış görüşlerinden ötürü seni bağışlasın! Yeter ki sadece oyun olsun ya da şaka olsun diye bunları söylemiş olma! Ama şimdi, gerçeğin zafer kazanmasının sırası geldi! Bu durumda yüreğini katılaştırma ve kanıtlarıma kulak ver!

Tanrı aşkına bana söyler misin, güzelliği bir genç kızınkiyle kıyaslanacak delikanlı nerede? Unutuyor musun ki, bir genç kızın cildi sadece gümüşün parıltısını ve beyazlığını taşımaz; kadifelerin ve ipeklerin yumuşaklığını da verir. Endamı! Bu da mersin dalı ve bhanak ağacıdır. Ağzı! Ama bu da çiçek açmış papatyadır; dudakları, iki ıslak laledir! Yanakları, elmalar; göğüsleri, küçük fildişinden asma kabaklarıdır. Alnı aydınlık saçar; iki kaşı, boyna, birleşmeleri mi, ayrılmaları mı gerektiğinin kararsızlığı içindedir; gülünce baldan daha tatlı, tere yağından daha eriyik olan dudaklarından ılık şelaleleri akar. Ağzının mührü, çenesinin küçük çukuruna basılarak iz bırakmıştır. Karnına gelince, güzeldir! Hayranlık verici yan çizgileri ve birbiri üzerine gelmiş cömert kıvrımları vardır. Kalçaları tek bir fildişinden oyulmuş ve badem ezmesinden oluşmuş ayakların-

dan yükselen sütunlara dayanır. Ardındaki yuvarlara gelince, nite-likleri iyidir ve yükselip alçaldıkça, billur bir denizin dalgaları ya da ışık dağları sanılır. Ey zavallı şeyh! Erkekler meleklerle kıyaslanabilir mi? Bilmez misin ki, şahlar, halifeler ve salnamelerin sözünü ettiği en yüce kişiler kadınların itaatkâr köleleri olmuştur. Ve onların boyunduruğunu taşımayı bir övünç saymışlardır. Nice saygın kişiler, onların büyüleyiciliği önünde baş eğmiştir! Onun uğrunda nelerden: zenginlik, ülke, ana babadan geçilmiştir! Onlar için ne kadar çok ülke yitirilmiştir! Ey zavallı şeyh! Saraylar onlar için yükselmiyor mu; ipekler, işlemeler onlar için tezgâhlanmıyor mu, zengin kumaşlar onlar için dokunmuyor mu? O denli güzel kokular saçan misk ve amber onlar için bu kadar çok aranmıyor mu? Unutuyor musun ki sihirleri cennetlikleri lanetli kılar ve dünyayı ve evreni devirir ve kanselleri akıtır?

Ve de Kitap'ın söylediklerine gelince, benim savıma seninkinden daha uygundur. Bu yoldaki sözler şunlardır: 'Sakalsız genç oğlanlara uzun uzadıya bakmayı sürdürmeyin! Çünkü hurilerin gözle- rinden daha baştan çıkarıcı gözleri vardır!'¹ Gerçekte, burada Cennet hurilerine doğrudan doğruya bir övgü vardır; bunlar dışıdır, erkek değildir; kıyaslama noktası oluşturan kadınlardır; ve zaten sizler, genç oğlanlara düşkün olanlar, dostlarınıza onları tanımlamak istediğiniz zaman, onların okşayışlarını genç kızlarıinkiyle karşılaştırırsınız! Fesada uğramış zevklerinizden utanmazsınız, onlara geçit yaptırır, halkın gözü önünde doyum sağlarsınız.

Kitap'ın 'Neden erkeklerin aşkını arıyorsunuz? Allah arzularınızı doyurmak için kadını yaratmadı mı? Onlardan keyfinizce yarar- lansanıza! Ama siz inatçı bir güruhsunuz!' şeklindeki sözlerini unu- tursunuz.

Şayet genç kızları oğlanlarla kıyaslamak aklınıza geliyorsa; bu, her seferinde kokuşmuş arzularınıza ve sapık zevklerinize bir değışiklik sağlamak içindir! Evet! Biz onları, oğlan sevice şairleri çok iyi

tanırız! İçinizde en büyüğünüz, oğlanlara düşkünlerin şeyhi Ebu Nuvas, bir genç kızdan söz ederken şöyle dememiş midir:

Tıpkı genç bir oğlan gibi kalça adına hiçbir şeyi yok; hatta saçlarını da kestirmiş! Ve hatta yumuşak bir ayva tüyü yüzünü kadifeye çevirmiş ve sihrini ikiye katlamıştır. Böylece hem oğlancılara hem de zina yapanlara doyum sağlar!

Bir genç adama sakalın verdiği sözde çekiciliğe gelince, bu konuda şairin dizelerini...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Bir genç adama sakalın verdiği çekiciliğe gelince, bu konuda şairin dizelerini hiç duymadın mı, ey şeyh? Dinle öyleyse:

İşte yüzünde ilk tüyler belirmiş; âşığı kaçıp gitmiş.

Gerçekte, sakalın kömürü çeneyi karartınca, genç adamın çekiciliğini dumana çevirir.

Ve yüzün ak sayfası yazının siyahıyla dolarsa, sadece cahiller değilse, başka kim kalemi eline almak ister?

Böyle olunca, ey şeyh, yaşamı doldurabilecek tüm zevkleri kadında toplamış olan ve Peygamberlere, azizlere ve iman ehline Cennete ödül olarak hayranlık uyandıran hurileri vaadeden Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükredelim! Zaten merhametli Tanrı, kadınlar dışında

başkaca şehvet edinilmesi gerekeceğini takdir etseydi; bunları da kuşkusuz vaadederek ve sadık iman sahipleri için saklardı. Oysa Tanrı gılmanları¹ sadece seçkinlere Cennette hizmet etsinler diye görevlendirmek için anmıştır. Ve hiçbir zaman bu maksadın dışında bir başka maksat için vaadetmemiştir! Ve dua ve barış üzerine olası Peygamber de bu yönde hiçbir eğilim göstermemiştir, aksine! Gerçekten, yoldaşlarına 'Üç şeyi bu dünyada sevdim: Kadınları, kokuları ve dua halinde kazanılan ruh tazeliğini!' demeyi âdet edinmiştir. Ama, ey şeyh, fikrimi, şairin şu sözlerinden daha iyi özetleyecek başka bir şey bilmiyorum:

Bir geri yanla başka bir geri yan arasında ayırım vardır. Birine yaklaşırsanız, giysiniz sarıya boyanır, ama öbürüne dokunursanız miskler saçır!

Kim oğlanı kızla kıyaslar? Hint sümbülünün koku saçan ağacına domuz yavrusunun dışkısını kim yeğler?

Ama görüyorum ki, tartışma beni çok heyecanlandırdı ve kadınların, özellikle şeyhlerin ve bilginlerin önünde aşılmaması gereken uygun davranma sınırlarını aştırdı. Bundan dolayı çabucak bunu olumsuz değerlendirecek ya da bundan rahatsız olacaklardan özür dilerim ve de bu konuşmaya tanıklık ettikten sonra buradan ayrılabileceklerden duyduklarım yaymayacaklarına güvenirim; çünkü atasözümüz 'Soylu olarak doğmuş olan kişilerin yüreği sırlar için bir mezar"dır!' der!" demiş.

¹ *Gılman*: Cennetteki genç oğlanlar. (Ç.)

Şehrazat bu fıkrayı anlatmayı bitirince "Ve işte, ey bahtıgüzel Şah, Ruhun Çiçekli Tarhlarında ve Zarafet Bahçesi'nde saklı bulunan hatırlayabildiğim öyküler bunlar!" demiş. Şah Şehriyar da "Gerçekte, Şehrazat, bu fıkralar beni çok büyüledi; ve şimdi bende daha önce anlattıklarına benzer bir öykü anlatmanı dilemek arzusu uyanırdı!" demiş. Şehrazat "Ben de tam bunu düşünüyordum!" diye yanıt vermiş ve demiş ki:

SAHTE HALİFE

Anlatırlar ki, bir gece, Halife Harun Reşit uykusu kaçarak Veziri Cafer-ül-Barmakî'yi çağırtmış ve ona "Göğsüm daralıyor; bu gece oyalanmak için gidip Bağdat sokaklarında dolaşmak ve Dicle'ye kadar uzanmak istiyorum!" demiş. Cafer işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hemen tacir kılığına girmiş; Halife'ye aynı şekilde değişmesi için yardım ettikten sonra, onlar gibi kılık değiştirerek kendilerine yoldaşlık etmesi için cellat Mesrur'u çağırtmış. Sonra saraydaki gizli kapıdan dışarı çıkmışlar; ve bu saatte تنها olan Bağdat sokaklarını ağır ağır dolaşmaya başlamışlar; ve böylece nehrin kıyısına ulaşmışlar. Palamalarla bağlanmış bir kayıkta, uyumak için örtüsüne bürünmeye hazırlanan yaşlı bir kayıkçı görmüşler. Yanına yaklaşmışlar, selamlaştıktan sonra, ona "Ey şeyh, şimdi hava serinken ve meltem hoş eserken, bizi biraz nehir üstünde dolaştırmak üzere kayığına bindirme lütfunda bulunmanı diliyoruz! Ve işte zahmetine

karşılık bir dinar!" demişler. O da sesindeki korkulu edayla "Efendiler, orada durmuş benden ne istiyorsunuz? Siz, yasak buyruğunu bilmiyor musunuz? Hatta karşıdan Halife'nin maiyetiyle birlikte bindiği kayığın geldiğini görmüyor musunuz?" demiş. Çok şaşırarak ona "Yaklaşan bu kayıkta, bizzat Halife'nin bulunduğundan emin misin?" diye sormuşlar. O da "Vallahi! Bağdat'ta efendimiz halifeyi tanımayan var mıdır? Veziri Cafer ve celladı Mesrur ile birlikte Halife'nin ta kendisi efendilerim! Ve işte yanında memlukları ve şarkıcıları da var! Geminin ön tarafında 'Nehrin üstünde gezmek büyüklere, küçüklere; gençlere, yaşlılara; ünlülere, halktan kişilere yasaktır! Kim bu buyruğa karşı çıkarsa, ya başı kesilecek ya da gemisinin direğine asılacaktır.' diye haykıran tellahı dinleyin!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Bu sözleri işitince El-Reşit şaşırmanın sınırına ulaşmış, çünkü böylesine bir emir vermemiş; ve bir yıldan beri de nehir üzerinde dolaşmamış imiş. Soran gözlerle Cafer'e bakarak ondan bunun ne anlama geldiğini açıklamasını istemiş. Ama Halife kadar bu işe şaşırmış bulunan Cafer, yaşlı kayıkçıya dönmüş ve ona "Ey şeyh, işte sana iki dinar. Yalnız, çabucak bizi kayığına al ve görünmeden ve baskına uğramadan su üzerindeki tonozlu sığınaklardan birine saklanmamızı sağla ki, halifenin ve maiyetindekilerin geçişini görelim!" demiş. Kararsızlıklar içindeki kayıkçı sonunda öneriyi kabul etmiş

ve üçünü birden kayığına alıp onları tonozlu bir sığınağa götürmüş; üzerlerine de fark edilmesinler diye kara bir örtü örtmüş.

Daha bu duruma yeni sokulmuşlarken, içinde sarısabır yakılan meşalelerle ve demir kandillerle aydınlanmış, omuzları sarı harmanilerle örtülmüş ve başları muslinle sarılmış, kırmızı canfes kumaştan giysilere bürünmüş genç kölelerle dolu bir geminin yaklaşmak-

ta olduğunu görmüşler. Bunların kimi geminin önünde, kimi dümen yöresinde duruyor; zaman zaman ellerindeki meşaleleri ve de-

mir kandilleri yukarı kaldırarak söz konusu yasağı haykırıyorlarmış; geminin iki yanında da iki yüz kadar memluğun yer alarak, ortalarında bulunan bir yükseltide bir altın taht üzerinde altın işlemlili siyah giysilere bürünmüş genç bir adamın oturmakta olduğunu; sağında şaşılacak kadar Vezir Cafer'e benzeyen birinin, solunda da elinde palasıyla tastamam Mesrur'a benzeyen bir başkasının ayakta durduğunu; yükseltinin altında da düzenli şekilde oturmuş bulunan yirmi şarkıcı ve çalgıcının bulunduğunu görmüşler.

Bunu gören El-Reşit "Cafer!" diye haykırmış. Vezir de "Emir buyur, ey Emir-ül-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Bu kuşkusuz bizim oğullarımızdan biri, ya El-Memun ya da El-Emin! Ve iki yanında ayakta duranlardan biri sana, öbürü celladım Mesrur'a benziyor. Ve yükseltinin altında oturanlar da garip şekilde benim şarkıcılarımı ve çalgıcılarımı andırıyor. Bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun? Ben bu işe şaşırdım kaldım!" demiş. Cafer de "Ben de, vallahi! Ey Emir-ül-Müminin!" diyerek yanıt vermiş.

Ama ışıklarla donatılmış gemi, hemen gözlerinden uzaklaşmış ve yaşlı kayıkçı sıkıntılarından kurtularak "Sonunda, güvenliğe kavuştuk. Kimse bizi görmedi!" diye haykırmış. Ve sığınaktan çıkmış ve üç yolcusunu kıyıya ulaştırmış. Kıyıya çıktıklarında, Halife ona doğru dönmüş ve kendisine "Ey şeyh, sen bana, Halife'nin böyle aydınlanmış bir gemi içinde her gece gelip dolaştığını söylemiştin, değil mi?" diye sormuş. O da "Evet, efendim, bu böyle bir yıldır sürüp gidiyor!" diye yanıt vermiş. Halife, "Ey şeyh, biz, görülecek her şeyden zevk alan ve güzel şeylerin bulunduğu her yeri dolaşmayı seven yabancı kişileriz! Sen, şu on dinarı alıp yarın bizi burada, aynı yerde, aynı saatte bekleyebilir misin?" diye sormuş. O da "Severek ve onurla!" diyerek yanıtlamış. Bunun üzerine Halife ve iki yoldaşı ondan ayrılıp bu garip olayı aralarında konuşarak saraya dönmüşler.

Ertesi gün, Halife, bütün gün divanda uğraşıda bulunmuş, vezirleri, mabeyincileri, emirleri ve vekillerini kabul etmiş; bazı işleri

mahkemeye havale etmiş; bazıları üzerinde yargıda bulunarak hüküm vermiş ya da beraat ettirmiş; sonra da kendi dairesine çekilerek orada giysilerini değiştirip tacir kılığına girmiş; ve Cafer ile Mesrur'u dayanına alarak birlikte aynı yolu tutmuşlar ve hemen kayıkcının kendilerini beklediği nehir kıyısına ulaşmışlar. Kayığa binmişler ve gidip tonozun altında saklanmış ve orada ışıklı geminin gelmesini beklemişler.

Sabırsızlanacak kadar zaman geçmemiş; çünkü birkaç dakika sonra çalgı sesleri arasında meşalelerle aydınlanarak sularda ilerleyen gemi görünmüş. Bir önceki gibi aynı kişilerin: aynı sayıdaki memlukların ve ortalarında sahte halifenin, sahte Cafer'in ve sahte Mesrur'un bulunduğu aynı çağrılıları görmüşler.

Bunu gören El-Reşit Cafer'e "Ey vezir, orada gelip bana anlatsalar asla inanamayacağım şeyler görüyorum!" demiş; sonra da balıkçıya "Ey şeyh, sen şu on dinarı da al, bizi şu geminin izi üzerinde götür! Ve sakın korkma, çünkü bizi görmeyecekler. Çünkü onlar ışık içinde, bizse karanlıkta olacağız! Maksudumuz bu eğlence gemisinden, su üzerindeki bu ışıklanmadan yararlanmaktır!" demiş.

Kayıkçı on dinarı almış ve korkudan heyecan içinde, geminin izinde, gürültü etmeden ve ışıklı kesime girmekten iyice sakınarak kürek çekmeye başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Işıklı kesime girmekten iyice sakınarak hepsi birden nehre kadar hafif bir inişle uzanan bir bahçeye ulaşıncaya ve gemi orada

demir atıncaya kadar kürek çekmeye başlamış. Sahte halife ve maiyeti, çalgı sesleri arasında karaya çıkmışlar ve bahçeye girmişler.

Üzerindekileri karaya indirdikten sonra gemi uzaklaşınca, yaşlı şeyh kendilerine sıra gelen üç yolcusunu karaya çıkarmak için kayığı kıyıya yanaştırmış. Bir kez karaya çıkınca, meşaleler taşıyan ve sahte halifenin yöresinde yürüyen kalabalığa katılmışlar.

Böylece, alayı izledikleri sırada kimi memluklar tarafından ayırt edilmiş ve çağrısız konuk oldukları anlaşılmış. Hemen yakalanmışlar ve önüne götürüldükleri genç adam onlara "Buraya nasıl girdiniz ve hangi maksatla geldiniz?" diye sormuş. Onlar da "Efendimiz, bu ülkede yabancı tacirler olarak bulunuyoruz. Hemen bugün buraya ulaştık ve bu bahçeye girmenin yasak olduğunu bilmeden gezintimizi buraya kadar sürdürdük. Ve sakince yürürken adamlarınız tarafından, işlenen hata hakkında hiçbir fikrimiz olmaksızın yakalandık ve huzurunuzla getirildik!" diye yanıt vermişler. O da, bunlara "Madem ki Bağdat'ta yabancısınız, öyleyse korkmayın! Yoksa tereddütsüz başımızı vurdururdum!" demiş. Sonra vezirine doğru dönmüş ve ona "Bırakın bunlar bizimle gelsin. Bu akşam bize konuk olacaklar!" demiş. Bunun üzerine alaya eşlik etmişler ve böylece ancak Emir-ül-Mümin'inkiyle kıyaslanabilir şahanelikte bir saraya ulaşmışlar. Bu sarayın kapısında şu kitabe kazılı imiş:

Konuğun hoşgeldiği bu konuta zaman, boyalarının güzelliğini koymuş; sanat, süslemelerini serpmiştir. Sahibinin cömertçe karşılayışı ruhu memnunluğa kavuşturur!

Buradan zemini, sarı ipekten örülmüş bir halıyla kaplı olan şahane bir salona girmişler; ve sahte halife, bir altın tahta oturarak tüm ötekilerin yöresinde oturmalarına izin vermiş. Hemen şölen başlamış; yemek yiyip el yıkamışlar; sonra sofra örtüsü üzerine içkiler dizilmiş. Sıraya bindirerek aynı bardaktan bol bol içmişler. Ama sıra Harun Reşit'e gelince, içmekten sakınmış. Bunun üzerine sahte halife Cafer'e dönmüş ve ona "Dostun neden içmek istemiyor?" diye sormuş. O da "Epey zamandır içki içmiyor, efendim!" diye yanıt vermiş. Diğeri de "Bu durumda, ona başka bir şey ikram edelim!" demiş.

Ve hemen memluklarından birine çabucak elma şerbeti dolu

bir şişe getirmesini buyurmuş; ve onu bu kez büyük bir zevkle içecek olan El-Reşit'e sunmuş.

İçtiği içki kafasını iyice karıştırınca, sahte halife, eline küçük bir altın çubuk alarak bununla üç kez masa üzerine vurmuş; ve hemen salonun dibindeki büyük bir kapının iki kanadı açılarak; omuzlarında, üzerinde yüzü güneş gibi parlak genç bir beyaz esirenin oturduğu fildişi bir koltuk taşıyarak iki zenci köle girmiş. Gelip yüklerini efendilerinin karşısında yere indirmişler ve gidip tahtın gerisinde, kımıldamadan ayakta durmuşlar. Bunun üzerine esire eline bir Hint udu alarak düzen tutturmuş ve yirmi dört çeşitli makamda dinleyenleri hayran bırakan bir sanatla peşrev yapmış. Sonra iki makama dönerek şu şarkıyı okumuş:

Benden uzak, kalbim yokluğunun matemini tutarken, nasıl avunabilirsin?

Baht âşıkları ayırır, mutluluk şarkılarının çınladığı konut boş kalır!

Sahte halife okunan bu dizeleri duyunca büyük bir feryat koparmış ve üzerine elmaslar işlenmiş güzel kaftanını, gömleğini ve öteki giysilerini yırtmış ve düşüp bayılmış. Bunu gören memluklar çabucak onun üstüne saten bir örtü örtmüşler; ama Halife, Cafer ve Mesrur, genç adamın bedeninin büyük yaralar ile değnek ve kamçı darbelerinin izlerini taşıdığıнын farkına varacak zamanı bulamayacakları kadar çabukluk gösterememişler.

Bunu gören Halife, Cafer'e "Vallahi! Böylesine güzel genç bir adamın belirli şekilde gözümüze çarpan bunca darbe izleri taşıması ne yazık! Acaba bir haydutla ya da hapishaneden kaçan bir suçluyla mı karşı karşıyayız?" demiş. Ama o sırada memluklar, ilkinden daha güzel bir giysiyle efendilerini hemen giyindirmiş ve genç adam tahtına yeniden oturmuş bulunuyormuş. O sırada üç konuğunun kendi aralarında kısık bir sesle görüşmekte olduklarını fark etmiş ve onlara "Bu şaşırmış halinizin ve böyle alçak sesle konuşmanızın

nedeni nedir?" demiş. Cafer "Şurada gördüğünüz arkadaşım birçok ülkeleri gezip birçok kişi ve şahla tanışmış olduğunu; ama bizim ev sahibimiz kadar cömert kimseye rastlamadığım söylüyor. Gerçekten, seni, hiç kuşkusuz, bin dinar değerinde olan bir giysiyi yırtmış görmekten çok şaşırdı. Ve bana senin onuruna şu dizeleri söylüyordu...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan Altıncı Gece Olunca

Demşi ki:

"Senin onuruna şu dizeleri söylüyordu:

Cömertlik konutunu avcunun ortasına kurar ve bu konutu arzulanan sığınma yeri yapar. Eğer cömertlik bir gün kapılarını kapatırsa, elin kilitleri açacak anahtar olur!¹

Bu dizeleri işiten genç adam çok mutlu olmuş ve Cafer'e bin dinarla birlikte kendi üzerinde yırttığı kadar güzel bir giysi vermiş; sonra oturularak yeniden içilmiş ve eğlenilmiş. Ama genç adamın bedenindeki darbe izlerini gördüğünden beri huzur bulamamış olan El-Reşit, Cafer'e "Haydi ondan bu durumun açıklanmasını iste!" demiş. Cafer "Biraz daha sabretmek ve meraklı görünmemek

¹ Mathers'in çevirisi şöyle: "Gift built this house in your right hand, If gift should lose the key / Your left could find another kind of generosity" (Cömertlik sağ elinin içine bu evi kurmuştur / Eğer anahtarı yitirirse / Sol elin bir başka tür cömertlik bulur). (Ç.)

daha doğru olur!" diye yanıt vermiş. O da "Başım ve Abbas'ın mezarı üzerine yemin ederim ki, eğer bu konuyu ona sormazsan, ey Cafer, saraya döndüğümüzde, artık canın sana ait olmayacak!" demiş.

Oysa, genç adam onlara doğru dönerek aralarında alçak sesle konuşmalarını bir kez daha fark etmiş bulunuyormuş ve onlara "Önemli ne var da aranızda böyle gizlice konuşuyorsunuz?" diye sormuş. Cafer "İyilikten başka hiçbir şey!" diye yanıt vermiş. O da yeniden söze girişerek "Sizden, Tanrı aşkına, birbirinize söylediklerinizi hiçbir şey saklamadan bana açıklamanızı rica ediyorum!" demiş. O da "Arkadaşım böğründe yara izleri ve değnek ve kamçı darbelerinin kalıntılarını görmüş efendim! Ve şaşırmanın sınırına ulaşmışçasına şaşırmış; ve hangi serüvenin sonucu olarak halifemizin saygınlığı ve ayrıcalığı ile bu denli uyuşmaz böyle bir işleme uğramış olmanızın nedenini öğrenmeyi şiddetle arzu etmektedir!" demiş. Bu sözleri duyan genç adam gülmüş ve "Peki! Sizler yabancı olduğunuz için, bütün bunların nedenini size açıklayacağım! Ve zaten, benim öyküm o denli inanılmaz ve öylesine akıllara durgunluk vericidir ki, şayet iğneyle bir gözün iç köşesine yazılsa, onu dikkatle gözönünde tutanlar için ibret oluşturunurdu!" demiş ve sonra sözünü şöyle sürdürmüş:

Bilin ki, efendilerim, ben Emir-ül-Müminin falan değilim; sadece Bağdat'ın cevahircilerinin kâhyasının oğluyum. Adım Muhammet Ali'dir. Babam, ölürken, bana büyük miktarda altın, gümüş, inciler, yakutlar, zümrütler, cevahir ve kuyum işi parçaları; dahası, bina varlığı, topraklar, meyvelikler, bahçeler, dükkânlar ve ambarlar; ve bu gördüğünüz sarayı erkek ve kadın köleleri, muhafızları ve hizmetçileri, genç oğlan ve genç kızları ve içindekilerin hepsiyle birlikte bıraktı.

Böylece, bir gün, dükkânımda, buyruklarımı yerine getirmeye can atan kölelerim yöremde otururken; kapımın önünde, zengin komşumlu bir katırı durdurarak inen, üçü de aylar gibi güzel diğer üç

genç kızın eşlik ettiği, bir genç hanım gördüm. Dükkânıma girdi ve oturdu; ben ona saygı olsun diye ayakta durmaktaydım; sonra bana "İyisin, değil mi cevahirci Muhammet Ali?" diye sordu. Ben de "Elbette, hanımım ve de senin buyruklarım bekleyen kölenim!" diye yanıt verdim. Bana "Hoşuma gidecek, gerçekten güzel bir mücevherin var mı?" dedi. Ben de "Ey hanımım, dükkânımda bulunan ne kadar üstün değerde cevahir varsa, çıkarayım, önüne koyayım! Bunca mücevher içinde sana uygun bir şey çıkarsa, kimse kendini kölendenden daha mutlu sayamaz: eğer gözlerine takılan bir şey olmazsa, tüm yaşamımca bunu kötü talih sayarın!" dedim

Dükkânımda hepsi birer harika işçilik örneği sergileyen yüz değerli gerdanlık vardı; çabucak bunları çıkarıp önüne koydum. Bunları eliyle yokladı, benim bile, onun yerinde olsam, beceremeyeceğim büyük bir işten anlarlıkla, birbiri ardından bunları uzun uzadıya gözden geçirdi; sonra bana "Şunu alsam iyi olacak!" dedi. O zaman, babamın vaktiyle yüz bin dinara satın aldığı, tüm gözlerden saklı tutmak için değerli bir kutuda tek başına kapalı tuttuğum küçük bir gerdanlığı hatırladım. Ayağa kalkıp söz konusu kutuyu bin bir itinayla getirdim ve genç kızın önünde merasimle açtım ve ona "Sanmam ki, ister büyük, ister küçük, herhangi bir şah veya sultanın sarayında bile bunun eşi bulunsun!" dedim.

Genç kadın gerdanlığa ivedi bir bakış fırlatınca bir sevinç çığlığı kopardı ve "İşte tüm yaşamımda arzu ettiğim şey bu!" diye haykırdı. Sonra da "Bunun fiyatı ne!" diye sordu. Kendisine "Buna rahmetli babamın ödediği para yüz bin dinardır. Eğer hoşuna gittiyse, hanımım, onu sana hiçbir karşılık ihtiyacı duymadan sunmakla mutluluğun sınırına ulaşırım!" diye yanıt verdim. Yüzüme baktı, yavaşça güldü ve bana "Belirttiğin değere kâr olarak beş bin dinar ekle, kolneyi alayım!" dedi. Kendisine "Hanımım, gerdanlık ve şimdiki sahibi zaten senindir ve senin ellerindedir! Ona eklenecek bir değer yoktur!" diye yanıt verdim. Yine güldü ve "Fiyatı saptadım, bu durum-

da bile sana minnet borçluyum!" diyerek yanıt verdi. Ve bu sözleri söyleyerek, birden ayağa kalktı, son derecede kıvrak bir hareketle hizmetçilerinin yardımına ihtiyaç duymadan katırın üzerine sıçradı ve ayrılırken bana "Efendim, bana kolyeyi getirip parasını almak üzere eve kadar eşlik eder misin? İnan ki, bugünüm, senin sayende, benim için sütbeyaz oldu." dedi. Karşı durur korkusuyla daha fazla

ısrar etmek istemedim, hizmetçilerime dükkânı kapamalarını söyledim ve genç kadını ağır adımlarla evine kadar izledim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve genç kadını ağır adımlarla evine kadar izledim. Orada kendisine gerdanlığı verdim; bana giriş yerindeki sırada oturup yüz bin dinarı kârıyla birlikte ödeyecek sarrafın gelmesini beklemem için ricada bulunarak dairesine girdi.

Giriş yerindeki bu sırada oturmakta iken, yanıma genç bir hizmetçi kız yaklaşıp, bana "Efendim, bekleme salonuna girme zahmetinde bulunur musun? Çünkü kapının bu kadar yanında oturmak senin niteliğindeki bir kimseye yaraşmaz!" dedi. Bunun üzerine oradan kalkarak arkalıksız yeşil kadife bir iskemleye oturdum ve orada bir süre bekledim. O sırada ikinci bir hizmetçi gelerek bana "Efendim, hanımım senden kabul salonuna girmeni rica ediyor; orada sarrafın gelişini beklerken istirahat etmeni dilemekte!" dedi. İtaatte kusur etmedim ve kabul salonuna geçmek için genç kızı izledim. Oraya ancak girmiştim ki, dipteki büyük perde kaldırıldı ve dört genç kız, ay gibi yuvarlak yüzü ve boynunda gerdanlıkla genç kızın üzerinde oturmakta olduğu bir altın taht taşıyarak ilerlediler.

Onu böyle yüzü peçesiz ve tamamıyla açık görünce, aklımı yitirir gibi oldum ve kalbimin atışları sıklaştı. Ama o çekilmeleri için hizmetçilerine bir işaret yaptı ve bana doğru ilerleyerek "Ey gözümün nuru, senin gibi bu denli güzel olanın, kendisini sevene karşı bu kadar sert olması gerekir mi?" dedi. Kendisine "Güzellik tümüyle sana özgüdür; geri kalan da, eğer kalmışsa öteki insanlara verilmiştir!" diyerek yanıt verdim. Bana "Ey cevahirci Muhammet Ali, bil ki, seni seviyorum; ve sana evime gelmeye karar verdirmek için bu yolu kullanmaktan başka çarem yoktu!" dedi. Ve bu sözleri söyleyerek kaygısızca üzerime eğildi ve baygın gözlerle beni süzerek kendine çekti. Ben o zaman son kertede heyecanlanarak başını ellerim

arasında tuttum ve onu birçok kez öptüm; o da hasislik etmeden öpüşlerimi iade ediyor, beni göğsüne bastırıyor; sert memeleri âdet- ta bağrımı deliyordu. O zaman çekinmemem gerektiğini anladım ve yerine getirilmesi gerekeni, elimden geldiğince yerine getirmek istedim. Ama, yavrumun tümüyle uyanıp anasına seslendiği bir sırada, bana "Bununla ne yapmak istiyorsun, efendim?" diye sordu. Ben de "Sıkıntıdan kurtulması için onu saklamak istiyorum!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine, bana "Doğru ama, onu benim evimde saklayamazsın, çünkü ev açık değil! Biri önce bir gedik açmalı! Ve de bil ki ben, bütün delinme işlemlerinden uzakta kalmış bir bakireyim! Dahası, eğer sen, bilinmeyen bir kadınla ya da Bağdat'ın sağlam ku- maş olmayan dilberlerinden biriyle iş tuttuğunu sanıyorsan yanı- lıyorsun! Bil ki, gerçekte, ey Muhanmet Ali, gördüğün halimle, ben büyük vezir Cafer'in kızkardeşiyim; ve de Yahya bin Halit El-Bar- maki'nin kızıyım" dedi.

Bu sözleri işittiğimde, efendilerim, yavrunun birdenbire derin bir uykuya daldığım duyumsadım ve kendi bakımımıdan onun bağır- malarını dinleyip genç kızın yardımını dileyerek bunları yatıştırma- ya kalkışmanın ne denli yakışsız olduğunu anladım. Bununla bir- likte kendisine "Vallahi! Hanımım, babasına gösterilen konuksever- likten yavrunun da yararlanmasını istediysen, kabahat benim de- ğil! Konukseverliğinin açık kapıları boyunca barnağın yolunu bana göstererek, benden yana cömert davranmak istemiş olan sen ken- dinsin!" dedim. Bana "Kendi kendini suçlayacak bir şeyin yok se- nin, aksine! Ve de istersen maksadına ulaşabilirsin, ama sadece ya- sal yolları izleyerek! Allah'ın iradesiyle her şeye ulaşılabilir! Aslın- da, ben, kendi davranışlarımın sahibiyim ve hiç kimsenin bunları denetleme hakkı yoktur! Bu durumda beni yasal eşin olarak istiyor musun?" diyerek yanıt verdi. Ona "Hiç kuşkusuz!" dedim. O zaman kadını ve tanıkları getirtti ve onlara "İşte, rahmetli Kâhya Ali 'nin oğlu Muhammet Ali. Benimle evlenmek istiyor ve bana verdiği

şu gerdanlığı mehr yerine tutuyor. Ben de kabul ediyor, razı oluyorum!" dedi. Çabucak evlilik sözleşmemiz düzenlendi. Ve bu iş bitince, bizi yalnız bıraktılar. Esireler içki için bardaklar ile utlar getirdiler. Ve ikimiz birlikte kafamız iyice parlayıncaya kadar içmeye başladık. O zaman udun birini eline aldı ve onun eşliğinde şu şarkıyı söyledi:

Endamının bükülgenliği, gururlu yürüyüşün üzerine yemin ederim ki, senin uzaklaşmanın ıstırabını çekiyorum.

Aşkın ateşle yanan bir kalbe acı! İçindeki boşaltarak anılarını canlı tuttuğum altın bardakla içerek, kendimden geçiyorum.

Tıpkı, parıltılı güllerin ortasında, mersin çiçeğinin, canlı renkleri bana daha iyi değerdendirtilmesi gibi.

Şarkıyı söyleyip bitirince, ben de udu elime aldım ve bu konuda usta olduğumu bir taksimle belirttikten sonra; hafif bir sesle şairin şu dizelerini okuyarak uda eşlik ettim:

Ey harika yaratık! Yanaklarında birbirine zıt şeylerin birleştini görüyorum: suyun serinliğini ve ateşin yakıcılığını!

Sen benim yüreğim için ateşsin ve de serinliksin! Ah! Yüreğimde ne kadar acı ve ne tatlısın!

Şarkılarımızı bitirince, yatağa girmenin zamanı geldiğini gördük. Onu kollarımla yerden kaldırdım ve esirelerin bizim için hazırladığı görkemli yatağa yatırdım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Esirelerin bizim için hazırladıkları görkemli yatağa yatırdım. O zaman, onu çıırçıplak soyarak delinmemiş bir inci ve üzerine binilmemiş bir kısırak olduğunu saptayabildim. Bundan çok büyük bir sevinç duydum ve dahası, tüm yaşamımda, sabaha kadar kanatları yumuk bir güvercini avuç içinde tutar gibi onu bağrıma basarak geçirdiğim o gece kadar hoş başka bir gece geçirmediğimi düşündüm.

O gece böylesine geçirdiğim tek gece olmadı; ara vermeksizin bir ay böyle geçti. Ve kârlarımı, dükkânımı, yönetilecek mallarımı ve içindeki her şeyiyle evimi unuttum. Ama genç karım bir gün, ki evliliğimizin ikinci ayının ilk günüydü, gelip beni buldu ve bana "Birkaç saat için buradan ayrılmak zorundayım, sadece hamama kadar gidip gelinceye kadar geçecek bir süre... Senden, bu yatağı terk etmemeni, hatta ben dönünceye kadar yastıktan baş kaldırmamam rica ediyorum. Hamamdan tüm tazeliğimle, yeğni ve koku sürünerek geri döneceğim!" dedi. Sonra söylediklerinin yerine getirileceğinden tam bir güven duymak için yataktan hiç kıpırdamayacağıma dair bana yemin verdirdi. Bunu izleyerek, havlularını, çamaşır ve giysisi bohçalarını taşımaları için iki esiresini birlikte alarak, onlarla hamama gitti.

Oysa, efendilerim, karım evden henüz çıkmıştı ki, aman Allah! Kapının açıldığını ve odama yaşlı bir kadının girdiğini gördüm; selam kelimadan sonra, bu kadın bana "Ey Muhammet Ali, efendim, Emir-ül-Mümininin eşi Sitt Zübeyde beni sana, seni görmek ve işitmek arzusunda bulunduğundan birlikte saraya gelmen hakkında ricada bulunmam için gönderdi. Çünkü senin seçkin davranışların, nezaketin ve güzel sesin hakkında kendisine o kadar hayranlıkla

söz edilmiş ki, seni tanımak için büyük bir arzu duymuş!" dedi. Kendisine "Vallahi! Benim iyi yürekli halacığım, Sitt Zübeyde kendisini görmem için çağrıda bulunarak bana büyük onur verdi; ama ben, hamama gitmiş olan eşim dönmeden evi terk edemem!" diye yanıt verdim. Yaşlı kadın bana "Çocuğum, senin yararına olarak, eğer Sitt Zübeyde'yi kendine düşman etmek istemiyorsan, senden istenen ziyareti bir an bile ertelememeni tavsiye ederim. Belki de bilmiyorsun, Sitt Zübeyde'nin düşmanı olmak çok belalı bir iştir. Bundan dolayı kalk, onunla konuş. Sonra çabucak evine dönersin!" dedi.

Bu sözleri, karıma yapmış olduğum yenime karşın, bana, dışarı çıkma kararı verdirdi; ve önümde yürüyen yaşlı kadını, beni kolayca içine soktuğu saraya kadar izledim.

Sitt Zübeyde benim içeri girdiğimi görünce tebessüm etti, beni kendine yaklaştırdı ve bana "Ey gözümün nuru! Büyük vezirin kızkardeşinin sevgilisi sen misin?" diye sordu. Kendisine "Ben senin kölenim ve hizmetçimim!" diye yanıt verdim. O da, bana "Gerçekte, bana senin sevimli davranışlarını ve seçkin konuşmam tanımlayanlar erdemlerini hiç abartmamışlar. Cafer'in kızkardeşinin seçimini ve zevkini gözlerimle görüp değerlendirmek için seni görüp tanımak istedim. Şimdi doyum sağladım. Ama sesini bana duyurur ve bana bir şarkı söylersen, zevkimi son sınırlarına ulaştırırsın!" dedi. Kendisine "Severek ve onur duyarak!" yanıtını verdim. Ve elime bir esirenin getirdiği udu alarak düzen sağladıktan ve kısa bir peşrevden sonra paylaşılan aşk üzerine iki kıta okudum. Şarkı söylemeyi bitirince Sitt Zübeyde bana "Allah eserini, seni olduğundan da ileri götürerek tamamlasın! Ey genç adam! Gelip beni gördüğün için sana teşekkür ederim. Şimdi hanımın hamamdan dönmeden önce çabucak evine geri dön de, benim senin sevginden onu esirgemek istediğimi sanmasın!" dedi. Bunun üzerine, önünde yeri öperek girdiğim aynı kapıdan geçip saraydan uzaklaştım.

Eve döndüğümde, yatakta benden önce eve gelmiş olan eşimi gördüm. Uyumuş kalmıştı ve yanına yaklaştığında uyanmadı. O zaman uyak ucuna yavaşça yattım ve ayaklarını ovuşturmaya başladım. Ansızın gözlerini açtı ve nefretle böğrüne bir tekme savurdu; beni yataktan yere yuvarladı ve bana "Ey hain! Ey imansız! Yemini tutmadın, gidip Sitt Zübeyde'yi gördün! Vallahi! Eğer utanmaktan çekinmesem ve içtenliğimi halka açmış olmaktan kaçınmasam, şimdi şu saatte gider Sitt Zübeyde'yi görür, ona başka kadınların kocalarını baştan çıkarmanın neye mal olacağını gösterirdim! Ama sen, onun adına ve kendi adına hatanın bedelini ödeyeceksin!" diye haykırdı ve ellerini çırparak "Ya Savvap!" diye bağırdı. Çabucak, bana daima ters bakmış olan zenci başhadımağası belirdi; karım da ona "Hemen bu hainin başını vur! Bu yalancının, bu yemin bozanın! Zenci hemen kılıcını çekti, giysisinin etek ucundan bir parça kumaş kopardı ve gözlerimi kopardığı bu kumaş parçasıyla bağladı. Sonra bana "Kelimeyi şahadet getir!" dedi ve boynumu vurmaya hazırlandı. Ama tam o anda, kendilerine her zaman cömertçe davranmış olduğum irili ufaklı, büyük küçük tüm esireler içeri girdi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Doksan Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... Büyük küçük, genç yaşlı bütün esireler içeri girdi ve ona "Hanımımız, onu suçunun ağırlığını bilemediğinden dolayı bağışlamamızı rica ediyoruz. Düşmanın olan Sitt Zübeyde'yi ziyaretinden çok sana ters gelecek şey bulunmadığını bilmiyordu; ikinizin arasındaki rekabetin nelere mal olabileceğini kesinlikle anlamış değildir. Bağışla

onu, hanımımız!" dediler. O da "Peki öyle olsun! Onun yaşamının başlıyorum; ama bunun karşılığında, onun, densizliğinin silinmez bir anısını taşımasını da istiyorum!" dedi. Ve Savvap'a işaret ederek kılıç yerine çabucak sopayı eline almasını sağladı. Zenci de hemen müthiş bükülgenliği olan bir değnek buldu ve bedenimin en duyarlı yerlerine vurmaya başladı. Bunu izleyerek eline bu kez bir kamçı aldı ve en narin yerlerim üzerine ve kaburgalarımın yönelttik beş yüz darbe indirdi. Bu anlattıklarım, efendilerim, bedenimde demin fark ettiğiniz yara ve darbe izlerini açıklamıştır sanıyorum. Bu işleme uğradıktan sonra beni oradan kaldırdılar ve sanki çöp küfesi gibi sokağa attılar.

O zaman, elimden geldiğince kendimi toparladım, kanlar içinde kendimi evime sürükledim; orada uzun süredir ayrı kaldığım odama ulaşır ulaşmaz boylu boyunca kendimi yatağa atıp bayılmışım.

Epeyce uzun bir zaman geçtikten sonra baygınlıktan çıkınca, eli yeğni çıkıkçı bir bilgin getirttim; yaralarımı özenle tımar etti ve merhem ve belsemeler sayesinde beni iyileştirmeyi başardı. Yine de iki ay hareketsiz uzanarak dinlendim; ve dışarı çıkabilecek hale gelince hamama gitmekle işe başladım; yıkanmam bitince dükkâmma gittim. Orada çabucak açık arttırmayla tüm değerli şeyleri sattım; yapmam gereken bütün işleri gördüm; ve elde edilen parayla güzelce giydirdiğim dört yüz memluk ve onların eşliğinde yüzdürdüğüm şu gemiyi satın aldım. Onların içinden, Emir-ül-Müminin örneğine göre, Cafer'e benzeyen birini sağ yanımda, bir diğerini de cellat ayrıcalıklarıyla donatarak sol yanımda bulunsun diye seçtim. Ve başıma gelen dertleri unutmak maksadıyla, ben de halife kılığına büründüm ve her gece nehir üzerinde, geminin saçtığı ışıkların ve şarkıların ile çalgı seslerinin ortasında, gezinmek âdetini edindim. Ve böylece, yaşantımı bir yıldır, kendime halife süsü vererek yüce bir yanılsama içinde sürdürüyorum. Ve Sitt Zübeyde ile kendi arasındaki çe-

kışmeyi doyurmak için karımın beni büyük bir kıyıcılıkla kovduğu günden bu yana ruhuma çöken kederi dağıtmaya çalışıyorum! Bütün olanlardan habersiz, sadece ben, kadınlar arasındaki bu çekişmenin kurbanı olmuş bulunuyorum! Ve efendilerim benim acıklı öyküm işte budur! Ve de size bu güzel geceyi dostça geçirmek için gönüllü olarak bize katılmanızdan dolayı teşekkür ederim!; demiş.

Halife Harun Reşit bu öyküyü işitince "Her sonucun bir nedeni olmasını isteyen Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Sonra ayağa kalkmış ve arkadaşlarıyla birlikte çekilmek için genç adamdan izin istemiş. Genç adam da ona bu izni vermiş; oradan çıkıp, genç adama iki kadının yaptığı adaletsizliği gidermek için ne yapması gerektiğini düşünerek sarayına dönmüş. Cafer de, kendi bakımından kızkardeşinin şimdi bütün sarayca bilinecek böylesi bir serüvenin nedeni olduğu için çok üzülmüş.

Ertesi gün, Halife, yetkisinin alametleri olan giysilere bürünmüş olarak emirlerinin, mabeyincilerinin ortasında Cafer'e "Dün gece bize konukseverlik göstermiş olan genç adamı huzuruma getir!" demiş. Cafer de hemen çıkıp genç adamı bulup getirmiş; Halife'nin huzurunda yer öpüp selamlar alınıp verildikten sonra, genç adam Halife'ye koşuklu bir övgüde bulunmuş. El-Reşit, bundan memnun olarak onu yanına yaklaştırmış, yanına oturtmuş; ve kendisine "Ey Muhammet Ali, seni buraya dün üç tacire anlattığın öyküyü ağzından dinlemek için çağırttım. Yararlı derslerle dolu harika bir öykü bu!" demiş. Çok heyecanlanan genç adam "Bana güvenlik mendili verilmedikçe, ey Emir-ül-Müminin, konuşamam!" demiş. Halife hemen ona, güvence verme anlamında mendilini atmış. Ve genç adam öyküsünü hiçbir ayrıntıyı atlamadan yeniden anlatmış. Öykü bitince, El-Reşit ona "Ve şimdi, sana verdiği bunca zarara karşın karının sana dönmesini görmek ister misin?" demiş. O da "Halife'nin elinden bana verilecek her şey makbulümdür; çünkü efendimizin parmakları iyilik anahtarlarıdır; ve eylemleri eylem değil, boynu

süsleyen değerli gerdanlıklardır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Halife, Cafer'e "Kızkardeşin, Emir Yahya'nın kızını bana getirsinler ey Cafer!" demiş. Ve Cafer hemen kızkardeşini getirtmiş; ve Halife ona "Söyle bana, ey sadık yoldaşımız Yahya'mn kızı! Sen, bu genç adamı tanıyor musun?" diye sormuş. Kadın "Ey Emir-ül-Müminin ne zamandan beridir kadınlar erkekleri tanımayı öğrenmişlerdir?" diye sormuş. Halife gülmüş ve "Pekâlâ! Sana onun adını söyleyeyim! Ona rahmetli cevahirciler kâhyasının oğlu Muhammet Ali derler. Olup biten, olup bitmiştir; ve şimdiki durumda, seni ona eş olarak vermek istiyorum!" demiş. Kadın "Efendimizin verisi, başımız gözümüz üzerinedir!" diye yanıt vermiş.

Halife çabucak kadını ve tanıkları getirtmiş. Bu kez iki genci sıkı bir şekilde bağlayan evlilik sözleşmesini mutluluklarını sağlam temele oturtacak yasal tarzda yazdırmış. Ve Muhammet Ali'yi ömrünün sonuna kadar yakınlarından biri olarak yanında alıkoymuş. İşte El-Reşit'in boş zamanlarında, çözülenleri bağlamayı ve bahtın ihanetine uğramışları mutlu kılmayı ne denli bildiğini gösteren bir öykü bu!

"Ama sanmayın ki, ey bahtıgüzel Şah, sadece kısa öykülerle sizi oyalamak için anlattığım bu öykü, uzaktan yakından harika bir öykü olan SAKINDAKİ GÜL VE DÜNYA LEZZETİ adlı öyküye eşdeğerde olabilir!" Ve Şehrazat, Şah Şehriyar'a demiş ki:

Yedinci Cildin Sonu

İçindekiler

Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü	7
İbn-ül Mansur İle İki Genç Kızın Öyküsü	36
Kasap Vardan İle Vezir Kızının Öyküsü	60
Yeraltı Sultanı Yemliha'nın Öyküsü	68
Belkiya'nın Öyküsü	77
Kederli Yakışıklı Delikanlının Öyküsü	97
Ruhun Çiçekli Toprağı ve Zariflerin Bahçesi	
Harun Reşit ve Yel	133
Genç ile Öğretmeni	135
Olağanüstü Torba	138
El-Reşit Aşk Yargıcı	143
Üstünlük Kimin:	
Delikanlının mı, Olgun Erkeğin mi?	144
Hıyarın Değeri	146
Beyaz Saçlar	148
Çözölmüş Anlaşmazlık	149
Ebu Nuvas ve Sitt Zübeyde'nin Yıkamşı	153
Doğaçlama Şiir Okuyan Ebu Nuvas	155
Eşek	158
Sitt Zübeyde'nin Suçüstü Yakalanması	161
Erkek mi, Dişi mi?	163
Pay	166

Okul Öğretmeni	168
Üzerinde Yazı Bulunan Gömlek	171
Bir Bardak Üstündeki Yazı	172
Sepetteki Halife	173
İşkembe Temizleyicisi	182
Göznuru Adlı Genç Kızın Öyküsü	191
Genç Kızlar mı, Delikanlılar mı?	200
 Sahte Halife	 209

